

รายงานการพิจารณาศึกษา
ของคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เรื่อง

แนวทางการสนับสนุนและส่งเสริม โรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

สำนักกรรมาธิการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

รายงานการพิจารณาศึกษา
ของคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เรื่อง แนวทางการสนับสนุนและส่งเสริมโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

สำนักกรรมาธิการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

คณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นายตวง อันทะไชย
ประธานคณะกรรมาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมชัย บุญยะลีพรรณ
รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง

พลเอก องอาจ พงษ์ศักดิ์
รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สอง

นายวิทวัส บุญญสถิตย์
รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สาม

พลตรี จารึก อารีราชการัณย์
รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สี่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์
รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่ห้า

รองศาสตราจารย์ประดิษฐ์ วรรณรัตน์
โฆษกคณะกรรมาธิการ

นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ
เลขานุการคณะกรรมาธิการ

รองศาสตราจารย์คุณหญิงสุมณฑา พรหมบุญ
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

พลเอก อู้ด เบื้องบน
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

ศาสตราจารย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

รองศาสตราจารย์กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย
กรรมาธิการ

นายโกศล เพ็ชร์สุวรรณ์
กรรมาธิการ

พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ
กรรมาธิการ

พลเรือเอก ชุมพล วงศ์เวคิน
กรรมาธิการ

รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ลิ่มสกุล
กรรมาธิการ

ศาสตราจารย์คลินิกนิเวศน์ นันทจิต
กรรมาธิการ

พลเรือเอก พิจารณ์ ธีรเนตร
กรรมาธิการ

พลอากาศเอก เพิ่มเกียรติ ลวณะมาลย์
กรรมาธิการ

นายวีระศักดิ์ ฟูตระกูล
กรรมาธิการ

รองศาสตราจารย์วุฒิชัย กปิลกาญจน์
กรรมาธิการ

นายสมพร เทพสิทธา
กรรมาธิการ

พลเอก อดุลยเดช อินทะพงษ์
กรรมาธิการ

พลอากาศเอก อานนท์ จารยะพันธุ์
กรรมาธิการ

พลเอก อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์
กรรมาธิการ

พลเรือเอก ณะ อารีนิจ
กรรมาธิการ

(สำเนา)
บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ที่ สว (สนช)(กมธ ๓) ๐๐๑๙/(ร ๓๕) **วันที่** ๒๖ เมษายน ๒๕๕๙

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการสนับสนุนและส่งเสริมโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ด้วยในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๔/๒๕๕๗ วันพฤหัสบดีที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๗ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๘๔ วรรคสอง (๕) มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา การวิจัย การพัฒนาการศึกษาของชาติ การส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา รวมทั้งการส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนากีฬาของชาติ ตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการกีฬา ซึ่งปัจจุบัน คณะกรรมาธิการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายตวง อันทะไชย	ประธานคณะกรรมาธิการ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมชัย บุญยะลีพรรณ	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก องอาจ พงษ์ศักดิ์	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สอง
๔. นายวิทวัส บุญญสถิตย์	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สาม
๕. พลตรี จารึก อารีราชการัณย์	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สี่
๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่ห้า
๗. รองศาสตราจารย์ประดิษฐ์ วรรณรัตน์	โฆษกคณะกรรมาธิการ
๘. นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	เลขานุการคณะกรรมาธิการ
๙. รองศาสตราจารย์คุณหญิงสุมณฑา พรหมบุญ	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
๑๐. พลเอก อู้ด เบื้องบน	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
๑๑. ศาสตราจารย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
๑๒. รองศาสตราจารย์กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย	กรรมาธิการ
๑๓. นายโกศล เพ็ชร์สุวรรณ์	กรรมาธิการ
๑๔. พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ	กรรมาธิการ
๑๕. พลเรือเอก ชุมพล วงศ์เวคิน	กรรมาธิการ
๑๖. รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ลิ่มสกุล	กรรมาธิการ
๑๗. พลเรือเอก ณะ อารีนิจ	กรรมาธิการ
๑๘. ศาสตราจารย์คลินิกนิเวศน์ นันทจิต	กรรมาธิการ
๑๙. พลเรือเอก พิจารณ์ ธีรเนตร	กรรมาธิการ

๒๐. พลอากาศเอก ...

๒๐. พลอากาศเอก เพิ่มเกียรติ ลวณะมาลย์	กรรมาธิการ
๒๑. นายวีระศักดิ์ ฟูตระกูล	กรรมาธิการ
๒๒. รองศาสตราจารย์วุฒิชัย กปิลกาญจน์	กรรมาธิการ
๒๓. นายสมพร เทพสิทธา	กรรมาธิการ
๒๔. พลเอก อดุลยเดช อินทะพงษ์	กรรมาธิการ
๒๕. พลอากาศเอก อานนท์ จารยะพันธุ์	กรรมาธิการ
๒๖. พลเอก อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์	กรรมาธิการ

คณะกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษาและจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการสนับสนุนและส่งเสริมโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๑๐๑ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอรายงานของคณะกรรมาธิการต่อที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ต่อไป

(ลงชื่อ) ตวง อันทะไชย
(นายตวง อันทะไชย)
ประธานคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำเนาถูกต้อง

(นางอำพรรณนี ปินตาวงศ์)
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน
ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมาธิการ
การศึกษาและการกีฬา

สำนักกรรมาธิการ ๓
ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๑๗ – ๘
โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๐๙

ทิฆัมพร พิมพ์
นพรินทร์/พิมพ์พิชชา/วิชชยา/ทิฆัมพร ทาน

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง "แนวทางการสนับสนุนและส่งเสริมโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)"
ของคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ด้วยในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๔/๒๕๕๗ วันพฤหัสบดีที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๗ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๘๔ วรรคสอง (๕) ซึ่งคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬาสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภานิติบัญญัติแห่งชาติคณะหนึ่ง มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา การวิจัย การพัฒนาการศึกษาของชาติ การส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุน การพัฒนากีฬาของชาติ ตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการกีฬา

บัดนี้ คณะกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษาและจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการสนับสนุนและส่งเสริมโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๑๐๑ ซึ่งปรากฏผลดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมาธิการ

คณะกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษาเรื่องอันอยู่ในอำนาจหน้าที่โดยศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งรายงานวิชาการ รายงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ กฎหมาย ประกาศ ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปถึงแนวทางการสนับสนุนและส่งเสริมโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ที่มีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารจัดการศึกษาทั้งด้านบริหารงานบุคคล บริหารงานทั่วไป การบริหารงานวิชาการ การบริหารการเงินและงบประมาณ โดยการบริหารจัดการศึกษาดังกล่าวนั้นยึดเป้าหมายสุดท้าย คือ คุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษาที่เห็นผลเป็นรูปธรรมในรูปแบบ School Based Management : SBM **ที่ประชุมคณะกรรมาธิการได้มีมติแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินงานในเรื่องดังกล่าว คือ คณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล** ซึ่งประกอบด้วย

๑) นายตวง อันทะไชย	ประธานคณะทำงาน
๒) นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	รองประธานคณะทำงาน คนที่หนึ่ง
๓) รองศาสตราจารย์กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย	รองประธานคณะทำงาน คนที่สอง
๔) นายโกศล เพชร์สุวรรณ์	รองประธานคณะทำงาน คนที่สาม
๕) นายพิษณุ ตุลสุข	คณะทำงาน
๖) นายองค์กร อมรสิรินันท์	คณะทำงาน

๗) นายชาญ คำภิระแปง คณะทำงาน
๘) นายอธิปปรัชญ์ ภัควัฒน์ภักดี คณะทำงาน
๙) นายกิตติพัฒน์ สุวรรณชิน คณะทำงาน
๑๐) นายบุญรัตน์ ยอดเพชร คณะทำงาน
๑๑) ศาสตราจารย์สุรพล นิติไกรพจน์ คณะทำงาน
๑๒) นางสาวพจนีย์ เจนพนัส คณะทำงาน
๑๓) นายไพรัช วงศ์นาถกุล คณะทำงาน
๑๔) นายชาญวิทย์ ทับสุวรรณ คณะทำงาน
๑๕) นายพิเชฐ โพธิ์ภักดี คณะทำงาน
๑๖) นายปรีดา ลำมะนา คณะทำงาน
๑๗) นางสาวทิฆัมพร แรงเขตรการ เลขานุการคณะทำงาน
๑๘) นายนพรินทร์ ไทยถาวร เลขานุการคณะทำงาน

จากนั้น คณะกรรมาธิการได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานกลุ่มย่อยเพื่อดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ในรายละเอียดเกี่ยวกับหลักการ แนวทางดำเนินการ และกรอบแนวคิดความเป็นโรงเรียนนิติบุคคล ดังนี้

(๑) <u>คณะทำงานเพื่อจัดทำหลักการและแนวทางดำเนินการของสถานศึกษานิติบุคคล</u> ประกอบด้วย

๑) นายพิษณุ ตุลสุข ประธานคณะทำงาน
๒) นายชาญวิทย์ ทับสุพรรณ รองประธานคณะทำงาน
๓) นายรตนภูมิ โนสุ คณะทำงาน
๔) นางสาวรัตติมา พานิชอนุรักษ์ คณะทำงาน
๕) รองศาสตราจารย์ ดร.เกตุมณี มากมี คณะทำงาน
๖) นางสาวนวลพรรณ วรรณสุธี คณะทำงาน
๗) นายสงกรานต์ จันทร์น้อย คณะทำงาน
๘) นายออน กาจกระโทก คณะทำงาน
๙) นายรัชชัยย์ ศรีสุวรรณ คณะทำงาน
๑๐) นายเพ็ญศักดิ์ แจ้งเหตุ คณะทำงาน
๑๑) นายอนันต์ ทรัพย์วารี คณะทำงาน
๑๒) นายพิศิษฐ์ วรรณศรี คณะทำงาน
๑๓) นายสมัคร ไวยขุนทด คณะทำงาน
๑๔) นายสมใจ วิเศษทักษิณ คณะทำงาน
๑๕) นายศิริ ธนะมูล คณะทำงาน

๑๖) นางกรรณิกา ศรีสัตย์รสนา คณะทำงาน
๑๗) นายพล อินทรจันทร์ คณะทำงาน
๑๘) นายสมจิต สมอ คณะทำงาน
๑๙) นายประกอบ ทองคำ คณะทำงาน
๒๐) นายสงกรานต์ พรหมวงศ์ คณะทำงาน
๒๑) นายสุมนต์ มอญไข่ คณะทำงาน
๒๒) นายพูนศักดิ์ จิตสว่าง คณะทำงาน
๒๓) นายบุญเสริม สุริยา คณะทำงาน
๒๔) นายไพบูลย์ พุทธวงศ์ คณะทำงาน
๒๕) นายโกวิท หมื่นทา คณะทำงาน
๒๖) นายนิคม ผัดแสน คณะทำงาน
๒๗) นายสยามรัฐ กุลประดิษฐ์ คณะทำงาน
๒๘) นายวัชระ สุยะลังกา คณะทำงาน
๒๙) นายณรงค์ คงสมปราชญ์ คณะทำงาน
๓๐) นายวิศิษฐ์ ใจเถิง คณะทำงาน
๓๑) นางอนงค์ สระบัว คณะทำงาน
๓๒) นางสุรางค์ ธูปบูชากร คณะทำงาน
๓๓) นายจิณณภัทร พิบูลวิธิต คณะทำงาน
๓๔) นายชาญ คำภิระแปง คณะทำงาน
๓๕) นางฟองจันทร์ ใจแก้ว คณะทำงาน
๓๖) นางกิตติ์สินี อุปพันธ์ คณะทำงาน
๓๗) นางฌาณิศา เม่นแต้ม คณะทำงาน

(๒) <u>คณะทำงานเพื่อจัดทำหลักการและกรอบแนวคิดความเป็นสถานศึกษานิติบุคคล</u> ประกอบด้วย

๑) นายชาญวิทย์ ทับสุพรรณ ประธานคณะทำงาน
๒) นางสาวรัตติมา พานิชอนุรักษ์ รองประธานคณะทำงาน
๓) นายเพ็ญศักดิ์ แจ้งเหตุ คณะทำงาน
๔) นายอนันต์ ทรัพย์วารี คณะทำงาน
๕) นายพิศิษฐ์ วรรณศรี คณะทำงาน
๖) นายสมัคร ไวยขุนทด คณะทำงาน
๗) นายศิริ ธนะมูล คณะทำงาน
๘) นางกรรณิกา ศรีสัตย์รสนา คณะทำงาน
๙) นายพล อินทรจันทร์ คณะทำงาน
๑๐) นายบัณฑิต เรืองศรี คณะทำงาน
๑๑) นายปาพจน์ วิณิชยกุล คณะทำงาน
๑๒) นายสมใจ วิเศษทักษิณ เลขานุการ

๒. วิธีการพิจารณาศึกษา

๒.๑ การประชุมคณะทำงาน

๒.๑.๑ การประชุมคณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล

การประชุมครั้งที่ ๑ /๒๕๕๘ วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๓๑๐ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒ โดยพิจารณากำหนดแนวทางการดำเนินงานของคณะทำงาน สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑) พิจารณาศึกษาจากข้อมูลพื้นฐานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารและการส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล รวมทั้งพิจารณาศึกษากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖

๒) พิจารณาศึกษารูปแบบสถานศึกษานิติบุคคลที่มีความพร้อมทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป เพื่อให้เป็นสถานศึกษานิติบุคคลที่มีความรับผิดชอบอย่างแท้จริง เช่น โรงเรียนในโครงการ “ร้อยเอ็ด โมเดล” และโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ เป็นต้น

๓) นำข้อมูลที่ได้รับมาพิจารณากำหนดรูปแบบโครงการสถานศึกษานิติบุคคลนำร่องให้ขยายผลไปสู่สถานศึกษาอื่นที่มีความพร้อมและสมัครใจเข้าร่วมโครงการโดยมุ่งเน้นให้มีการส่งเสริมการกระจายอำนาจให้แก่คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีอำนาจบรรจุและแต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ดีและเก่งเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา นอกจากนี้ควรเสนอให้จัดตั้งสำนักพิเศษในกระทรวงศึกษาธิการเพื่อทำหน้าที่สนับสนุนและส่งเสริมการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษานิติบุคคลให้มีความอิสระและมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงานโดยไม่เปลี่ยนสถานะและสิทธิประโยชน์ของสถานศึกษานิติบุคคลแต่ละแห่ง พร้อมกับส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พร้อมกับมีคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อทำหน้าที่ในการกำกับดูแลให้สถานศึกษานิติบุคคลสามารถระบบการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ และการบริหารบุคคลได้อย่างอิสระและมีความคล่องตัว

การประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๘ วันพฤหัสบดีที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๒๑๙ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒ โดยพิจารณาศึกษาแนวทางการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

คณะทำงานได้พิจารณากำหนดแนวทางการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล โดยเห็นควรให้มีการส่งเสริมให้สถานศึกษามีการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล พร้อมกับมีความคล่องตัวในการดำเนินงานควบคู่กับความรับผิดชอบที่จะดำเนินภารกิจอย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศให้มีความเชื่อมโยงกับนโยบายของรัฐบาล โดยรัฐสามารถกำกับดูแลและตรวจสอบได้ โดยผ่านกลไกของรัฐอย่างเป็นระบบ

นอกจากนี้ ควรแก้ไขหลักเกณฑ์การบริหารจัดการการศึกษาของประเทศโดยรวม เพื่อมุ่งเน้นการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งแก้ไขระบบการบริหารจัดการระดับเขตพื้นที่การศึกษาโดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีบทบาทเป็นหน่วยประสานงานและติดตามตรวจสอบประเมินผลและสนับสนุนทางการศึกษา และกำหนดให้สถานศึกษาแต่ละแห่งมีความเป็นอิสระทั้งด้านการบริหารจัดการทั่วไป การบริหารวิชาการ การบริหารการเงินและงบประมาณ และการบริหารงานบุคคลอย่างแท้จริง ทั้งนี้ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถใช้สถานภาพของความเป็นนิติบุคคล ซึ่งหมายถึง การมีนิติฐานะที่เป็นเอกเทศมีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการศึกษา อีกทั้งอาจนำไปสู่การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลำดับรองและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างและองค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาให้หลากหลายสอดคล้องและรองรับกับภารกิจ บริบทของสังคม และสถานศึกษานิติบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

การประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๘ – ครั้งที่ ๘/๒๕๕๘ ระหว่างวันพฤหัสบดีที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๘ ถึงวันพฤหัสบดีที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๓๑๐ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒ โดยพิจารณาทบทวนรายละเอียดเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานศึกษานิติบุคคล แนวคิด ปรัชญา ทฤษฎีการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และรูปแบบการบริหารสถานศึกษานิติบุคคล โดยได้เปรียบเทียบกับการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) การบริหารโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ และการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการอ้างอิงและยืนยันถึงหลักการแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่สนับสนุนว่า การเป็นโรงเรียนนิติบุคคลนั้นจะประสบความสำเร็จในด้านคุณภาพและสามารถตอบสนองต่อความคาดหวังของสังคมและประเทศชาติ รวมทั้งพิจารณาละเอียดเกี่ยวกับกรอบแนวคิดโรงเรียนนิติบุคคล รูปแบบใหม่ โดยแสดงถึงแผนผังแสดงกรอบแนวคิด (Mind mapping) ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จและข้อควรพึงระวัง แผนผังแสดงเส้นทางไปสู่ความสำเร็จ (Roadmap) ร่างกฎกระทรวง ระเบียบและประกาศต่าง ๆ ที่ต้องดำเนินการเพื่อการเป็นโรงเรียนนิติบุคคลที่สมบูรณ์แบบ ขั้นตอนของกระบวนการและเส้นทางที่จะผลักดันให้เกิดโรงเรียนนิติบุคคลภายใต้กฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน

๒.๑.๒ การประชุมคณะทำงานกลุ่มย่อยนอกสถานที่ (เพิ่มเติม) ดังนี้

ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘ ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ได้พิจารณากำหนดเป้าหมาย กรอบแนวคิดและกรอบแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษานิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ซึ่งที่ประชุมมีมติจะจัดทำร่างรายงาน จำนวน ๕ เล่ม ประกอบด้วย ๑. เอกสารแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับสถานศึกษานิติบุคคล ๒. เอกสารประกอบคำอธิบายกรอบแนวความคิดสถานศึกษานิติบุคคล (รูปแบบใหม่) พร้อมทั้งร่างกฎหมายลำดับรองและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ๓. เอกสารแนวทางการบริหารสถานศึกษานิติบุคคล ๔. บทสรุปผู้บริหาร และ ๕.คำถามและคำตอบที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษานิติบุคคล

ครั้งที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๓๐ กันยายน ถึงวันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ณ โรงแรมชัมมิทไพน์เฮิร์สท กอล์ฟ คลับ จังหวัดปทุมธานี โดยเป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อศึกษารูปแบบของสถานศึกษานิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ในประเด็นต่อเนื่องจากการประชุมครั้งที่ ๑

ครั้งที่ ๓ ระหว่างวันที่ ๑๔ – ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ณ โรงแรมชัมมิทไพน์เฮิร์สท กอล์ฟ คลับ จังหวัดปทุมธานี ได้พิจารณาทบทวนและสรุปผลการพิจารณาจนได้เป็นร่างรายงานการพิจารณาศึกษาเบื้องต้น จำนวน ๕ เล่ม เพื่อเสนอต่อที่ประชุมคณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล พิจารณาให้ความเห็นชอบและทบทวนรายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ต่อไป

๒.๒ การพิจารณาเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

๑) คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗

๒) นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พลเรือเอก ณรงค์ พิพัฒนาศัย)

๓) รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยและพัฒนากฎหมายเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษานิติบุคคล ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

๔) รายงานการติดตามการดำเนินงานการกระจาย อำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๑

๕) รายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ ๒๕๕๘

๖) รายงานการติดตามประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาด้านการบริหารและการจัดการศึกษา เมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณ ๒๕๔๘

๗) รายงานผลการดำเนินงานโครงการนำร่องระดับชาติ เรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : วิถีและวิธีไทย

๘) แนวทางการดำเนินงานการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการศึกษา : คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๙) คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล

๑๐) ธรรมนูญโรงเรียน และคู่มือแนวทางการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน (SCHOOL CHARTER)

๑๑) การตรวจสอบธรรมาภิบาล ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ (Governance Audit : Theory and Practice)

๑๒) การวางมาตรฐานธรรมาภิบาล (Setting Good Governance Standards)

๑๓) การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑๔) วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของนายพิเชฐ โพธิ์ภักดี สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑๕) การประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

๑๖) แนวทางการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลในกำกับของรัฐ : กรณีโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ (องค์การมหาชน)

๑๘) คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑

๑๙) เอกสารการประกันคุณภาพแนวคิดพื้นฐานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร

๒๐) เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง โรงเรียนนิติบุคคล : มิติใหม่ของการบริหารการศึกษา วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๖ ณ ห้องปิ่นเกล้า ๒ โรงแรมรอยัล ซิตี้ กรุงเทพมหานคร

๒๑) ผลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๒๒) กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนนิติบุคคล ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

(๒) พระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒

(๓) พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕

(๔) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖

(๕) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

(๖) พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๓

(๗) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๘

๒.๓ การจัดเสวนาเพื่อระดมความคิดเห็น

คณะกรรมาธิการได้มีมติจัดการเสวนาเพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดตั้งโรงเรียนนิติบุคคล จากผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้แทนจากภาคส่วนการศึกษา เพื่อนำผลสรุปการเสวนามาประกอบการจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา ดังนี้

๑) การรับฟังความคิดเห็นจากโครงการสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติพบประชาชน (เสวนา ๔ ภูมิภาค) "รับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา" จัดโดย คณะกรรมาธิการร่วมกับมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี วันพุธที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๘ ณ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

๒) การเสวนา เรื่อง "แนวทางการสนับสนุนและส่งเสริมโรงเรียนนิติบุคคล : รูปแบบใหม่" เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๓๐๖ – ๓๐๘ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

๓. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้พิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการสนับสนุนและส่งเสริมโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) โดยมอบหมายให้คณะทำงานคณะต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ดำเนินการพิจารณาศึกษาและเสนอผลการพิจารณาศึกษาต่อคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อพิจารณา จากนั้นที่ประชุมคณะกรรมาธิการได้มีมติเห็นควรให้จัดทำร่างรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการสนับสนุนและส่งเสริมโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ซึ่งบัดนี้ ได้มีการดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ดังนั้น คณะกรรมาธิการจึงขอเสนอรายงานการพิจารณาศึกษาเพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้โปรดพิจารณา หากสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความเห็นชอบด้วยกับผลการพิจารณาศึกษาดังกล่าวแล้วขอได้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบไป

(นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ)
เลขานุการคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	
ส่วนที่ ๑ บทนำ	
บทที่ ๑ โรงเรียนนิติบุคคลและความจำเป็นในการปฏิรูป	๑
๑.๑ ความเป็นมาของโรงเรียนนิติบุคคล	๑
๑.๒ นโยบายรัฐบาลกับทิศทางการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล	๒
๑.๓ เจตนารมณ์การปฏิรูปการศึกษาเพื่อเปลี่ยนผ่านประเทศ โรงเรียนนิติบุคคล ภายใต้ยุทธศาสตร์การปฏิรูปประเทศ	๔
๑.๔ บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายหลัก	๖
๑.๕ กรอบแนวคิด (Mind Mapping)	๙
บทที่ ๒ แนวคิดและปรัชญาการบริหารสถานศึกษานิติบุคคล	๑๓
๒.๑ ความหมายของปรัชญา	๑๓
๒.๒ ปรัชญากับปรัชญาการศึกษา	๑๓
๒.๓ ปรัชญาการจัดการศึกษา	๑๕
๒.๔ ปรัชญาการบริหารสถานศึกษานิติบุคคล	๑๖
บทที่ ๓ ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้อง	๒๕
๓.๑ หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	๒๕
๓.๒ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM)	๓๓
๓.๓ ธรรมนูญโรงเรียน	๓๗
บทที่ ๔ งานวิจัยที่เกี่ยวกับโรงเรียนนิติบุคคล	๔๗
๔.๑ งานวิจัยในประเทศ	๔๗
๔.๒ งานวิจัยต่างประเทศ	๕๗
บทที่ ๕ กรณีศึกษาและรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล	๖๑
๕.๑ รูปแบบการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน	๖๑
๕.๒ รูปแบบการบริหารโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์	๖๕
๕.๓ กรณีศึกษาความสำเร็จของโรงเรียนเอกชน และโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัย	๗๑
๕.๔ กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ	๘๔

ส่วนที่ ๒ กรอบแนวคิดและกระบวนการเป็นโรงเรียนนิติบุคคล

บทที่ ๖ ขอบเขตกรณีศึกษา ๘๙

๖.๑ วัตถุประสงค์ ๘๙

๖.๒ เป้าหมาย ๙๐

๖.๓ ขอบเขตการดำเนินงาน ๙๐

บทที่ ๗ การวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและอุปสรรคของโรงเรียนนิติบุคคล ๙๕

บทที่ ๘ การสังเคราะห์กฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดรูปแบบใหม่ ๑๐๑

๘.๑ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ๑๐๑

๘.๒ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ๑๐๒

๘.๓ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ๑๐๔

บทที่ ๙ หลักการพื้นฐานของการเป็นโรงเรียนนิติบุคคล ๑๐๙

๙.๑ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จและข้อพึงระวัง ๑๐๙

๙.๒ ผังแสดงปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จและข้อพึงระวัง ๑๑๓

บทที่ ๑๐ กรอบแนวคิดโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ๑๑๗

๑๐.๑ กรอบแนวคิดโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ๑๑๗

๑๐.๒ ความเชื่อมโยงของแต่ละองค์กรจากกรอบแนวคิด โรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ๑๒๗

บทที่ ๑๑ แผนแสดงเส้นทางไปสู่ความสำเร็จ (Road map) โรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ๑๓๓

๑๑.๑ ผังและตัวชี้วัดของกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการภายใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดตั้งสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ๑๓๔

๑๑.๒ ผังและตัวชี้วัดของคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ๑๓๖

๑๑.๓ ผังและตัวชี้วัดของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อม ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนิติบุคคล ๑๓๗

๑๑.๔ ผังและตัวชี้วัดของกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนด จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการ และกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล ๑๓๘
๑๑.๕ ผังและตัวชี้วัดของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการจัดการโรงเรียนนิติบุคคล ตรวจสอบการบริหาร ๑๓๙
๑๑.๖ ผังและตัวชี้วัดของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล คุณภาพมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนนิติบุคคล ๑๔๐
๑๑.๗ ผังและตัวชี้วัดของการจัดตั้ง อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ๑๔๑

บทที่ ๑๒ ร่างกฎกระทรวง ระเบียบและคำสั่งที่ต้องดำเนินการสำหรับโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ๑๔๕
๑๒.๑ แนวทางการดำเนินการจัดตั้งสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ๑๔๕
๑๒.๒ แนวทางการดำเนินการจัดทำระเบียบและคำสั่งเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล และร่างกฎหมายลำดับรอง ระเบียบ และคำสั่งที่เกี่ยวข้อง ๑๔๙

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอแนวทางการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)
บทที่ ๑๓ โครงสร้างการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ๑๘๑
๑๓.๑ คณะกรรรมการนโยบายและพัฒนาการศึกษา ๑๘๑
๑๓.๒ กระทรวงศึกษาธิการ ๑๘๑
๑๓.๓ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๘๓
๑๓.๔ โรงเรียนนิติบุคคล ๑๘๔
๑๓.๕ ความร่วมมือของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๑๘๖
๑๓.๖ การตรวจสอบ ควบคุม กำกับ และติดตาม ๑๘๗

บทที่ ๑๔ ระบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล ๑๙๑
๑๔.๑ ด้านวิชาการ ๑๙๑
๑๔.๒ ด้านงบประมาณ ๑๙๘
๑๔.๓ ด้านบริหารงานบุคคล ๒๐๕
๑๔.๔ ด้านบริหารงานทั่วไป ๒๑๒

บทที่ ๑๕ ปัจจัยและกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ๒๒๑
๑๕.๑ ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ ๒๒๑
๑๕.๒ กระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งในโรงเรียนนิติบุคคล ๒๒๑
๑๕.๓ กลไกขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จ ๒๒๔

บรรณานุกรม ๒๒๗

ภาคผนวก

๑) บทสรุป ถาม – ตอบ ๒๓๓
๒) สรุปการเสวนา เรื่อง "แนวทางการสนับสนุนและส่งเสริม ๒๔๑
โรงเรียนนิติบุคคล : รูปแบบใหม่" จัดโดย คณะกรรมาธิการการศึกษา
และการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๙
ณ อาคารรัฐสภา ๒ และภาพการเสวนา
๓) คำสั่งคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา ๒๕๙
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่ ๓๑/๒๕๕๘
เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุน
และส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล
๔) คำสั่งคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา ๒๖๓
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่ ๕๐/๒๕๕๘
เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำหลักการและแนวทางดำเนินการ
ของสถานศึกษานิติบุคคล
๕) คำสั่งคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา ๒๖๙
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่ ๕๑/๒๕๕๘
เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำหลักการและกรอบแนวคิด
ความเป็นสถานศึกษานิติบุคคล

บทสรุปผู้บริหาร

บทสรุปผู้บริหาร

"โรงเรียนนิติบุคคล" เป็นคำกล่าวถึงเสมอเมื่อระบบการศึกษาของประเทศประสบกับปัญหาในเชิงคุณภาพ เนื่องด้วยโรงเรียน คือ ฐานปฏิบัติการสุดท้ายที่ส่งผลถึงตัวเด็กหรือนักเรียนที่เป็นเสมือนหนึ่งแหล่งปลูกสร้างผลิตพลเมืองที่มีคุณภาพและคุณธรรมให้แก่ประเทศชาติ โดยความเชื่อว่าโรงเรียนที่เข้มแข็งย่อมจะสร้างผลผลิตคือนักเรียนที่จบการศึกษาผ่านจากโรงเรียนนี้ ให้เข้มแข็งและมีคุณภาพและคุณธรรมตามที่สังคมและประเทศชาติคาดหวัง ดังนั้น คนในสังคมจึงมีความคาดหวังที่โรงเรียนเป็นสำคัญ แต่โรงเรียนที่ประกอบไปด้วยครู ผู้บริหาร อาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ สื่อการเรียนการสอน ทรัพยากร งบประมาณ สภาพแวดล้อม ชุมชนและท้องถิ่น รวมทั้งปัจจัยอื่นที่หลากหลายที่จะส่งผลต่อกระบวนการและคุณภาพของผลผลิต แต่อย่างไรก็ตาม ประการสำคัญที่สุด คือ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

คณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๘๔ (๕) กล่าวคือ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา การวิจัย การพัฒนาการศึกษาของชาติ การส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนากีฬาของชาติ ตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการกีฬา

คณะกรรมาธิการได้ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการศึกษาที่มุ่งสู่คุณภาพการศึกษาและคุณภาพชีวิตของผู้เรียน และเห็นควรให้มีการพิจารณาศึกษาในหลักการกรอบแนวคิดของสถานศึกษานิติบุคคลรูปแบบ School Based Management : SBM ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีการแต่งตั้งคณะทำงานขึ้นมาพิจารณาศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาที่มีศักยภาพ เป้าหมายสำคัญ คือ การส่งเสริมและสนับสนับสนุนความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษานิติบุคคลให้เกิดผลเป็นรูปธรรมทั้งด้านบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานวิชาการ และการบริหารการเงิน และงบประมาณ ต่อมาในการประชุมคณะกรรมาธิการ ครั้งที่ ๒๓/๒๕๕๘ วันพฤหัสบดีที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ได้มีมติตั้งคณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล โดยให้มีอำนาจหน้าที่ศึกษาวิเคราะห์กระบวนการและแนวทางต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษาเป็นนิติบุคคลให้สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ศึกษาวิเคราะห์กระบวนการและรูปแบบการนำร่องทดลองให้สถานศึกษาที่มีความพร้อมทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปเป็นสถานศึกษานิติบุคคล อันนำไปสู่การจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคลและศึกษากลั่นกรองกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล โดยนำผลการพิจารณาศึกษาเสนอต่อคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณาและมีมติให้ความเห็นชอบต่อไป

คณะทำงานได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา โดย (๑) มีการประชุมพิจารณาศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พิจารณาศึกษากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารและการส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล รวมทั้งพิจารณาศึกษารูปแบบสถานศึกษานิติบุคคลที่มีความพร้อมทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป เพื่อกำหนดแนวทางการจัดตั้งสถานศึกษานิติบุคคลที่มีทั้งความรับผิดและความรับชอบอย่างแท้จริง เช่น โรงเรียนมหิดลวิยานุสรณ์ โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย โรงเรียนเอกชนและโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัย เป็นต้น (๒) การตั้งคณะทำงานกลุ่มย่อยเพื่อระดมความเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ต่าง ๆ (๓) การรับฟังความคิดเห็นจากโครงการสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติพบประชาชน (เสวนา ๔ ภูมิภาค) “รับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา” จัดโดย คณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ร่วมกับมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี วันพุธที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๘ ณ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี กรุงเทพมหานคร และการจัดเสวนา เรื่อง “แนวทางการสนับสนุนและส่งเสริมโรงเรียนนิติบุคคล : รูปแบบใหม่” เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๙ ณ อาคารรัฐสภา ๒ และ (๔) รวบรวมข้อมูลจากการพิจารณาศึกษาและข้อคิดเห็นที่ได้รับจากการเสนามาสังเคราะห์ และสรุปผลเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายโดยได้จัดทำเป็นรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เรื่อง “แนวทางการสนับสนุน และส่งเสริมโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)” โดยมีสาระสำคัญ ประกอบด้วย

ส่วนที่ ๑ ทฤษฎีและหลักการการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล เพื่อการอ้างอิงและยืนยันในหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยที่สนับสนุนว่า การเป็นโรงเรียนนิติบุคคลนั้นจะประสบความสำเร็จในด้านคุณภาพและคุณธรรมของนักเรียนตามความคาดหวังของสังคมและประเทศชาติ

ส่วนที่ ๒ กรอบแนวคิดและกระบวนการการเป็นโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) เพื่อแสดงถึงกระบวนการและเส้นทางที่จะผลักดันให้เกิดโรงเรียนนิติบุคคลได้จริง ภายใต้กฎหมายที่บังคับใช้ในปัจจุบัน พร้อมทั้งเสนอร่างกฎกระทรวง ระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบไปพร้อมด้วย

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคลในกำกับของรัฐ เพื่อแสดงให้เห็นภาพอนาคตว่าเมื่อได้เป็นโรงเรียนนิติบุคคลภายใต้กรอบแนวคิดและกระบวนการการเป็นโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) *ซึ่งคำว่า “รูปแบบใหม่” หมายถึง การเป็นนิติบุคคลของโรงเรียนที่ทำให้โรงเรียนมีอิสระในการบริหารจัดการ ในภารกิจทั้ง ๔ ด้าน อย่างแท้จริงมากกว่ารูปแบบเดิมที่เป็นนิติบุคคลเพียงในนาม ซึ่งได้รับการมอบอำนาจในการบริหารจัดการโรงเรียนเพียงส่วนน้อยจนเป็นอุปสรรคต่อประสิทธิภาพประสิทธิผลของโรงเรียน จึงจำเป็นต้องศึกษาและค้นหารูปแบบใหม่ดังกล่าวนี้*

พร้อมทั้ง ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินการในแต่ละประเด็นเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการจัดตั้งโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ให้ประสบผลสำเร็จเป็นรูปธรรม ดังนี้

ข้อเสนอแนวทางการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญจะนำไปสู่ความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการโรงเรียนนิติบุคคลนั้น พบว่า มีความสำคัญอยู่ในทุกระดับ ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

๑) ระดับนโยบาย และการกำกับให้เป็นไปตามนโยบาย คือ คณะกรรมการนโยบายและพัฒนาการศึกษา (นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกำกับดูแลสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นประธาน ก.ค.ศ. เห็นชอบในนโยบายและผลักดันกำกับการให้เกิดขึ้นตามแนวทางและแผนงานที่กำหนดให้ได้

ในระดับรองลงมาคือการกระจายอำนาจลงไปสู่โรงเรียน ประกอบด้วย คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก.ค.ศ. เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเลขาธิการ ก.ค.ศ. เป็นผู้ที่จะถ่ายโอนอำนาจ และตามไปกำกับดูแลให้ไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่เป็นเจตนารมณ์ของโรงเรียนนิติบุคคลได้

๒) ระดับการขับเคลื่อนและปฏิบัติการ คือ คณะกรรมการบริหารโครงการ ที่จะเป็นปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ ทั้งการผลักดันการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกระดับ การติดตาม กำกับ ดูแล และรวมไปถึงการตรวจสอบ การประเมินผล และการควบคุมมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ตลอดจนการส่งเสริมและพัฒนาโดยดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการตรวจสอบการบริหารจัดการ และคณะกรรมการนิเทศติดตาม และประเมินผลคุณภาพมาตรฐานการศึกษา

๓) อ.ก.ค.ศ. ส่วนราชการ สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ซึ่งจะต้องไม่หวงอำนาจแต่ต้องถ่ายโอนอำนาจที่มีในลักษณะเกี่ยวกับ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาไปให้แก่คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลใช้อำนาจแทน การกระจายอำนาจบริหารงานบุคคลจึงจะเกิดขึ้นได้

๔) ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล จะเป็นผู้ที่ต้องเข้าใจในปรัชญาและหลักการในการบริหารของโรงเรียนนิติบุคคลยินยอมที่จะเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมมากกว่าที่จะเป็นผู้ใช้อำนาจ จึงจะเป็นการกระจายอำนาจให้โรงเรียนนิติบุคคลอย่างแท้จริง และต้องมีการกำกับติดตามอย่างเข้าถึงเข้าใจ และพัฒนาเรียนรู้ไปพร้อมกันได้ด้วย

๕) นอกจากนี้ ฐานปฏิบัติการสุดท้ายที่จะทำให้ประสบชัยชนะในสนามรบทางการศึกษาอย่างแท้จริง คือ คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล ผู้อำนวยการโรงเรียนและครู ที่จะเป็นหลักและเป็นหน่วยที่ใช้อำนาจทั้ง ๔ ด้านเพื่อการสร้างความเข้มแข็งให้แก่โรงเรียนในการสร้างคุณภาพของผู้เรียนให้มีมาตรฐานและเป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติได้

แต่ทั้งนี้ เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๙ ราชกิจจานุเบกษาได้เผยแพร่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๐/๒๕๕๙ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๑/๒๕๕๙ เรื่อง การบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับอำนาจในการแต่งตั้ง โอน หรือย้ายผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ ในหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการในระดับภูมิภาคหรือจังหวัด การยุบเลิกและโอนอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ไปเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) การยุบเลิกและการโอนอำนาจหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ไปเป็นอำนาจหน้าที่ของ

คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) ดังนั้น ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เฉพาะงานที่เกี่ยวกับ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงต้องนำเสนอผ่านศึกษาธิการจังหวัดซึ่งเป็นเลขานุการคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) เพื่อนำเรื่องเข้าพิจารณาอนุมัติหรือเห็นชอบจาก กศจ.

แต่ทั้งนี้ กรณีดังกล่าวนั้นไม่มีผลกระทบต่อการเสนอกรอบแนวคิด รูปแบบ และกระบวนการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ที่ปรากฏในรายงานการพิจารณาศึกษาเล่มนี้ เนื่องจากได้เสนอกรอบแนวคิด รูปแบบ และกระบวนการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เนื่องจากกรอบแนวคิดและการพิจารณาศึกษาดังกล่าวนี้ไม่ได้อิงกับอำนาจหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามการมีคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) อาจทำให้เกิดความร่วมมือและวางแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานร่วมกันได้ภายใต้กรอบแนวคิด รูปแบบและกระบวนการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) นี้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของจังหวัดในภาพรวมและเป็นส่วนร่วมในเชิงยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดได้ด้วย

ข้อสังเกต

การดำเนินการโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) นี้ ได้มีข้อสังเกตซึ่งควรตระหนักและคำนึงถึงเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาที่ยุ่งยากติดตามมาในภายหลังหรือระหว่างการดำเนินการ ดังนี้

๑) หลักการของรูปแบบ หมายถึง โครงสร้างและระบบกระบวนการการบริหารโดยองค์รวม

๒) หลักการของความแตกต่าง หมายถึง สภาพและบริบทที่แตกต่างกันของโรงเรียน

๓) หลักการบริหารงบประมาณและทรัพยากร ซึ่งจะมีแหล่งที่มาจากรัฐและการระดมทรัพยากร

๔) หลักคุณภาพและมาตรฐาน ซึ่งเป็นหัวใจของการเป็นโรงเรียนนิติบุคคล

๕) หลักอำนาจและความรับผิดชอบ ที่จะกำหนดความรับผิดชอบต่อผลงานและการกระทำ

๖) หลักความเสมอภาคของพลเมือง ที่ระบุถึงโอกาสทางการศึกษาและการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

๗) หลักประโยชน์ประเทศชาติ หมายถึง ประเทศชาติจะได้ประโยชน์อะไรจากโรงเรียนนิติบุคคล

๘) หลักการมีส่วนร่วมและผู้มีส่วนได้เสีย ที่ต้องคำนึงถึงอย่างยิ่งกับชุมชน ท้องถิ่นและผู้ปกครอง

๙) หลักความยืดหยุ่นและผ่อนปรน ที่จำเป็นต้องมีและสามารถรองรับกับปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างคล่องตัวและทันการณ์

ทั้งนี้ รายละเอียดปรากฏตามผังกรอบแนวคิดโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

แผนภาพกรอบแนวคิดโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
ก.ค.ศ.
กระจายอำนาจ
มอบอำนาจ
ด้านบริหารงานบุคคล
ด้านการบริหารทั่วไป
ด้านวิชาการ
ด้านการเงินงบประมาณ
คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล
ผอ.สำนักฯ ทำหน้าที่เป็นเลขานุการ
ออกระเบียบ
กฎ หลักเกณฑ์
แนวปฏิบัติ
สำนักต่าง ๆ ใน สพฐ.
อ.ก.ค.ศ. ส่วนราชการ (สำนัก)
(หน้าที่เสมือน สพท.)
สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)
กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการภายใน สพฐ.
กศจ.
การถ่ายโอนอำนาจ
*ยังไม่ได้จำกัดจำนวนโรงเรียนที่แน่นอน เพราะ ต้องมีการคัดเลือกโดย
(๑) หลักเกณฑ์ที่ คกก. กำหนด
(๒) จัดให้มี คกก. คัดเลือก
(๓) มีการประเมินความพร้อม
คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล
โรงเรียนนิติบุคคลที่ได้รับคัดเลือก
ผู้อำนวยการ
สมาคมผู้ปกครอง/ศิษย์เก่า องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น
ด้านการบริหารทั่วไป
ด้านวิชาการ
ด้านการเงินงบประมาณ
ด้านบริหารงานบุคคล
ด้านการบริหารทั่วไป
ด้านวิชาการ
ด้านการเงินงบประมาณ
ด้านบริหารงานบุคคล
คณะกรรมการตรวจสอบการบริหารจัดการ
คณะกรรมการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลคุณภาพมาตรฐานการศึกษา
วิจัยและพัฒนา

ส่วนที่ ๑ บทนำ

บทที่ ๑ โรงเรียนนิติบุคคลและความจำเป็นในการปฏิรูป

บทที่ ๑
โรงเรียนนิติบุคคลและความจำเป็นในการปฏิรูป

๑.๑ ความเป็นมาของโรงเรียนนิติบุคคล

การปฏิรูปการศึกษามีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถและมีความสุข การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพ จำเป็นที่จะต้องมีการกระจายอำนาจและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๖) ซึ่งให้มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา โดยยึดหลักความมีเอกภาพเชิงนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ดังปรากฏไว้ในมาตรา ๓๙ ว่า

"มาตรา ๓๙ ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง

หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง"

การกระจายอำนาจดังกล่าว จะทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการซึ่งสอดคล้องตามหลักการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน (๒๕๔๒) กล่าวว่า โรงเรียน***เป็นองค์การการศึกษาที่อยู่ระดับล่างสุดและมีความสำคัญมากที่สุด ระบบบริหารการศึกษาจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใดขึ้นอยู่กับระบบการบริหารของโรงเรียน*** ดังนั้น การกระจายอำนาจทางการศึกษาไปสู่โรงเรียนเป็นทิศทางที่ถูกต้องจะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างน้อย ๒ ประการ คือ

ประการแรก สถานศึกษาและหน่วยงานที่ดูแลสถานศึกษาจะเป็นหน่วยที่นำนโยบายไปปฏิบัติให้ได้ตามมาตรฐานและต้องจัดการศึกษาให้ตอบสนองต่อแผนการศึกษาและความต้องการของประชาชน

ประการที่สอง จะเป็นการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพิ่มบทบาท อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้สถานศึกษาและหน่วยงานในพื้นที่

การบริหารการศึกษาแต่เดิมใช้รูปแบบของการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางและมีการมอบอำนาจการบริหารและการตัดสินใจเพียงบางส่วนไปให้หน่วยราชการที่รับผิดชอบการบริหารการศึกษาในส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา แต่เจตนารมณ์ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีข้อกำหนดให้กระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไปให้หน่วยงานระดับปฏิบัติ อันได้แก่ โรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษาให้มากที่สุด โดยหน่วยงานที่อยู่ส่วนกลางจะทำหน้าที่เพียงการกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดสรรงบประมาณ การกำหนดและประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเป็นประการสำคัญ ส่วนภารกิจการบริหารงานทั้ง ๔ ด้าน จะกระจายไปให้ระดับพื้นที่เป็นผู้รับผิดชอบ โดยเฉพาะการกระจายอำนาจให้โรงเรียนเป็นฐานในการปฏิบัติงาน

ทั้งนี้ เนื่องจากโรงเรียนเป็นองค์การการศึกษาที่อยู่ระดับล่างสุดและมีความสำคัญมากที่สุด เพราะเป็นหน่วยที่นำนโยบายที่หน่วยงานระดับชาติและระดับจังหวัดวางไว้ไปดำเนินการเพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ระบบบริหารการศึกษาทั้งหมดจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใดขึ้นอยู่กับระบบบริหารของโรงเรียน ดังนั้น เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวมีอิสระ และมีความเข้มแข็ง รัฐจึงได้ตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยได้กำหนดให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๕ ดังนี้

"มาตรา ๓๕ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา ๓๔ (๒) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล

เมื่อมีการยุบเลิกสถานศึกษาตามวรรคหนึ่ง ให้ความเป็นนิติบุคคลสิ้นสุดลง"

บทบัญญัติดังกล่าว ได้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของสถานศึกษาในฐานะหน่วยงานที่จัดการศึกษาให้กับผู้เรียนโดยตรง นับเป็นความก้าวหน้าอีกมิติหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาไทย การที่กฎหมายกำหนดให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคล จะทำให้โรงเรียนมีความเข้มแข็งมากขึ้นจะทำให้โรงเรียนมีสิทธิและอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้เป็นของตนเองตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ รวมทั้งกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้กำหนดอำนาจหน้าที่ที่เป็นของโรงเรียนไว้โดยเฉพาะ ในการนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒๕๕๐) กล่าวว่าเมื่อโรงเรียนเป็นนิติบุคคลแล้ว ผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนจะมีอำนาจหน้าที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนจะเป็นผู้แทนของนิติบุคคลในกิจการทั่วไปของโรงเรียนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกโดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีหน้าที่กำกับส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานร่วมกับผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครูและผู้เกี่ยวข้อง

๑.๒ นโยบายรัฐบาลกับทิศทางการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล

จากการที่กฎหมายบัญญัติให้โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีฐานะเป็นนิติบุคคลเป็นจุดเปลี่ยนที่ท้าทายการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย หน่วยงานในระดับกระทรวง ระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ยังไม่ได้บัญญัติให้ชัดเจนว่าโรงเรียนควรจะมีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบมากน้อยแค่ไหนเพียงไร ทั้งในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

ประกอบกับนโยบายรัฐบาลชุดปัจจุบันภายใต้การนำของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๘ มีประเด็นสำคัญด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ดังนี้ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ๒๕๕๗)

๑) จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษาทางเลือกไปพร้อมกันเพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนได้เต็มตามศักยภาพ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนากำลังคนให้เป็นที่ต้องการเหมาะสมกับพื้นที่ทั้งในด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และธุรกิจบริการ

๒) ในระยะเฉพาะหน้าจะปรับเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการศึกษาให้สอดคล้องกับความจำเป็นของผู้เรียนและลักษณะพื้นที่ของสถานศึกษา พร้อมกับจัดระบบการสนับสนุนให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปมีสิทธิเลือกรับบริการการศึกษาทั้งในระบบและภายนอกระบบของโรงเรียน โดยอาจจะพิจารณาจัดให้มีคูปองการศึกษาเป็นแนวทางหนึ่ง

๓) ให้องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไปมีโอกาสร่วมจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและทั่วถึง และร่วมในการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้

๔) พัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพและมีจิตวิญญาณของความเป็นครูเน้นครูผู้สอนให้มีวุฒิตรงตามวิชาที่สอน นำเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อเป็นเครื่องมือช่วยครูหรือเพื่อการเรียนรู้ด้วยตัวเอง

นอกจากนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้แถลงนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘ มีประเด็นสำคัญจากนโยบายทั่วไป ดังนี้ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๗)

๑) การพัฒนาและปฏิรูปการศึกษาจะต้องยึดหลักการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจและความต้องการของทุกภาคส่วนในสังคม มีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศรวมทั้งเป็นไปตามกระบวนการของสภาปฏิรูปแห่งชาติและสภานิติบัญญัติแห่งชาติและแนวนโยบายของคณะรัฐมนตรีเพื่อให้การดำเนินงานเป็นที่ยอมรับและเกิดความมั่นคงยั่งยืนในระบบการศึกษาของไทย

๒) การสร้างโอกาสทางการศึกษาในสังคมไทยจะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความเท่าเทียมและเป็นธรรมโดยการน้อมนำแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการศึกษาสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มได้มีโอกาสเข้าถึงองค์ความรู้ได้โดยสะดวก และสามารถพัฒนาและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างเท่าเทียม

๓) การพัฒนาระบบการจัดการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรทางการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับการยกระดับความรู้ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ควบคู่ไปกับการส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และปลูกฝังคุณธรรม การสร้างวินัย ปลูกฝังอุดมการณ์ความยึดมั่นในสถาบันชาติศาสนา และพระมหากษัตริย์การมีจิตสาธารณะความตระหนักถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตนและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักการประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นของผู้อื่นยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิดอุดมการณ์และความเชื่อรวมทั้งรู้คุณค่าและสืบสานวัฒนธรรมและขนบประเพณีอันดีงามของไทย

๔) การส่งเสริมและยกสถานะของครูซึ่งเป็นบุคลากรหลักในระบบการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างเสริมให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงในสังคมเป็นบุคลากรที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมมีภูมิความรู้และทักษะในการสื่อสารถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสม มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ตลอดจนมีฐานะและคุณภาพชีวิตที่ดีสอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมไทยในปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาจากถ้อยแถลงนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ จะเห็นว่าให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยจะมีการปฏิรูปการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ส่งเสริมการกระจายอำนาจไปสู่ผู้ปฏิบัติ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสม การผลิตและพัฒนาครู การสนับสนุนงบประมาณให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น ส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมมาร่วมจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายสำคัญยิ่งเพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความรู้คู่คุณธรรม และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขนั่นเอง สอดคล้องกับแนวคิดการกระจายอำนาจให้โรงเรียนนิติบุคคล ให้มีความเป็นอิสระ คล่องตัว ซึ่งโรงเรียนเป็นหน่วยงานหลักและมีความสำคัญอย่างยิ่งในพื้นที่และมีหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน หากได้รับการกระจายอำนาจและได้รับการสนับสนุนความพร้อมในด้านต่าง ๆ แล้ว จะส่งผลต่อการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

แม้ว่าจะมีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๐/๒๕๕๙ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๑๑/๒๕๕๙ เรื่อง การบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจไปไว้ที่จังหวัด โดยมีสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จำนวน ๗๗ แห่ง และมีคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) แต่ละจังหวัดเพื่อบริหารจัดการศึกษาในภาพรวมของจังหวัด ก็ยังไม่ได้ส่งผลกระทบต่อกรอบแนวคิดการให้โรงเรียนมีความเป็นอิสระและคล่องตัวภายใต้หลักการ School Based Management : SBM แต่อย่างใด ในทางกลับกันจะยิ่งส่งเสริมให้เกิดความใกล้ชิด เข้าใจถึงสภาพปัญหาและหลักการพื้นฐานการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียนนิติบุคคลได้ดียิ่งขึ้น

๑.๓ เจตนารมณ์การปฏิรูปการศึกษาเพื่อเปลี่ยนผ่านประเทศ โรงเรียนนิติบุคคลภายใต้ยุทธศาสตร์การปฏิรูปประเทศ

การปฏิรูปการศึกษาเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้คนไทยที่มีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นทั้งคนดี คนเก่ง มีความสุข การพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพต้องอาศัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมด้วยระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ คือ ต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เต็มศักยภาพ ประหยัด คุ้มค่า ลดขั้นตอนการบริหารมีบุคลากรมืออาชีพ บริหารงบประมาณด้วยความโปร่งใส และใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อให้กระทรวงศึกษาธิการมีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ จึงได้มีการปฏิรูปโครงสร้างและระบบบริหารใหม่

การศึกษาเป็นกลไกหลักในการพัฒนาส่งเสริมปลูกฝังแนวความคิดความรู้ให้กับพลเมืองและสังคมโดยรวมของทุกประเทศ ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นตัวแปรหลักของความสามารถในการแข่งขันระยะยาว (Long Term Competitiveness) การออกแบบการศึกษาจึงเป็นข้อต่อสำคัญของการพัฒนาประเทศในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคม บริบทที่สำคัญในการออกแบบการศึกษาในปัจจุบันก็คือพลวัตการเปลี่ยนแปลงโลกจากการก้าวผ่านจากศตวรรษที่ ๒๐ เข้าสู่ศตวรรษที่ ๒๑ กระแสการเปลี่ยนแปลงโลกได้ส่งผลกระทบทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมืองของทุกประเทศ กระแสการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นปัจจัยการเปลี่ยนผ่าน เช่น การปฏิวัติ Arab Spring ผ่านการใช้เทคโนโลยี Social Media การก้าวมาทางเศรษฐกิจของเอเชียหรือภาวะอากาศเปลี่ยนแปลง เป็นต้น คนในโลกยุคใหม่ที่อยู่ท่ามกลางพลวัตการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงต้องมีความพร้อมที่จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงการเปลี่ยนผ่านเหล่านี้หากสังคมหรือพลเมืองขาดความพร้อมในการก้าวผ่านก็จะทำให้ประเทศไม่สามารถเดินต่อได้จนเสี่ยงกับการเป็นรัฐที่ล้มเหลว ประเทศไทยก็จำเป็นต้องก้าวสู่ศตวรรษที่ ๒๑ เช่นกัน ดังนั้น การเตรียมความพร้อมคนไทยเพื่อการนำพาสังคมและประเทศไปสู่โลกที่ ๒๑ จึงเป็นจุดหัวเลี้ยวหัวต่อ (Critical Point) ของชาติที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาประเทศไทยยังคงขาดความชัดเจนในการกำหนดเป้าประสงค์หลักของการศึกษา (Objective Function) ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นผลสุทธิของระบบหรือปลายทางที่การศึกษาต้องพัฒนาและเสริมสร้างให้พลเมืองและสังคมสามารถอยู่ได้อย่างภาคภูมิ แต่การตั้งเป้าประสงค์หลักของการศึกษาเพียงอย่างเดียวไม่สามารถพัฒนามนุษย์และสังคมได้ จึงต้องมีกลไกการขับเคลื่อนแนวนโยบายและยุทธศาสตร์ที่ปฏิบัติได้จริง โดยการดำเนินการจะต้องเข้าใจถึงทั้งบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ ๒๑ พื้นฐานปรัชญาการศึกษาไทยรวมถึงองค์ประกอบของสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของผู้เรียนโดยความเข้าใจเหล่านี้ควรเป็นความรู้พื้นฐานที่สั้นกระชับ เข้าใจง่ายและมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนโดยบุคคลในวงการศึกษาไทยตั้งแต่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้มีส่วนร่วมทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดไปจนถึงตัวผู้เรียนเองจะต้องมีความเข้าใจในแนวปฏิบัติและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติอย่างเพียงพอ

ดังนั้น การมีส่วนร่วมและความเข้าใจของทุกภาคส่วน จึงเป็นอีกปัจจัยในการการปฏิรูประบบการศึกษาของประเทศไทยครั้งนี้ และไม่อาจพิจารณาแบบแยกส่วนได้ แต่ต้องอาศัยการทำความเข้าใจภาพรวมของระบบอย่างถ่องแท้ เพื่อให้สามารถกำหนดทิศทาง และกระบวนการผลักดันให้ทุกองค์ประกอบของระบบสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างเป็นรูปธรรม

โรงเรียนนิติบุคคล “คานงัด” ภายใต้ยุทธศาสตร์การปฏิรูปประเทศ

การศึกษาเป็นระบบที่ใหญ่มากและควรจะมีการเชื่อมกับทุกมิติของการพัฒนาจึงควรจะเป็นพลังที่เป็นประดุจคานงัดของประเทศไทยที่ยกประเทศให้พ้นจากการติดหล่มสภาวะวิกฤตไปสู่ความเจริญอย่างแท้จริง แต่การณ์ก็มิได้เป็นเช่นนั้น เนื่องจากที่ผ่านมาได้มีความพยายามปฏิรูปการศึกษาหลายครั้งแต่ยังไม่สามารถแก้ไขวิกฤตของระบบการศึกษาได้ ดังนั้น ในการปฏิรูปการศึกษาควรมองในมุมที่กว้างขึ้นไม่ควรมองเฉพาะปลายเหตุ เช่น ครูสอนไม่เก่ง นักเรียนสอบได้คะแนนไม่ดี นักเรียนไม่เก่งแต่ควรมองในมุมมองที่กว้างขึ้น คือ ความเชื่อมโยงของวิกฤติการศึกษาไทยทั้งระบบและวิกฤติสภาวะของประเทศ และถือว่า ***“ปฏิรูปการศึกษาเปรียบเสมือนคานงัดประเทศไทย”***

การปฏิรูปจากล่างขึ้นบนเป็นยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา

การส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนนิติบุคคลเป็นรูปแบบของการส่งเสริมการบริหารภายในโรงเรียนโดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการโดยมีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปสู่โรงเรียนโดยตรง ให้โรงเรียนดูแลรับผิดชอบตัดสินใจในการบริหารงานและดำเนินการได้เอง ให้สถานศึกษาที่มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จในตัวเอง จึงทำให้มีอิสระมีความคล่องตัวในการตัดสินใจสั่งการเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนในทุกด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานทั่วไป สิ่งสำคัญที่เด่นชัดอีกประการหนึ่งในการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารโรงเรียนในรูปแบบ “โรงเรียนนิติบุคคล” คือ “การมีส่วนร่วม” ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนทั้งในรูปของคณะกรรมการหน่วยงาน องค์กร บุคคล ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่การมีคณะกรรมการโรงเรียนเป็นสิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนได้นำแนวคิด เรื่องการมีส่วนร่วมเข้ามาดำเนินการซึ่งมีผู้แทนจากส่วนต่าง ๆ ของสังคม ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษา *จึงเป็นการปฏิรูปและเปลี่ยนแปลงที่ฐานล่างสุดของการจัดการศึกษา คือ โรงเรียน โดยเปลี่ยนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาใหม่ เป็น “กาปฏิรูปจากล่างขึ้นบน”*

กล่าวโดยสรุป คือ ***“ประเทศไทยต้องมีการกำหนดเป้าประสงค์หลัก (Objective Function) ที่ระบุเป้าหมายของการศึกษาอย่างชัดเจนว่าจะทำไปเพื่ออะไร และเป็นความเข้าใจร่วมของทุกภาคส่วนทางการศึกษา รวมทั้งยกให้การศึกษาเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) และจัดทำแนวปฏิบัติการทางการศึกษา (Action Agenda) ซึ่งประกอบไปด้วยยุทธศาสตร์ (Strategies) ที่สามารถแปลงไปสู่ภาคปฏิบัติ (Implementation) ได้อย่างเป็นขั้นตอนพร้อมใช้งานได้ในทันที”***

๑.๔ บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายหลัก

ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่เน้นการกระจายอำนาจ โดยเฉพาะอำนาจการบริหารและการจัดการในด้านต่างๆ ได้นำไปสู่การผลักดันให้ทุกประเทศต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์กรระดับต่าง ๆ รวมถึงองค์กรทางด้านการศึกษา สำหรับประเทศไทยได้มีความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงการบริหารการศึกษาจากการรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางให้กระจายอำนาจไปสู่หน่วยปฏิบัติ ดังจะเห็นได้จากแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.๒๕๕๒-๒๕๕๙) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ ที่ได้กำหนดนโยบายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไว้ชัดเจน แต่ก็พบว่าไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ มีความซ้ำซ้อนของการจัดการศึกษาระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ขาดความเป็นเอกภาพ ไม่สามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันได้ ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยมาก ทำให้การจัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชนขาดความต่อเนื่อง รวมทั้งขาดการบูรณาการระหว่างการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม *(สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์,๒๕๔๔)* กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจด้านนโยบายและแผน ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการเงินและพัสดุ ด้านบุคลากรและด้านวิชาการ ต่อมาจึงได้นำสาระทางการศึกษามาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้มีการกระจายอำนาจ

การบริหารและการจัดการศึกษาไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นับจากนั้นมาการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษามีแนวทางที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นและพัฒนาสู่ความเป็นสถานศึกษานิติบุคคลภายใต้ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้กำหนดรายละเอียดสำหรับการนำไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมไว้อย่างชัดเจนในมาตรา ๓๙ บัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง" โดยหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา,๒๕๔๙ : ๑๘)

๒) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดรายละเอียดไว้ในมาตรา ๓๔ (๒) ซึ่งบัญญัติเป็นหลักว่า การแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือส่วนราชการที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่นและอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือส่วนราชการที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่นให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละเขตพื้นที่การศึกษากำหนด และมาตรา ๓๕ บัญญัติให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา ๓๔ (๒) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา,๒๕๔๙ : ๑๕)

๓) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นกฎหมายหลักในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยกำหนดให้มีองค์กรที่ทำหน้าที่บริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในรูปของคณะกรรมการ เรียกว่า "คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา" เรียกโดยย่อว่า ก.ค.ศ. และให้มีสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทำหน้าที่สนับสนุนการทำงานของ ก.ค.ศ. ส่วนการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา กำหนดให้มีคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เรียกโดยย่อว่า "อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา" นอกจากนั้น อำนาจและหน้าที่ของผู้อำนวยการสถานศึกษาในฐานะของผู้บังคับบัญชาและในฐานะผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ อย่างไรก็ตาม อำนาจและหน้าที่ของผู้อำนวยการสถานศึกษาจะมีเพิ่มเติมนอกจากที่กฎหมายกำหนดโดยที่ผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจชั้นเหนือขึ้นไปได้มอบอำนาจของตนที่มีอยู่ตามกฎหมายให้แก่ผู้อำนวยการสถานศึกษาตามมาตรา ๔๕ (๕) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ประกอบกับกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ *(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา,๒๕๔๙ : ๑๐ - ๑๓)* แต่ปัจจุบันได้มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๐/๒๕๕๙ เรื่อง "การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค" กำหนดให้โอนอำนาจหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาไปเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.)

๔) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา พ.ศ.๒๕๕๐ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๓๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ ได้กำหนดให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณาการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาในอำนาจหน้าที่ของตน

๕) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๘ และมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่บัญญัติให้สถานศึกษามีวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๔๖ : ๑)

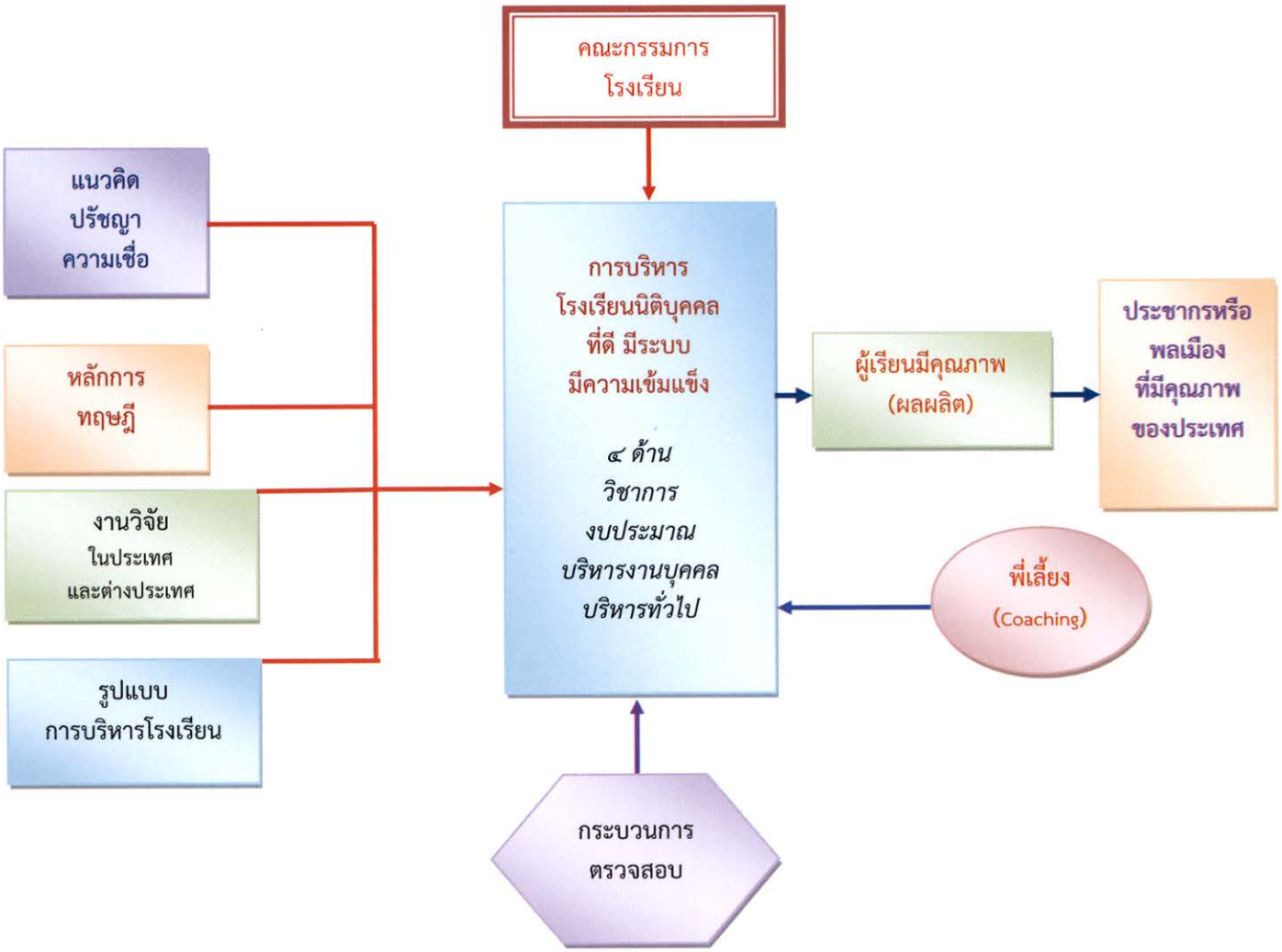
จากระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษานิติบุคคลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การบริหารสถานศึกษานิติบุคคลของประเทศไทยมีแนวทางที่ชัดเจนที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีอำนาจตัดสินใจและสนับสนุนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในลักษณะขององค์คณะบุคคลในการดำเนินงานเพื่อเน้นการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบร่วมกัน แต่ต้องอยู่ในสภาวการณ์ที่กฎหมายแม่บทได้กำหนดแนวทางไว้อย่างชัดเจน ซึ่งระยะเวลาที่ผ่านมาผลที่เป็นรูปธรรมยังไม่เกิดขึ้นในส่วนของกฎหมายลำดับรองและการปฏิบัติจริง

ดังนั้น ทิศทางการบริหารโรงเรียนให้มีความเป็นอิสระและคล่องตัวจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งข้อยืนยันในการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีแนวดำเนินการบนพื้นฐาน ทฤษฎีและหลักการ ดังต่อไปนี้

๑.๕ กรอบแนวคิด (Mind Mapping)

กรอบแนวคิดเพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล มีองค์ประกอบ ดังนี้

****จุดเปลี่ยนสำคัญ****
โรงเรียนนิติบุคคลจะเป็นคานงัดต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศ
โดยการปฏิรูปจากล่างขึ้นบน อันเป็นยุทธศาสตร์ใหม่ในการปฏิรูปศึกษา

เริ่มต้นดำเนินการในโรงเรียนสังกัด สพฐ. หลังจากนั้นต้องติดตามและประเมินผล
กระทั่งขยายการดำเนินการไปยังสถานศึกษาสังกัดอื่นๆ

หน้าว่าง

บทที่ ๒
แนวคิดและปรัชญาการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล

หน้าว่าง

บทที่ ๒
แนวคิดและปรัชญาการบริหารสถานศึกษานิติบุคคล

๒.๑ ความหมายของปรัชญา

คำว่า ***"ปรัชญา"*** ตามพจนานุกรม หมายถึง"วิชาว่าด้วยหลักแห่งความรู้และความจริง" ซึ่งมีผู้นำปรัชญาไปเกี่ยวข้องกับบุคคล เช่น กล่าวว่า ปรัชญาของคนนี้ เป็นอย่างนี้อย่างนั้น ซึ่งความหมายของปรัชญาในลักษณะเช่นนี้จะหมายถึงความคิดเห็นหรือความเชื่อของแต่ละบุคคล โดยแต่ละบุคคลจะมีความเชื่อหรือความคิดเห็นที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางสังคม ครอบครัว และธรรมชาติของบุคคลผู้นั้น ความหมายของปรัชญาในลักษณะเช่นนี้อาจจะถือว่าถูกต้องและเป็นที่ยอมรับของทั่วไป แต่หากจะพิจารณา ถึงความหมายของปรัชญาตามหลักวิชาการแล้วความหมายของปรัชญาจะมีความลึกซึ้งและแตกต่างจากความเข้าใจของคนธรรมดาเป็นอย่างมาก ดังต่อไปนี้

คำว่า "ปรัชญา" จะตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Philosophy" และมาจากรากศัพท์ในภาษากรีกว่า "Philosophia" ซึ่งประกอบขึ้นมาจากศัพท์คำว่า "Phileo" แปลว่า "รัก" และ "Sophia" แปลว่า "ภูมิปัญญา" หรือ "wisdom" ดังนั้น ปรัชญาจึงมีความหมายตามรากศัพท์ว่า "ความรักที่มีต่อภูมิปัญญา" ภูมิปัญญาเป็นเรื่องของกระบวนการคิดที่เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ภูมิปัญญานี้อาจจะได้มาโดยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีประกอบกัน ได้แก่ การสังเกต การจดจำ การประเมินค่า การเข้าใจถึงเรื่องจิตใจ และวิญญาณ การเข้าใจถึงธรรมชาติของความเป็นไปและการเรียนรู้ เป็นต้น ดังนั้น หากจะพิจารณาถึงความหมายของปรัชญาในทัศนะของนักวิชาการแล้ว กล่าวได้ว่า "ปรัชญา" คือ "วิธีการคิดอย่างมีระเบียบเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว หรือเป็นความพยายามที่จะค้นหา

๒.๒ ปรัชญากับปรัชญาการศึกษา

ปรัชญาหรือปรัชญาทั่วไปกับปรัชญาการศึกษามีความใกล้ชิดกันมาก ปรัชญาทั่วไปเป็นการศึกษาเกี่ยวกับความจริง วิธีการค้นหาความจริงและคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ในสังคม แต่ปรัชญาการศึกษาเป็นการนำปรัชญาทั่วไปมาประยุกต์เพื่อนำไปจัดการศึกษา ซึ่งการจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อการพัฒนาบุคคล พัฒนาสังคมและชุมชนให้เกิดความสงบสุข อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ดังนั้น ปรัชญาทั่วไปกับปรัชญาการศึกษาจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก การที่กล่าวว่าปรัชญากับปรัชญาการศึกษามีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกันนั้นอาจพิจารณาได้จากนักปรัชญาและนักการศึกษาที่มีแนวคิดชั้นนำตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงสมัยปัจจุบันมักเป็นบุคคลคนเดียวกัน เช่น John Locke, Immanuel Kant, Johann Herbart, John Dewey เป็นต้น นอกจากนี้ ไม่เพียงแต่จุดเริ่มต้นและวิวัฒนาการของปรัชญาและปรัชญาการศึกษาเท่านั้นที่เหมือนกัน แต่ทั้งปรัชญาและปรัชญาการศึกษายังมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกันอีกด้วย กล่าวคือ ***ทั้งปรัชญาและปรัชญาการศึกษาจะสนใจเกี่ยวกับเรื่องราวของมนุษย์ ซึ่งได้แก่ ธรรมชาติ ความรู้ ความสัมพันธ์ และพฤติกรรมของมนุษย์ ขณะเดียวกันสาขาวิชาทั้งสองต่างก็มีความสนใจร่วมกันในเรื่องที่จะทำให้ ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น มีสันติและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข***

ปรัชญาการศึกษาที่สำคัญ

๑) ปรัชญาสารนิยม หรือสารัตถนิยม (Essentialism)

ปรัชญาสารนิยม มีความเชื่อว่า การศึกษา คือ เครื่องมือในการสืบทอดมรดกทางสังคม และการถ่ายทอดความรู้และความจริงทางธรรมชาติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตของมนุษย์ซึ่งก็คือวัฒนธรรม และอุดมการณ์ทั้งหลายอันเป็นแก่นสาระสำคัญ (Essence) ของสังคมให้ดำรงอยู่ต่อไป ปรัชญาสารนิยม จะสนับสนุน The Three R's (3R's) คือ การอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น ความเชื่อตามปรัชญานี้ ผู้เรียน คือ ดวงจิตเล็ก ๆ และประกอบด้วยระบบประสาทสัมผัส ครู คือ ต้นแบบที่ดีที่มีความรู้จึงจำเป็นต้องทำหน้าที่ อบรมสั่งสอนนักเรียน โดยการแสดงการสาธิตหรือเป็นนักสาธิตให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเห็นอย่างจริงจัง

๒) ปรัชญาสาขาสัจวิทยานิยม หรือสัจนิยมวิทยา หรือนิรันตรนิยม (Perenialism)

ยึดแนวความเชื่อตามหลักปรัชญาสากลสาขาเทวนิยม โดยมีความเชื่อว่า นักเรียน คือ ดวงวิญญาณที่มีเหตุผล ครู คือ ดวงวิญญาณที่มีลักษณะของการเป็นผู้นำและนักวิชาการ สำหรับ หลักสูตรนั้นก็เป็นเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับดวงวิญญาณและสติปัญญา เช่น หลักการของศาสนา กฎเกณฑ์ หลักการต่าง ๆ ของภาษา คณิตศาสตร์ เป็นต้น ปรัชญาสัจวิทยานิยมเชื่อว่า คนมีธรรมชาติเหมือนกัน ทุกคน ดังนั้น การศึกษาจึงควรเป็นแบบเดียวกันสำหรับทุกคน

๓) ปรัชญาพิพัฒนาการนิยม หรือพิพัฒนนิยม หรือวิวัฒนาการนิยม (Progressivism)

ยึดหลักการของปรัชญาสากลสาขาปฏิบัติการนิยม โดยมีความเชื่อว่านักเรียนเป็นบุคคลที่มี ทักษะพร้อมที่ปฏิบัติงานได้ ครูนั้นเป็นผู้นำทางในด้านการทดลองและวิจัย หลักสูตรเป็นเนื้อหาสาระ ที่เกี่ยวกับประสบการณ์ต่าง ๆ ของสังคม ปรัชญานี้ยังนำเรื่องของสังคมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยโดยการเตรียม ผู้เรียนให้มีความสามารถในการดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตย จริยธรรม ศาสนา และศิลปะอีกด้วย

๔) ปรัชญาสาขาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism)

ปรัชญาสาขานี้มีความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับผู้เรียน ครู หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ตลอดทั้งลักษณะของการจัดการศึกษา เหมือนกับปรัชญาการศึกษาสาขาพิพัฒนาการนิยม และมองโรงเรียนว่า เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างระเบียบทางสังคมขึ้นมาใหม่ การจัดหลักสูตรตามแนวของปฏิรูปนิยม จึงเน้นเนื้อหาสาระและวิธีการที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงความรับผิดชอบที่จะปฏิรูปและสร้างสังคม ใหม่ที่ดีกว่าขึ้นมาทั้งในระดับชุมชน ประเทศ และระดับโลกในที่สุด ความมุ่งหมายของหลักสูตรจะเน้น การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถและทัศนคติที่จะออกไปปฏิรูปสังคมให้ดีขึ้น

๕) ปรัชญาสาขาอัตถิภาวนิยม หรืออัตนิยม หรือสวภาพนิยม (Existentialism)

ปรัชญาอัตถิภาวนิยม มีความเชื่อว่า เป้าหมายของสังคมนั้นต้องมีความมุ่งมั่นที่จะ พัฒนาให้คนเรามีอิสรภาพ และมีความรับผิดชอบ และสิ่งนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเราพยายามเปิดโอกาส หรือยอมให้ผู้เรียนมีสิทธิเสรีภาพที่จะเป็นผู้เลือกเอง ครูเป็นเพียงผู้กระตุ้น และปรัชญานี้มีความเชื่อว่า ธรรมชาติของคนก็ดี สภาพแวดล้อมทางสังคมก็ดีเป็นสิ่งที่ไม่ตายตัวคนแต่ละคนสามารถกำหนดชีวิต ของตนเองได้ เพราะมีอิสระในการเลือกทุกสิ่งทุกอย่างไม่อยู่คงที่แต่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพราะเชื่อว่า ความจริง (Truth) เป็นเรื่องนามธรรมที่ไม่มีคำตอบสำเร็จรูปให้สาระความจริงก็คือ ความมีอยู่เป็นอยู่ของมนุษย์ (existence) ซึ่งมนุษย์แต่ละคนจะต้องกำหนดหรือแสวงหาสาระสำคัญ (essence) ด้วยตนเอง โดยการเผชิญ กับสถานการณ์ที่เรียกว่า "existential situation" ซึ่งบุคคลแต่ละคนมีเสรีภาพที่จะเลือกและตัดสินใจ ด้วยตนเอง

การจัดการศึกษาตามปรัชญานี้จึงให้ความสำคัญกับการให้เสรีภาพแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด และสนับสนุนส่งเสริมผู้เรียนในการค้นหาความหมายและสาระสำคัญของชีวิตของตน ผู้เรียนมีเสรีภาพในการเลือกสิ่งที่เรียนตามที่ตนต้องการ มีเสรีภาพในการเลือกตัดสินใจเมื่อเผชิญกับปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ และรับผิดชอบในการตัดสินใจหรือการกระทำของตน

๒.๓ ปรัชญาการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษา มีจุดมุ่งหมายสำคัญยิ่งคือการที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาที่กล่าวถึงข้างต้นที่มุ่งเป้าไปที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่มีความหลากหลายในแนวทางการนำไปสู่การปฏิบัติตามความเชื่อของนักการศึกษาและนักบริหารการศึกษา

เจตนารมณ์ของการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่ามีความมุ่งหมายและหลักการดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖

"มาตรา ๖ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข"

กอปรกับการที่จะจัดการให้มีคุณภาพและมาตรฐานได้นั้นจะต้องยึดแนวทางการจัดการศึกษาดังที่บัญญัติไว้มาตรา ๒๒

"มาตรา ๒๒ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ"

ทั้งนี้ จะต้องมีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙

"มาตรา ๙ การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้

(๑) มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ

(๒) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

.....ฯลฯ....."

อย่างไรก็ตามการที่จะจัดการศึกษาให้สอดคล้องตามแนวทางข้างต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะต้องกระจายอำนาจตามบทบัญญัติมาตรา ๓๙

"มาตรา ๓๙ ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง"

นอกจากนี้ เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวมีอิสระและมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการศึกษา รัฐจึงได้ตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยได้กำหนดให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๕

"มาตรา ๓๕ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา ๓๔ (๒) เฉพาะที่เป็นโรงเรียน มีฐานะเป็นนิติบุคคล

เมื่อมีการยุบเลิกสถานศึกษาตามวรรคหนึ่ง ให้ความเป็นนิติบุคคลสิ้นสุดลง"

กล่าวโดยสรุปปรัชญาการจัดการศึกษามีจุดหมายสำคัญที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุขตามศักยภาพของแต่ละคน ซึ่งสถานศึกษาเป็นฐานรากที่สำคัญที่จะขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งความเชื่อว่าจะเกิดมรรคผลได้อย่างจริงจังได้ปรากฏอยู่ในบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่มีเจตนารมณ์ในการกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษาให้มีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องตามบริบทและศักยภาพ

๒.๔ ปรัชญาการบริหารสถานศึกษานิติบุคคล

๑. ความหมายของนิติบุคคล

กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๔๖) กล่าวว่า นิติบุคคล เป็นบุคคลที่กฎหมายสมมติขึ้นเพื่อให้มีสิทธิหน้าที่และสามารถทำกิจการอันเป็นการก่อนิติสัมพันธ์กับบุคลอื่นได้ภายในขอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดนิติบุคคล แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

(๑) ***นิติบุคคลในกฎหมายเอกชน*** หมายถึง นิติบุคคลที่เกิดขึ้นตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยจะเกิดขึ้นเมื่อกลุ่มบุคคลธรรมดารวมกันทำกิจกรรมอันใดอันหนึ่งและเพื่อให้ดำเนินกิจการนั้น ๆ ได้นิติบุคคลจำเป็นที่จะต้องมีทรัพย์สินและสามารถทำนิติกรรมต่าง ๆ ได้ ดังนั้น เพื่อความสะดวกในการดำเนินกิจการ กฎหมายจึงกำหนดให้บุคคลดังกล่าวจดทะเบียนเพื่อจัดตั้งนิติบุคคลขึ้นตามกฎหมายและดำเนินกิจการภายใต้นิติบุคคลเพียงคนเดียว หรือในกรณีที่เป็นการรวมทรัพย์สินที่จัดสรรไว้เป็นกองทุน เพื่อดำเนินกิจการอันใดอันหนึ่ง เช่น เพื่อการศึกษา ศาสนา หรือเพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างอื่น โดยมิได้มุ่งหาประโยชน์และเมื่อได้จดทะเบียนตามกฎหมายแล้วย่อมเป็นนิติบุคคล เช่น สมาคม มูลนิธิ เป็นต้น นิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงเป็นนิติบุคคลที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของเอกชนและไม่มีการใช้อำนาจมหาชน

(๒) ***นิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน*** หมายถึง นิติบุคคลที่เกิดขึ้นตามกฎหมายมหาชน กล่าวคือ มีพระราชบัญญัติหรือกฎหมายลำดับรองที่อาศัยอำนาจจากพระราชบัญญัติกำหนดให้จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะ นิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนจึงดำเนินกิจกรรมที่เป็นบริการสาธารณะ และมีการใช้อำนาจมหาชน ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม องค์การมหาชนของรัฐ เทศบาล วัด รวมทั้งสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาที่ได้รับสถานภาพเป็นนิติบุคคลตามมาตรา ๓๕ ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖

กล่าวโดยสรุป สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล หมายถึงโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาที่กฎหมายยอมรับให้สามารถกระทำกิจการต่างๆ ได้ด้วยตนเองภายในขอบวัตถุประสงค์มีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และกฎหมายอื่นซึ่งกำหนดสิทธิและหน้าที่ของสถานศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ

๒. ความเป็นมาของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล

กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๔๖) กล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษามีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุข การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพจำเป็นที่จะต้องมีการกระจายอำนาจและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมเป็นไปตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ราชกิจจานุเบกษา ๒๕๔๒ เล่ม ๑๑๖ ตอนที่ ๗๔ ก) ซึ่งให้มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของไทย มีเอกภาพเชิงนโยบาย และมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ดังปรากฏในบทบัญญัติมาตรา ๓๙

"มาตรา ๓๙ กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง"

การกระจายอำนาจดังกล่าวจะทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการเป็นไปตามหลักของการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management: SBM) ซึ่งจะเป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานและสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จากแนวคิดดังกล่าวเพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระและมีความเข้มแข็ง รัฐจึงกำหนดให้โรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ราชกิจจานุเบกษา ๒๕๔๒ เล่ม ๑๒๐ ตอนที่ ๖๒ ก) ดังนี้

"มาตรา ๓๕ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา ๓๔ (๒) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล

เมื่อมีการยุบเลิกสถานศึกษาตามวรรคหนึ่ง ให้ความเป็นนิติบุคคลสิ้นสุดลง"

๓. วัตถุประสงค์ของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล

๑)เพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาอย่างเป็นอิสระคล่องตัว ให้สามารถบริหารจัดการศึกษาได้สะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพตามหลักการกระจายอำนาจและการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน

๒) เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

๔. ขอบเขตสิทธิและอำนาจหน้าที่ของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล

กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๔๖) ให้แนวคิดว่า กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการมีเจตนารมณ์กำหนดให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคลก็เพื่อให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระคล่องตัว สามารถบริหารและจัดการศึกษาในสถานศึกษาได้สะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ตามหลักการกระจายอำนาจและการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) โดยมุ่งหมายให้การบริหารจัดการศึกษาเบ็ดเสร็จที่สถานศึกษา อย่างไรก็ตาม โดยเหตุที่สถานภาพความเป็นนิติบุคคลเกิดขึ้นโดยกฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ของนิติบุคคลและความเป็นอิสระในการบริหารงานจะมี

มากน้อยเพียงใดย่อมเป็นไปตามลักษณะ รูปแบบ หลักการหรือวิธีการจัดระเบียบองค์กรบริหารของรัฐตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐซึ่งเป็นนิติบุคคลย่อมมีความเป็นอิสระมีความคล่องตัวในการบริหารมากกว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพราะมหาวิทยาลัยมีกฎหมายจัดตั้งเป็นของตนเอง สำหรับในกรณีของสถานศึกษาถึงแม้กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เป็นนิติบุคคลก็ตาม แต่โรงเรียนก็ยังเป็นหน่วยงานที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งเป็นราชการบริหารส่วนกลางและมิได้มีฐานะเป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ หรือตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินแต่อย่างใด แม้ว่าสถานศึกษามีฐานะเป็นนิติบุคคลแต่ความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาก็ไม่เหมือนกับนิติบุคคลของกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งมีอำนาจหน้าที่กว้างขวางกว่า ดังนั้น สถานศึกษานิติบุคคล จึงมิใช่ว่าสถานศึกษาจะใช้อำนาจหน้าที่ได้เองโดยอิสระปราศจากขอบเขตของกฎหมาย

นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๖ บัญญัติว่า

"นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่น ภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ ดังได้บัญญัติหรือกำหนดไว้ในกฎหมาย ข้อบังคับหรือตราสารจัดตั้ง"

ดังนั้น สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และบทบัญญัติของกฎหมายอื่นที่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของสถานศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา แต่การกระทำการใด ๆ ตามสิทธิและหน้าที่ซึ่งมีกฎหมายบัญญัติไว้ดังกล่าวข้างต้นนั้น โรงเรียนจะต้องดำเนินการภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่ หรือวัตถุประสงค์ของตน ทั้งนี้ เพราะนิติบุคคลจะมีฐานะเป็นบุคคลตามกฎหมายได้เพียงแต่กิจการอันอยู่ในขอบวัตถุประสงค์เท่านั้น ดังนั้น สถานศึกษาถึงแม้จะเป็นนิติบุคคลยังคงต้องรับนโยบายและถือปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายที่กำหนดจากส่วนกลางมาปฏิบัติ ได้แก่ การจัดทำงบประมาณซึ่งต้องจัดทำตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ การเบิกจ่ายเงินต้องเป็นไปตามระเบียบของกระทรวงการคลัง การจัดซื้อจัดจ้างก็ต้องดำเนินการภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ การบริหารงานบุคคลก็ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งการพิจารณาสิทธิและหน้าที่ของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ ดังนี้

๑) สิทธิและหน้าที่ของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลโดยทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และประมวลกฎหมายอาญา เช่น สามารถทำนิติกรรมต่าง ๆ ภายในขอบวัตถุประสงค์ได้เอง ตัวอย่างเช่น การซื้อขาย แลกเปลี่ยนทรัพย์สิน และการจัดหารายได้ของสถานศึกษาอาจเป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ และถือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินต่าง ๆ โดยเฉพาะทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศ รวมทั้งเป็นโจทก์และจำเลยในอรรถคดีต่าง ๆ ทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา นอกจากนี้ สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลยังต้องรับผิดในทางแพ่งและรับผิดในทางอาญาภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายและภายใต้ขอบวัตถุประสงค์แห่งตนด้วย

นอกจากนี้ สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลยังมีสิทธิ หน้าที่ ข้อจำกัดและต้องผูกพันตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนี้

(๑.๑) มีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา เว้นแต่สิทธิและหน้าที่ที่จะพึงมีพึงเป็นได้เฉพาะบุคคลธรรมดาเท่านั้น ได้แก่ สิทธิในการหมั้น การสมรส การรับบุตรบุญธรรม สิทธิและหน้าที่ในครอบครัว เช่น การอุปการะเลี้ยงดู และการให้การศึกษาแก่บุตร ผู้เยาว์ และสิทธิในการทำ พินัยกรรม เป็นต้น

(๑.๒) การแสดงเจตนาหรือความประสงค์ในการทำกิจการใด ๆ ของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ย่อมแสดงออกโดยผ่านทางผู้แทนของนิติบุคคล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้น หากผู้บริหารสถานศึกษาได้แสดงเจตนาเกี่ยวกับการดำเนินกิจการของสถานศึกษาไปอย่างไร ย่อมมีผลผูกพันสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลไม่ผูกพันตัวผู้บริหารสถานศึกษาเป็นการส่วนตัว แต่หากผู้บริหารสถานศึกษากระทำการนอกเหนือขอบวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาก็ต้องถือว่า มิได้กระทำในฐานะเป็นผู้แทนของสถานศึกษา สถานศึกษานั้นไม่ต้องรับผิดชอบในผลการกระทำของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับกรณีนั้น

สำหรับการกระทำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอก หากเป็นการกระทำตามอำนาจหน้าที่ภายในขอบวัตถุประสงค์เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น สถานศึกษาจะต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายนั้นให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหาย แต่สถานศึกษายังสามารถใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ผู้บริหารสถานศึกษาหรือเจ้าหน้าที่คนอื่นที่ก่อให้เกิดความเสียหายได้ ซึ่งจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่หากการกระทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอกเกิดจากการกระทำที่ไม่อยู่ในขอบวัตถุประสงค์หรืออำนาจหน้าที่ที่ก่อของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษานั้นจะต้องรับชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายเอง

(๑.๓) ถ้าประโยชน์ได้เสียของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลขัดกับประโยชน์ได้เสียของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นตัวแทนนิติบุคคลในกิจการอันใดอันหนึ่งก็ตาม ผู้บริหารสถานศึกษาจะทำหน้าที่เป็นผู้แทนของสถานศึกษาในกิจการอันนั้นไม่ได้

๒) สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลนอกจากจะมีอำนาจและหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแล้ว สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานให้บริการสาธารณะของรัฐต้องจัดการศึกษาและกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาตามหลักการให้บริการสาธารณะของรัฐ ดังนี้

(๒.๑) ความเสมอภาค เป็นหลักสำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะ เนื่องจากการจัดทำบริการสาธารณะมิได้จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ แต่กระทำเพื่อประชาชนทุกคน ดังนั้น ประชาชนทุกคนย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติหรือได้รับผลประโยชน์จากบริการสาธารณะอย่างเสมอกัน ซึ่งการจัดการศึกษาก็เช่นเดียวกันหน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาทุกแห่งต้องคำนึงถึงหลักความเสมอภาค

(๒.๒) ความต่อเนื่องของบริการสาธารณะ เนื่องจากบริการสาธารณะเป็นกิจการที่จำเป็นสำหรับประชาชน หากหยุดชะงักประชาชนผู้ได้รับบริการย่อมได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายได้ การจัดบริการทางการศึกษาและกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาจึงต้องดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง มิให้หยุดชะงัก

(๒.๓) การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง บริการสาธารณะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันกับความต้องการของผู้ใช้บริการอยู่เสมอเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและประโยชน์ของประชาชน

นอกจากนี้ สถานศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยราชการย่อมต้องปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับเช่นเดียวกับส่วนราชการอื่น ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง กฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ กฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการ

อาจกล่าวได้ว่า การเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ นั้น เป็นเจตนารมณ์ที่ต้องการให้สถานศึกษาพัฒนาความเข้มแข็งด้วยตนเองเป็นสำคัญ โดยมีมาตรา ๔๔ เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ผู้มีอำนาจในหน่วยงานบังคับบัญชาต้องเพิ่มความเป็นอิสระ ความคล่องตัวและอำนาจการตัดสินใจด้วยตนเองให้มากที่สุดในการบริหารจัดการของสถานศึกษาบนบรรทัดฐานความรับผิดชอบต่อภารกิจหน้าที่และผลความสำเร็จที่เกิดขึ้น และต้องมีการบริหารจัดการที่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่

๑) หลักนิติธรรม เป็นการใช้อำนาจที่ต้องคำนึงถึงเรื่องความเป็นธรรมและความยุติธรรม โดยการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับทั้งที่มีอยู่และที่มีขึ้นใหม่ ต้องมีความถูกต้อง ไม่ก่อให้เกิดความสับสนและหวาดระแวงของผู้มีส่วนร่วมต่อการแสวงหาประโยชน์ในการดำเนินการ

๒) หลักคุณธรรม เป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม และเน้นถึงความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย

๓) หลักความโปร่งใส เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ร่วมงาน ประชาชน สังคมที่ได้ปฏิบัติด้วยความถูกต้องตามหลักนิติธรรมและหลักคุณธรรมที่สามารถใช้การตรวจสอบเข้ามาอยู่ในกระบวนการและมีการเปิดเผยข้อมูลให้สาธารณะชนทราบและร่วมตรวจสอบ

๔) หลักความมีส่วนร่วม เป็นการสร้างการรับรู้เรื่องของความเป็นเจ้าของและเข้ามาร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจของครู นักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชนในท้องถิ่น

๕) หลักความรับผิดชอบ เป็นความตระหนักในสิทธิหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติตามภารกิจหน้าที่ที่เกิดขึ้น และผลความสำเร็จที่สถานศึกษาทำความตกลงไว้กับระดับสูงและต่อสังคม

๖) หลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม และมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ตามหลักวิชาที่ได้สร้างภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งให้กับสถานศึกษา ชุมชน และสังคม ไม่ให้เกิดผลแทรกซ้อนตามมาและสร้างค่าใช้จ่ายความสิ้นเปลืองทรัพยากรทั้งทางตรงและทางอ้อมในภายหลัง

อย่างไรก็ตาม ความเข้มแข็งที่เป็นนิติบุคคลจะมุ่งเน้นไปที่เรื่องของการกระจายอำนาจที่ยึดสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางหรือการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยมีหลักสำคัญดังนี้

๑) การกระจายอำนาจเป็นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุดและกระจายอำนาจแบบมีส่วนร่วมจัดการภายในสถานศึกษา

๒) การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารตัดสินใจ ร่วมจัดการศึกษา และร่วมรับผิดชอบดูแลในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น

๓) การบริหารตนเองเป็นการเลือกกำหนดวิธีการดำเนินงาน โดยสถานศึกษาเองตามความแตกต่างหรือความต้องการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและมาตรฐานของหน่วยเหนือและพร้อมที่จะรับผิดชอบกับผลที่เกิดขึ้น

๔) การบริหารจัดการที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนเป็นการบริหารจัดการที่สามารถสนองลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละสนถานศึกษาที่แตกต่างกันให้มากที่สุด

การบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลและยึดสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางเป็นหลักการที่ทำให้สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลมีความเข้มแข็งและสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีได้ แต่อาจมีความแตกต่างกัน เนื่องจากศักยภาพและความพร้อมของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการประเมินศักยภาพพื้นฐาน การกำกับดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนตามแต่กรณีเพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาศักยภาพและความพร้อมไปสู่ความเข้มแข็งตามหลักธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการแบบฐานโรงเรียน

หน้าว่าง

บทที่ ๓
ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หน้าว่าง

บทที่ ๓
ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๓.๑ หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี : หลักธรรมาภิบาล

ความหมายของหลักธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล เป็นคำที่นักวิชาการของไทยหลายท่านพยายามบัญญัติความหมายให้ตรงกับคำว่า "Good governance" ซึ่งเป็นแนวความคิดเริ่มใช้อย่างแพร่หลาย ศัพท์ที่บัญญัติไว้หลายคำที่น่าสนใจ คือ ธรรมาภิบาล ธรรมรัฐ ประชารัฐ กลไกประชารัฐที่ดี การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี และที่นำมาใช้ในภาคธุรกิจ คือ บรรษัทภิบาล รวมทั้งที่นำมาใช้ในกองทัพ คือ กองทัพภิบาล เป็นต้น คำว่า ธรรมาภิบาล มาจากการสนธิคำระหว่างคำว่า "ธรรม" หมายถึง ความดีงาม และคำว่า "อภิบาล" หมายถึง การบำรุงรักษา การปกครอง ดูแล รวมความหมายได้ว่า การบำรุงรักษาคุณงาม ความดี อันหมายถึง การบำรุงรักษาความดีงามในการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งเป็นความหมายเดียวกับ Good Governance และเพื่อความเข้าใจที่ครอบคลุม จึงควรมีการศึกษาความหมายที่นักวิชาการหลายท่านและสถาบันต่างได้ให้ความหมายไว้

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ หมวด ๑ ให้ความหมายของธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึง ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติภยันตรายที่หากจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และความมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขสอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญและกระแสโลกยุคปัจจุบัน

กล่าวโดยรวม หากพิจารณาในระดับองค์กรหรือสถานศึกษา หลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการบริหารจัดการที่ดีที่มีกระบวนการการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ อยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม คุณธรรม และความรับผิดชอบ เมื่อนำมาปฏิบัติแล้ว จะเกิดความเชื่อมั่นว่าเกิดผลลัพธ์ที่ดี

ความเป็นมาของหลักการของหลักธรรมาภิบาล

๑) ความเป็นมาของหลักการของหลักธรรมาภิบาลสากล

คำว่า "Good Governance" ได้เริ่มนำมาใช้เมื่อต้นทศวรรษที่ ๑๙๙๐ โดยปรากฏในรายงานของธนาคารโลก และเอกสารของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ซึ่งองค์กรทั้งสองนี้ ถือว่า Good Governance เป็นพื้นฐานสำคัญในการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจของประเทศที่รับความช่วยเหลือทางการเงิน และเนื่องจากองค์กรทั้งสองนี้ต้องรับผิดชอบต่อเจ้าของเงินทุนจึงมีการกำหนดเป็นเงื่อนไขให้ประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจะต้องยอมรับหลักธรรมาภิบาลและนำไปปฏิบัติ รวมถึงต้องมีการดำเนินการตามนโยบายสาธารณะที่ได้ตกลงไว้ในสัญญารับการสนับสนุนทางการเงินอย่างเคร่งครัด ปัจจัยทั้งสองส่วนนี้จะช่วยให้ประเทศที่ประสบปัญหาสามารถพัฒนาเศรษฐกิจให้กลับสู่เสถียรภาพ

ได้อย่างรวดเร็ว และในระยะยาวสังคมที่มีธรรมาภิบาลจะเป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง มั่นคง มีความสมดุลในการบริหารบ้านเมืองและมีภูมิคุ้มกันวิกฤติที่อาจจะเกิดขึ้นภายหลังด้วย ธนาคารโลกได้อธิบายความหมายของ "Governance" ว่าหมายถึง "การกำหนดกลไกอำนาจของภาครัฐในการบริหารจัดการทรัพยากรทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อให้เกิดการพัฒนา" สำหรับคำว่า "Good Governance" ธนาคารโลก ได้ให้ความหมายว่า *"เป็นการดำเนินงานการกำหนดนโยบายที่ประชาชนสามารถรับทราบและเข้าใจได้ มีลักษณะที่เปิดเผยและเป็นนโยบายที่มีประโยชน์ เจ้าหน้าที่ของรัฐมีจริยธรรมปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์แห่งสาธารณชนประกอบไปด้วยหลักนิติธรรม มีกระบวนการปฏิบัติงานที่โปร่งใส ประชาชนในสังคมมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะอย่างเต็มที่"* ธรรมาภิบาลจากแนวคิดของธนาคารโลกหรือกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) อาจกล่าวได้ว่าเป็น "ธรรมาภิบาลสากล" ที่มาจากประเทศตะวันตก หลักการของธรรมาภิบาล หรือ Good Governance ตามที่ UNESCAP (United Nations economic and social commission for asia and the pacific) กำหนดมี ๘ หลักการ คือ

(๑) การมีส่วนร่วม (Participatory) การมีส่วนร่วมของสมาชิกทั้งชายหญิงคือการตัดสินใจที่สำคัญในสังคมและสร้างความสามัคคีให้เกิดกับประชาชน การมีส่วนร่วมสามารถทำได้โดยอิสระไม่มีการบังคับ สมาชิกเต็มใจให้ความร่วมมือด้วยตนเอง หรือมีส่วนร่วมผ่านหน่วยงาน สถาบันหรือผู้แทนตามระบอบประชาธิปไตย

(๒) การปฏิบัติตามกฎหมาย (Rule of law) ธรรมาภิบาลต้องการความถูกต้องตามกรอบของกฎหมาย ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ลำเอียง มีการปฏิบัติอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมกับประชาชนโดยเท่าเทียมกันทุกคนในสังคมอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมายเดียวกัน

(๓) ความโปร่งใส (Transparency) ความโปร่งใสเป็นการตรวจสอบความถูกต้อง มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา สิ่งนี้จะช่วยแก้ปัญหาการทุจริตและคอร์รัปชันได้ทั้งในภาครัฐและเอกชน สื่อจะมีบทบาทอย่างมากในการตรวจสอบและรายงานผลงานดำเนินงานโดยการนำเสนอข่าวสารให้สังคมได้รับทราบ

(๔) ความรับผิดชอบ (Responsiveness) ความรับผิดชอบเป็นการพยายามให้คนทุกฝ่ายทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดในการทำงาน กล้าที่จะตัดสินใจและรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจนั้น ๆ

(๕) ความสอดคล้อง (Consensus oriented) ความสอดคล้องต้องกันเป็นการกำหนดและสรุปความต้องการของคนในสังคมซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมาก โดยพยายามหาจุดสนใจร่วมกันและความสอดคล้องต้องกันของสังคมเป็นข้อปฏิบัติเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในสังคม การจะพัฒนาสังคมได้ต้องทราบความต้องการที่สอดคล้องต้องกันของสังคมนั้น ๆ ด้วยวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมนั้นก่อน

(๖) ความเสมอภาค (Equity and inclusiveness) ความเสมอภาคเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนพึงได้รับจากรัฐบาล ทั้งการบริการด้าน สวัสดิการ ตลอดจนสาธารณูปโภคด้านอื่น ๆ

(๗) การมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and efficiency) เป็นวิธีการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่โดยการผลิตและจำหน่ายเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับเงินที่ลงทุนหรือการใช้ทรัพยากรให้ได้ประโยชน์สูงที่สุดต่อมวลมนุษยชาติ โดยมีการพัฒนากระบวนการเพิ่มผลผลิตอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

(๘) การมีเหตุผล (Accountability) การมีเหตุผลเป็นความต้องการในทุกสังคม ประชาชนทุกคนต้องตัดสินใจและรับผิดชอบต่อการกระทำของตนด้วยเหตุด้วยผลที่สมเหตุสมผล ทั้งนี้ การมีเหตุผลไม่สามารถกระทำได้ถ้าปราศจากการปฏิบัติตามกฎหมายและความโปร่งใส

๒) ความเป็นมาของหลักธรรมาภิบาลในประเทศไทย

ธรรมาภิบาล หรือ "ธรรมรัฐ" จากแนวคิดของธนาคารโลกหรือกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) อาจกล่าวได้ว่าเป็น "ธรรมาภิบาลสากล" ที่มาจากประเทศทางตะวันตก แต่ในโลกตะวันออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยก็มีหลักธรรมาธิบาล ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็น "ธรรมาภิบาลไทย" ซึ่งได้รับอิทธิพลจากคำสอนในศาสนาพุทธ ดังที่มีนักวิชาการได้วิเคราะห์ว่า เมื่อศาสนาพุทธเชื่อในการปกครองโดยธรรมจึงมีคำสอนเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ว่าต้องทรงเป็น "มหาธรรมราชา" คือ ทรงใช้หลักธรรมในการปกครอง ประกอบไปด้วย ทศพิธราชธรรม และธรรมอื่น ๆ ของพระมหากษัตริย์

นอกจากทศพิธราชธรรมแล้วพระพุทธศาสนายังได้กำหนดธรรมอื่น ๆ อันจำเป็นสำหรับพระมหากษัตริย์ คือ จักรวรรดิวัตร ๑๒ ราชสังคหวัตถุ ๔ การปราศจากอคติ ๔ และพละ ๕ ดังนั้น การปกครองโดยธรรมจึงเป็นรากเหง้าของสังคมตะวันออก ระบบธรรมราชาของตะวันออกมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ทั่วไปในทัศนะของตะวันตกซึ่งการปกครองที่ดีไม่ใช่อยู่ที่กลไกการปกครอง ระบอบการปกครองหรือวิธีการปกครอง หากแต่เน้นเอาวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่จะบรรลุ คือ ความเป็นธรรมในแผ่นดิน มีจิตสำนึกของผู้นำผู้มีอำนาจที่ทรงคุณธรรม รูปแบบหรือกลไกการปกครองจะเป็นอย่างไรก็ได้ แต่กลไกนั้นต้องใช้อำนาจโดยมีธรรมะเป็นสรณะ ซึ่งแตกต่างจากตะวันตกที่เห็นว่าระบบการปกครองที่ดี คือ ระบอบประชาธิปไตยซึ่งเน้นสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล แต่ไม่ได้ยึดหลักสำคัญคือ ธรรมะเป็นสรณะหรือเน้นการพัฒนาจิตวิญญาณประชาชนที่สำนึกในธรรม อย่างไรก็ตามแนวคิดของ"ธรรมาภิบาลสากล" และ "ธรรมาภิบาลไทย" ต่างก็มีจุดมุ่งหมายอันเดียวกัน คือ ต้องการให้ประชาชนอยู่ด้วยความสงบสุขและสังคมมีความเป็นธรรม คำว่า "Good Governance" ได้มีผู้ให้ขอบเขตความหมายแตกต่างกันไปแล้วแต่แง่มุมที่มุ่งหมายนำไปใช้ ดังเช่น ศาสตราจารย์ธีรยุทธ บุญมี เรียก Good Governance ว่า "ธรรมรัฐ" โดยให้ความหมาย คือ การบริหารจัดการประเทศที่ดีในทุกด้านและทุกระดับการบริหารการจัดการที่ดีดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีหลักคิดว่าทั้งประชาชนข้าราชการบริหารประเทศ เป็นหุ้นส่วน (Partnership) ร่วมกันกำหนดชะตากรรมประเทศ แต่การเป็นหุ้นส่วนไม่ใช่หลักประกันว่า จะเกิดธรรมรัฐหรือ Good Governance ยังต้องหมายถึง การมีกฎเกณฑ์ กติกาที่จะให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ประสิทธิภาพ ความเป็นธรรมและการมีส่วนร่วมของสังคมในการกำหนดนโยบายบริหารตรวจสอบประเมินผลอย่างจริงจัง UNDP (United nation development program) หน่วยงานสังกัดองค์การสหประชาชาติได้ให้นิยามความหมายของ Good Governance หรือ ธรรมาภิบาลว่า คือ การใช้อำนาจทางการเมืองการบริหารและเศรษฐกิจในการดำเนินภารกิจหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของประเทศในทุกระดับ โดยมีกลไก กระบวนการ และสถาบันซึ่งประชาชนสามารถแสดงออกถึงความต้องการผลประโยชน์ การใช้สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายการประสานประนีประนอมยอมความแตกต่างโดยผ่านกลไกกระบวนการและสถาบันเหล่านั้น คุณหญิง ทิพาวดี เมฆสวรรค์ ได้ให้ความเห็นว่า ธรรมาภิบาล หรือ Good governance เป็นเรื่องที่ทุกสังคมทุกประเทศไม่ว่าเป็นประเทศกำลังพัฒนาหรือพัฒนาแล้วต้องการให้เกิดขึ้น คำว่า governance ในระบบบริษัทจะเรียกว่า Public Governance ซึ่งกรอบการบริหารจัดการนี้มีการใช้ในความหมายที่ดีและไม่ดี โดยคำในความหมายที่ดีเรียกว่า Good Governance คำในความหมายที่ไม่ดีเรียกว่า Bad governance จากความหมายของนักวิชาการที่ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับ Good Governance ดังกล่าวข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่ามีแนวความคิดที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งอาจจะสรุปได้ว่า Good Governance จะให้ความสำคัญกับองค์ประกอบ ๓ ส่วนคือ ๑) ภาครัฐ (Public Sector) ซึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างและปฏิรูป

การเมือง กฎหมายและการบริหารราชการ ๒) ภาคเอกชน (Private sector) ซึ่งจะมีส่วนในการประกอบธุรกิจที่ดีและดำเนินธุรกิจอย่างซื่อสัตย์สุจริตและมีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมซึ่งจะทำให้ประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรือง ๓) ภาคประชาชนหรือองค์กรต่าง ๆ (Civil society) จะมีส่วนในการเกื้อหนุนการดำเนินการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง โดยการระดมกลุ่มต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และสามารถตรวจสอบทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนให้ตั้งอยู่ในความถูกต้องได้ อย่างไรก็ดีเรื่องธรรมาภิบาลนี้ยังมีการนำไปปรับใช้ในสถาบันอื่นในประเทศไทยด้วย ไม่ว่าจะเป็นรัฐธรรมนูญหรือการปฏิรูประบบราชการ รัฐธรรมนูญกับการพัฒนาธรรมาภิบาล หลังจากเกิดเหตุวิกฤติทางเศรษฐกิจของประเทศในช่วงกลางปี ๒๕๔๐ ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากความไม่โปร่งใสในการบริหารงานทั้งในภาครัฐและเอกชน ทำให้สังคมไทยตื่นตัวในเรื่องธรรมาภิบาล มากยิ่งขึ้นโดยได้มีการยกเรื่อง “ความโปร่งใส” มาเป็นหนึ่งในแนวทางการบริหารจัดการประเทศรวมถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้วางระบบบริหารบ้านเมืองให้เป็นประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เพิ่มกลไกการตรวจสอบระบบการเมืองและระบบราชการให้ใช้อำนาจอย่างชอบธรรมและมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารบ้านเมืองมากขึ้นเพื่อการขจัดความทุจริตในบ้านเมือง ส่งเสริมให้เกิดการปฏิรูประบบผู้แทน อาจกล่าวได้ว่ามาตรการที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญนี้ได้วางรากฐานของการพัฒนาธรรมาภิบาลของสังคมไทยไว้ ซึ่งสรุปเป็นประเด็นหลักได้ คือ การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสริภาพของประชาชน การปฏิรูประบบราชการ การปฏิรูปศาลและระบบตรวจสอบ การปฏิรูประบบผู้แทน และการขจัดความทุจริตในบ้านเมือง

นอกจากนั้นแล้วในการบริหารจัดการประเทศในภาพรวมรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้การดำเนินงานต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะของประชาชนอย่างเท่าเทียมกันและได้เพิ่มภาคประชาสังคมเข้าสู่โครงสร้างการจัดการรัฐบาลไทยและเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคโดยเฉพาะภาคประชาสังคมในทุกด้านทั้งระดับชาติ ท้องถิ่น และชุมชน ในด้านเนื้อหาของธรรมาภิบาลเองรัฐธรรมนูญวางหลักการให้เกิดการประสานประโยชน์ของคนทุกภาคในสังคมเพื่อให้เกิดความสมดุลในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ๙ ธรรมาภิบาลกับสังคมไทยตั้งแต่สมัยของจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นต้นมา รัฐบาลเกือบทุกสมัยได้พยายามปฏิรูประบบราชการของประเทศแต่ไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ดังเช่นสมัย พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ มีนโยบายสำคัญสองเรื่อง คือ คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดินที่กำหนดนโยบายจำกัดการขยายตัวของข้าราชการและลูกจ้างได้ไม่เกินร้อยละ ๒ ของจำนวนข้าราชการที่มีอยู่ ณ ขณะนั้น (พ.ศ. ๒๕๒๓) และคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้นำระบบการทำแผนอัตรากำลัง ๓ ปี มาใช้เพื่อให้ส่วนราชการได้มองอนาคตในงานที่รับผิดชอบ การปรับปรุงโครงสร้าง และการจัดระบบงานให้ดีขึ้นให้มีความคล่องตัวและลดความซ้ำซ้อน แต่ทั้ง ๒ นโยบายไม่สามารถยับยั้งการเติบโตของส่วนราชการได้ ระบบราชการไทยกลับขยายตัวสูงมากจากปี ๒๕๒๔ - ๒๕๓๗ ส่วนราชการจากเดิมมี ๑๓ กระทรวง ๑๑๒ กรม และ ๑๑,๓๓๒ กอง เพิ่มขึ้นเป็น ๑๔ กระทรวง ๑๒๔ กรม และ ๑๒,๕๕๑ กอง พร้อมกันนี้จำนวนข้าราชการเพิ่มขึ้นจาก ๑,๗๕๗,๘๗๙ คน เป็น ๑,๙๖๗,๔๕๘ คน ทั้งนี้ ในปี ๒๕๔๓ มีส่วนราชการทั้งสิ้น ๑๕ กระทรวง ๑๐๐ กรม ในสมัยของพลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ รัฐบาลได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๒ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของการบริหารราชการ แต่ยังไม่ได้ผลอย่างจริงจัง และนโยบายการปฏิรูประบบราชการของรัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน ที่ให้มีการปรับปรุง

ประสิทธิภาพลดขนาดส่วนราชการ เพิ่มคุณภาพและคุณธรรม ในการสรรหาบุคลากรก็ไม่ได้รับการปฏิบัติและตอบสนองจากส่วนราชการต่าง ๆ เท่าใดนัก ในสมัยของนายชวน หลีกภัย ในช่วงปี ๒๕๔๐ - ๒๕๔๓ รัฐบาลพยายามจำกัดการเพิ่มจำนวนข้าราชการ และมีการส่งเสริมให้ข้าราชการเข้าร่วมโครงการเกษียณก่อนกำหนด โดยเปิดโอกาสให้ข้าราชการทหารที่มีอายุ ๔๕ ปีขึ้นไป และข้าราชการพลเรือนที่มี อายุ ๕๐ ปีขึ้นไป เข้าร่วมโครงการโดยรัฐบาลได้จัดทำโครงการไปได้เพียง ๒ รุ่นเท่านั้น ซึ่งความพยายามในการปฏิรูประบบราชการการลดจำนวนข้าราชการ และการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรรัฐยังมีความจำเป็นที่จะต้องมีการสานต่อโดยรัฐบาลชุดต่อมา

หลักการของหลักธรรมาภิบาล

๑.หลักการธรรมาภิบาลในความหมายทั่วไป

หลักธรรมาภิบาลสามารถให้ความหมายโดยทั่วไปเป็นหลักการ ๖ ประการ ดังนี้

๑) **หลักนิติธรรม** (Rule of Law)

"หลักนิติธรรม" หรือ หลักนิติรัฐ" เป็นหลักที่มีความมุ่งหมายที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจของรัฐ หลักนิติธรรมมี ๗ ประการคือ

(๑) หลักการแบ่งแยกอำนาจ

(๒) หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

(๓) หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง

(๔) หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา

(๕) หลักความอิสระของผู้พิพากษา

(๖) หลัก "ไม่มีความผิดไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย"

(๗) หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ

๒) **หลักความรับผิดชอบ** (Accountability)

หลักความรับผิดชอบ มีความหมายกว้างกว่าความสามารถในการตอบคำถามหรืออธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมได้เท่านั้นยังรวมถึงความรับผิดชอบในผลงานหรือปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้รวมทั้งการตอบสนองต่อความคาดหวังของสาธารณะเป็นเรื่องของความพร้อมที่จะรับผิดชอบความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบได้โดยในแง่มุมของการปฏิบัติถือว่า สำนึกรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติหรือทักษะที่บุคคลพึงแสดงออกเพื่อเป็นเครื่องชี้ว่าได้ยอมรับในภารกิจที่ได้รับมอบหมายและนำไปปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบประกอบด้วยหลักการย่อยดังนี้

(๑) การมีเป้าหมายที่ชัดเจน เป็นสิ่งสำคัญสิ่งแรกของระบบสำนึกรับผิดชอบ กล่าวคือองค์การจะต้องทำการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการสร้างวัฒนธรรมใหม่ให้ชัดเจนว่าต้องการบรรลุอะไรและเมื่อไรที่ต้องการเห็นผลลัพธ์นั้น

(๒) ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกันจากเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ต้องประกาศให้ทุกคนได้รับรู้และเกิดความเข้าใจถึงสิ่งที่ต้องการบรรลุ และเงื่อนไขเวลาที่ต้องการให้เห็นผลงาน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เป็นเจ้าของโครงการสร้างวัฒนธรรมนี้ร่วมกันเพื่อให้เกิดการประสานกำลังคนร่วมใจกันทำงานเพื่อผลิตภาพโดยรวมขององค์การ

(๓) การปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ ความสำเร็จของการสร้างวัฒนธรรมสำนึกรับผิดชอบอยู่ที่ความสามารถของหน่วยงานในการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นในองค์การ ผู้บริหารให้การสนับสนุน แนะนำการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพและมีการประสานงานร่วมมือกันทำงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์การ

(๔) การจัดการพฤติกรรมที่ไม่เอื้อการทำงานอย่างไม่หยุดยั้ง ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงนับว่าเป็นเรื่องปกติ และทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงมักจะมีการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเสมอ หน่วยงานต้องมีมาตรการในการจัดการกับพฤติกรรมการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพื่อให้ทุกคนเกิดการยอมรับแนวความคิดและเทคโนโลยีใหม่ ๆ

(๕) การมีแผนการสำรอง ส่วนประกอบสำคัญขององค์การที่มีลักษณะวัฒนธรรมสำนึกรับผิดชอบ ต้องมีการวางแผนฟื้นฟูที่สามารถสื่อสารให้ทุกคนในองค์การได้ทราบและเข้าใจถึงแผนและนโยบายขององค์การและที่สำคัญ คือ ต้องมีการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสมบูรณ์อย่างเปิดเผย

(๖) การติดตามและประเมินผลการทำงานองค์การจำเป็นต้องดำเนินการเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอเพื่อตรวจสอบดูว่าผลงานนั้นเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพงานที่กำหนดไว้หรือไม่ หากผลงานยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดต้องมีการดำเนินการแก้ไขในทันที ขณะที่ผลงานที่ได้มาตรฐานต้องได้รับการยอมรับยกย่องในองค์การ

๓) **หลักความโปร่งใส** (Transparency) ประกอบด้วย

(๑) ความโปร่งใสด้านโครงสร้าง

(๒) ความโปร่งใสด้านให้คุณ

(๓) ความโปร่งใสด้านการให้โทษ

(๔) ความโปร่งใสด้านการเปิดเผย

(๔) หลักการมีส่วนร่วม

หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะและเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทางทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม หลักการมีส่วนร่วม ประกอบไปด้วยหลักการสำคัญ ดังนี้

(๑) ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผนโครงการและยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยวิธีใด ๆเช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ

(๒) ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ ผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และพบประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียเพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการริเริ่มโครงการต่าง ๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการแล้วขอความคิดเห็นจากผู้ฟังรวมไปถึงการร่วมปรึกษาหารือ เป็นต้น

(๓) ระดับการวางแผนร่วมกันและการตัดสินใจเป็นระดับที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่องของการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการตัดสินใจและวางแผนเตรียมโครงการ รวมทั้งเตรียมรับผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการระดับนี้มักใช้ในกรณีที่เป็นเรื่องซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การใช้อนุญาโตตุลาการเพื่อปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน เป็นต้น

(๔) ระดับการพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วมสร้างความเข้าใจให้กับสาธารณชนนั้นเป็นระดับขั้นที่สูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน และได้มีการพัฒนาสมรรถนะหรือขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้นจนอยู่ในระดับที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่และเกิดประโยชน์สูงสุด

๔) **หลักความคุ้มค่า** (Value for money)

หลักความคุ้มค่า เป็นหลักการที่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในการบริหารการจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด สิ่งเหล่านี้เป็นผลจากการปฏิบัติอันเกิดจากการใช้หลักธรรมาภิบาลอันประกอบด้วย

(๑) การประหยัด หมายถึง การทำงานและผลตอบแทนบุคลากรเป็นไปอย่างเหมาะสม การไม่มีความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ การมีผลผลิตหรือบริการได้มาตรฐาน การมีการตรวจสอบภายในและการจัดทำรายงานการเงิน และการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ

(๒) การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด หมายถึง มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมีการพัฒนาทรัพยากรบุคคล และมีการใช้ผลตอบแทนตามผลงาน

(๓) ความสามารถในการแข่งขัน หมายถึง การมีนโยบาย แผน วิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย การมีการเน้นผลงานด้านบริการ การมีการประเมินผลการทำงาน และผู้บริหารระดับสูงนั้นมีภาวะผู้นำ

๕) **หลักคุณธรรม** (Ethics)

หลักคุณธรรม ประกอบด้วยหลักการสำคัญ ๓ หลักการ คือ หน่วยงานปลอดการทุจริต หน่วยงานปลอดจากการทำผิดวินัย และหน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณ องค์ประกอบของคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากคอร์รัปชั่นหรือมีคอร์รัปชั่นน้อยลง การฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือ Corruption โดยรวมหมายถึง การทำให้เสียหาย การทำลาย หรือการละเมิดจริยธรรม ธรรมปฏิบัติและกฎหมาย สำหรับผลกระทบของคอร์รัปชั่นได้สร้างความเสียหายและความเดือดร้อนและเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลในทางลบต่อคุณธรรมของการบริหารจัดการอย่างร้ายแรงเมื่อพิจารณาเรื่องของคุณธรรมจึงควรพิจารณาเรื่องต่อไปนี้

(๑) องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างโจ่งแจ้งหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายน้อยลง

(๒) องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่น้อยกว่าหรือไม่ดีเท่าที่กฎหมายกำหนดหรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง

(๓) องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่มากกว่าที่กฎหมายกำหนดหรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง

(๔) องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย แต่ใช้วิธีการที่ผิดกฎหมายหรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง

สำหรับหน่วยงานที่ปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณนั้น เป็นการกระทำผิดวิชาชีพนิยม ได้แก่ พฤติกรรมที่สวนทางหรือขัดแย้งกับองค์ประกอบของวิชาชีพนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของการมีจรรยาบรรณวิชาชีพและการประพฤติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ

หลักการของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีตามระเบียบมีอย่างน้อย ๖ ประการ คือ

๑) หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกกหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านั้น

๒)หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นแบบอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

๓) หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน

๔) หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติหรืออื่น ๆ

๕) หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

๖) หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกและรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์

ธรรมาภิบาลกับการจัดการด้านการศึกษา

ธรรมาภิบาลในบริบททางด้านการจัดการศึกษา ในความหมายของการบริหารจัดการที่ดีเป็นการนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายอันเป็นเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุผลดังกล่าวมีแนวทางในการปฏิบัติโดยยึดหลักตามนโยบายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนี้

๑) ความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษา ให้สถานศึกษามีความพร้อมในการรับนักเรียนเข้าเรียนโดยให้โอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน และให้โอกาสบุคคล ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันต่าง ๆ ในสังคมมีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

๒) ด้านคุณภาพมาตรฐานการศึกษา สถานศึกษาได้ดำเนินการปฏิรูประบบบริหาร และการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยจัดทำเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพและตัวบ่งชี้คุณภาพได้อย่างครอบคลุม ตลอดจนมีความพร้อมในการรับการประเมินทั้งภายในและภายนอกจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผลการประเมินเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

๓) ด้านระบบบริหารและการสนับสนุนทางการศึกษา สถานศึกษาได้ดำเนินการปฏิรูประบบบริหารและการจัดการที่ดีให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยได้ดำเนินการส่งเสริมให้ท้องถิ่น ชุมชน และผู้ปกครองได้มีโอกาสร่วมในการจัดการศึกษาและให้มีความเป็นอิสระในการบริหารการจัดการภายใต้การกำกับดูแลจากรัฐ และมีความพร้อมในการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔) ด้านหลักสูตรมีการปฏิรูปหลักสูตรให้มีความต่อเนื่องเชื่อมโยง มีความสมดุลในเนื้อหาสาระทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพที่ว่าด้วยความเป็นมนุษย์ และมีความสอดคล้อง มีบูรณาการ และมีความหลากหลายโดยให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ

๕) ด้านกระบวนการเรียนรู้ ได้มีการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ให้ทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ โดยเน้นที่ผู้เรียนซึ่งมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเพิ่มศักยภาพ และต้องเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๖) ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาได้เตรียมความพร้อมสำหรับการปฏิรูประบบการจัดการและการลงทุนเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลกัน รวมทั้งระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณการเงิน และทรัพย์สินทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน และจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ

๗) ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา สถานศึกษาได้ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและการให้แรงจูงใจให้แก่ผู้ผลิตและพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาตลอดทั้งการใช้สื่อชนิดต่าง ๆ เพื่อใช้ประโยชน์ในการศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรม และศาสนา ตามความจำเป็น

๓.๒ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM)

๑) ความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

David (๑๙๙๖) กล่าวว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นแนวทางหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษา โดยการกระจายอำนาจจัดการศึกษาไปยังโรงเรียนให้มากขึ้น โดยมีความเชื่อว่าการให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่มากขึ้นจะทำให้ประสิทธิภาพของโรงเรียนสูงขึ้น มีความยืดหยุ่นมากขึ้นและมีผลผลิตดีขึ้น

อุทัย บุญประเสริฐ (๒๕๔๖) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นรูปแบบและแนวคิดในการบริหารที่จะต้องมีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาจากส่วนกลางหรือจากเขตพื้นที่การศึกษาไปยังสถานศึกษาโดยตรง ทำให้สถานศึกษามีอำนาจและความรับผิดชอบในการบริหารตนเองในลักษณะเชิงเบ็ดเสร็จ มีความคล่องตัวและมีอิสระมากยิ่งขึ้นในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนในทุกด้านที่เกี่ยวกับภารกิจ ทั้งในด้านวิชาการและหลักสูตร การเงินและการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปให้กับโรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติงานระดับล่างสุดและมีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาผู้เรียน โดยมีความเชื่อว่าจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒) หลักการพื้นฐานของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

Cheng (๑๙๙๖) กล่าวถึงหลักการสำคัญในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดังนี้

(๑) โรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญสำหรับการตัดสินใจการตัดสินใจสั่งการที่ดีควรอยู่ที่หน่วยปฏิบัติ ดังนั้น จึงควรเพิ่มอำนาจในการบริหารและจัดการงบประมาณให้กับโรงเรียนมากขึ้นและลดการควบคุมจากส่วนกลาง

(๒) การมีส่วนร่วมและการมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการปฏิรูปการบริหารและจัดการศึกษา ความสำเร็จของการปฏิรูปไม่ใช่เกิดจากการควบคุมจากภายนอก หากแต่เกิดจากการที่สมาชิกในโรงเรียนและชุมชนให้ความร่วมมือกันในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารและการปฏิบัติงาน

อุทัย บุญประเสริฐ (๒๕๔๖) สรุปหลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

(๑) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุดโดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของเด็ก

(๒) หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration or Involvement) เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจและร่วมจัดการศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลเหล่านั้นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

(๓) หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (Return Power to People) ในอดีตการจัดการศึกษาจะทำกันหลากหลาย โดยครอบครัวและชุมชนบางแห่งก็ให้วัดหรือองค์กรในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ต่อมามีการรวมอำนาจการจัดการศึกษาไปยังกระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบเพื่อให้เกิดเอกภาพและมาตรฐานทางการศึกษา เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น ความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด เกิดความล่าช้าและไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชนได้จัดการศึกษาเองอีกครั้ง โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัว องค์กรชุมชน สถานประกอบการ มีสิทธิจัดการศึกษาได้ หรือการมีตัวแทนชุมชน ผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชนไปร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน

(๔) หลักการบริหารตนเอง (Self-management) ในระบบการศึกษาทั่วไปมักจะกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติตามนโยบายของส่วนกลาง โรงเรียนไม่มีอำนาจอย่างแท้จริงสำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นไม่ได้ปฏิเสธเรื่องการทำงานให้บรรลุเป้าหมายและนโยบายของส่วนรวม แต่มีความเชื่อว่า วิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธี การที่ส่วนกลางทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบายและเป้าหมายแล้วให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลายแนวทางด้วยวิธีการที่แตกต่างกันแล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียน ผลที่ได้รับน่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิมทุกอย่าง

(๕) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน มีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามกำหนดและเป็นไปตามนโยบายของชาติ คณะกรรมการโรงเรียน จะทำหน้าที่ตรวจสอบและถ่วงดุลซึ่งกันและกันเสมอ

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า หลักการพื้นฐานของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ได้แก่ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการบริหารตนเอง และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

๓) ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ได้แก่ (Wohlstetter and Morhman, ๑๙๙๓; Odden and Wohlstetter, ๑๙๙๕)

(๑) การกระจายอำนาจให้โรงเรียนอย่างแท้จริง และโรงเรียนต้องกระจายความรับผิดชอบและอำนาจการตัดสินใจให้ส่วนงานต่าง ๆ และผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนอย่างทั่วถึง

(๒) เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการบริหารโดยองค์คณะบุคคล ในการปฏิบัติงานเน้นการทำงานเป็นทีมและการสร้างทีมงานที่มีคุณภาพ

(๓) มุ่งพัฒนาบุคลากร ทั้งการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งการพัฒนาคณะกรรมการโรงเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน รวมทั้งเรื่องการจัดการเรียนการสอนและเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๔) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและจัดการศึกษา เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการวางแผนและการตัดสินใจสั่งการ

(๕) ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความสามารถ โรงเรียนที่จะประสบผลสำเร็จมักจะมีผู้บริหารที่มีความสามารถในการเป็นผู้นำ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน คือ ผู้อำนวยความสะดวก การเป็นผู้นำ ผู้สนับสนุน เป็นผู้นำนวัตกรรม (Innovations) เข้าสู่โรงเรียนและเป็นผู้ผลักดันการปฏิรูปการศึกษาให้ก้าวหน้า

(๖) การมีวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) ที่ชัดเจน วิสัยทัศน์ต้องเกิดจากการร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในโรงเรียนและรับรู้ร่วมกัน เพราะวิสัยทัศน์คือทิศทางการบริหารจัดการของโรงเรียน

(๗) การให้รางวัล โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานควรได้รับรางวัลจากกระทรวงศึกษาธิการ อาจได้รับการยกย่องชมเชย หรือการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อให้กำลังใจแก่โรงเรียน โรงเรียนควรให้รางวัลแก่ทีมงานหรือหน่วยงานภายในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จด้วย

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วย การกระจายอำนาจให้กับโรงเรียนอย่างแท้จริง มีการบริหารในรูปองค์คณะบุคคล มีการทำความเข้าใจและพัฒนาผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการบริหารงาน โดยการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน และการให้รางวัลจูงใจ

๔) ปัญหาอุปสรรคและสาเหตุความล้มเหลว

จากการศึกษาผลงานของนักวิชาการเกี่ยวปัญหาและอุปสรรคในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่ามีปัญหาสำคัญโดยสรุป ๕ ประการ ดังนี้ (David, ๑๙๙๖; Spilman, ๑๙๙๖; Latham, ๑๙๙๘)

(๑) เวลาของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ทำให้บุคลากรต้องใช้เวลาเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากเวลาทำงานปกติแต่ละวัน โดยเฉพาะการประชุมคณะกรรมการและอนุกรรมการต่าง ๆ และการทำงานที่ได้รับมอบหมายมากขึ้น นอกจากนี้การที่โรงเรียนจะปรับเปลี่ยนไปสู่การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้เห็นผล ต้องใช้เวลาตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไป โรงเรียนส่วนใหญ่จะกระตือรือร้นในการจัดทำโครงการและดำเนินการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่าง ๆ อย่างมากในช่วง ๒ ปีแรก แต่เมื่อไม่ปรากฏผลสำเร็จรวดเร็วดังที่คาดหวังทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและท้อแท้

๒) คณะกรรมการโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียนนั้นถูกมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบสูง แต่บุคลากรที่เป็นคณะกรรมการบางคนยังขาดคุณสมบัติที่เหมาะสมอยู่มาก เช่น ขาดความรู้เรื่องการบริหารโรงเรียนขาดทักษะกระบวนการจัดการ ขาดความชัดเจนในบทบาท เป็นต้น

๓) ความไม่สอดคล้องระหว่างความต้องการและการปฏิบัติ อาจได้รับมอบอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องที่ไม่ต้องการ เช่น ครูต้องการมีอำนาจตัดสินใจเรื่องหลักสูตรและการเรียนการสอน แต่บางเขตพื้นที่การศึกษาก็ไม่ได้มอบอำนาจให้โรงเรียนดำเนินการเรื่องนี้อย่างแท้จริง

๔) ขาดอิสระในการตัดสินใจ โรงเรียนบางแห่งถูกกำหนดมาจากหน่วยงานส่วนกลาง เช่น รัฐหรือเขตพื้นที่การศึกษาให้นำการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ในการบริหารโรงเรียน โดยไม่ได้เกิดจากความต้องการที่แท้จริงของครู ประกอบกับการขาดแคลนงบประมาณ ระยะเวลาไม่เพียงพอ การอบรมไม่เพียงพอ ทำให้เกิดปัญหาตั้งแต่เริ่มนำแนวคิดการบริหารแบบนี้ไปปฏิบัติแล้ว นอกจากนี้ส่วนกลางยังไม่ได้มอบอำนาจให้โรงเรียนในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารอย่างแท้จริง

๕) ไม่ได้ให้ความสำคัญเรื่องวิชาการเท่าที่ควร ความล้มเหลวในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ การไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องที่เป็นหัวใจของโรงเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนและผลการเรียนของนักเรียนอย่างแท้จริง ส่วนใหญ่จะไปเน้นเรื่อง กิจกรรมพิเศษ การแต่งตั้งกรรมการและอนุกรรมการต่าง ๆ การออกระเบียบสำหรับการบริหารโรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นต้น

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ได้แก่ การที่ต้องใช้เวลาในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น คณะกรรมการโรงเรียนขาดความพร้อม ความไม่สอดคล้องระหว่างความต้องการและการปฏิบัติจริง ขาดการมีอิสระในการดำเนินงานและการตัดสินใจ และการที่ไม่ให้ความสำคัญกับงานวิชาการเท่าที่ควรจะเป็น

๓.๓ ธรรมนูญโรงเรียน (SCHOOL CHARTER)

ธรรมนูญโรงเรียน คือ ข้อตกลงร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายในระยะเวลาที่กำหนดธรรมนูญโรงเรียนเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแผนแม่บทที่จะกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในช่วงระยะเวลาที่กำหนด โดยจัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะดำเนินงานตามข้อตกลงที่กำหนดร่วมกัน

ธรรมนูญโรงเรียน (School charter) ถือว่าเป็นแผนแม่บทในการดำเนินการประกันคุณภาพของโรงเรียนที่เกิดจากการวางแผนและพันธสัญญาที่มีร่วมกันระหว่างคณะกรรมการโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรในโรงเรียน ตลอดจนผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายในระยะเวลาที่กำหนด ธรรมนูญโรงเรียนเป็นแผนแม่บทของโรงเรียน ซึ่งเป็นการสร้างข้อตกลงร่วมกันหรือสร้างความรู้สึกร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทุกฝ่ายรู้ทิศทางและเป็นหลักประกันในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ธรรมนูญโรงเรียน คือ ภาพลักษณ์ของโรงเรียนที่เกิดจากข้อตกลงร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยกำหนดเป้าหมายและพันธกิจที่สำคัญสรุปไว้เพื่อเป็นแนวทางดำเนินงานของแต่ละฝ่าย

วัตถุประสงค์ของการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน

๑) เพื่อวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

๒) เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วม สนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

๓) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ตรงต่อความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

๔) เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้แนวทางในการเรียนรู้และสามารถกำหนดบทบาทของตนเองได้ถูกต้อง

๕) เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เกิดคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

๖) เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงการมีส่วนร่วม การร่วมคิดและร่วมทำระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประโยชน์ของธรรมนูญโรงเรียน

๑) โรงเรียนมีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนมีระบบการบริหารคุณภาพมีระบบการควบคุมคุณภาพและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีจุดเน้นของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามความสามารถ

๒) สร้างความศรัทธาให้แก่ผู้ปกครองและชุมชนแสดงให้เห็นภาระหน้าที่ตามความรับผิดชอบ (Accountability) ต่อนักเรียนและผู้ปกครอง มาตรฐานการจัดการศึกษาที่กำหนด และผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา

๓) ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมยอมรับ เพราะมีส่วนได้เสีย

๔) ชุมชนและผู้ปกครองมั่นใจว่าโรงเรียนมีแผนและดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ และให้ความร่วมมือ ส่งเสริม สนับสนุนอย่างเต็มใจ

๕) โรงเรียนมีการดำเนินงานตามแผนอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

๖) โรงเรียนจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนได้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

๗) ผู้เรียนแสดงบทบาทในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองจนมีความรู้ความสามารถมีคุณธรรม ตามที่หลักสูตรและสังคมต้องการ

องค์ประกอบของธรรมนูญโรงเรียน

๑) ภาพรวมของโรงเรียน (School profile) เป็นการนำเสนอข้อมูลโดยสังเขปเพื่อแสดงความเป็นมาสภาพปัจจุบันและทิศทางในอนาคตของโรงเรียน

๒) เป้าหมายของโรงเรียน (School goals) เป็นสิ่งที่โรงเรียนประสงค์จะดำเนินการเพื่อให้บรรลุในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาการ กำหนดเป้าหมายโรงเรียน ควรให้ครอบคลุมด้านการบริหารและการจัดการด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และด้านการกำกับตรวจสอบ และรายงาน

๓) จุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน (School priorities) เป็นการจัดอันดับความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายของโรงเรียนให้สอดคล้องกับศักยภาพของโรงเรียน และความต้องการของชุมชน

๔) แผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร (Curriculum plan) เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมาย ภายในระยะเวลาที่กำหนดตามธรรมนูญโรงเรียน

๕) บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา (Code of practice) เป็นการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการโรงเรียน ผู้บริหาร คณะครูและบุคลากร ผู้ปกครองและชุมชน ให้ชัดเจนและสอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

๖) บทบาทและหน้าที่ของนักเรียน (Student code of conduct) เป็นข้อกำหนดของโรงเรียนให้นักเรียนปฏิบัติ เพื่อพัฒนาเต็มตามศักยภาพของตนเองและเสริมสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย

๗) การกำกับ ตรวจสอบ และรายงาน (School accountability) เป็นภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของโรงเรียนต่อผู้ปกครอง นักเรียน มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดและหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยการกำกับ ตรวจสอบ และรายงาน เพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย ๓ ส่วน คือ การกำกับ ติดตาม (Mornitoring) การตรวจสอบ (Auditing) และการรายงาน (Reporting)

๘) แผนงบประมาณ (Budget plan) เป็นการจัดทำงบประมาณการเงินทั้งหมดของโรงเรียน ประกอบด้วย จำนวนนักเรียน รายรับ และรายจ่าย

องค์ประกอบธรรมนูญโรงเรียนต้องมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันแสดงให้เห็นการพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบมีความชัดเจนสามารถดำเนินการตามแนวทางที่ถูกต้องจนบรรลุความคาดหวังได้ องค์ประกอบบางอย่างมีความจำเป็นมาก เช่น ความคาดหวัง พันธกิจ เป้าหมาย จุดเน้นและยุทธศาสตร์ หากขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งจะทำให้การพัฒนาความคิดไม่เชื่อมโยงต่อกัน แต่บางองค์ประกอบ เช่น การติดตามประเมินผล และการรายงานแผนงบประมาณ บทบาทหน้าที่ของบุคลากรและสัตยาบัน อาจไม่ระบุไว้ในธรรมนูญโรงเรียนก็ได้

การตรวจสอบ (Auditing) เป็นการประเมินความก้าวหน้าและประเมินผลสำเร็จในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนว่าเป็นไปตามแผนปฏิบัติการหรือธรรมนูญโรงเรียนเพียงใด การรายงาน (Reporting) เป็นการแสดงความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบผลการดำเนินงานของโรงเรียน การจัดทำธรรมนูญโรงเรียนสามารถจัดทำได้หลายลักษณะซึ่งองค์ประกอบของธรรมนูญโรงเรียน ๘ องค์ประกอบ มีดังนี้

๑) ภาพรวมของโรงเรียน (School profile)

๒) เป้าหมายโรงเรียน (School goals)

๓) จุดเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (School priorities)

๔) บทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา (Code of practice)

๕) แนวปฏิบัติสำหรับผู้เรียน (Student code of conduct)

๖) แผนงบประมาณ (Budget plan)

๗) การกำกับ ตรวจสอบ และรายงาน (School accountability)

๘) สัตยาบัน (Agreement)

การจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา (กรมวิชาการ. ๒๕๔๒ : ๙) ธรรมนูญสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะผู้บริหารบุคลากรของสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนองค์กรภายในชุมชนรอบ ๆ สถานศึกษา โดยการแต่งตั้งในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาตามอัตราส่วนที่เหมาะสม คณะกรรมการสถานศึกษาจะมีบทบาทหน้าที่ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการกำหนดแนวทางการพัฒนาสถานศึกษา พัฒนาคุณภาพการศึกษา สนับสนุน ส่งเสริม กำกับและติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาก่อนการจัดทำธรรมนูญสถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษาและกรรมการสถานศึกษา โดยการประชุมชี้แจงให้ความรู้ แนวคิดหลักการ วัตถุประสงค์และความสำคัญของธรรมนูญสถานศึกษาแล้วจึงดำเนินการจัดทำธรรมนูญสถานศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษรโดยได้รับความเห็นชอบร่วมกันระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษากับสถานศึกษา จากนั้นจึงประกาศใช้ธรรมนูญสถานศึกษา

ขั้นตอนการจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา

๑) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมนูญสถานศึกษาให้กับบุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน

๒) สถานศึกษา ศึกษาทบทวน วิเคราะห์ความเป็นมา สภาพปัจจุบัน จัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา

๓) สถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้แทนจากชุมชนประชุมวางแผนเพื่อกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา และแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาในช่วงเวลาที่กำหนด

๔) โรงเรียนจัดทำธรรมนูญสถานศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษรโดยผ่านการยอมรับของคณะกรรมการโรงเรียนและชุมชน

๕) ประกาศธรรมนูญสถานศึกษาให้บุคลากรในสถานศึกษาและบุคคลทั่วไปในชุมชนทราบ

ขั้นตอนการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๒:๑๐-๒๐) ได้กล่าวถึงการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนว่า ควรมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นจัดทำ ขั้นนำไปสู่การปฏิบัติ และขั้นปรับปรุงแก้ไข โดยมีรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้

๑. ขั้นเตรียมการ คือเตรียมการอย่างไรจึงจะได้รับความร่วมมือ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

๑.๑ การสร้างความเข้าใจก่อนดำเนินการต้องสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมนูญโรงเรียนให้แก่กลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้เสียจากโรงเรียน ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหารโรงเรียน กรรมการสถานศึกษา สถานประกอบการหรือหน่วยงานที่จะรับนักเรียนที่จบการศึกษาเข้าทำงาน โรงเรียนที่รับนักเรียนเข้าเรียนต่อองค์กรท้องถิ่น และบุคคลในชุมชน การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเข้าใจ อาจเลือกทำวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีก็ได้ เช่น

๑) ประชุมสมาชิกทั้งหมดทำความเข้าใจและรับฟังความคิดเห็น

๒) ประชุมกลุ่มเป้าหมายย่อย ๆ แต่ละกลุ่ม แล้วนำความคิดเห็นของทุกกลุ่มมาสังเคราะห์

๓) แจกเอกสารชี้แจง

๔) ชี้แจงผ่านนักเรียน แล้วให้นักเรียนทำความเข้าใจกับผู้ปกครองอีกต่อหนึ่ง

๕) ออกพบปะบุคคลกลุ่มเป้าหมาย เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ

๑.๒ แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำร่างธรรมนูญโรงเรียน ควรเลือกตัวแทนจากกลุ่มเป้าหมายให้ครบทุกกลุ่ม โดยพิจารณาจากผู้ที่มีความสามารถแต่ละด้าน เช่น ความสามารถด้านการสรุปเนื้อหาสาระ ด้านการเรียนและการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

๒.ขั้นจัดทำ คือ แนวทางในการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนควรเป็นอย่างไร ซึ่งการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนไม่จำเป็นต้องยึดรูปแบบแน่นอน แต่หากคณะทำงานไม่มีความเห็นเป็นอย่างอื่นสามารถดำเนินการตามองค์ประกอบของธรรมนูญโรงเรียน ได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ ๑ การกำหนดภาพรวมของโรงเรียนเป็นการบรรยายสภาพความเป็นจริงของโรงเรียนในปัจจุบันให้เห็นภาพของโรงเรียนชัดเจนขึ้น เช่น ระบุสภาพที่ตั้ง ขนาดของพื้นที่ ลักษณะอาคาร ชั้น และหลักสูตรที่เปิดสอน จำนวนนักเรียน จำนวนครู

องค์ประกอบที่ ๒ การกำหนดความคาดหวังของโรงเรียนซึ่งโรงเรียนแต่ละแห่งอาจใช้ชื่อในองค์ประกอบนี้ แตกต่างกัน เช่น นโยบายของโรงเรียนหรือวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้บริหารหรือคณะครูมักกำหนดตามความคาดหวังของผู้บริหารหรือตัวครูเองจึงทำให้ความคาดหวังของโรงเรียนเป็นเพียงความคาดหวังของคนเพียง ๒ - ๓ คน แต่ในหลักการผู้มีส่วนได้เสียในโรงเรียน (Stakeholders) โดยเฉพาะนักเรียนและผู้ปกครองย่อมมีสิทธิกำหนดความคาดหวังของโรงเรียนเอง ขณะเดียวกันนโยบายของหน่วยงานบังคับบัญชาควรนำมาผนวกใช้ในความคาดหวังของโรงเรียนด้วย การกำหนดความคาดหวังของโรงเรียนควรมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การรวบรวมข้อมูล โดยมีข้อมูลที่จำเป็น ได้แก่

๑) ข้อมูลการดำเนินงานของโรงเรียน เช่น ผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียนแต่ละด้าน ผลการประเมินคุณภาพนักเรียน รายปี และรายชั้น

๒) ข้อมูลด้านนโยบาย ได้แก่ นโยบายสำคัญของหน่วยงานบังคับบัญชาหรือนโยบายของผู้บังคับบัญชา

๓) ข้อมูลความต้องการของนักเรียนเป็นข้อมูลความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของนักเรียนในฐานะได้รับผลกระทบโดยตรงของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูหรือโรงเรียน

๔) ข้อมูลความต้องการของผู้ปกครองการกำหนดความคาดหวังของโรงเรียนต้องสำรวจความต้องการของผู้ปกครองด้วยเพราะผู้ปกครองเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบรองจากนักเรียนในขั้นนี้อาจเลือกใช้วิธีการหรือเทคนิคต่าง ๆ ในการเก็บข้อมูล

๕) ข้อมูลความคิดเห็นหรือความต้องการของชุมชน บุคคล องค์กรสถาบันการศึกษาหรือสถานประกอบการที่รับนักเรียนไปเรียนต่อหรือเข้าทำงาน ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีส่วนได้เสียกับโรงเรียนด้วย การได้รับข้อมูลความต้องการจากกลุ่มคนเหล่านี้จะทำให้ความคาดหวังของโรงเรียนตรงความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ ๒ การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นขั้นตอนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมที่ได้ในขั้นที่ ๑ มาวิเคราะห์ หาความถี่ของความต้องการจากกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ ซึ่งจะนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ที่มีความเห็นตรงกันมากที่สุด เพียง ๑ - ๓ รายการ ทั้งนี้แล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียนเพื่อนำมากำหนดเป็นความคาดหวังของโรงเรียน ความคาดหวังของโรงเรียนต้องมาจากส่วนสำคัญ คือ ความต้องการของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียของโรงเรียนกับนโยบายของหน่วยงานผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาของโรงเรียน

องค์ประกอบที่ ๓ พันธกิจ การเขียนพันธกิจต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญ ๒ ประการ คือ ความคาดหวังของโรงเรียนกับศักยภาพของโรงเรียน โดยอาจใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น เทคนิคการรวมพลังสร้างสรรค์องค์กร (Appreciation Influence Control: AIC) เทคนิคการวิเคราะห์ศักยภาพองค์กร (Strength Weakness Opportunity Threats: SWOT) หรืออาจเป็นเทคนิคอื่นที่เอื้อต่อการให้ทุกคนมีส่วนร่วม

องค์ประกอบที่ ๔ เป้าหมาย การกำหนดเป้าหมายต้องนำพันธกิจมากำหนด โดยการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา วิเคราะห์ศักยภาพของหน่วยงาน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่อาจส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานทั้งในทางบวกและทางลบแล้วกำหนดเป้าหมายที่ควรจะทำได้ การกำหนดเป้าหมายต้องกำหนดให้ชัดเจนสามารถบอกสภาพความสำเร็จและสามารถวัดได้

องค์ประกอบที่ ๕ จุดเน้นในการดำเนินการในการกำหนดพันธกิจส่วนใหญ่เป็นเรื่องกว้าง ๆ แม้จะมีการกำหนดเป้าหมายไว้ล่วงหน้าก็ตาม แต่แนวทางการดำเนินการตามพันธกิจให้บรรลุตามเป้าหมายยังไม่ชัดเจน ซึ่งการเขียนจุดเน้นในการดำเนินงานจึงต้องระบุให้เห็นแนวทางว่าสาระสำคัญของพันธกิจหรือจุดเน้นของพันธกิจคืออะไร

องค์ประกอบที่ ๖ ยุทธศาสตร์การดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จและมีคุณภาพจำเป็นต้องหาวิธีการและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาช่วยในการดำเนินงาน ซึ่งวิธีการที่ได้รับการคัดเลือกถือเป็นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมและควรนำมากำหนดไว้ในธรรมนูญโรงเรียนด้วย

องค์ประกอบที่ ๗ การติดตามประเมินผลและการรายงาน ควรกำหนดเป็นกรอบหรือแนวทางกว้าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมการติดตามและประเมินผลให้ตรงประเด็นที่ต้องการทราบและต้องการนำไปใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงการดำเนินงานหรือปรับปรุงธรรมนูญโรงเรียน เช่น กำหนดประเด็นที่ต้องติดตามประเมินผลและกำหนดช่วงเวลาการประเมินไว้ ส่วนการรายงานผลการประเมินควรจัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่ต่อสายงานบังคับบัญชาและสาธารณชนด้วย

องค์ประกอบที่ ๘ แผนงบประมาณ เพื่อให้แผนต่าง ๆ เป็นไปอย่างใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุดจึงต้องกำหนดงบประมาณรายรับและรายจ่าย พร้อมทั้งแหล่งที่มาของงบประมาณ

องค์ประกอบที่ ๙ บทบาทหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องการกำหนดบทบาทหน้าที่บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะทำให้แต่ละคนตระหนักถึงภาระหน้าที่ที่จะต้องดำเนินงานได้ถูกต้องตรงตามเป้าหมายที่กำหนด พร้อมทั้งการติดตามเร่งรัดงาน ก็สามารถทำได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

องค์ประกอบที่ ๑๐ สัตยาบัน โรงเรียนบางแห่งอาจจะมีการลงนามเป็นสัตยาบันไว้ท้ายธรรมนูญโรงเรียน เพราะคิดว่าจะทำให้แต่ละฝ่ายมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ร่วมคิดกันมา แต่ในขั้นตอนนี้ถ้าหากโรงเรียนเห็นว่า การลงนามไม่มีผลผูกมัดในกรณีใด ๆ แต่เป็นความสำนึกในความรับผิดชอบจะไม่กำหนดไว้ก็ได้

๓. ขั้นนำไปสู่การปฏิบัติ คือ การที่จะนำธรรมนูญโรงเรียนไปใช้ได้อย่างไรธรรมนูญโรงเรียนเป็นข้อกำหนดที่เป็นหลักการ หากนำออกสู่การปฏิบัติโดยตรงอาจไม่มีความชัดเจนพอและอาจทำให้การปฏิบัติตามธรรมนูญโรงเรียนเปลี่ยนไปตามความคิดเห็นของแต่ละคนได้ เพื่อให้การนำหลักการในธรรมนูญโรงเรียนไปปฏิบัติได้ถูกต้อง มีแนวทางชัดเจน ผู้ร่วมงานเข้าใจลักษณะงานตรงกัน สามารถเปลี่ยนตัวผู้รับผิดชอบงานได้โดยที่งานไม่เสียหายหรือต้องเริ่มต้นใหม่มีการกำกับดูแลให้เป็นระบบได้ จำเป็นต้องนำหลักการในธรรมนูญโรงเรียนมาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการก่อน ซึ่งส่วนใหญ่จะจัดทำเป็นรายปี จึงเรียกว่า แผนปฏิบัติการประจำปี

๔. การปรับปรุงแก้ไข คือ การปรับปรุงแก้ไขธรรมนูญโรงเรียนทำได้หรือไม่ธรรมนูญโรงเรียนเกิดจากข้อตกลงของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายของโรงเรียน เนื้อหาสาระที่บรรจุไว้ในธรรมนูญโรงเรียนจึงเป็นเหมือนแม่บทของ กฎ ระเบียบ ปณิธาน ทิศทางของการดำเนินงานของโรงเรียน แต่เมื่อเวลาผ่านไปช่วงหนึ่ง ความเห็นของคนย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ ธรรมนูญโรงเรียนที่จัดทำไว้จะใช้ได้ดีช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้นไม่สามารถยืนยาวอยู่ได้ตลอด โดยปกติธรรมนูญโรงเรียนฉบับหนึ่งควรใช้ได้อย่างน้อย ๓ ปี เมื่อครบกำหนด ๓ ปี ก็ควรมีการแก้ไขปรับปรุงใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไปโดยมีกระบวนการจัดทำเช่นเดียวกับการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนในครั้งแรก

การจัดทำธรรมนูญสถานศึกษาจะต้องเป็นความพร้อมใจของทุกคนในสถานศึกษาที่จะนำสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนมาเน้นที่การประกันคุณภาพ โดยสถานศึกษาจะต้องนำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และข้อมูลพื้นฐานการศึกษาของสถานศึกษามาใช้จัดทำธรรมนูญสถานศึกษา เพราะข้อมูลเหล่านี้เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการวางแผนกำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ เป้าหมาย จุดเน้น ยุทธศาสตร์ ตลอดจนแผนงานและกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

การนำธรรมนูญโรงเรียนไปใช้

กรมวิชาการ (๒๕๔๒:๕๔) ให้ความเห็นว่า ธรรมนูญสถานศึกษาถือว่าเป็นแผนแม่บทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและเป็นเครื่องมือที่สำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพราะนอกจากธรรมนูญสถานศึกษาจะเป็นแผนยุทธศาสตร์ในการประกันคุณภาพการศึกษาแล้ว ยังเป็นแผนแม่บทที่ได้รับการประกันหรือรับรองจากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาว่าเป็นแผนที่มีคุณภาพ สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนจะมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ซึ่งนอกจากจะแสดงวิสัยทัศน์ เป้าหมาย จุดเน้นที่ต้องการให้คุณภาพของผู้เรียนเป็นอย่างไรแล้วยังเป็นพันธสัญญาที่มีต่อกันจะต้องร่วมกันรับผิดชอบและยังเป็นการแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ดังนั้น ในการนำธรรมนูญสถานศึกษาไปใช้สถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

๑) ประชุมชี้แจงและประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้เข้าใจสาระสำคัญของธรรมนูญสถานศึกษาเพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือและสนับสนุนดำเนินการและที่สำคัญ คือ เป็นแผนแม่บทหรือแผนยุทธศาสตร์ ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

๒) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี (Action Plan) โดยศึกษาวิเคราะห์สาระของธรรมนูญสถานศึกษาและจัดทำแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับธรรมนูญสถานศึกษา รวมทั้งจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๒:๒๔) ได้กล่าวว่า การที่จะทราบว่าการนำธรรมนูญโรงเรียนไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จหรือไม่ ความร่วมมือแสดงความคิดเห็น แสดงความคาดหวัง และดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ในการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน และความร่วมมือในการดำเนินงานตามพันธกิจที่ระบุไว้ในธรรมนูญโรงเรียน หากโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจในทุกขั้นตอน แม้ผลจากการดำเนินงานยังไม่บรรลุตามความคาดหวังอย่างสมบูรณ์ก็ตามย่อมถือว่าธรรมนูญโรงเรียนประสบผลสำเร็จแล้ว ส่วนผลการดำเนินงานที่ยังไม่เป็นที่พอใจนั้นก็จะสามารถพัฒนางานและพัฒนาความร่วมมือต่อไปจนผลสำเร็จถึงระดับความพอใจได้ไม่ยาก

หน้าว่าง

บทที่ ๔
งานวิจัยที่เกี่ยวกับโรงเรียนนิติบุคคล

หน้าว่าง

บทที่ ๔
งานวิจัยที่เกี่ยวกับโรงเรียนนิติบุคคล

๔.๑ งานวิจัยในประเทศ

อุทัย บุญประเสริฐ (๒๕๔๓) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) พบว่า แนวคิดพื้นฐานนั้นเป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา โดยเริ่มเกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๘๐ เป็นต้นมา หลักการสำคัญ คือ ๑) หลักการกระจายอำนาจ ๒) หลักการมีส่วนร่วม ๓) หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน ๔) หลักการบริหารตนเอง และ ๕) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

รูปแบบการบริหารที่สำคัญมีอย่างน้อย ๔ รูปแบบ ได้แก่ ๑) รูปแบบที่มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก ๒) รูปแบบที่มีครูเป็นหลัก ๓) รูปแบบที่ชุมชนมีบทบาทหลัก และ ๔) รูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทหลัก

บุญมี เณรยอด (๒๕๔๕) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานพบว่า สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารโรงเรียนต่อการรองรับการปฏิรูปการศึกษา ประกอบด้วย ๑) ผู้ร่วมงานศรัทธา ๒) ทำงานเป็นทีม ๓) เป็นผู้นำทางวิชาการ ๔) มีวิสัยทัศน์ ๕) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ๖) มีมนุษย์สัมพันธ์ ๗) มีความรู้ความสามารถในการบริหาร ๘) กล้าตัดสินใจและรับผิดชอบ ๙) ซื่อสัตย์โปร่งใส ๑๐) เป็นผู้ประสานงานที่ดี ๑๑) เป็นประชาธิปไตย ๑๒) ส่งเสริมสนับสนุน ๑๓) เป็นแบบอย่างที่ดี

โดยลำดับความสำคัญ ๕ สมรรถนะแรก คือ ผู้ร่วมงานศรัทธา ทำงานเป็นทีม เป็นผู้นำทางวิชาการ มีวิสัยทัศน์ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (๒๕๔๙) ได้จัดทำรายงานการติดตามประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาด้านการบริหารและการจัดการศึกษาเมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณ ๒๕๔๘ ซึ่งครบรอบ ๖ ปี ของการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งการติดตามประเมินผลในด้านการบริหารและจัดการศึกษาของรัฐ พบว่า กระทรวงศึกษาธิการได้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาบ้างแล้วเป็นบางส่วน เนื่องจากกฎกระทรวงและระเบียบที่เกี่ยวข้องบางเรื่องยังไม่มีการประกาศใช้ การมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.) ทั้ง ๑๗๕ เขต ในแต่ละจังหวัดซึ่งจะมีจำนวนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตั้งแต่ ๑ - ๗ แห่ง พบว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต ๑ มีความพร้อมมากกว่าเขตอื่น ๆ โดยส่วนใหญ่จะมีจำนวนบุคลากรเกินกรอบอัตราที่กำหนดในขณะที่เขตอื่น ๆ มีบุคลากรไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานและขาดแคลนศึกษานิเทศก์ที่สามารถนิเทศโรงเรียนมัธยมศึกษาทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินงานตามภารกิจได้ไม่สมบูรณ์ เนื่องจากมีการสั่งการจากส่วนกลางไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาก โดยส่วนใหญ่จะเป็นการแจ้งหนังสือด่วนที่สุดทำให้ภาระงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นงานที่ต้องส่งผ่านหนังสือสั่งการจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปให้โรงเรียน ไม่มีโอกาสบริหารจัดการเอง การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่กฎหมายกำหนดให้เป็นนิติบุคคล ในทางปฏิบัติที่ต้องมีความคล่องตัวและมีอำนาจในการบริหารด้านวิชาการ และบริหารทั่วไป แต่กลับไม่มีอำนาจในการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารบุคคลและงบประมาณที่อิสระอย่างแท้จริง สถานศึกษาขนาดเล็กยังไม่มีความพร้อมในการเป็นนิติบุคคล สำหรับกรรมการสถานศึกษา ยังไม่ค่อยมีบทบาทตามที่กฎหมายกำหนด เนื่องจากมีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาน้อยมาก สำหรับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา นั้น พบว่าหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการสถานศึกษาเหมาะสมดีแล้ว อย่างไรก็ตามการสรรหากรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่จะได้มาซึ่งกรรมการที่ขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการศึกษาและไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ซึ่งในหลายโรงเรียนสรรหากรรมการสถานศึกษา โดยวิธีการเชิญบุคคลมาสมัครเนื่องจากผู้แทนตามกฎหมายนั้นหายาก และกรรมการสถานศึกษาในหลายโรงเรียนมีภารกิจส่วนตัวมากไม่ค่อยมีเวลาให้กับโรงเรียนในการพัฒนาการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (๒๕๔๙) ได้ดำเนินการส่งเสริมความรู้และติดตามประเมินการบังคับใช้กฎหมายการศึกษาที่เกี่ยวกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่าขั้นตอนและระเบียบการสรรหาเพื่อคัดเลือก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาในทางปฏิบัติมีช่องว่างเป็นผลให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาที่สรรหา ไม่เป็นไปตามเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และพบว่า อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่ยังมีบทบาทเฉพาะเรื่องการบริหารจัดการเป็นส่วนใหญ่ ส่วนบทบาทด้านการส่งเสริมสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่มีการปฏิบัติที่ชัดเจน มีปัญหาความไม่เป็นธรรมในการพิจารณาโยกย้ายและการพิจารณาความดีความชอบ ครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (๒๕๕๑) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลในกำกับของรัฐ : กรณีศึกษาโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

๑) กรณีโรงเรียนนิติบุคคลในกำกับของรัฐในประเทศต่าง ๆ พบว่า โดยทั่วไปแล้วโรงเรียนจะมีอำนาจในการบริหารงานวิชาการ ดำเนินงานโดยผู้มีส่วนได้เสียมีโอกาสเข้าร่วม มีความเป็นอิสระจากกฎเกณฑ์และการควบคุมแบบโรงเรียนทั่วไป ผู้บริหารมีอิสระในการบริหารบุคคล สถานศึกษาเป็นผู้คัดเลือกครู คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดนโยบาย

๒) กรณีโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ โรงเรียนจะมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน มีการให้อำนาจแก่โรงเรียนอย่างเพียงพอในการกำหนดนโยบายและควบคุมดูแล คณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีอำนาจในการกำหนดระเบียบข้อบังคับได้เอง ให้อำนาจบริหารจัดการแก่ผู้อำนวยการโรงเรียนอย่างเพียงพอและชัดเจน โรงเรียนมีทรัพยากรอย่างเพียงพอ ทำให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการอย่างได้ผล

๓) ปัจจัยแห่งความสำเร็จของโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จะสอดคล้องกับแนวคิดของต่างประเทศ ที่พบว่ามีปัจจัยหลักสองประการสำคัญ คือ คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา คือ จะต้องได้มาซึ่งบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเพื่อทำหน้าที่ จึงจะสามารถผลักดันงานของโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จได้

๔) จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน พบว่า มีความพึงพอใจระดับมากถึงมากที่สุดในภารกิจทุกด้านของโรงเรียน โดยเฉพาะด้านบริหารงานบุคคลนั้น มีความพึงพอใจในการวางแผนอัตรากำลังและการจัดสรรบุคลากรที่พอเพียงและเหมาะสม การประเมินผลงาน ค่าจ้างและสวัสดิการที่เหมาะสมและการส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

๕) โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ เป็นโรงเรียนนิติบุคคลที่มีรูปแบบและวิธีการบริหารแตกต่างจากโรงเรียนนิติบุคคลทั่วไปหลายประการ ได้แก่ สามารถบริหารงบประมาณได้โดยอิสระ คัดเลือกผู้บริหารโรงเรียนและครูได้เอง

๖) ความสำเร็จของโรงเรียนนิติบุคคล จะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่ มีคณะกรรมการโรงเรียนที่มีคุณภาพ มีผู้บริหารโรงเรียนที่มีศักยภาพ มีครูและบุคลากรเพียงพอต่อการปฏิบัติงานและมีความรู้ความสามารถ มีทรัพยากรที่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (๒๕๕๒) ได้ดำเนินโครงการพัฒนากฎหมายการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

๑) กรณีที่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในมาตรา ๓๕ ได้บัญญัติให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีฐานะเป็นนิติบุคคล ถือว่าโรงเรียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน แต่เมื่อพิจารณาบริบทแวดล้อมของโรงเรียนภายใต้โครงสร้างการบริหารงานของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า โรงเรียนยังคงอยู่ภายใต้สายการบังคับบัญชาตามหลักการรวมอำนาจการปกครอง มิใช่หลักการกระจายอำนาจที่แท้จริง อันจะทำให้สถานศึกษานิติบุคคลมีอิสระแยกตัวออกไป อีกทั้งหากพิจารณาถึงทฤษฎีความเป็นนิติบุคคล สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยจึงยังไม่ได้เป็นนิติบุคคลอย่างแท้จริง

๒) กรณีที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๓๙ ได้บัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง โดยให้มีกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจ นั้น แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนไม่ได้มีอำนาจในการบริหารและจัดการศึกษาด้วยตนเอง แต่เป็นอำนาจที่ได้รับการกระจายอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งแท้จริง คือ การมอบอำนาจไปให้โรงเรียนปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องมอบอำนาจโดยอาศัยคำสั่งเป็นเรื่อง ๆ ดังนั้น จึงทำให้อำนาจที่โรงเรียนรับไปปฏิบัติค่อนข้างจำกัดและมีความไม่แน่นอนโดยอาจถูกยกเลิกได้

๓) โรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามที่กฎหมายกำหนด แต่บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาในปัจจุบันไม่ได้มีอำนาจตัดสินใจในการบริหารงานทุกเรื่องดังเช่นคณะกรรมการบริหารองค์กรนิติบุคคลทั่วไป นอกจากนี้ มิได้มีกฎหมายฉบับใดที่ให้อำนาจโรงเรียนออกกฎระเบียบในเรื่องที่สำคัญเพื่อใช้บังคับภายในสถานศึกษา มีเฉพาะบางเรื่องที่โรงเรียนซึ่งสามารถดำเนินการได้เอง เช่น ระเบียบว่าด้วยการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ

๔) ควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มอำนาจให้คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้อำนวยการโรงเรียนมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้สามารถพิจารณาออกระเบียบปฏิบัติที่สำคัญและสามารถตัดสินใจได้อย่างอิสระและคล่องตัวยิ่งขึ้น หรือสนับสนุนให้โรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมและสมัครใจเพื่อเปลี่ยนสถานภาพเป็นองค์การมหาชน ตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ.๒๕๔๒ ซึ่งปัจจุบันมีโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ เป็นต้นแบบ ทั้งนี้ สถานศึกษาที่เป็นองค์การมหาชนอาจเป็นสถานศึกษาทั่วไปที่ไม่ได้เน้นการเรียนการสอนด้านใดด้านหนึ่งเป็นการเฉพาะก็ได้

พิเชฐ โพธิ์ภักดี (๒๕๕๓) ได้วิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า

๑) ด้านวิชาการ โรงเรียนจะมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นอิสระค่อนข้างมาก แต่ก็มีปัญหาอยู่บ้างในการนิเทศภายในโรงเรียน การมีครูผู้สอนไม่ตรงวิชาเอกการเปิดสอนหลักสูตรพิเศษที่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ส่วนกลางกำหนด

๒) ด้านงบประมาณ โรงเรียนได้รับงบสนับสนุนหลักจากงบประมาณแผ่นดิน และมีการระดมทรัพยากรเพิ่มเติม ซึ่งต้องปฏิบัติตามที่ส่วนกลางกำหนด โรงเรียนจะมีปัญหาค่อนข้างมากเกี่ยวกับจำนวนงบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอ และหลักเกณฑ์ที่กำหนดมาจากส่วนกลางส่งผลกระทบต่อการเบิกจ่ายและการระดมทรัพยากร ทำให้ไม่สะดวกต่อการบริหารจัดการ

๓) ด้านการบริหารงานบุคคล โรงเรียนปฏิบัติตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด และตามที่ได้รับมอบอำนาจจากเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประสบกับปัญหาการบริหารงานบุคคลค่อนข้างมาก ได้แก่ บรรจุและย้ายครูมาแทนตำแหน่งที่ว่างโดยไม่ตรงกับสาขาวิชาเอกที่โรงเรียนต้องการและล่าช้า การประเมินวิทยฐานะไม่สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานของครู เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรสนับสนุนการศึกษามีจำนวนไม่เพียงพอ ส่วนกลางกำหนดหลักสูตรและให้ครูเข้าอบรมไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นและกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน

๔) ด้านการบริหารทั่วไป โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารทั่วไปค่อนข้างมาก แต่พบปัญหาบ้าง ได้แก่ การรับนักเรียนซึ่งต้องปฏิบัติตามนโยบายและปฏิทินของกระทรวงศึกษาธิการส่งผลกระทบต่อแผนการรับนักเรียนที่ต้องแข่งขันกับโรงเรียนเอกชน องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาไม่เหมาะสมและไม่มีบทบาทหน้าที่เท่าที่ควร ตลอดจนการพานักเรียนไปทัศนศึกษาบางกรณีต้องขออนุญาตเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้เพิ่มขั้นตอนและเสียเวลา

ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ เห็นว่ามีความพร้อมในหลายด้าน จึงขอเสนอแนะว่า ควรกระจายอำนาจหน้าที่ให้โรงเรียนที่มีความพร้อมตามหลักเกณฑ์และความสมัครใจให้สามารถบริหารงานด้วยตนเองโดยครอบคลุมภารกิจทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป เพื่อให้เกิดความคล่องตัว มีอิสระ มีความรับผิดชอบ สอดคล้องต่อความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาและชุมชน โดยควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นองค์กรที่สำคัญในการควบคุมกำกับการบริหาร ทั้งนี้ ต้องกำหนดองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (๒๕๕๕) มอบให้สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดำเนินการศึกษาวิจัยและสรุปสภาพปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนิติบุคคล ดังต่อไปนี้

<u>กรณีที่ ๑</u> สภาพและปัญหาโรงเรียนนิติบุคคลทั่วไป

๑) ด้านวิชาการพบว่า หลักสูตรสถานศึกษาของแต่ละโรงเรียนขึ้นอยู่กับศักยภาพของครูในโรงเรียน หากโรงเรียนใดมีครูเก่งหรือครูมีโอกาสได้รับการพัฒนาก็จะทำให้หลักสูตรของโรงเรียนเกิดผลดี นอกจากนั้น การที่โรงเรียนจำเป็นต้องทำหลักสูตรของแต่ละโรงเรียน จึงทำให้เกิดการคัดลอกกันระหว่างโรงเรียน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒๕๕๖) เห็นเพิ่มเติมว่า โรงเรียนยังมีปัญหาด้านการบริหารและจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น การนำนักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่ การนิเทศการศึกษาการแนะแนว ปัญหาการดำเนินการตามมาตรฐานและคุณภาพการจัดการศึกษา การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

๒) ด้านงบประมาณ พบว่า การจัดสรรงบประมาณในปัจจุบันยังไม่เพียงพอ ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง และไม่เอื้อต่อการจัดห้องเรียนที่เปิดสอนตามโครงการพิเศษ การได้รับงบประมาณสำหรับการปรับปรุงอาคารหรือซ่อมแซมวัสดุที่ชำรุดเสียหายมีความล่าช้า และงบประมาณในส่วนค่าสาธารณูปโภคที่ได้รับไม่ตรงกับความเป็นจริง ส่วนการบริหารงบประมาณ เห็นว่า สถานศึกษาควรได้รับอุดหนุนเป็นก้อน (Block Grant) เพื่อสะดวกต่อการบริหารจัดการโรงเรียน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒๕๕๖) เห็นเพิ่มเติมว่า ยังมีปัญหาด้านการจัดหาพัสดุ ซึ่งอยู่ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายหลายฉบับ ทำให้ขาดความคล่องตัวในการดำเนินการจัดหาพัสดุครุภัณฑ์ที่เหมาะสมและรวดเร็ว การกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน และคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุครุภัณฑ์ไม่สอดคล้องตามความต้องการของสถานศึกษา

๓) ด้านบริหารงานบุคคล พบว่า การกำหนดอัตรากำลัง การสรรหา การบรรจุแต่งตั้ง การโอนย้าย การพิจารณาความดีความชอบ ฯลฯ ของข้าราชการครูไม่ สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของโรงเรียน ขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนการจัดการศึกษา เช่น เจ้าหน้าที่แนะแนว เจ้าหน้าที่การเงินและพัสดุ เป็นต้น หรือขาดแคลนผู้ประกอบวิชาชีพเฉพาะด้าน เช่น พยาบาล นิติกร เป็นต้น

๔) ด้านบริหารงานทั่วไป พบว่า การดำเนินการพื้นฐานด้านต่างๆ เช่น การรับนักเรียน การกำหนดระยะเวลาการเปิดและปิดภาคการศึกษา การเปิดห้องเรียนพิเศษ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การพานักเรียนไปนอกสถานศึกษา ไม่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน ควรให้อิสระแก่โรงเรียนในการกำหนดเองตามความเหมะสมโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา ส่วนสื่อหรือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ก็มีอยู่อย่างจำกัด และบางอย่างล้าสมัย ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒๕๕๖) เห็นเพิ่มเติมว่า ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดสัดส่วนและองค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การเชิญบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

<u>กรณีที่ ๒</u> สภาพและปัญหาโรงเรียนนิติบุคคลขนาดใหญ่

๑. ด้านการบริหารงานทั่วไป

๑) ปัญหาเกี่ยวกับ "คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน" พบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่ประสบปัญหาดังนี้

(๑) กรณีจำนวนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ก่อให้เกิดปัญหาการสรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมเพื่อเข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ไม่เกินกว่าจำนวนตามที่กฎหมายกำหนดและส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้

สถานศึกษามีข้อเสนอว่า ไม่ควรกำหนดจำนวนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่าประกอบด้วยกี่คน แต่ควรกำหนดจำนวนขั้นต่ำและขั้นสูงไว้จะเป็นผลดีมากกว่าเพื่อให้สถานศึกษาสามารถสรรหาคณะกรรมการได้ตามความเหมาะสมตามขนาดของแต่ละสถานศึกษา เนื่องจากกรณีของสถานศึกษาขนาดใหญ่หรือสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษจะสามารถสรรหาบุคคลเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาได้ง่ายกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและสถานศึกษาขนาดเล็ก

(๒) กรณีองค์ประกอบของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ก่อให้เกิดปัญหาการสรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมเพื่อเข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ไม่ครบตามสัดส่วนที่กฎหมายกำหนดและส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดังนั้น สถานศึกษาจึงได้มีข้อเสนอ ดังนี้

(๑.๑) กรณีการคัดเลือกประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีที่มาจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้น เห็นว่ากรณีสถานศึกษาขนาดใหญ่ควรกำหนดให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้คัดเลือกกันเองเพื่อให้ดำรงตำแหน่งเป็นประธานกรรมการสถานศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจการบริหารจัดการการศึกษามาดำรงตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และควรมีการกำหนดให้ชัดเจนเกี่ยวกับคุณสมบัติของกรรมการที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

(๑.๒) กรณีจำนวนของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสัดส่วนของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สถานศึกษาหลายแห่งประสบปัญหาในกรณีไม่สามารถหาผู้แทนประเภทนี้เพื่อให้ครบองค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวงได้ จึงควรเปิดโอกาสให้สถานศึกษาสามารถเชิญกำนัน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกเทศมนตรีเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ ทั้งควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่อยู่นอกเขตพื้นที่ของสถานศึกษาแต่มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารสถานศึกษาสามารถเข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้

(๑.๓) กรณีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีกรรมการในสัดส่วนของผู้แทนศิษย์เก่าจำนวนหนึ่งคนนั้น เห็นว่าควรมีการปรับปรุงแก้ไขให้สถานศึกษาสามารถเชิญบุคคลดังกล่าวเข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มากกว่าหนึ่งคนในกรณีที่สถานศึกษามีความพร้อมหรือมีผู้แทนศิษย์เก่าหลายคนที่ยินดีร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๑.๔) กรณีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีกรรมการในสัดส่วนของผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาในพื้นที่จำนวนหนึ่งรูปหรือหนึ่งคน สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก และจำนวนสองรูปหรือสองคน สำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่นั้น ในทางปฏิบัติสถานศึกษาหลายแห่งประสบปัญหาที่ไม่สามารถมีกรรมการสถานศึกษาที่มาจากผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ได้หรือหากมีได้ก็ประสบปัญหาที่ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาในพื้นที่ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามวาระที่กำหนดได้

(๑.๕) กรณีกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีกรรมการในสัดส่วนของผู้แทนองค์กรชุมชนจำนวนหนึ่งคนร่วมเป็นกรรมการนั้น ในทางปฏิบัติสถานศึกษาจะประสบปัญหาในการสรรหาผู้แทนที่มาจากองค์กรชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ที่สถานศึกษาตั้งอยู่เพื่อเข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือในบางพื้นที่ไม่มีองค์กรชุมชนตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดที่จะสามารถเข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานครบตามเกณฑ์ที่กฎหมาย

(๓) เมื่อพิจารณาจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องจะพบว่า กฎหมายได้กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญในการ “กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา” ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดนั้น

สถานศึกษาขนาดใหญ่มีความเห็นว่า ในทางปฏิบัติพบว่าสถานศึกษาประสบปัญหาในการเชิญบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมีคุณสมบัติตรงตามที่กฎหมายกำหนดให้เข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ที่เข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่มักเป็นผู้ที่สถานศึกษาร้องขอให้เข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ครบองค์ประกอบตามที่กฎหมายกำหนด และเป็นตำแหน่งที่ไม่ได้รับค่าตอบแทน ประกอบกับการดำเนินการตามหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายในการกำกับและส่งเสริมสนับสนุน

กิจการของสถานศึกษาตามอำนาจหน้าที่นั้นจะต้องดำเนินการโดยจะต้องมีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผลให้กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ เนื่องจากติดภารกิจส่วนตัวอันส่งผลให้การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ขาดประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดปัญหาต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาได้

ดังนั้น จึงมีข้อเสนอว่าควรมีศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการกำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้มีความเหมาะสม ตลอดจนมีการแก้ไขกฎกระทรวงกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการวาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยควรเปิดโอกาสให้สถานศึกษาทั้งหลายมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะทั้งในเรื่องสัดส่วน องค์ประกอบ หลักเกณฑ์และวิธีการได้มาตลอดจนอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอีกด้วย

๒) ปัญหาเกี่ยวกับการรับนักเรียน พบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่ประสบปัญหา ดังนี้

สถานศึกษาขนาดใหญ่มีข้อเสนอว่าควรมีการปรับปรุงแก้ไข โดยกระทรวงศึกษาธิการควรเปิดโอกาสให้สถานศึกษามีอำนาจกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการรับนักเรียนเอง เพื่อให้การรับนักเรียนของสถานศึกษามีความยืดหยุ่นเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาแต่ละแห่ง นอกจากนี้ โดยผลจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกอบกับประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง นโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กำหนดให้สถานศึกษา *"ให้รับเด็กก่อนประถมศึกษาอายุ ๔-๕ ปี ที่อยู่ในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนเข้าเรียนโดยไม่มีการสอบวัดความสามารถทางวิชาการ และถ้ายังไม่เต็มให้รับเด็กนอกเขตพื้นที่บริการได้กรณีที่มีผู้สมัครเกินจำนวนที่รับได้ให้ใช้วิธีการจับฉลาก "* ส่งผลให้โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยไม่สามารถรับเด็กอายุสามขวบเข้าเรียนได้ อันส่งผลให้เด็กเหล่านี้ต้องเข้าเรียนในสถานศึกษาของเอกชนแทน ดังนั้น จึงมีข้อเสนอว่าควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยกำหนดให้อำนาจแก่สถานศึกษาของรัฐให้สามารถรับนักเรียนที่มีอายุสามขวบให้สามารถเข้าเรียนในสถานศึกษาของรัฐได้

๒. ปัญหาด้านการบริหารวิชาการ

กรณีอำนาจด้านการบริหารวิชาการของสถานศึกษานิติบุคคลขนาดใหญ่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นปัญหาหลัก ดังนี้

๑) ปัญหาด้านหลักสูตรการศึกษา

(๑) การจัดคาบการเรียนการสอน

จากการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่าภายใต้โครงสร้างการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษาตามแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ สถานศึกษายังประสบปัญหาความไม่คล่องตัวในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปภายใต้กรอบการบริหารหลักสูตรดังกล่าว และสถานศึกษามีข้อเสนอว่า กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดให้เป็นอำนาจของสถานศึกษาในการกำหนดเพิ่มหรือลดคาบการเรียนการสอนหรือเพิ่มลดรายวิชาวิชาที่สถานศึกษาแต่ละแห่งเห็นว่ามีความเหมาะสมได้เอง เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างคล่องตัวและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

(๒) การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัย

จากผลจากการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องพบว่า สถานศึกษามีข้อเสนอว่า แนวทางการบริหารจัดการและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงกรณีของเด็กปฐมวัยด้วย ซึ่งกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่เห็นว่ากระทรวงศึกษาธิการควรดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเฉพาะกรณีการศึกษาของเด็กปฐมวัย เพื่อเสริมสร้างศักยภาพ ทักษะ และประสบการณ์ที่ดีให้กับเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมก่อนที่ จะเข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษา

(๓) การกำหนดนโยบายการพัฒนาการเรียนการสอน

โดยที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่หลักในการจัดทำบริการสาธารณะด้านการศึกษาเพื่อให้ได้มาตรฐานคุณภาพตามเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ดังนั้น เพื่อให้บรรลุผลดังกล่าว กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่มีข้อเสนอว่า กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาการเรียนการสอนหรือการพัฒนาเพื่อความเป็นสากล (World Class) ให้ชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของสถานศึกษาตลอดจนเพื่อประโยชน์ในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา นอกจากนี้ ควรมีการกำหนดทิศทางในการพัฒนาการเรียนการสอนที่ชัดเจนกรณีของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ หรือการจัดห้องเรียนพิเศษซึ่งมีการกำหนดหลักสูตรการและจัดการเรียนการสอนแตกต่างจากการจัดการศึกษาในระบบทั่วไป

๒) ปัญหาด้านการพัฒนาและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

(๑) ปัญหาการพานักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานศึกษา

การทัศนศึกษาในประเทศนั้นกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของผู้อำนวยการสถานศึกษา แต่หากเป็นการทัศนศึกษาในต่างประเทศกฎหมายกำหนดให้ต้องได้รับอนุมัติจากเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรณีนี้กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่มีข้อเสนอว่า จากการที่ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแล้วนั้น และมีการเปิดเสรีด้านการศึกษาตามข้อตกลงแล้วกรณีดังนั้น การทัศนศึกษายังต่างประเทศ ในระยะเริ่มแรกสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรมอบอำนาจการอนุญาตเฉพาะกรณีของประเทศที่ติดกับชายแดนของจังหวัดที่สถานศึกษานั้นตั้งอยู่ให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้อนุมัติ แล้วขยายไปยังประเทศที่อยู่ในประชาคมอาเซียนเป็นลำดับต่อไป ทั้งนี้ เพื่อความคล่องตัวและสอดรับกับการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในกรณีของการทัศนศึกษาในประเทศที่อยู่ภายใต้ประชาคมอาเซียนเพื่อความคล่องตัวกระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดให้เป็นอำนาจของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้อนุมัติแทน

(๒) ปัญหาการนิเทศการศึกษาและการแนะแนว

จากการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องพบว่า กรณีที่กฎหมายกำหนดให้โรงเรียนและสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนวให้คำปรึกษาและฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครองขึ้น ทั้งนี้ ตามระดับของโรงเรียนหรือสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยของนักเรียนนั้น เพื่อให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและเกิดประสิทธิผล กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่เห็นว่ากระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับกิจกรรมที่สถานศึกษามีหน้าที่ต้องจัดอย่างพอเพียงด้วย

(๓) ปัญหาด้านมาตรฐานและคุณภาพการจัดการศึกษา

สถานศึกษาตั้งข้อสังเกตว่าเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา (สมศ.) นั้น ไม่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งส่งผลถึงการรับรองคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง อีกทั้งกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ ตั้งข้อสังเกตว่าเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและคุณภาพการศึกษานั้น ไม่สามารถวัดคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างแท้จริง ทั้งยังเป็นภาระงานเพิ่มที่กระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถานศึกษาอีกด้วย ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณากำหนดแนวทางร่วมกันเพื่อหาเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

(๔) ปัญหาด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

จากการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องพบว่า แม้การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาและอำนาจหน้าที่ในการวัดผลประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนจะเป็นกรณีที่กฎหมายได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการมอบอำนาจในการวัดผลและการประเมินผลการเรียนไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาแล้วก็ตาม หากแต่การดำเนินการดังกล่าวขาดเอกภาพและยังไม่ประสบผลสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพเท่าที่ควรและกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของชาติโดยรวม ดังนั้น กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่มีข้อเสนอว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่จะส่งผลให้การวัดผลการศึกษาและการประเมินผลการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีเอกภาพเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานและคุณภาพการจัดการศึกษาของชาติ

๓. ด้านการบริหารงบประมาณ

๑) ปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า แม้กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการสถานศึกษาข้างต้น แต่ในการดำเนินการต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรแก้ไขให้สถานศึกษาสามารถเสนอตั้งงบประมาณโดยได้รับอนุมัติจากเขตพื้นที่การศึกษาภายใต้คณะกรรมการกลั่นกรองงบประมาณที่เขตพื้นที่การศึกษาตั้งขึ้น นอกจากนี้ กรณีกฎหมายกำหนดให้การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง การขอโอนและขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินแม้กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการสถานศึกษาข้างต้น แต่ในการดำเนินการต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย ซึ่งกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ตั้งข้อสังเกตว่า อำนาจดังกล่าวเป็นอำนาจในทางบริหารซึ่งเป็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา ส่วนอำนาจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรเป็นอำนาจในการกำกับเชิงนโยบายเท่านั้น นอกจากนี้ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าเรื่องใดต้องขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาและเรื่องใดควรที่รายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อทราบเท่านั้น

๒) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่มีข้อเสนอว่ากระทรวงศึกษาธิการควรให้ความเป็นอิสระแก่สถานศึกษาโดยไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากเขตพื้นที่การศึกษาในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีรายได้ในการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษา เช่น การซื้อสื่อการเรียนการสอน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถกำหนดให้มีระบบในการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินดังกล่าว เพื่อให้สถานศึกษาใช้จ่ายเงินให้เกิดความโปร่งใสได้

๓) ปัญหาด้านการจัดหาพัสดุ

การจัดหาพัสดุของสถานศึกษานิติบุคคลนั้นอยู่ภายใต้เงื่อนไขของกฎ ระเบียบและคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการอีกหลายฉบับ โดยเฉพาะกรณีของการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณลักษณะเฉพาะวัสดุครุภัณฑ์ประจำปีงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งส่งผลให้สถานศึกษาขาดความคล่องตัวในการดำเนินการจัดหาพัสดุและครุภัณฑ์ที่เหมาะสมและรวดเร็ว กรณีนี้กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีข้อเสนอว่า กระทรวงศึกษาธิการไม่ควรระบุประเภทครุภัณฑ์ไว้ เนื่องจากไม่สอดคล้องต่อความต้องการของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

๔) การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

โดยที่กฎหมายกำหนดให้การจัดหาประโยชน์จากทรัพย์สินเป็นอำนาจของผู้อำนวยการสถานศึกษา แต่ในทางปฏิบัติการดำเนินการดังกล่าวจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย นอกจากนี้ กรณีทรัพย์สินนั้นเป็นเป็นที่ราชพัสดุ นอกจากจะต้องเป็นไประเบียบสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าด้วยการบริหารจัดการอสังหาริมทรัพย์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ของกระทรวงศึกษาธิการแล้ว กฎหมายยังกำหนดให้รายได้ที่ได้รับจะต้องนำส่งคลัง ซึ่งสถานศึกษาเห็นว่ากระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดให้สถานศึกษาสามารถนำรายได้ดังกล่าวมาใช้ในกิจการของสถานศึกษาได้เองด้วย

๕) การจัดทำบัญชีการเงิน

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนดให้การบริหารจัดการเกี่ยวกับการเงินและการบัญชีของสถานศึกษาเป็นไปตามระเบียบที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนด ดังนั้น การบริหารและจัดการเกี่ยวกับการเงินและการบัญชีของสถานศึกษาจึงยังคงเป็นไปตามระเบียบหรือหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลังเช่นเดียวกับส่วนราชการทั่วไป ซึ่งในทางปฏิบัติสถานศึกษาไม่มีบุคลากรทางด้านการเงินงบประมาณและการบัญชีเพื่อทำหน้าที่ในการจัดทำบัญชีงบประมาณการเงินเป็นการเฉพาะ เนื่องจากเป็นภารกิจที่ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจเฉพาะด้าน ดังนั้น กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่จึงเสนอแนะว่าควรมีการจัดสรรอัตราโดยให้มีเจ้าหน้าที่การเงินการบัญชีและงบประมาณมาดำเนินการในเรื่องดังกล่าวให้แก่สถานศึกษาอีกด้วย

๔. ด้านการบริหารงานบุคคล

๑) การสรรหาและการบรรจุและแต่งตั้ง

ปัจจุบัน ก.ค.ศ. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งในกรณีนี้ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่เสนอแนะให้กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดให้โรงเรียนเป็นผู้มีอำนาจในการสรรหาและคัดเลือกได้เอง จะทำให้ได้คนดีคนเก่งเข้ามาเป็นครูสอดคล้องกับความต้องการจำเป็น

๒) ปัญหาด้านการเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

กรณีการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษานั้น กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่มีข้อเสนอว่า ควรมอบอำนาจในการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งที่ต่ำกว่าผู้อำนวยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลงมา หรือตำแหน่งที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญควรกำหนดให้เป็นอำนาจของผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการเอง

๓) ปัญหาด้านการส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

กรณีนี้สถานศึกษามีข้อเสนอว่าการประเมินวิทยฐานะของข้าราชการครูผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้เกิดความเหมาะสม นอกจากนี้ ควรพิจารณาใช้ผลงานในหลากหลายรูปแบบเพื่อประกอบการประเมิน

๔.๒ งานวิจัยต่างประเทศ

Carlson (๑๙๙๗) ได้ทำการวิจัย เรื่อง กระบวนการตัดสินใจสั่งการภายใต้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : เปรียบเทียบระหว่างรูปแบบที่ควบคุมโดยผู้บริหารและรูปแบบที่ควบคุมโดยครู (The Process of Decision-making Under School-Based Management : A Comparison of the Administrative Control and Professional Control Models) ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจทั้งในระดับสำนักงานส่วนกลางและระดับสถานศึกษามีความแตกต่างกันทั้ง ๒ รูปแบบ รวมทั้งการบริหารทั้ง ๒ รูปแบบในโรงเรียน ผลการทดสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ พบว่า มีความแตกต่างกันในเรื่องการใช้อำนาจหน้าที่และการให้ความสำคัญกับกระบวนการตัดสินใจ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ๑) รูปแบบของการบริหารแบบ SBM จะมีผลต่อการตัดสินใจ ๒) ความสำเร็จของการใช้รูปแบบการบริหารแบบ SBM ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของรูปแบบการบริหาร แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารและวัฒนธรรมของโรงเรียน ๓) การบริหารที่มุ่งกระจายการตัดสินใจ ไปยังผู้บริหารโรงเรียนจะไม่เป็นไปตามหลักการของSBM จะกลายเป็นการบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจ อีกรูปแบบหนึ่งมากกว่าจะเป็นการส่งเสริมชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน

Brown (๑๙๙๘) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาและการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่ามีสหสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลของโรงเรียนการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทำให้ผู้บริหารโรงเรียนได้รับรู้หรือเรียนรู้การบริหารโรงเรียนเพิ่มขึ้นและทำให้ประสิทธิผลของโรงเรียนสูงขึ้น

Adler (๑๙๙๙) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาการรับรู้ของครูเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่มีผลกระทบต่อการให้อำนาจครู ผลการวิจัยพบว่า ๑) การให้อำนาจในโรงเรียน คือ การให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหาร การสนับสนุนและการทำงานเป็นทีม ๒) ปัจจัยกระตุ้นให้ครูมีส่วนร่วม ใน SBM คือ การร่วมมือทำงาน ความก้าวหน้าทางอาชีพของครู การพัฒนาของโรงเรียน และการสื่อสารของโรงเรียน ๓) สิ่งที่ท้าทายให้ครูมีส่วนร่วมใน SBM คือครูได้ร่วมสร้างฉันทามติในเรื่องสำคัญของโรงเรียน ๔) การตัดสินใจในระดับโรงเรียนมี ๕ ด้าน คือ การวางแผน การดำเนินงาน การพัฒนาครู การบริหารบุคคล และการบริหารงบประมาณ ๕) สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของทีมงาน SBM คือ การสื่อสาร การสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกโดยผู้บริหารโรงเรียน ๖) ปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจในโรงเรียน คือ การมีส่วนร่วมของบุคลากร ๗) ครูมีความรู้สึกว่าได้รับอำนาจเนื่องจากได้มีส่วนร่วมใน SBM และได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการโรงเรียน

Wilson (๒๐๐๑) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานใน Alberta: การรับรู้ของผู้นำในโรงเรียนของรัฐ ค.ศ. ๑๙๙๔–๑๙๙๗ ผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเกิดจากผู้นำในโรงเรียนมีบทบาทในการตัดสินใจ เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชน และพัฒนา การสื่อสาร ผู้นำใช้ภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน หรืออำนวยความสะดวกผู้มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนรู้สึกพอใจกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

Iverson (๒๐๐๑) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษารายกรณีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า SBM ไม่ได้เกิดขึ้นจากภายในโรงเรียนแต่ถูกสั่งการลงมาจากรัฐ โดยในเบื้องต้นโรงเรียนเพียงรับรู้ว่าให้โรงเรียนตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม ครูใหญ่ของโรงเรียนมีความเข้าใจดีว่าผู้บริหารและคณะกรรมการโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายมากขึ้น จำนวนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเพิ่มขึ้น การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่จะประสบความสำเร็จต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในโรงเรียน ต้องออกกฎหมายที่ทำให้เกิดการกระจายอำนาจอย่างจริงจังและมีธรรมนูญหรือแผนแม่บทในระดับโรงเรียนอย่างชัดเจน

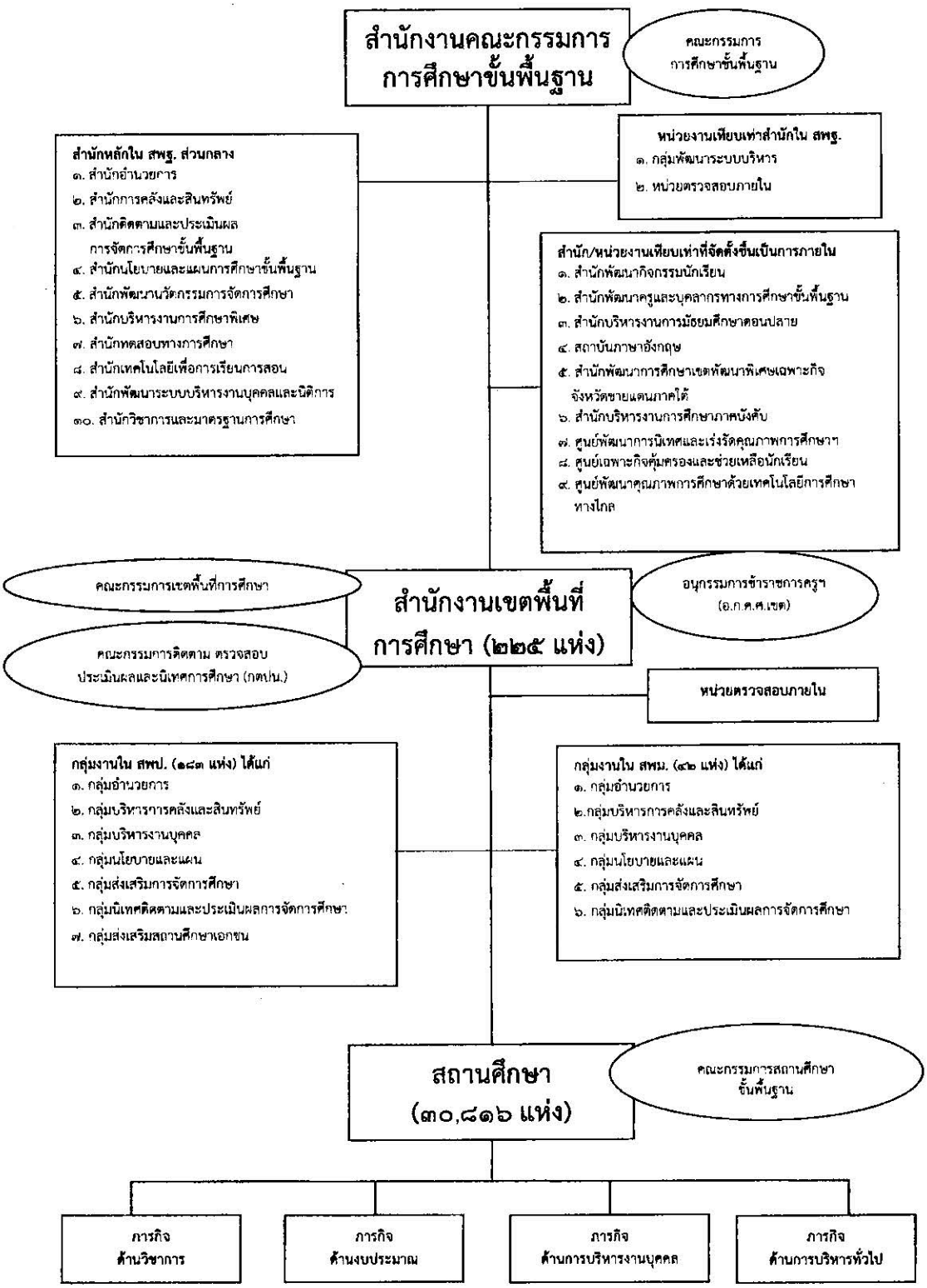

บทที่ ๕
กรณีศึกษาและรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล

หน้าว่าง

บทที่ ๕
กรณีศึกษาและรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล

๕.๑ รูปแบบการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในปัจจุบัน

หมายเหตุ ปัจจุบันอำนาจหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโอนเป็นอำนาจของ กศจ.

๑. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒๕๕๘) มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและการส่งเสริมการจัดการศึกษา โดยมีอำนาจหน้าที่ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ดังนี้

๑) จัดทำข้อเสนอนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษา มาตรฐานการจัดการศึกษาและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒) กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทางและดำเนินการเกี่ยวกับการสนับสนุนทรัพยากร การจัดตั้ง จัดสรรทรัพยากรและบริหารงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓) พัฒนาระบบการบริหารและส่งเสริมประสานงานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการเรียนการสอน รวมทั้งส่งเสริมการนิเทศการบริหารและการจัดการศึกษา

๔) ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษา

๕) พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและกำกับดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๖) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๗) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือตามที่รัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

๒. แนวทางการบริหารจัดการศึกษา

แนวทางการบริหารจัดการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษาทุกแห่งตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ราชกิจจานุเบกษา ๒๕๔๒ เล่ม ๑๑๖ ตอนที่ ๗๔ ก) และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ราชกิจจานุเบกษา ๒๕๔๒ เล่ม ๑๒๐ ตอนที่ ๖๒ ก) มีลักษณะดังนี้

ระดับเขตพื้นที่การศึกษา

๑) การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา โดยคำนึงถึงปริมาณสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรมและความเหมาะสมด้านอื่นด้วย

๒) แต่ละเขตพื้นที่การศึกษาให้มีคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแล จัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประสาน ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานภายในเขตพื้นที่การศึกษาให้สามารถจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา

๓) ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

หมายเหตุ ปัจจุบันอำนาจหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโอนเป็นอำนาจของ กศจ.

ระดับสถานศึกษา

๑) ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ

๒) ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓) การจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

๔) ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

๓. การกำกับติดตามการบริหารโรงเรียน

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้บริหารโรงเรียน จะปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่ส่วนใหญ่แล้วกำหนดมาจากส่วนกลาง หลังจากนั้นจะมีการกำกับติดตามจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งการกำหนดให้สถานศึกษารายงานผลการดำเนินงาน รวมทั้งการออกไปติดตามการปฏิบัติที่สถานศึกษาโดยตรง นอกจากนี้ภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนจะมีบทบาทในการช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนและกำกับติดตามการบริหารโรงเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งนี้ สถานศึกษาจะต้องนำเสนอรายงานผลการจัดการศึกษาต่อสาธารณชนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๔. การสรรหาผู้บริหารโรงเรียนและครู

การบริหารงานบุคคล ได้แก่ การสรรหาผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งการย้าย การเลื่อนขั้นเงินเดือน การดำเนินการทางวินัย การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา จะปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดโดยคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ราชกิจจานุเบกษา ๒๕๔๗ เล่ม ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๗๙ ก) สำหรับการคัดเลือกผู้บริหารโรงเรียน ส่วนกลางโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะมีบทบาทหน้าที่ในการจัดสอบคัดเลือกผู้อำนวยการโรงเรียน ส่วนการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูจะจัดสอบโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละแห่งตามที่กรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนด

๕. หลักสูตรของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๗ กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งจะใช้หลักสูตรแกนกลาง เป็นฐานในการจัดการศึกษา ทั้งนี้สามารถที่จะพัฒนาเป็นหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเพิ่มเติมสาระสำคัญที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของท้องถิ่นได้

ในปัจจุบัน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีมติเห็นชอบให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ มีหลักการสำคัญดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๑)

๑) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

๒) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ

๓) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

๔) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้

๕) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๖) เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ และการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานระดับกรมที่มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและการส่งเสริมการจัดการศึกษาและมีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพอย่างทัดเทียมกัน โดยจะปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง กำหนดนโยบายและจุดเน้นในแต่ละปีเพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้บังคับบัญชาของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการโรงเรียน จะมอบอำนาจการปฏิบัติงานบางส่วนเกี่ยวกับด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปไปให้คณะกรรมการ สำนักงานและสถานศึกษา ซึ่งโรงเรียนทุกแห่งต้องปฏิบัติงานตามกฎหมายและระเบียบที่ส่วนกลางกำหนดและมอบให้โรงเรียนถือปฏิบัติ ภายใต้การควบคุมกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามสายการบังคับบัญชา ทั้งนี้โดยทั่วไปแล้วโรงเรียนจะไม่มีอำนาจในการออกระเบียบปฏิบัติงานเป็นของตนเอง

๕.๒ รูปแบบการบริหารโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ มีดังนี้ (โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์, ๒๕๕๘)

๑.ประวัติโรงเรียน

เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ศาสตราจารย์ ดร.ณัฐ ภมรประวัติ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล และ ดร.โกวิท วรพิพัฒน์ อธิบดีกรมสามัญศึกษา ได้ร่วมลงนามในโครงการความร่วมมือจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาบนพื้นที่ของมหาวิทยาลัยมหิดล ตำบลศาลายา กิ่งอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่มีความสนใจและความถนัดทางด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์โอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในสิ่งที่ตนเองถนัดและสนใจได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้นักเรียนเหล่านั้นได้รับการพัฒนาส่งเสริมให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้องลึกซึ้ง และกว้างขวางตามศักยภาพของตนเองให้มากที่สุด อันจะเป็นพื้นฐานในการศึกษาระดับสูงขึ้นไป และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของชาติ อีกทั้งเพื่อศึกษาวิจัยหารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กไทยเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศทางด้านวิทยาศาสตร์ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงามบนพื้นฐานทางวัฒนธรรม ประเพณี ความศรัทธา ค่านิยมที่ดีงามของไทย ในการนี้ มหาวิทยาลัยมหิดลได้ตกลงให้ความร่วมมือกับกรมสามัญศึกษาในการสนับสนุนทางด้านวิชาการ รวมถึงให้ใช้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด และสนามกีฬา เป็นต้น

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามโรงเรียนนี้ว่า “มหิดลวิทยานุสรณ์” ตามคำกราบบังคมทูลของกรมสามัญศึกษา ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เชิญตราประจำพระองค์ของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก เป็นตราสัญลักษณ์ประจำโรงเรียน

โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์เปิดทำการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายรุ่นแรกในปีการศึกษา ๒๕๓๔ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษา ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๓๔ โดยได้รับความอนุเคราะห์จากพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ เจ้าอาวาสวัดไร่ขิง รองเจ้าคณะภาคที่ ๑๔ อนุญาตให้ใช้สถานที่ปฏิบัติธรรมของวัดไร่ขิง ตำบลวัดไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นสถานที่เรียนชั่วคราว จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์จึงได้ย้ายมาอยู่ ณ สถานที่ตั้งบนพื้นที่ของมหาวิทยาลัยมหิดลจวบจนปัจจุบัน

เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๔๓ ได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ขึ้นเป็นโรงเรียนวิทยาศาสตร์แห่งแรกของประเทศไทย เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา มีสถานภาพเป็นองค์การมหาชน ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ การจัดตั้งเป็นองค์การมหาชน ทำให้โรงเรียนสามารถดำเนินการบริหารจัดการให้เยาวชนที่มีความสามารถพิเศษได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ โรงเรียนมีอิสระในการดำเนินงาน รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรและสื่อที่มีลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างจากโรงเรียนมัธยมศึกษาปกติโดยทั่วไปภารกิจสำคัญของโรงเรียน คือ การวิจัย พัฒนา และสร้างองค์ความรู้ในการค้นหาและการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีศักยภาพสูงด้านวิทยาศาสตร์

คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ระดับมัธยมศึกษาที่สามารถใช้เป็นต้นแบบขยายผลในวงกว้างได้ ทั้งนี้ เพื่อพัฒนานักเรียนเหล่านั้นให้มีความสามารถระดับมาตรฐานโลกมีจิตวิญญาณของความเป็นนักวิจัย นักประดิษฐ์คิดค้น มีสุขภาพพลานามัยที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม รักการเรียนรู้ มีความเป็นไทย มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศชาติและมีเจตคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมโลกและธรรมชาติเป็นตัวป้อนที่มีคุณภาพสูงเยี่ยมเข้าสู่ระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาไปสู่ความเป็นนักวิชาการ นักวิจัย และนักประดิษฐ์คิดค้นระดับมาตรฐานโลกของประเทศชาติในอนาคต

๒. วัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่

พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้กำหนดวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ ไว้ดังนี้

มาตรา ๗ ให้โรงเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อบริหารจัดการ และดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กที่มีศักยภาพสูงทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

มาตรา ๘ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๗ ให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่หลักดังนี้

๑. ดำเนินการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นความเข้มข้นของการเรียนการสอนทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนที่มีศักยภาพสูงทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

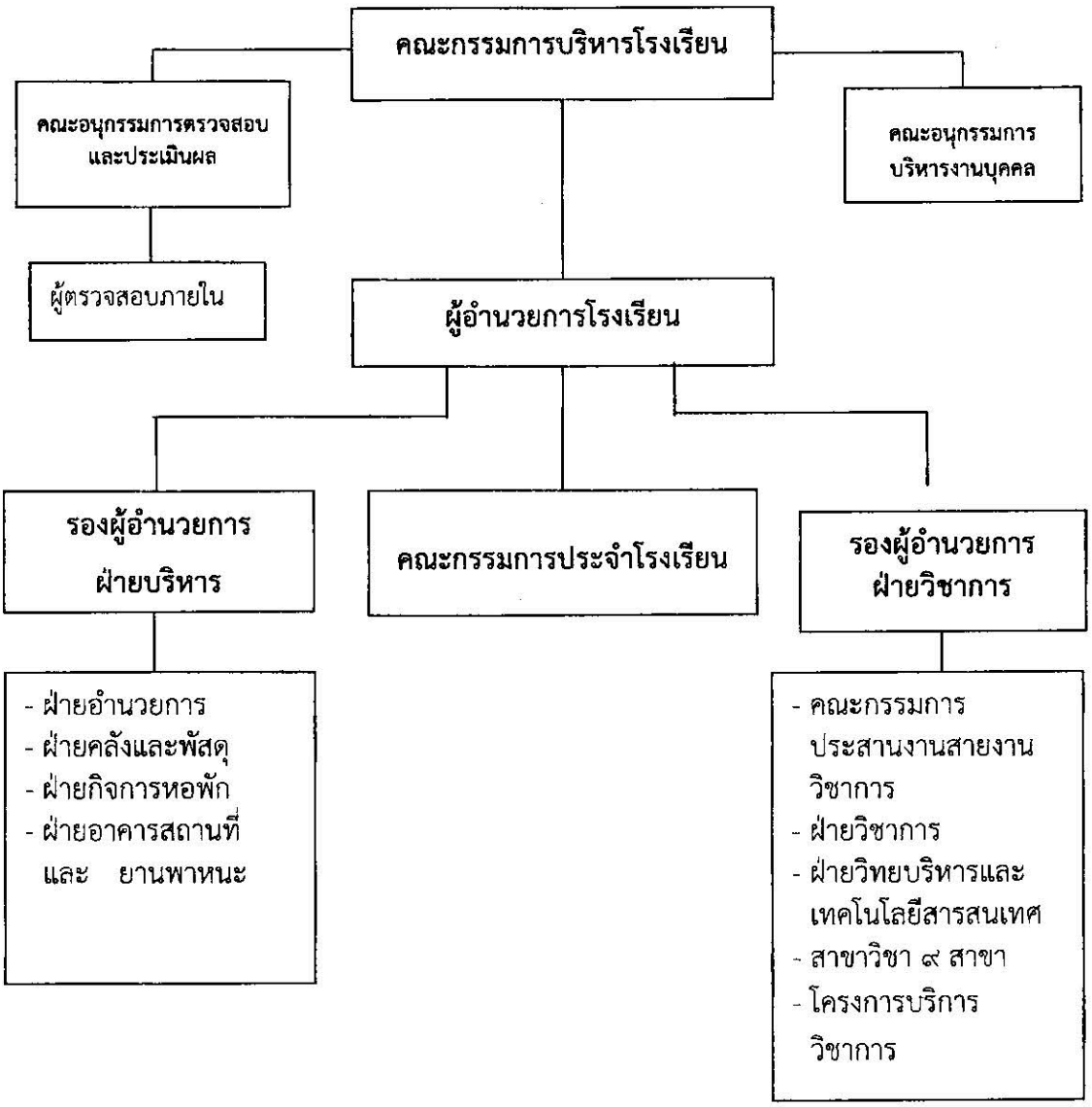
๒. จัดทำหลักสูตรวิธีการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนสำหรับใช้ในโรงเรียน

๓. ดำเนินการและส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนามาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

๔. ให้บริการพิเศษทางด้านการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

๓. การจัดแบ่งส่วนงานและขอบเขตหน้าที่ของส่วนงาน

โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์มีการจัดแบ่งส่วนงานและขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานดังแผนภาพต่อไปนี้ (โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์, ๒๕๕๘)

๔. การกำกับดูแลการบริหารโรงเรียน

พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ได้กำหนดไว้ในมาตรา ๓๙ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินกิจการของโรงเรียนให้เป็นไปตามกฎหมายและให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียน นโยบายของรัฐบาล และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับโรงเรียน โดยที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจสั่งให้โรงเรียนชี้แจงแสดงความคิดเห็นทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำของโรงเรียนที่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียน นโยบายของรัฐบาลหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับโรงเรียน ตลอดจนสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินการได้

๕. คณะกรรมการบริหารโรงเรียน

พระราชกฤษฎีกาโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดให้มีการบริหารโรงเรียนในรูปแบบคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ดังนี้

องค์ประกอบของคณะกรรมการ

๑) ประธานกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือเทคโนโลยี

๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ อธิบดีกรมสามัญศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ และผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรี แต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญและความชัดเจนเป็นที่ประจักษ์ในทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อกิจการของโรงเรียน จำนวนไม่เกินสี่คน ซึ่งจะต้องเป็นสาขาวิทยาศาสตร์หรือคณิตศาสตร์ไม่น้อยกว่าสองคน และบุคคลหนึ่งต้องเป็นบุคคลซึ่งมิใช่ข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวข้างต้นต้องแต่งตั้งจากบัญชีรายชื่อที่เจ้าหน้าที่โรงเรียนเสนอหนึ่งคนและจากบัญชีรายชื่อที่ผู้ปกครองนักเรียนเสนอหนึ่งคนให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่งและให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

คุณสมบัติของประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

๑) มีสัญชาติไทย ยกเว้นชาวต่างประเทศซึ่งโรงเรียนจำเป็นต้องแต่งตั้งตามข้อผูกพันหรือมีคุณสมบัติดีเด่นอันเหมาะสมกับโรงเรียน

๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์ และไม่เกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์

๓) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

๔) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

๕)ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งในทางการเมืองสมาชิก สภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

๖) ไม่เป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของโรงเรียน หรือที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญที่มีสัญญาจ้างกับโรงเรียน

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน

คณะกรรมการโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลโรงเรียนให้ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

๑) กำหนดนโยบายการบริหารงานและให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานของโรงเรียน

๒) อนุมัติแผนการลงทุนและแผนการเงินของโรงเรียน

๓) ควบคุมดูแลการดำเนินงานและการบริหารงานทั่วไป ตลอดจนออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศหรือข้อกำหนดเกี่ยวกับโรงเรียนในเรื่องต่อไปนี้

(ก) การบริหารงานทั่วไปในโรงเรียน การจัดแบ่งส่วนงานของโรงเรียนและขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว

(ข) การกำหนดตำแหน่ง คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ค่าจ้างและเงินอื่นของเจ้าหน้าที่และลูกจ้าง

(ค) การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การประเมินผลงาน การถอดถอนวินัยและการลงโทษทางวินัย การออกจากตำแหน่ง การร้องทุกข์และการอุทธรณ์การลงโทษของเจ้าหน้าที่และลูกจ้าง รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้าง

(ง) การบริหารจัดการการเงิน การพัสดุ และทรัพย์สินของโรงเรียน รวมทั้งการบัญชีและการจำหน่ายทรัพย์สินจากบัญชีเป็นสูญ

(จ) การจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นแก่เจ้าหน้าที่และลูกจ้าง

(ฉ) ขอบเขตอำนาจหน้าที่ หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน

(ช) วิธีการและหลักเกณฑ์ในการจัดทำบัญชีรายชื่อของเจ้าหน้าที่โรงเรียนและบัญชีรายชื่อของผู้ปกครองนักเรียน เพื่อเสนอคัดเลือกเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

๔) การกระทำอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

ระเบียบเกี่ยวกับการจำหน่ายทรัพย์สินจากบัญชีเป็นสูญตามข้อ ๓) (ง) ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

๖. ผู้อำนวยการโรงเรียน

พระราชกฤษฎีกาโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้กำหนดให้โรงเรียนมีผู้อำนวยการคนหนึ่ง ซึ่งคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเป็นผู้มีอำนาจสรรหา แต่งตั้ง และถอดถอน โดยการสรรหาผู้อำนวยการนั้นให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการเป็นผู้กำหนด

คุณสมบัติของผู้อำนวยการโรงเรียน

ผู้อำนวยการต้องเป็นผู้สามารถทำงานให้แก่โรงเรียนได้เต็มเวลา และต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

๑) มีสัญชาติไทย

๒) มีอายุไม่เกินหกสิบห้าปีบริบูรณ์ในวันที่ได้รับการแต่งตั้ง

๓) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เหมาะสมกับกิจการของโรงเรียนตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๙

๔) ไม่มีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๑๕ (๓) (๔) (๕) หรือ (๖)

๕) ไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่กระทำกับโรงเรียน

ผู้อำนวยการมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ผู้อำนวยการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ ๑) ตาย ๒) ลาออก ๓) ออกตามกรณีที่กำหนดไว้ในข้อตกลงระหว่างคณะกรรมการกับผู้อำนวยการ ๔) คณะกรรมการให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ ๕) หรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๔

อำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการโรงเรียน

ผู้อำนวยการโรงเรียน มีอำนาจดังนี้

๑) บรรจุ แต่งตั้ง เลื่อน ลด ตัดเงินเดือน หรือค่าจ้าง ลงโทษทางวินัยเจ้าหน้าที่และลูกจ้าง ตลอดจนให้เจ้าหน้าที่และลูกจ้างออกจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

๒) วางระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนโดยไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด นโยบาย มติ หรือประกาศที่คณะกรรมการกำหนด

ผู้อำนวยการโรงเรียน มีหน้าที่ดังนี้

ผู้อำนวยการโรงเรียนมีหน้าที่บริหารกิจการของโรงเรียนให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ของโรงเรียน ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด นโยบาย มติ และประกาศของคณะกรรมการ และเป็นผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่และลูกจ้างทุกตำแหน่ง เว้นแต่ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจสอบภายใน รวมทั้งให้มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑) เสนอเป้าหมาย แผนงานและโครงการต่อคณะกรรมการ เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์

๒) เสนอรายงานประจำปีเกี่ยวกับผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน รวมทั้งรายงานการเงินและบัญชี ตลอดจนเสนอแผนการเงิน และงบประมาณของปีต่อไปต่อคณะกรรมการ เพื่อพิจารณา

๓) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงกิจการและการดำเนินงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ต่อคณะกรรมการ ประกอบกับต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการในการบริหารกิจการของโรงเรียน

๗. หลักสูตรโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์

โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เป็นการเฉพาะกับนักเรียนของโรงเรียนมีการปรับปรุงหลักสูตรทุก ๓ ปี โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิสาขาต่าง ๆ จากสถาบันอุดมศึกษาเป็นที่ปรึกษาในการพัฒนาหลักสูตร โดยมุ่งเน้นการพัฒนานักเรียนรอบด้าน ทั้งพุทธิศึกษา จริยศึกษา พลศึกษา และหัตถศึกษา รายวิชาพื้นฐานครอบคลุมหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ ยังจัดสาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมให้หลากหลายสอดคล้องกับศักยภาพความถนัดและความสนใจของนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อมุ่งสร้างความเป็นพหุปัญญา สร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ เปิดโลกทัศน์ที่กว้างไกลของนักเรียน และเพื่อให้เกิดความสมดุลทั้งความรู้ ความคิด ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

โรงเรียนมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ ค้นคว้า ทดลอง สืบเสาะ แสวงหาคำตอบในสิ่งที่สงสัยรวมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานตามความสนใจ มุ่งพัฒนาจิตวิญญาณของการเป็นนักวิจัย นักประดิษฐ์ นักคิดค้น ที่กอปรด้วยคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามของไทย โรงเรียนมีกระบวนการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่องตลอด ๓ ปี ได้แก่ การฝึกปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ฟังบรรยายจากนักวิทยาศาสตร์ นักวิจัย ศึกษาดูงานในหน่วยงานวิจัย ฝึกประสบการณ์ร่วมกับนักวิจัย ศึกษา ค้นคว้า และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรายวิชาสัมมนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีปฏิบัติกิจกรรมสำรวจ สังเกต ศึกษา ทดลอง และวิเคราะห์สิ่งที่พบเห็นจาก สิ่งแวดล้อมหรือสภาพภูมิประเทศต่าง ๆ ในการเข้าค่ายวิชาการและทำโครงงานวิทยาศาสตร์ในหัวข้อที่สนใจเพื่อให้นักเรียนมีโอกาสฝึกใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการค้นหาคำตอบที่ตนเองสงสัยอยากรู้ภายใต้การควบคุมดูแลของอาจารย์ และผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้ นักเรียนจะต้องนำเสนอผลงานวิจัยดังกล่าวทั้งภาคบรรยายและโปสเตอร์เช่นเดียวกับการนำเสนอในการประชุมวิชาการต่าง ๆ

๘. ข้อบังคับและระเบียบโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์

โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ สามารถออกข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศสำหรับใช้ในการบริหารโรงเรียนได้เอง ตามเจตนารมณ์ขององค์การมหาชน (โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์, ๒๕๕๘) จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้น สรุปว่า โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ เป็นโรงเรียนนิติบุคคลโดยสมบูรณ์ในรูปแบบองค์การมหาชน โดยคณะรัฐมนตรีตราเป็นพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งโรงเรียน ภายใต้การกำกับของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนมีความเป็นอิสระและคล่องตัวสูงมาก คณะกรรมการบริหารโรงเรียน มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบและออกข้อบังคับและระเบียบที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานโรงเรียน ตลอดจนสรรหาผู้อำนวยการโรงเรียน กำหนดแนวทางการรับนักเรียน กำหนดหลักสูตรและรายละเอียดอื่น ๆ ซึ่งเป็นจุดแข็งของโรงเรียนที่นำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

๕.๓ กรณีศึกษาความสำเร็จของโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัย

(๑) โรงเรียนสัตยาไส

โรงเรียนสัตยาไสได้เปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยมีปรัชญาการศึกษาและแนวปฏิบัติสอดคล้องกับเป้าหมายและหลักการในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ซึ่งมีการจัดกิจกรรมและเทคนิคการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน กิจกรรมหนึ่งที่มีการปฏิบัติเป็นกิจวัตรประจำวันของนักเรียนโรงเรียนสัตยาไส คือ กิจกรรมฝึกสมาธิ เนื่องจากโดยหลักการแล้วสมาธิช่วยให้จิตใจ สงบ แจ่มใส เบิกบาน ทำให้ควบคุมอารมณ์ พฤติกรรม พัฒนาความจำและความสามารถในการคิดซึ่งมีผลวิจัยเป็นจำนวนมากที่ กล่าวถึงผลดีของการฝึกสมาธิ ดังนั้น การฝึกสมาธิจึงถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการพัฒนาร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และปัญญาของนักเรียน เพื่อให้ครูและนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการฝึกสมาธิ และเห็นประโยชน์ของการพัฒนาสมาธิ และสามารถแสดงผลการพัฒนาสมาธิได้โดยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้เกิดแรงจูงใจต่อผู้ปฏิบัติ

โรงเรียนสัตยาไสตั้งอยู่ที่อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี บนเนื้อที่กว่า ๓๐๐ ไร่ ท่ามกลางธรรมชาติ อยู่ภายใต้การดูแลของ ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา ซึ่งเป็นผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียน เปิดรับนักเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เป็นโรงเรียนประจำและมีการจัดอาหารมังสวิรัติให้กับนักเรียน โดยไม่มีการเก็บค่าเล่าเรียนแต่อย่างใด ในปัจจุบันมีนักเรียน ๓๕๒ คน ครู ๔๙ คน อัตราส่วนครูต่อนักเรียนประมาณ ๑ : ๖ และแต่ละห้องเรียนจะมีนักเรียนไม่เกิน ๓๐ คน โรงเรียนแห่งนี้อยู่ภายใต้กฎ "ความรัก ความเมตตา" โดยเด็กนักเรียนและคุณครูอยู่ในโรงเรียนเป็นเสมือนครอบครัวใหญ่ ทุกคนดูแลช่วยเหลือกันทางโรงเรียนได้เน้นให้เด็กนักเรียนเป็นคนดี ไม่ได้เน้นให้เป็นคนเก่งเพียงอย่างเดียว เพื่อเด็กจะได้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต สังคมต้องการคนดีและคนเก่งควบคู่กันไป ดังปรัชญาของโรงเรียนที่กล่าวว่า "ปลายทางการศึกษา คือ อุปนิสัยที่ดีงาม"

วิสัยทัศน์

เด็กจะได้รับการอบรมบ่มนิสัยให้มีความรัก ความเมตตากรุณา มีกิริยามารยาทที่ดีงาม มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ซื่อสัตย์ สุจริต กล้าหาญ กตัญญู มั่นใจในตนเอง รู้จักคิด เสียสละ มีระเบียบวินัย ปฏิบัติต่อผู้อื่น อย่างผู้มีความรับผิดชอบ และรักวัฒนธรรมไทย

พันธกิจ

๑) ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ครู และผู้ปกครองโดยยึดหลักคุณค่าความเป็นมนุษย์ เพื่อให้มีอุปนิสัยที่ดีงาม เป็นแบบอย่างที่ดีและยกระดับจิตใจให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

๒) จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในทุกๆ ด้านให้สอดคล้องกับการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนแสดงออกซึ่งความสามารถของตนได้อย่างเต็มที่

๓) ส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีความเป็นเลิศทางคุณธรรม วิชาการ การกีฬาและทักษะต่าง ๆ ตามศักยภาพ

๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๕) ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

๖) บริหารสถานศึกษาและจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

ประเด็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

โรงเรียนสัตยาไสใช้หลัก "Educare" เน้นการอบรมเลี้ยงดู โดยมีความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนล้วนมีศักยภาพในตนเอง ผู้สอนจึงต้องพยายามดึงเอาศักยภาพเหล่านั้นออกมาตรงกับการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูเป็นผู้ชี้ทางให้กับนักเรียนซึ่งเป็นผู้แสวงหา เน้นให้รู้จักตั้งคำถาม มีความคิดสร้างสรรค์ ควบคู่ไปกับการโน้มนำให้สวดมนต์ ปฏิบัติสมาธิ เพื่อเสริมสร้างจิตใจให้เข้มแข็ง มีความเมตตากรุณา และมีจิตอาสาที่จะช่วยเหลือผู้อื่น โดยยึดหลัก ๓ H คือ Head = สมอง Heart = หัวใจ Hand = การกระทำ การเรียนการสอนเริ่มจากความคิดดี คิดด้านบวกแล้วถ่ายทอดออกมาเป็นการกระทำที่ดีและมีประโยชน์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของคุณค่าในความเป็นมนุษย์ที่สะท้อนอยู่ใน "คุณธรรม ๕ ประการ" ซึ่งถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน อันประกอบไปด้วย (๑) ความรัก ความเมตตา (๒) ความจริง (๓) การประพฤติชอบ (๔) ความสงบสันติ และ (๕) อหิงสา โดยเป้าหมายในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสัตยาไส คือ "EDUCATION" ได้แก่

Enlightenment: การรู้แจ้ง
Duty and Devotion: การปฏิบัติหน้าที่และการเสียสละอุทิศตน
Understanding: ความเข้าใจถ่องแท้
Character: อุปนิสัยที่ดีงาม
Action: การนำความรู้ไปปฏิบัติ
Thanking: การมีใจกตัญญูรู้คุณ
Integrity: ความมีเกียรติ รู้จักรับผิดชอบ
Oneness: ความมีใจสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
Nobility: ความสง่างาม

โรงเรียนใช้หลักการ "การเรียนรู้โดยนักเรียนเป็นศูนย์กลาง" และ "การเรียนรู้แบบบูรณาการ" เช่น ให้นักเรียน (เริ่มแต่ชั้นอนุบาล) ร่วมกำหนดหัวข้อที่จะเรียนรู้ แล้วครูเป็น ผู้เอื้ออำนวย (ไม่ใช่สอน) ให้นักเรียนได้เรียนรู้ โดยเน้นการเรียนรู้จากการได้ปฏิบัติ ได้เห็นได้ฟัง ได้สัมผัส ได้ทดลอง ได้คิดอย่างเหมาะสม ทำให้เด็กเป็นคนเก่งคนดี นอกจากนี้ โรงเรียนสัตยาไสได้นำหลัก "ศีล สมาธิ ปัญญา" มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เน้น "ความรักความเมตตา" และ "คุณธรรม" โดยบูรณาการเข้าไปในการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในทุกสาระการเรียนรู้ สอนทักษะชีวิตในการอยู่ร่วมกัน นักเรียนได้เรียนรู้ตามศักยภาพของตน ตลอดจนการส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนโดยใช้กิจกรรมชมรมตามความสนใจ ฝึกให้นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล เพื่อเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ นักเรียนจึงกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น เน้นการเรียนการสอนแบบโครงงานตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษา มีแหล่งเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีอย่างเพียงพอต่อนักเรียน โดยมีครู เพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้อง เป็นกัลยาณมิตรให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งครูจะเป็นที่ปรึกษาดูแลอย่างใกล้ชิด ทำให้เกิดความอบอุ่นมีความรัก ความผูกพันต่อกัน

ประเด็นเกี่ยวกับครู

<u>บทบาทของครู</u>

- ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ครูไม่เป็นผู้สอน พยายามดึงความดีออกมาจากนักเรียนใช้วิธีจัดการเรียนรู้แบบ "ร่วมมือกัน" ไม่ใช่แบบ "แข่งขันกัน" ให้นักเรียนมีบทบาทในการเลือกว่าจะเรียนอะไร เรียนที่ไหน และเรียนอย่างไร รวมถึงใช้วิธีการ "ตั้งคำถาม" มากกว่า "ให้คำตอบ" เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

- ครูเป็นแบบอย่าง โดยครูของโรงเรียนและผู้บริหาร มีกฎอยู่ ๒ ข้อ ข้อแรก คือ "เป็นตัวอย่างที่ดี ข้อสอง คือ ถ้าจำข้อหนึ่งไม่ได้ให้กลับไปดูข้อหนึ่งใหม่"

- การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ครูทำตนเป็นเพื่อน เป็นพี่ เป็นแม่เด็ก เป็นครูที่สอนตลอดเวลา ทำให้เด็กกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออก ส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนตามศักยภาพอย่างสูงสุด

<u>การคัดเลือกครู</u>

- การคัดเลือกครูของโรงเรียนจะเน้นไปที่การแสวงหาบุคลากรที่เป็นคนดีและมีความพร้อมที่จะอุทิศตัวเพื่อนักเรียน โดยกระบวนการคัดเลือกจะใช้เวลาประมาณ ๓ วัน เพื่อให้ผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกได้ลองใช้ชีวิตการเป็นครูในสถานที่จริง ได้ซึมซับปรัชญาและวิธีการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน และในขั้นสุดท้ายจะให้นักเรียนเป็นผู้ตัดสินใจเลือกครูที่ตนอยากเรียนด้วย

ประเด็นเกี่ยวกับการเชื่อมโยงการศึกษากับครอบครัว

- โรงเรียนสัตยาไสให้ความสำคัญกับทัศนคติของผู้ปกครองเป็นอย่างมาก การคัดเลือกนักเรียนจึงไม่ได้ตัดสินจากตัวนักเรียนโดยตรง แต่คัดเลือกจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองเพื่อให้ได้ผู้ที่เข้าใจและยอมรับแนวทางการเรียนการสอนของโรงเรียน และผู้ปกครองสามารถเข้ามาเป็นกำลังสำคัญในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

- นักเรียนสามารถนำแนวปฏิบัติที่ได้รับการปลูกฝังจากโรงเรียนกลับไปเป็นตัวอย่างของการปฏิบัติตนที่ดีให้กับคนใกล้ชิด เช่น ครอบครัวได้อีกด้วย

ประเด็นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

- ไม่ยึดติดกับการสอบวัดผลตามระบบในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นการวัดความก้าวหน้าทางวัตถุ ทำให้เกิดกิเลส ไม่มีความพอใจในสิ่งที่ตนเองมี แต่เน้นให้เป็นผู้ที่มีวินัย พึ่งพาตนเองจากการทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

- นักเรียนของสัตยาไสมีทั้งคุณธรรมและความรู้ควบคู่ไปด้วยกัน เพราะนักเรียนโรงเรียนสัตยาไสสามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ร้อยละ ๑๐๐ ซึ่งสอดคล้องกับหลักปรัชญาของโรงเรียนที่ว่า หากสอนเด็กให้เป็นคนดีแล้ว ความเก่งก็สามารถที่จะตามมาได้เอง

ประเด็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

<u>การอยู่ร่วมกับธรรมชาติ</u>

- สามารถผลิตอาหารได้เอง จากผลิตผลทางการเกษตรของโรงเรียน

- อนุรักษ์พลังงานจากเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่นำมาประยุกต์ใช้เพื่อผลิตพลังงานใช้เองภายในโรงเรียน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ และน้ำมันไบโอดีเซล เป็นต้น

- การใช้สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นแหล่งการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน

<u>การสร้างรายได้</u>

- เนื่องจากโรงเรียนไม่ได้มีการเก็บค่าเล่าเรียน จึงต้องมีช่องทางในการสร้างรายได้ให้กับตนเองเพื่อให้โรงเรียนสามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืน โดยปัจจุบันรายได้มาจากกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจำหน่ายพลังงานไฟฟ้าจากพลังแสงอาทิตย์ (Solar Farm)

ความแตกต่างระหว่างโรงเรียนสัตยาไสยและโรงเรียนอื่น ๆ จากมุมมองของผู้เรียน

- เน้น “ความรัก” เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ส่งเสริมให้รุ่นพี่ดูแลรุ่นน้อง มีความรัก ความเมตตา และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

- ได้รับบทเรียนทั้งทางวิชาการและทักษะในการใช้ชีวิตซึ่งตั้งอยู่บนหลักการคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ทำให้มีทัศนคติที่ดี เข้าอกเข้าใจและยอมรับผู้อื่น ตลอดจนไม่ยึดติดกับวัตถุนิยม เนื่องจากตระหนักว่า หากลดความต้องการลงก็จะมีความสุขมากขึ้นได้

- การมองอนาคตกว้างกว่าแค่ “จะเข้าเรียนต่อมหาวิทยาลัยใด” ดังเช่นที่เด็กส่วนใหญ่เป็น แต่นักเรียนสัตยาไสจะมองว่า ในอนาคตนั้นตนจะสามารถทำอะไรเพื่อช่วยเหลือสังคมและช่วยเหลือผู้อื่นได้

(๒) โรงเรียนมีชัยพัฒนา

โรงเรียนมีชัยพัฒนา ภายใต้การก่อตั้งและการดูแลของ ดร.มีชัย วีระไวทยะ โรงเรียนนี้มีชื่อที่คนมักเรียกกันโดยทั่วไปว่า โรงเรียนไม้ไผ่ เพราะอาคารส่วนใหญ่ภายในโรงเรียนสร้างจากไม้ไผ่ ทั้งนี้ บทบาทการดำเนินการมีดังนี้

- ศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับชุมชน ทุกคนมีส่วนร่วมและเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง เช่น ทักษะการเกษตร ทักษะธุรกิจ และทักษะการประกอบอาชีพอื่น ๆ
- ศูนย์กลางสนับสนุนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพและเพิ่มรายได้ สำหรับนักเรียนและครอบครัว
- ศูนย์พัฒนาและอบรมครูเพื่อเพิ่มความรู้และศักยภาพของครูในชนบท

จุดเน้นโรงเรียนมีชัยพัฒนาจะสอนเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มุ่งหวังสร้างคนดี นักพัฒนา มีจิตสาธารณะ เน้นพัฒนาการศึกษาควบคู่ไปกับการขจัดความยากจน ให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับทุกคนในชุมชน โดยดำเนินกิจกรรมในทางปฏิบัติที่เห็นผลเป็นรูปธรรม เน้นความดี สอนทักษะชีวิต สอนทักษะการประกอบธุรกิจ เช่น สอนให้นักเรียนปลูกลูกมะนาวนอกฤดู เพาะเห็ด ปลูกผักในถุง สามารถสร้างรายได้ นอกจากนี้ นักเรียนและผู้ปกครองสามารถใช้ทักษะดังกล่าวเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว

อย่างไรก็ตามโรงเรียนนี้ไม่เก็บค่าเล่าเรียนจากเด็กนักเรียน แต่ให้เด็กจ่ายค่าเล่าเรียนด้วยการทำความดี สิ่งที่พวกเขาเหล่านั้นสามารถทำได้ ตัวอย่าง เช่น การปลูกต้นไม้ ๔๐๐ ต้น แม้ช่วงแรกโรงเรียนจะก่อตั้งมาเพียงประมาณ ๕ ปี แต่โรงเรียนมีลักษณะการพัฒนาเป็นอย่างมาก มีต้นไม้ใหญ่โต ร่มรื่น โรงเรียนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีการปลูกต้นไม้และปลูกผักจำนวนมาก ทั้งจากการปลูกของนักเรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งความร่วมมือจากชาวบ้านในชุมชน

<u>Social Enterprise แหล่งเงินทุนเพื่อการพัฒนาการศึกษา</u>

เนื่องจากโรงเรียนมีชัยพัฒนาไม่เก็บค่าเล่าเรียน โดยมีแหล่งทุนเพื่อการพัฒนาการศึกษาด้วย Social Enterprise ตัวอย่างในการทำธุรกิจเพื่อมาดูแลสังคมก็คือ การทำโครงการเพื่อส่งเสริมการศึกษา หรือ BREAD (Business for Rural Education and Development) เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท จัดตั้งขึ้นมาเพื่อหารายได้จากการดำเนินธุรกิจไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนในชนบทให้ดีขึ้น การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพที่ดีย่อมมีต้นทุนที่สูง การอาศัยเพียงงบประมาณแผ่นดินที่ได้รับการจัดสรรย่อมไม่เพียงพอ ดังนั้น กรณีศึกษาของโรงเรียนมีชัยพัฒนาจึงเป็นตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบหนึ่งในการจัดหาเงินทุนเพื่อการพัฒนาการศึกษา

การบริหารงานของโรงเรียน ทีมงานโรงเรียนกลุ่มการศึกษาเหมือนโรงเรียนอื่น แต่โรงเรียนนี้เพิ่มอีก ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มธุรกิจเพื่อสังคม และกลุ่มการพัฒนา ซึ่งกลุ่มพัฒนานี้มีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากเข้าไปร่วมกับชุมชนและโรงเรียนอื่นเพื่อกระตุ้นให้โรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียงเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน เปลี่ยนวัดให้เชื่อมโยงกับโรงเรียนโดยมุ่งกลุ่มผู้สูงอายุไม่ให้วัดเป็นเรื่องน่าเศร้า แต่กลายเป็นที่เรียนรู้ของชุมชน จุดแข็งที่สำคัญของโรงเรียนประการหนึ่ง คือ ดร.มีชัย วีระไวทยะ มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงการพัฒนาทั้งระดับนานาชาติ ระดับชาติ และระดับท้องถิ่นเข้าด้วยกัน (Global-Local) ได้เป็นอย่างดี สามารถดึงธุรกิจต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมมาก ตัวอย่างเช่น IKEA,

Microsoft และอื่น ๆ รวมทั้งไม่ปฏิเสธกลไกตลาด แต่ปรับปรุงเป็น Social Enterprise ที่ยั่งยืน และมีศักดิ์ศรีกว่าการคอยรับทุนการศึกษาหรือการรับบริจาคตามปกติทั่วไป แนวคิดในการแก้ไขปัญหาความยากจนของ ดร.มีชัย วีระไวทยะ คือ การมองว่าคนยากจนส่วนใหญ่ของประเทศไทยที่ทำการเกษตรเป็น "นักธุรกิจขนาดเล็ก" โดยนักธุรกิจกลุ่มนี้ขาด ๒ อย่าง คือ ทักษะและความรู้ในการทำธุรกิจ และการเข้าถึงสินเชื่อ การแก้ปัญหาจึงมุ่งไปที่การแก้ไขในสิ่งที่ขาดนี้ ตัวอย่างเรื่องการส่งเสริมมะนาวนอกฤดูที่ทำให้ชาวบ้านดูเป็นตัวอย่างว่า มะนาวนอกฤดูมีราคาสูงเพราะอุปทาน (Supply) ในตลาดน้อย จึงมีวิธีหลอกต้นมะนาวให้ออกลูกในฤดูแล้งได้ด้วยองค์ความรู้ที่ไม่ยากนัก แต่การมีผู้ชี้แนะโดยการบอกและสอนอย่างเดียวนั้นอาจไม่ได้ผลจึงต้องทำเป็นตัวอย่างเห็นว่าทำได้จริงและมีรายได้ดีขึ้น

โรงเรียนเน้นการเรียนการสอนที่ให้เด็กเป็นศูนย์กลาง

การเรียนการสอนของโรงเรียนมีชัยพัฒนาเน้นการให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ให้ผู้เรียนคิดโครงงานที่สนใจศึกษาเองในวิชาที่บูรณาการโครงงาน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ นักเรียนเป็นคนคัดเลือกครู รุ่นพี่เลือกรุ่นน้องเข้าเรียน เป็นกรรมการบริหารโรงเรียน และออกแบบชุดนักเรียนเอง เป็นต้น สำหรับด้านมาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียนมีชัยพัฒนาเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพเทียบเท่ากับโรงเรียนนานาชาติซึ่งบริหารงานโดยภาคส่วนเอกชน ทั้งนี้ โรงเรียนมีชัยพัฒนาใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยปรับการเรียนการสอนให้เด็กคิดเป็นมีจุดเด่นในการเสริมทักษะอีก ๒ ทักษะที่สำคัญ คือ ทักษะชีวิต และทักษะทางธุรกิจ นอกจากนี้ โรงเรียนมีโครงการอีกหลายสิบโครงการที่น่าสนใจในการช่วยส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้และทักษะด้านต่าง ๆ ให้ผู้เรียน เช่น

- โครงการสานฝันเพื่อให้เด็กที่ฝันอยากประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้มีโอกาสไปฝึกที่ทำงานจริงตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เช่น เด็กที่มีความฝันอยากเป็นหมอ ทางโรงเรียนก็ส่งไปศึกษาลักษณะงานที่โรงพยาบาล หรืออยากทำงานโรงแรมก็ส่งไปศึกษาลักษณะงานของโรงแรม เด็กบางคนไปเห็นบรรยากาศจริงก็จะรู้ตัวว่าชอบหรือไม่ชอบ ทำให้กระบวนการค้นพบตนเองทำได้เร็วขึ้นหรือหากไปฝึกงานมาแล้วจึงรักและชอบในงานนั้นก็จะได้มีกระบวนการช่วยส่งเสริมต่อไป

- โครงการให้เด็กช่วยกันคัดเลือกผู้ได้รับทุนการศึกษา โดยเมื่อทุนน้อยกว่าผู้สมัครเด็ก ๆ จะช่วยกันไปสัมภาษณ์และเยี่ยมบ้านผู้สมัคร เพื่อคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมตามเกณฑ์ที่ร่วมกันกำหนดขึ้น

- โครงการเรียนรู้เกี่ยวกับคนพิการ โดยทดลองให้เด็ก ๆ นั่งรถเข็นแล้วใช้ชีวิตประจำวันเพื่อเรียนรู้และสร้างความเข้าใจและร่วมกันปรับสถานที่โรงเรียนให้เอื้อต่อคนพิการได้

(๓) โรงเรียนสาธิตพัฒนา

โรงเรียนสาธิตพัฒนา เป็นโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ก่อตั้งโดยมูลนิธินวัตกรรมการศึกษาซึ่งต้องการส่งเสริมมาตรฐานการศึกษาของประเทศให้มีคุณภาพ มูลนิธินวัตกรรมการศึกษา จึงเริ่มดำเนินการก่อตั้งโรงเรียนนวัตกรรมการศึกษาขึ้นมาเป็นครั้งแรก ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ เพื่อจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยและต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนอนุบาลบ้านของเล่นในปีเดียวกัน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ มูลนิธินวัตกรรมการศึกษา ได้ปรับชื่อเป็นโรงเรียนสาธิตพัฒนา เพื่อจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาโดยได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือทางวิชาการกับคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาการจัด

การศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนอนุบาลบ้านของเล่น เป็นโรงเรียนอนุบาลต้นกล้าสาธิต โดยโรงเรียนสาธิตพัฒนาและโรงเรียนอนุบาลต้นกล้าสาธิตได้แยกการบริหารงานออกเป็น ๒ โรงเรียน

ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้รวมโรงเรียนอนุบาลต้นกล้าสาธิตกับโรงเรียนสาธิตพัฒนาเป็นโรงเรียนเดียวกัน คือ "โรงเรียนสาธิตพัฒนา" เมื่อรวมระดับปฐมวัย กับ โรงเรียนสาธิตพัฒนาแล้ว มูลนิธินวัตกรรมการศึกษา จึงขอความร่วมมือทางวิชาการจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการพัฒนาโรงเรียนครอบคลุมถึงระดับอนุบาลด้วย และทำข้อตกลงการช่วยเหลือทางวิชาการ รวม ๖ ด้าน ดังนี้

๑) การจัดระบบบริหารโรงเรียน และระบบประกันคุณภาพ

๒) การจัดทำหลักสูตร ระบบการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศ

๓) การกำหนดมาตรฐานบุคลากร และอัตราเงินเดือน

๔) การรับนักเรียน

๕) การคัดเลือกและเตรียมบุคลากร

๖) การพัฒนาหลักสูตรและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนสาธิตพัฒนาได้ประยุกต์ระบบการเรียนการสอนและการบ่มเพาะจากหลายประเทศที่ดีทั่วโลก นักเรียนแต่ละห้องจะไม่เกิน ๒๕ คน เด็กสามารถเลือกวิชาเลือกได้เอง โดยมีครูผู้สอนอย่างใกล้ชิด และมีครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นชาวต่างชาติ โรงเรียนสาธิตพัฒนาเน้นความรู้คู่คุณธรรม รวมทั้งสอนทักษะชีวิต เช่น มีแปลงนา แปลงผัก เป็นแหล่งเรียนรู้ให้เด็ก ๆ ลองทำ ที่นี่ห้องเรียนออกแบบเหมือนสาธารณรัฐฟินแลนด์ ออกแบบกระดาษ มีห้องสมุด โดมแห่งการเรียนรู้ซึ่งมีบรรยากาศที่ดี เด็กนั่งเรียนแบบมีความสุข มีสระว่ายน้ำขนาดมาตรฐานของโอลิมปิก นอกจากนี้ โรงเรียนสาธิตพัฒนายังมีจุดเด่นที่มีการเสริมหลักสูตรที่เน้นพัฒนาศักยภาพรายบุคคล

(๔) โรงเรียนดรุณสิกขาลัย

ปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนตั้งอยู่บนหลักการ Constructionism ของ Prof. Seymour Papert แห่ง The Media Lab of Massachusetts Institute of Technology (MIT) โดยกระบวนการเรียนรู้นี้มีชื่อภาษาไทยว่า "การเรียนรู้ เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา" มีความคล้ายคลึงกับหลักการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติภาวนาในพุทธศาสนาที่ให้ความสำคัญกับการสร้างองค์ความรู้ผ่านประสบการณ์จริงของตนเองโดยหลักการพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้จะประกอบด้วย ๓ กระบวนการที่สำคัญ คือ ๑) การคิด (Thinking or Designing) ๒) การลงมือทำ (Making or Doing) ๓) การสะท้อนความคิด (Reflecting or Contemplating) กระบวนการเรียนรู้แบบ Constructionism นี้ เป็นการเรียนผ่านโครงงาน (Project Based Learning) สิ่งที่นักเรียนสร้างนั้นจะเป็นโจทย์ที่นักเรียนสนใจ ซึ่งนักเรียนจะได้พบประสบการณ์และความรู้ที่หลากหลายที่จับต้องได้ชีวิตจริง จากนั้นนักเรียนก็จะได้ผ่านกระบวนการสะท้อนความคิด (Reflection) ด้วยการบันทึกประจำวันซึ่งเป็นการให้นักเรียนได้ฝึกฝนการทบทวนและเรียนรู้จากประสบการณ์และกระบวนการที่ได้ผ่านไป

พันธกิจ ของโรงเรียนดรุณสิกขาลัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การพัฒนาผู้เรียนให้สามารถใช้วิจารณญาณในการคัดสรรข่าวสาร (Data) ที่มีอยู่มากมายในปัจจุบัน มาแปรเป็นข้อมูล (Information) ที่เป็นประโยชน์ สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และพัฒนาข้อมูลเหล่านั้นไปสู่ความรู้ (Knowledge) ที่สั่งสมเป็นประสบการณ์ ซึ่งเมื่อนำไปใช้อย่างมีสติจะทำให้เกิดปัญญา (Wisdom) ที่จะเป็นพื้นฐานในการแก้ปัญหา วางแผน และการสร้างสรรค์นวัตกรรม

การจัดการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในเรื่องที่ตนเองสนใจ และบูรณาการวิชาการต่างๆไปพร้อมๆกับพัฒนาทักษะทั้ง ๕ ด้าน คือ

- IQ (Intelligent Quotient) ด้านสติปัญญาและความเฉลียวฉลาด พัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้ มีความเฉลียวฉลาดเพิ่มขึ้น และใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง
- EQ (Emotional Quotient) วุฒิภาวะทางอารมณ์ พัฒนาให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง และมีความมั่นคงทางอารมณ์
- AQ (Adversity Quotient) ความสามารถในการทำงานภายใต้สภาวะความกดดันได้ดี พัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาที่ไม่เคยพบมาก่อนและการเผชิญสถานการณ์ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
- TQ (Technology Quotient) ทักษะทางเทคโนโลยี พัฒนาความคล่องแคล่วในการใช้เทคโนโลยี และรู้จักเลือกใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ให้เหมาะสม กับความต้องการ
- MQ (Morality Quotient) ด้านคุณธรรม ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้ผู้เรียนมีจิตใจ งดงาม รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดี และอยู่ในสังคมแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

หลักในการจัดการเรียนรู้ของดรุณสิกขาลัย ตั้งอยู่บนพื้นฐาน ๓ ประการ คือ

๑. การเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา (Constructionism Project-based Learning) คือ เน้นการจัดการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่ผู้เรียนหรือกลุ่มมีความสนใจ และเน้นการสร้างกระบวนการคิดและการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อบ่มเพาะนิสัยรักการเรียนรู้ และใฝ่เรียนรู้ไปตลอดชีวิต

๒. การสร้างชุมชนแห่งนักเรียนรู้ (Learning Organization) คือ การสร้างสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ ซึ่งรวมทั้งสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมที่ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครองอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน เป็นนักเรียนรู้และพัฒนาตนเองไปด้วยกันตลอดเวลาเพื่อสร้างบรรยากาศที่เรียนรู้กันด้วยความเป็นกัลยาณมิตร เป็นแบบอย่างของสังคมที่ดี ทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ให้กับเด็กและเยาวชน

๓. การปฏิบัติภาวนาและความเป็นไทย (Mindfulness Meditation and Thai Cultures) การพัฒนาคุณภาพของจิตใจเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาสติปัญญาและจิตวิญญาณในนักเรียนทุกคน การเป็นผู้มีคุณธรรม เป็นจุดเริ่มต้นของการคิด การเรียนรู้และการทำงานที่สร้างสรรค์ รวมทั้งการธำรงรักษาไว้ซึ่งความเป็นไทย วัฒนธรรมและศีลธรรมจรรยาที่ดีงามของไทยให้สืบทอดไปยังลูกหลานด้วยความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และมีความเคารพและอยู่ร่วมกันกับวัฒนธรรมอื่นได้ในสังคมแห่งโลกาภิวัตน์

การเรียนรู้เป็นชั้นคละ การจัดการเรียนรู้ในแต่ละระดับการเรียน นักเรียนจะคละอายุกัน โดยคุณครูจะดูแลพัฒนาการของนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะเรียนช้าเรียนเร็วแตกต่างกันในแต่ละเรื่องแต่ละสาขาวิชา คุณครูจะดูแลให้นักเรียนได้เรียนรู้ไปตามธรรมชาติและศักยภาพของตนเอง

การประเมินผลนักเรียนครูจะจดบันทึกการสังเกตการณ์ ประเมินผลนักเรียน และจะสื่อสารกับผู้ปกครองเป็นระยะ ๆ เพื่อรับทราบและร่วมกันพัฒนานักเรียนอย่างเป็นองค์รวม การประเมินผลเน้นการประเมินผลอย่างหลากหลาย ทั้งจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการเช่นเดียวกับโรงเรียนทั่วไป และมีการประเมินผลด้านกระบวนการเรียนรู้ ทัศนคติ ทักษะทางสังคม ผ่านการสังเกตการณ์ในสถานการณ์จริง (Authentic assessment) และการให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการประเมินตนเองเพื่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ปัจจุบันโรงเรียนดรุณสิกขาลัยได้ทำการศึกษาวิจัยร่วมกับ School of Education ของ Stanford University ในการพัฒนาศักยภาพครูและทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของเทคโนโลยีในการเรียนรู้

(๕) โรงเรียนรุ่งอรุณ

โรงเรียนรุ่งอรุณเป็นโรงเรียนเอกชนซึ่งมีวัตถุประสงค์ไม่แสวงหากำไร และได้รับการรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ทั้งนี้ โรงเรียนรุ่งอรุณแบ่งการทำงานเป็น ๓ ส่วนย่อย คือ

๑. โรงเรียนเล็ก ระดับอนุบาล ๑ - ๓

๒. โรงเรียนประถม ระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ – ๖

๓. โรงเรียนมัธยม ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ – ๖

ซึ่งในแต่ละโรงเรียนมีครูใหญ่เป็นผู้ดูแลโรงเรียนละ ๑ คนโดยมีหน้าที่สร้างความเข้าใจในภาวะความเป็นครู การทำงานเป็นทีม รวมทั้งการนำเนื้อหามาสู่การสอน ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบองค์รวม ในการทำงานมีการประชุมร่วมกันทั้งในระดับโรงเรียนย่อย ระดับชั้น และเฉพาะสายวิชา

โรงเรียนรุ่งอรุณมีการบริหารงานโดยคณะกรรมการโรงเรียนซึ่งมีท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) เป็นที่ปรึกษาสูงสุด ซึ่งท่านเป็นผู้มีความลึกซึ้งในพุทธศาสนา มีผลงานทางวิชาการและหนังสือด้านพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในเรื่องของความสัมพันธ์ ของชีวิตกับความเป็นอยู่ในปัจจุบัน และมีศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประเวศ วะสี เป็นประธานคณะกรรมการมูลนิธิโรงเรียน ซึ่งท่านเป็นบุคคลที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในสังคมไทย และเป็นผู้ที่ทำงานเพื่อกระตุ้นและผลักดันการปฏิรูปการศึกษาไทยเสมอมา

โรงเรียนรุ่งอรุณมีเป้าหมายให้นักเรียนเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม ดังนั้น สภาพแวดล้อมโดยรวมของโรงเรียนจึงเน้นความเป็นธรรมชาติเป็นพื้นฐานเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนในแต่ละวัยใช้เป็นห้องเรียนธรรมชาติเพื่อบูรณาการการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

โรงเรียนรุ่งอรุณ เปิดโอกาสให้มีการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้ปกครอง ครู และพนักงาน มีกิจกรรมหลากหลายซึ่งสามารถทำร่วมกัน เช่น ห้อง Occupational Therapy เป็นการจัดตั้งขึ้นโดยร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อร่วมกันพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือโครงการเงินฝากเพื่อการศึกษา เป็นต้น ในการจัดอาหาร โรงเรียนจะคำนึงถึงคุณภาพทางโภชนาการเป็นหลัก อีกทั้งยังมีความพร้อมในการจัดสื่อและตำราเรียนเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับการเรียนการสอน โดยโครงการตำราของโรงเรียน ความเชื่อในวิถีการเรียนรู้ของรุ่งอรุณนี้ได้สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นภายในชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อบ่มเพาะเมล็ดพันธุ์แห่งชุมชนเรียนรู้นี้ให้หยั่งรากและเติบโตยั่งยืนต่อไป

"รุ่งอรุณ" เป็นชื่อที่ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ ประเวศ วะสี ซึ่งได้รับเชิญเป็นประธานคณะกรรมการโรงเรียน กรุณาตั้งให้โดยหมายถึง การเกิดรุ่งอรุณทางปัญญา (The Dawn Of Wisdom) และได้ระบุว่า *"โรงเรียนรุ่งอรุณ ถือเป็นโครงการนำร่องในการจัดการศึกษาที่ดีที่สุดอย่างหนึ่งที่มนุษย์จะพึงทำได้ โดยรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ดีที่สุดของเราเองและประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ให้ได้วิธีที่คิดว่าดีที่สุดเพื่อพัฒนาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นเรื่อยไปไม่มีที่สิ้นสุด ในกระบวนการอย่างนี้ โรงเรียนรุ่งอรุณไม่เพียงแต่จัดการเรียนการสอนที่คิดว่าดีที่สุดแก่นักเรียนจำนวนหนึ่งเท่านั้น แต่จะสร้างผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการเรียนการสอนคนแบบใหม่ขึ้นมาจำนวนหนึ่ง ซึ่งจะไปช่วยอบรมครูโรงเรียนของรัฐและเอกชนอื่น ๆ ให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่ดีขยายออกไปจนทั่วประเทศ โรงเรียนรุ่งอรุณจึงไม่ใช่เป็นเพียงโรงเรียนหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นยุทธศาสตร์ทางปัญญาของชาติอย่างหนึ่งทีเดียว"*

เงินทุน การสนับสนุนจากกลุ่มบุคคลต่าง ๆ

เบญจภาคี คือ มิติใหม่แห่งความร่วมมือกันระหว่างมูลนิธิเพื่อสังคมกับภาคธุรกิจและการเงิน ในการที่จะลงทุนเพื่อความดีเป็นสัญลักษณ์แห่งรุ่งอรุณของความร่วมมือของภาคต่างๆในสังคม เพื่อความเจริญ ทางปัญญา โดยเป็นการลงทุนที่ไม่หวังผลกำไรเข้าสู่องค์กร แต่หวังผลกำไรเข้าสู่สังคม ซึ่งเบญจภาคีนี้ประกอบด้วย

๑. มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์
๒. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
๓. บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์ธนชาติจำกัด (มหาชน)
๔. บริษัท บางจากการปิโตรเลียมจำกัด (มหาชน)
๕. กลุ่มบริษัท แปลน กรุ๊ป

คณะผู้ก่อตั้งโรงเรียนรุ่งอรุณ หรือเบญจภาคี ได้เรียนเชิญ ศ.นพ.ประเวศ วะสี เป็นประธานคณะกรรมการโรงเรียน โดยมี คณะกรรมการโรงเรียนชุดแรก ดังนี้

๑. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประเวศ วะสี
๒. นายบันเทิง ตันติวิท
๓. นายโสภณ สุภาพงษ์
๔. นายธีรพล นิยม
๕. รองศาสตราจารย์ประภาภัทร นิยม

ซึ่งคณะกรรมการโรงเรียนได้ลงความเห็นร่วมกันว่า เพื่อให้โรงเรียนแห่งนี้เป็นสมบัติของสังคมไทย มิใช่ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือของกลุ่มผู้ก่อตั้ง เพื่อให้โรงเรียนนี้เป็นโครงการนำร่องในการจัดการศึกษาที่ดีที่สุด และขยายผลสู่โรงเรียนอื่น ๆ ทั้งรัฐและเอกชน อันถือเป็นยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติที่จะแก้ไขวิกฤตการณ์ทางการศึกษาของชาติ โรงเรียนรุ่งอรุณควรมีลักษณะเป็นองค์กรที่ไม่แสวงกำไร หรือ NOT FOR PROFIT ORGANIZATION ซึ่งหมายถึง องค์กรที่กระทำกิจการที่สามารถมีรายได้ และเกิดผลกำไรได้ แต่ผลกำไรนั้นไม่ได้ปันผลไปเป็นโภคทรัพย์ส่วนบุคคลหรือนิติบุคคลที่เป็นผู้ถือหุ้น หากนำไปใช้เพื่อพัฒนาภารกิจของกิจการอันหมายรวมถึงผู้คน ทรัพยากรต่าง ๆ ระบบงาน และอื่น ๆ ที่จะทำให้ภารกิจและกิจการนั้นเจริญก้าวหน้ายั่งยืนต่อไปได้

(๖) โรงเรียนเพลินพัฒนา

โรงเรียนเพลินพัฒนาก่อตั้งในปี พ.ศ.๒๕๔๕ จากผู้ร่วมเจตนารมณ์กว่า ๗๐ ราย ประกอบด้วย ผู้ปกครอง นักวิชาการ นักการศึกษา ครู องค์กรธุรกิจสร้างสรรค์ คือ บริษัท รักลูกแฟมิลี่ กรุ๊ป จำกัด และบริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน) ฯลฯ และกลุ่มพันธมิตร ในช่วงบรรยากาศของการปฏิรูปการศึกษา และการก่อเกิดขึ้นของโรงเรียนทางเลือกหลายแห่งในประเทศไทย ด้วยความมุ่งหวังจะสร้างคนดีของสังคมไทยที่เป็นคนเก่งในสังคมโลก พร้อมที่จะดูแลชีวิตของตน ตลอดจนมีจิตสำนึกร่วมดูแลและนำพาสังคมไทยให้พัฒนาก้าวหน้าไปอย่างยั่งยืน

โรงเรียนเพลินพัฒนา จัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กในวัยเตรียมอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้วยยุทธศาสตร์ "ก้าวพอดี" ซึ่งเป็นทางสายกลางในการพัฒนาเยาวชนอย่างพอเหมาะพอดีสอดคล้องกับพัฒนาการของช่วงวัย บริบทของสังคม สิ่งแวดล้อม และบริบทของสังคมโลก เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเพลิดเพลินและเติบโตอย่างมีความสุข ครูผู้สอนของโรงเรียนเพลินพัฒนาในปัจจุบันมีจำนวน ๑๘๔ คน และมีฝ่ายวิชาการ จำนวน ๑๖ คน รวมเป็น ๒๐๐ คน และมีบุคลากรในหน่วยงานอื่นอีก ๙๙ คน รวมบุคลากรของโรงเรียนทั้งหมดมีจำนวนทั้งสิ้น ๒๙๙ คน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของคุณครู

บุคลากรครูของโรงเรียนเพลินพัฒนาทุกคนจะมีเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพขององค์กรและศักยภาพของตนเองไปในทิศทางร่วมกัน คุณครูจะต้องมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมีสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน อาทิ

- มีทัศนคติเชิงบวกต่อการปฏิบัติหน้าที่ภายในโรงเรียน มีเจตคติที่ดีต่อเด็ก มีสุขภาพจิตที่ดี สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี มีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่าเริง เข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ดี สื่อสารกับผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี สามารถแก้และปรับพฤติกรรมขณะที่นักเรียนอยู่ในชั้นเรียนได้ มีความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการทางด้านทักษะการสังเกต ศึกษา และประเมินพัฒนาการของนักเรียน

- มีความเข้าใจในปรัชญาแนวทางการศึกษาของโรงเรียน หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ การวัด และประเมินผลของนักเรียนสามารถเชื่อมโยงหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเข้ากับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ

- มีความสามารถในการสอนและจัดการชั้นเรียนได้ดีในระดับหนึ่ง สามารถจัดการเรียนรู้ (ตลอดจนใช้เทคนิคและกุศโลบายต่าง ๆ) ให้นักเรียนส่วนใหญ่เข้าใจบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ครอบคลุมเนื้อหาสำคัญสอดคล้องกับศักยภาพที่แตกต่างกันของนักเรียนในห้องเรียน

- สนับสนุนการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ เข้าใจ และเรียนรู้ตามศักยภาพของนักเรียน ทั้งยังต้องประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริม (หรือแก้ปัญหา) พัฒนาการของนักเรียน พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับนักเรียนในกรณีที่นักเรียนมีคุณลักษณะอันไม่พึงประสงค์

- มีการทำงานเป็นทีมที่ดี มีส่วนร่วมกับทีมงานอย่างเต็มใจ เต็มที่ มีน้ำใจ ปฏิบัติตนได้ถูกกาลเทศะ มีวินัย และความรับผิดชอบ มีความขยัน ทุ่มเททำงาน พร้อมนำเอาคำแนะนำต่าง ๆ ไปปรับปรุงอย่างเต็มที่ ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับนักเรียน พูดคุยกับผู้ปกครองอย่างถูกกาลเทศะ

สถานที่และสภาพแวดล้อม

ทุกตารางนิ้วบนเนื้อที่ ๒๐ ไร่ ในสภาพแวดล้อมของชานเมืองกรุงเทพมหานคร ได้รับการออกแบบโดยคำนึงถึงวิถีชีวิตและพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ จากแนวคิดของนักผังเมือง สถาปนิก มัณฑนากร นักมานุษยวิทยา และนักการศึกษา เพื่อเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้อย่างมีความสุขและตอบสนองต่อกระบวนการเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับเด็กในแต่ละช่วงวัย ทั้งในเชิงวิชาการและการใช้ชีวิต ทั้งภายในห้องเรียนที่มีความโปร่งสบาย และพื้นที่สีเขียวภายนอกห้องเรียนที่เด็ก ๆ จะได้สนุกสนานเพลิดเพลินกับการออกกำลังกาย เล่นกีฬาหลากชนิด เรียนรู้ธรรมชาติและระบบนิเวศ ทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงเป็นพื้นที่และโอกาสแห่งการเรียนรู้ของเด็ก ๆ ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และทุกชีวิตในชุมชนภายในโรงเรียนเพลินพัฒนา

หลักสูตรและแนวการสอน

โรงเรียนเพลินพัฒนาเป็นโรงเรียนที่มีวิธีการจัดการเรียนรู้ และจัดหลักสูตรที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะนิสัยที่ดีงาม มีพื้นฐานความรู้และความสามารถในการเรียนรู้ได้ดี มีศักยภาพในการประยุกต์ใช้และต่อยอดความรู้ได้ตามความสนใจ มีความสามารถในการจัดการงานของตนได้ดี มีทักษะที่จำเป็นต่อโอกาสในการประสบความสำเร็จในชีวิต รวมถึงมีทักษะเพื่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี พร้อมที่จะเผชิญกับความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคตอย่างมีความสุข

กระบวนการสร้างครูของโรงเรียนเพลินพัฒนา

การนำเอากระบวนการเรียนรู้แบบ Lesson Study เข้ามาปรับใช้เป็นวิถีทางในการพัฒนาครูผู้สอนในช่วงชั้นที่ ๑ และช่วงชั้นที่ ๒

- Lesson Study ในบริบทของโรงเรียนเพลินพัฒนา หมายถึง การพัฒนาครูโดยให้กลุ่มครูช่วยแนะนำกันเอง สาธิตกันเอง ประเมิน (การจัดการเรียนการสอน) กันเอง และช่วยปรับปรุงซึ่งกันและกัน ภายใต้การจัดการเรียนการสอนที่มีความชัดเจนในแนวทางเดียวกันโดยมีครูพี่เลี้ยง โค้ช หรือผู้เชี่ยวชาญหมุนเวียนเข้าร่วมอย่างสม่ำเสมอ และอาศัยข้อมูลจากการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสังเกต ร่วมสะท้อน ร่วมประเมิน (การจัดการเรียนการสอน) ร่วมศึกษา และร่วมพัฒนา (วิธีการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาคุณสมบัติที่สำคัญของครู) เป็นทรัพยากรหลักในการขับเคลื่อนกระบวนการ พัฒนาครูดังกล่าวนี้ดำเนินไปในหน้างานการจัดการเรียนการสอนที่กลุ่มครูเหล่านี้ต้องทำจริงเป็นงานประจำ

- การพัฒนาครูด้วย Lesson Study ช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์เปิดหรือ Open approach กล่าวคือ เปิดประตูผู้เรียน และส่งเสริมผู้เรียนทุกคนให้นำความรู้ความสามารถทั้งหมดที่สะสมอยู่ออกมาใช้อย่างเต็มที่ และขยายศักยภาพออกไปเรื่อย ๆ ตลอดจนส่งเสริมให้มีการใช้ความรู้ความสามารถดังกล่าว เกิดเป็นการสร้างความรู้ของผู้เรียนที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างทั่วถึง จะเห็นได้ว่า Open approach นี้ มีหลักการที่สอดคล้องกันกับ “กระบวนการก้าวพอดี” ที่เป็นวิถีปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนนั่นเอง

- ก่อนเปิดปีการศึกษา ครูแกนนำของช่วงชั้นและคุณครูวิชาการได้ช่วยกันวางกลไกการทำงานให้ครูทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการนี้ให้มากที่สุดโดยการจัดตารางคาบสอนให้ครูที่สอนในหน่วยวิชาเดียวกันสามารถเข้าร่วมเรียนรู้ในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นก่อนสอน ระหว่างสอน และหลังสอน ได้แก่

ก่อนสอน : เตรียมแผนการเรียนรู้ให้กิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปในสถานการณ์เปิด

ระหว่างสอน : ครูเจ้าของชั้นเรียนมองห้องเรียนของตัวเองว่าสามารถจัดให้กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นมีขั้นตอนอย่างครบครัน ตั้งแต่ขั้นแนะนำ เปิดประเด็นโจทย์ การแก้ปัญหา และหรือการสร้างสรรค์นำเสนอความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครูผู้เข้าสังเกตการณ์พบว่าผู้สอนสามารถจัดให้กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นมีขั้นตอนที่ครบครันหรือไม่ อย่างไร

หลังสอน : การสะท้อนและใคร่ครวญตนเองเพื่อประเมินการจัดการเรียนการสอนของตนเอง เรียนรู้และพัฒนาตนเอง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนผ่านเครื่องมือที่เป็นแบบสะท้อนตนเอง เปรียบเทียบประกอบกับแผนการเรียนการสอนของคาบเรียนนั้น การสะท้อนจากมุมของผู้นิเทศ และเพื่อนที่เข้าสังเกตการณ์ที่เป็นไปเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของกลุ่ม

(๗) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

วิสัยทัศน์ในการบริหารงาน

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) เป็นโรงเรียนสาธิตชั้นนำและสมบูรณ์แบบโดยจัดการศึกษาระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา ที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานสู่ความเป็นสากล เพื่อเป็นต้นแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคม เป็นผู้มีคุณธรรม ความรู้ ความสามารถเป็นที่ยอมรับของสังคมเป็นต้นแบบโรงเรียนพัฒนาการคิดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ร่วมผลิตบัณฑิตทางการศึกษา เป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นห้องปฏิบัติการฝึกสอนฝึกประสบการณ์ของนิสิตให้เป็นครูมืออาชีพ โดยมีอาจารย์นิเทศก์ที่มีคุณภาพเป็นต้นแบบที่ดีของนิสิตเพียบพร้อมด้วยสื่ออุปกรณ์ กิจกรรม และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของนิสิต เป็นสถานที่ค้นคว้าวิจัยองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับเด็กและการศึกษาให้ได้นวัตกรรมที่เป็นต้นแบบการจัดการศึกษาเพื่อเป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนอื่น เป็นสถานที่ศึกษาดูงานและบริการทางวิชาการแก่สังคม รวมถึงการสืบสานและสร้างองค์ความรู้ในการทำนุบำรุงวัฒนธรรมและศิลปะ การบริหารโรงเรียนมีการบริหารเชิงรุกอย่างเป็นระบบและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ผู้อำนวยการมีภาวะผู้นำและเป็นผู้นำทางวิชาการ บริหารจัดการภายใต้บรรยากาศแห่งความร่วมมือ มีความสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวกันของบุคคลที่ใช้ศักยภาพของตน พัฒนางานในวิชาชีพอย่างเต็มที่เพื่อให้โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) เป็นโรงเรียนชั้นนำและสมบูรณ์แบบ

แนวคิดในการบริหารโรงเรียนเป็นการบริหารเชิงรุกบนฐานความรู้ที่ถูกต้อง กว้างไกลทันสมัย นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการบริหารงานและการปฏิบัติงาน โรงเรียนต้องมีการประสานงานและร่วมมือใกล้ชิดยิ่งขึ้นกับมหาวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์ และคณะอื่นในมหาวิทยาลัย รวมถึงองค์กรและสถาบันภายนอก เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปด้วยความราบรื่นประสบความสำเร็จตามเป้าหมายแนวคิดอีกประการหนึ่งในการบริหารโรงเรียน คือ ผู้บริหารจะต้องสร้างวัฒนธรรมขององค์กรที่สอดคล้องและเอื้อต่อการเป็นโรงเรียนสาธิตที่สมบูรณ์แบบ ทั้งวัฒนธรรมการทำงานและวัฒนธรรมการดำเนินชีวิต สร้างวัฒนธรรมการทำงานที่สำคัญให้เกิดขึ้น คือ การยึดประโยชน์ของโรงเรียน ประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ การทำงานเป็นทีม การให้เกียรติผู้ร่วมงานซึ่งกันและกัน การประเมินและการปรับปรุงงาน ผู้บริหารสนับสนุนและให้โอกาสบุคลากรในการทำงาน

ตามความสามารถอย่างยุติธรรม ผู้บริหารมีความยุติธรรมในการบริหารงาน สำหรับวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตที่สำคัญและจะต้องสร้างให้เกิดขึ้น คือ ระบบอาวุโส โดยการเคารพให้เกียรติผู้อาวุโส การมีมารยาทแบบไทยและแบบสากล การมีคุณธรรม มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ รักและกตัญญูต่อองค์กร

แนวคิดการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมด้วยการประสานความสัมพันธ์และร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน โดยผ่านทางสมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่า และประสานงานโดยตรงจากโรงเรียน รวมถึงการดำเนินงานตามนโยบายของคณะศึกษาศาสตร์ และนโยบายของมหาวิทยาลัยเพื่อความร่วมมือในการพัฒนานักเรียน พัฒนาโรงเรียน และการให้บริการสังคม ทั้งด้านวิชาการ ศิลปะ ดนตรี กีฬา วัฒนธรรม และการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดอื่น เพื่อยกระดับการศึกษาของประเทศ

จากกรณีตัวอย่างถึงความสำเร็จของโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัย พบว่า ทุกโรงเรียนต่างมีเป้าหมายตามแนวทางของแต่ละโรงเรียนตามบริบทและความพร้อมของแต่ละแห่ง ภายใต้การบริหารจัดการที่เป็นอิสระและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน มีเป้าหมายชัดเจนที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ลงสู่ตัวผู้เรียนโดยแท้จริง ภายใต้การประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามที่แต่ละแห่งจะสามารถดำเนินการได้ ดังนั้น การบริหารโรงเรียนนิติบุคคลจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีทิศทาง มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน มีการประสานงาน และมีอิสระในการจัดการศึกษาในทุกเรื่องไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานทั่วไป และการบริหารงานบุคคล กระทรวงศึกษาธิการ จะต้องดำเนินการกระจายอำนาจเพื่อให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการได้ด้วยตนเองตามหลักการของโรงเรียนนิติบุคคล

๕.๔ กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ

(๑) โรงเรียนบ้านห้วยไร่สามัคคี

โรงเรียนบ้านห้วยไร่สามัคคี เดิมชื่อ "โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๖๑" เริ่มการเรียนการสอนเมื่อปี ๒๕๐๗ ก่อนที่กรมตำรวจจะโอนให้ไปอยู่ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในปี ๒๕๒๐ เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีโจทย์หลักในการขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ท่ามกลางปัญหาหลักในการขับเคลื่อนงาน ดังนี้

๑. ภาษาที่แตกต่าง

๒. การเชื่อมโยงกับหน่วยงานปกครอง

๓. สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานไม่พร้อม

โรงเรียนบ้านห้วยไร่สามัคคีเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ปัจจุบันมีนักเรียนรวมทั้งสิ้น ๔๖๖ คน จำนวนข้าราชการครู ทั้งสิ้น ๓๗ คน ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๒ บ้านห้วยไร่สามัคคี ตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โรงเรียนเริ่มเปิดทำการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายตามแผนพัฒนาการศึกษาตามโครงการพัฒนาดอยตุงพื้นที่ทรงงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๗ โดย คุณหญิงพวงร้อย ดิษกุล ณ อยุธยา เป็นผู้ริเริ่มโดยมีเป้าหมายเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ชาวเขาในพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุง ให้สามารถเรียนจบการศึกษา

ขั้นพื้นฐานและนำความรู้กลับมาพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โรงเรียนมีการบริหารจัดการตามแนวพระราชปณิธานของสมเด็จย่าที่ว่า ***"จงช่วยเขา ให้เขาช่วยเหลือตนเองได้"*** โดยมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการ คือ ***"เป็นโรงเรียนของชุมชนที่จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ที่มุ่งเน้นอาชีพอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและสนองพระราชปณิธานสมเด็จย่า เพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้ยั่งยืน"*** ปัจจุบันมี นายศุภโชค ปิยะสันต์ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน

การบริหารจัดการของโรงเรียน

ภายใต้รูปแบบการพัฒนาการศึกษาตามโครงการพัฒนาดอยตุงฯ อันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จย่า เพื่อการพัฒนาอาชีพในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนจึงนำมาสู่การพัฒนา ๓ ระดับ คือ

๑. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

๒. พัฒนาอาชีพ

๓. การเตรียมความพร้อมด้วยการ "สร้างคน" ในพื้นที่จึงสามารถแบ่งการพัฒนา เป็น ๔ ระยะ ดังนี้

๑) โจทย์ระยะเร่งรัด : ขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อให้นักเรียนในพื้นที่ได้ศึกษาต่อ

๒) โจทย์ระยะกลาง : ควรหาจุดเด่นจุดแข็ง ซึ่งเป็น "เอกลักษณ์"ในการนำพา "นักเรียน" ไปสู่ "การเรียนรู้ที่ตอบโจทย์ท้องถิ่น" จึงเป็นที่มาของการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานเพื่อสัมมาชีพ

๓) โจทย์ระยะยาว : สร้างการศึกษาที่ตอบสนองความยั่งยืนส่งต่อ "นักเรียน" สู่ "ตลาดแรงงาน"

๔) โจทย์ตลอดชีวิต : ส่งต่อให้ท้องถิ่นเป็นเจ้าภาพ มีส่วนร่วมในการ "ปรับเปลี่ยนทัศนคติเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต" รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสัมมาชีพ "หลักสูตรปั้มเด็กสายอาชีพ" โจทย์หลักท้องถิ่น

หลังจากได้โจทย์ในการขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในปี ๒๕๔๗ ผู้อำนวยการโรงเรียน นายศุภโชค ปิยะสันต์ ได้มีโอกาสทูลถวายรายงานแด่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการ "พัฒนาด้านอาชีพ" จนเป็นที่มาของโครงการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุงเริ่มจากการปรับเปลี่ยนค่านิยมทัศนคติของพ่อแม่ผู้เรียนและคนในท้องถิ่นที่ยังสนใจเรื่องวิชาการ อยากให้ลูกหลานได้เรียนในสายสามัญและจบปริญญาตรี แต่เมื่อหันกลับมามองโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาจึงเหนี่ยวเด็กในพื้นที่ที่ยังขาดศักยภาพในการแข่งขันกับเด็กในเมือง จึงเป็นที่มาในการจัดหลักสูตรที่เน้นการศึกษาซึ่งตอบโจทย์ด้านการประกอบสัมมาอาชีพ เช่น งานคหกรรม งานแปรรูปอาหารและเครื่องดื่ม งานช่างไม้ ช่างซ่อม งานคอมพิวเตอร์ งานเย็บปักถักร้อย งานเกษตรกรรม งานชงกาแฟ เป็นต้น โดยมีการแบ่งชั่วโมงสอนออกเป็น"ทักษะอาชีพ ๖๐ : ๔๐ การเรียนสายสามัญ " นอกจากนี้ ยังมีการปรับหลักสูตรเตรียมความพร้อมให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ที่เปิดใหม่การเรียนรู้ด้านงานช่าง งานเกษตร และพิเศษสำหรับแผนคอมพิวเตอร์ และภาษาจีน สำหรับเด็กที่ประสงค์จะเรียนสายสามัญแต่ไม่มีโอกาสเรียนต่อในเมืองหลวง จุดเด่นของโรงเรียนจึงอยู่ที่การค้นหาหลักสูตรในเรื่องอาชีพ จนเป็นที่มาของ "หลักสูตรแบบอาชีวศึกษา" ที่ทำร่วมกับสำนักพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษาซึ่งปัจจุบันสังคมต้องการแรงงานมีฝีมือมีวิธีบริหารจัดการที่เป็นระบบ และการหาแหล่งแรงงานที่ส่งต่อได้อย่างยั่งยืน"

ส่วนรูปแบบการเรียนการสอนนั้นเน้นการสอนในรูปแบบ “Learning by Doing” (การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง) โดยครูเป็นเพียง “ผู้ดำเนินการ” ในห้องเรียน และมีนักเรียนเป็น “ผู้ปฏิบัติจริง” เพื่อไม่ให้เกิดการเรียนแบบ “Copy and Memory” (แบบท่องจำ) นอกจากนี้ ยังเพิ่มเติมการคิดในเชิง สุนทรียศาสตร์ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ การคิดวิเคราะห์อย่างมีระบบควบคู่กับการสร้างความหลากหลายแต่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์โดยเฉพาะการปลูกฝังเรื่องระเบียบวินัย และปลูกจิตสำนึกรักท้องถิ่น

กรณีตัวอย่างของการบริหารจัดการของโรงเรียนบ้านห้วยไร่สามัคคีนั้น พบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดความผลสำเร็จนั้น ผู้บริหารโรงเรียนได้มีแนวคิดและวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการบริหารจัดการ และเป็นผู้ประสานงานได้อย่างดี ดังนั้น การบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคลนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการสรรหา คัดสรรผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำในทุกด้านเพื่อให้การบริหารจัดการโรงเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป็นไปตามเป้าหมายในการกระจายอำนาจลงสู่โรงเรียนและอันจะส่งผลดีต่อคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาโดยรวมของประเทศให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

ส่วนที่ ๒ กรอบแนวคิดและกระบวนการเป็นโรงเรียนนิติบุคคล

บทที่ ๖
ขอบเขตกรณีศึกษา

หน้าว่าง

บทที่ ๖

ขอบเขตกรณีศึกษา

กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติถือเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาได้วางหลักการการจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาโดยยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากหลักการดังกล่าวทำให้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น สถานะของสถานศึกษา (มาตรา ๓๕ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖) หลักการกระจายอำนาจ (มาตรา ๓๙ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒) รูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (มาตรา ๔๐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒) องค์คณะในการบริหารงานบุคคลระดับเขตพื้นที่การศึกษา (อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา มาตรา ๒๓ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗) ที่บังคับใช้กับสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าสถานศึกษาดังกล่าวมีความพร้อมและศักยภาพในการจัดการศึกษาเท่าเทียมกัน เมื่อระยะเวลาผ่านมา ในทัศนะที่ว่าแท้จริงแล้วสถานศึกษานั้นมีความพร้อมและศักยภาพในการจัดการศึกษาที่มีความแตกต่างกัน จึงนำมาสู่ความคิดที่ว่าจะกำหนดแนวทางอย่างไรที่จะทำให้สถานศึกษาที่มีความพร้อมและศักยภาพในการจัดการศึกษามีการบริหารจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานวิชาการและการบริหารการเงินและงบประมาณมีความเป็นอิสระ คล่องตัว โดยมีแนวทางที่จะพัฒนาจากรูปแบบการบริหารจัดการของสถานศึกษาแบบเดิมให้เป็นสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลเต็มรูปแบบ แต่ก็ยังมีประเด็นที่ต้องคำนึงเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษาของบุคคล มีระบบการบริหารงบประมาณและทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ มีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานโดยมีการกำกับดูแลตรวจสอบ ประเมินผลที่มีคุณภาพ มีความสมดุลระหว่างอำนาจและความรับผิดรับชอบ มีความเสมอภาคของพลเมืองในการเข้าถึงการบริการของสถานศึกษา ประเทศชาติได้รับประโยชน์อย่างสูงสุด มีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป็นแนวทางที่มีความยืดหยุ่นและผ่อนปรน

๖.๑ วัตถุประสงค์

๑. เพื่อได้รูปแบบและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่มีศักยภาพและความพร้อมเข้าสู่โครงการโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

๒. เพื่อจัดให้มีการปรับปรุง กฎกระทรวง ระเบียบ ของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่มีความพร้อมและศักยภาพในโครงการโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

๓. เพื่อให้มีระเบียบหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลกำหนดเพื่อใช้ ในการบริหารจัดการในโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

๔. เพื่อพัฒนารูปแบบและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคลให้ไปสู่การออกกฎหมายรองรับการเป็นโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) สมบูรณ์แบบต่อไป

๖.๒ เป้าหมาย

เชิงคุณภาพ

๑. ได้มาซึ่งรูปแบบและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่มีความพร้อมและศักยภาพในโครงการโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

๒. ปรับปรุงกฎกระทรวง ระเบียบ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับการบริหารของสถานศึกษาที่มีความพร้อมและศักยภาพในโครงการไปสู่ความเป็นโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

๓. ได้มาซึ่งระเบียบหลักเกณฑ์และวิธีการของคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

เชิงปริมาณ

การได้มาซึ่งสถานศึกษาที่มีความพร้อมและศักยภาพในโครงการนำร่องไปสู่ความเป็นโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ตามที่กำหนด

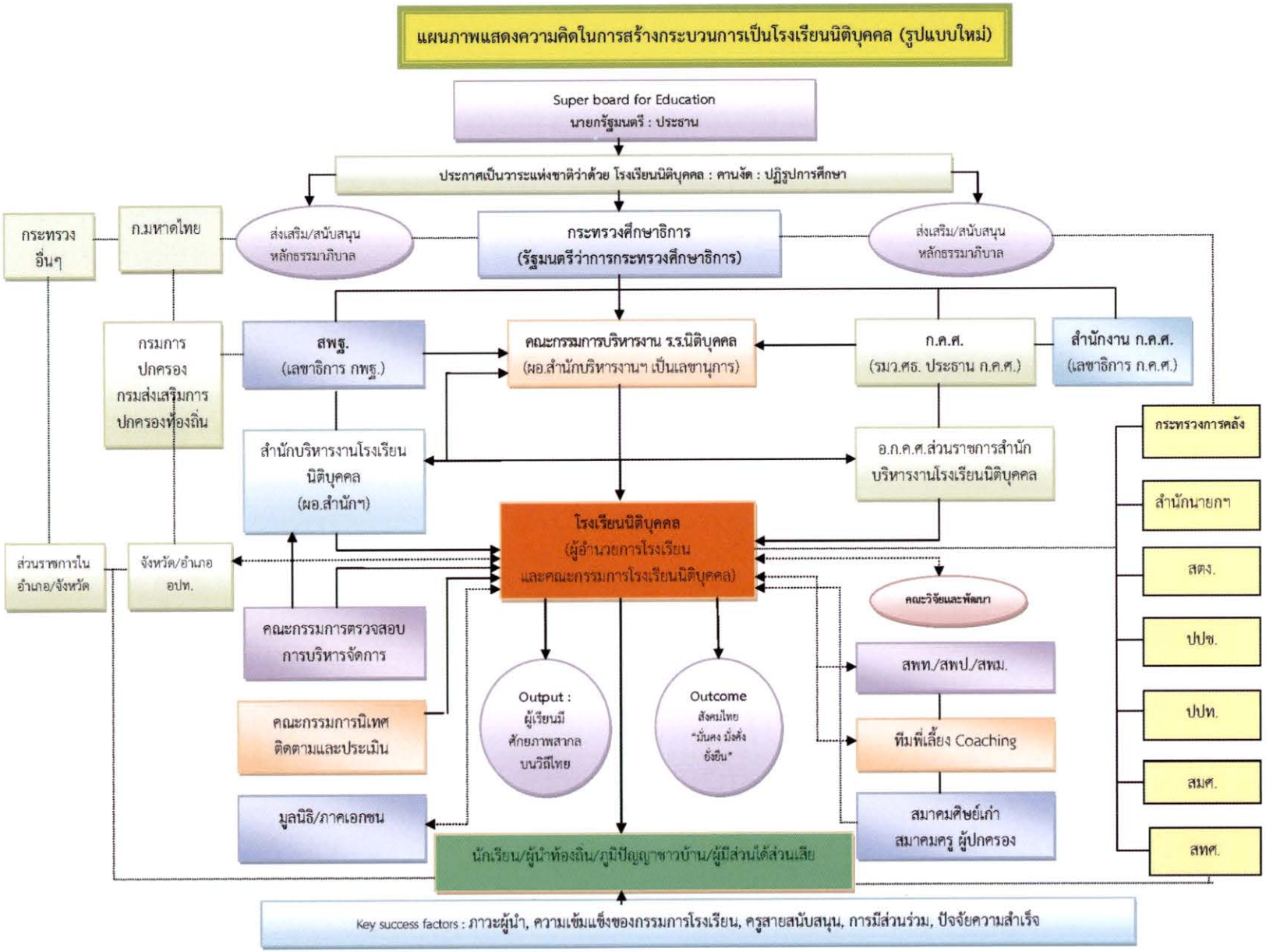
๖.๓ ขอบเขตการดำเนินงาน

- จำกัดเฉพาะโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีความพร้อมและความสมัครใจที่จะบริหารจัดการในรูปแบบโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ทั้งนี้ รายละเอียดปรากฏตามแผนภูมิการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

แผนภาพแสดงความคิดในการสร้างกระบวนการเป็นโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)
Super board for Education
นายกรัฐมนตรี : ประธาน
ประกาศเป็นวาระแห่งชาติว่าด้วย โรงเรียนนิติบุคคล : คานงัด : ปฏิรูปการศึกษา
กระทรวงอื่นๆ
ก.มหาดไทย
ส่งเสริม/สนับสนุน หลักธรรมาภิบาล
กระทรวงศึกษาธิการ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ)
ส่งเสริม/สนับสนุน หลักธรรมาภิบาล
กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
สพฐ. (เลขาธิการ กพฐ.)
คณะกรรมการบริหารงาน ร.ร.นิติบุคคล (ผอ.สำนักบริหารงานฯ เป็นเลขานุการ)
ก.ค.ศ. (รมว.ศธ. ประธาน ก.ค.ศ.)
สำนักงาน ก.ค.ศ. (เลขาธิการ ก.ค.ศ.)
กระทรวงการคลัง
สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล (ผอ.สำนักฯ)
อ.ก.ค.ศ.ส่วนราชการสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล
สำนักนายกฯ
โรงเรียนนิติบุคคล (ผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล)
ส่วนราชการในอำเภอ/จังหวัด
จังหวัด/อำเภอ อปท.
สตง.
คณะวิจัยและพัฒนา
คณะกรรมการตรวจสอบการบริหารจัดการ
ปปช.
สพท./สพป./สพม.
Output : ผู้เรียนมีศักยภาพสากลบนวิถีไทย
Outcome สังคมไทย "มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน"
ปปท.
คณะกรรมการนิเทศติดตามและประเมิน
ทีมพี่เลี้ยง Coaching
สมศ.
มูลนิธิ/ภาคเอกชน
สมาคมศิษย์เก่า สมาคมครู ผู้ปกครอง
สทศ.
นักเรียน/ผู้นำท้องถิ่น/ภูมิปัญญาชาวบ้าน/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
Key success factors : ภาวะผู้นำ, ความเข้มแข็งของกรรมการโรงเรียน, ครูสายสนับสนุน, การมีส่วนร่วม, ปัจจัยความสำเร็จ

หน้าว่าง

บทที่ ๗
การวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและอุปสรรคของโรงเรียนนิติบุคคล

หน้าว่าง

บทที่ ๗

การวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและอุปสรรคของโรงเรียนนิติบุคคล

การพิจารณาถึงฐานะของสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องพิจารณาถึงพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งบัญญัติฐานะของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ในเขตที่รับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไว้ในหมวด ๒ การจัดระเบียบบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษา โดยมาตรา ๓๕ บัญญัติให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษามีฐานะเป็น "นิติบุคคล" ซึ่งการที่กฎหมายกำหนดฐานะของสถานศึกษาไว้เช่นนี้ย่อมมีเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละแห่ง สามารถบริหารจัดการศึกษาในภารกิจด้านบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการเงินและงบประมาณได้อย่างอิสระและคล่องตัว เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุขตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ภายใต้กรอบแนวคิด "การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน" (School based management) เพื่อให้หลักการนี้เกิดสัมฤทธิผล มาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

เมื่อระยะเวลาผ่านไปจะเห็นว่า ความเป็นอิสระของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาไม่เป็นไปตามหลักการที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ โดยสะท้อนปัญหาจากรายงานผลการประเมินบังคับใช้กฎหมายการศึกษาและข้อเสนอพัฒนากฎหมายการศึกษา ประจำปีงบประมาณ ปี ๒๕๕๘ โดยสรุปว่า การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนยังขาดความเป็นอิสระ คล่องตัวก่อให้เกิดปัญหา ดังนี้[๑]

ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า มีปัญหาการขาดแคลนอัตรากำลังของสถานศึกษามีความล่าช้าในการดำเนินการเรื่องอัตรากำลังที่ว่างของสถานศึกษา และมีอัตรากำลังไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษา อีกทั้งเนื่องจากต้องรอส่วนกลางจัดสรรอัตรากำลังให้ตามที่สถานศึกษาขอมา ซึ่งไม่ตรงตามที่สถานศึกษาต้องการ เห็นได้ว่าตามกฎหมายกำหนดให้ การสรรหาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อบรรจุเข้ารับราชการนั้นเป็นอำนาจหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้ดำเนินการสอบแข่งขัน อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่สถานศึกษาใดมีความพร้อมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด ให้ อ.ก.ค.ศ.

---

[๑] รายงานผลการประเมินบังคับใช้กฎหมายการศึกษาและข้อเสนอพัฒนากฎหมายการศึกษา ประจำปีงบประมาณปี ๒๕๕๘ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หน้า ๑๐๔ –๑๐๕

เขตพื้นที่การศึกษามอบหมายให้หน่วยงานการศึกษานั้นเป็นผู้ดำเนินการสอบแข่งขัน แต่ปัจจุบันพบว่า ก.ค.ศ. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งยังมิได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวแต่อย่างใด จึงควรต้องปรับแก้กฎหมายในเรื่องการบริหารงานบุคคล โดยกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาทั้งหมด ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษามีอำนาจในการสรรหา บรรจุแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สิ้นสุดที่สถานศึกษาสามารถบรรจุครูในสาขาที่ขาดแคลนได้เองเพื่อลดปัญหาการขาดแคลนครูในแต่ละระดับชั้น

ด้านงบประมาณ พบว่า มีปัญหาเรื่องการจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการสถานศึกษา แต่ในทางปฏิบัติการดำเนินการดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก่อน ทำให้ไม่มีความคล่องตัว ปัญหาด้านการจัดหาพัสดุของสถานศึกษาตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมาย กฎระเบียบ และคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการหลายฉบับ โดยเฉพาะกรณีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณลักษณะเฉพาะวัสดุครุภัณฑ์ประจำปีงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งส่งผลให้สถานศึกษาขาดความคล่องตัวในการดำเนินการจัดหาพัสดุและครุภัณฑ์ที่เหมาะสมและรวดเร็ว และการจัดหาผลประโยชน์ทรัพย์สินนั้น กฎหมายกำหนดให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาโดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้มีอำนาจในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินและอาคารส่วนอสังหาริมทรัพย์ที่สามารถนำมาหาจัดประโยชน์นั้นกระทำได้เฉพาะที่ดินและอาคารเท่านั้น ซึ่งทำให้การบริหารจัดการไม่คล่องตัวเท่าที่ควร จึงต้องปรับแก้กฎหมายให้ส่วนกลางส่งงบประมาณโดยตรงไปยังสถานศึกษาในต้นปีงบประมาณ และควรลดภาระขั้นตอนในการจัดทำแผนงบประมาณโดยมอบอำนาจให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาจัดทำแผนงบประมาณและเบิกใช้จ่ายงบประมาณได้เอง แต่อยู่ในการตรวจสอบของเขตพื้นที่การศึกษา และควรแก้กฎหมายให้อำนาจผู้บริหารสถานศึกษาใช้ประโยชน์จากที่ราชพัสดุได้อย่างเต็มที่โดยไม่ต้องนำรายได้ส่งคืนคลัง

ด้านวิชาการ พบว่า มีปัญหาด้านหลักสูตรการศึกษา สถานศึกษายังประสบปัญหาความไม่คล่องตัวในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปภายใต้กรอบการบริหารหลักสูตรดังกล่าว หลักสูตรสาระมีมากเกินไป ปัญหาการพานักเรียนออกนอกสถานศึกษา โดยเฉพาะการพานักเรียนไปทัศนศึกษาซึ่งเป็นอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา แต่หากเป็นการทัศนศึกษาในต่างประเทศกฎหมายกำหนดให้ต้องได้รับอนุมัติจากเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งทำให้สถานศึกษาขาดความคล่องตัว จึงควรปรับแก้กฎหมายให้อำนาจแก่ผู้บริหารสถานศึกษาในเรื่องดังกล่าว

ด้านบริหารทั่วไป เช่น ปัญหาเกี่ยวกับการรับนักเรียน สถานศึกษาไม่มีอำนาจในการกำหนดหลักการและนโยบายการรับนักเรียนเอง ส่งผลให้การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาขาดความยืดหยุ่นเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

เมื่อพิจารณารายงานผลการประเมินบังคับใช้กฎหมายการศึกษาและข้อเสนอพัฒนากฎหมายการศึกษา ประจำปีงบประมาณปี ๒๕๕๘ ปัญหาขาดเป็นอิสระและคล่องตัวด้านบริหารงานบุคคล ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษาที่มีความพร้อมไม่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ อันส่งผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศ เมื่อวิเคราะห์ข้อกฎหมายพบว่า แม้ว่าพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๖ (๔) กำหนดให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจมอบหมายอำนาจของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้กับคณะกรรมการสถานศึกษา แต่ในปัจจุบันยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาเคยมอบอำนาจเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาแต่อย่างใด ***จึงนำมาสู่กรอบแนวคิดโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)*** ซึ่งอยู่ภายใต้การปลดเงื่อนไขหรือพันธนาการบางประการที่ให้สถานศึกษาที่มีความพร้อมสามารถดำเนินการบริหารจัดการศึกษาทั้งด้านบริหารงานบุคคล วิชาการ บริหารงานทั่วไป และงบประมาณได้อย่างเป็นอิสระ และมีความคล่องตัวเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งกำหนดฐานะให้สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาเป็นนิติบุคคลโดยไม่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมในสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งจะต้องใช้เวลาและกระทบต่อโครงสร้างภายในของกระทรวงศึกษาในวงกว้าง จึงควรที่จะรอการประกาศใช้ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช .... และร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ .. (พ.ศ. ....) ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณา แต่การเริ่มต้นโครงการโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) นี้ ควรสามารถดำเนินการไปได้ก่อนโดยการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้น้อยที่สุด มีความรวดเร็ว และคล่องตัวที่สุด จึงเป็นแนวทางของกรณีพิจารณาศึกษาในครั้งนี้

ทั้งนี้ ช่วงระหว่างการจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษานี้ ได้มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๐/๒๕๕๙ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๑/๒๕๕๙ เรื่อง การบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค โดยให้โอนอำนาจหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ไปเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) และให้มีการจัดตั้งสำนักงานศึกษาธิการภาค จำนวน ๑๘ แห่ง พร้อมทั้งให้จัดตั้งสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จำนวน ๗๗ แห่ง ซึ่งคณะกรรมาธิการได้มีการตรวจสอบแล้วไม่พบประเด็นที่จะส่งผลกระทบต่อผลการพิจารณาศึกษาในเชิงลบหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานในรูปแบบโรงเรียนนิติบุคคลที่ได้เสนอนี้ แต่ทั้งนี้ กรณีดังกล่าวจะมีความสอดคล้องในเชิงยุทธศาสตร์และการรับรู้ รวมทั้งจะส่งผลให้การแก้ไขปัญหาต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในจังหวัดนั้น ๆ มีความรวดเร็วยิ่งขึ้น

หน้าว่าง

บทที่ ๘
การสังเคราะห์กฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดรูปแบบใหม่

หน้าว่าง

บทที่ ๘

การสังเคราะห์กฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดรูปแบบใหม่

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษานิติบุคคล

๘.๑ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๓๖ ให้สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาเป็นนิติบุคคล และอาจจัดเป็นส่วนราชการหรือเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ ยกเว้นสถานศึกษาเฉพาะทางตามมาตรา ๒๑

ให้สถานศึกษาดังกล่าวดำเนินกิจการได้โดยอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหาร และการจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสภาสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษานั้น ๆ

มาตรา ๓๗ การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษาโดยคำนึงถึงระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรมและความเหมาะสมด้านอื่นด้วย เว้นแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา

ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของสภาการศึกษา มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ในกรณีที่สถานศึกษาใดจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา การกำหนดให้สถานศึกษาแห่งนั้นอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาใด ให้ยึดระดับการศึกษาของสถานศึกษานั้นเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในกรณีที่เขตพื้นที่การศึกษาไม่อาจบริหารและจัดการได้ตามวรรคหนึ่ง กระทรวงอาจจัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานดังต่อไปนี้เพื่อเสริมการบริหารและการจัดการของเขตพื้นที่การศึกษาก็ได้

(๑) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ

(๒) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดในรูปแบบการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย

(๓) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ

(๔) การจัดการศึกษาทางไกลและการจัดการศึกษาที่ให้บริการในหลายเขตพื้นที่การศึกษา

มาตรา ๓๙ ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

มาตรา ๔๔ ให้สถานศึกษาเอกชนตามมาตรา ๑๘ (๒) เป็นนิติบุคคล และมีคณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ผู้รับใบอนุญาต ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ

จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการ และกรรมการวาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎระทรวง

มาตรา ๕๙ ให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุ ตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ และที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการของสถานศึกษา และเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาที่ไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และภารกิจหลักของสถานศึกษา

บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลได้มาโดยมีผู้อุทิศให้ หรือโดยการซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากรายได้ของสถานศึกษา ไม่ถือเป็นที่ราชพัสดุ และให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสถานศึกษา

บรรดารายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาลาศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

บรรดารายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาลาศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณให้สถานศึกษาสามารถจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ ได้ตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด

๘.๒ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖

มาตรา ๒๒ ในกรณีที่เขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรา ๓๓ ไม่อาจบริหารและจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานบางประเภทได้ และในกรณีการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาบางประเภท สำนักงานปลัดกระทรวงหรือสำนักงานต่าง ๆ ตามที่กำหนดในส่วนที่ ๓ อาจจัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา เพื่อเสริมการบริหารและการจัดการของเขตพื้นที่การศึกษาดังต่อไปนี้ก็ได้

(๑) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ

(๒) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดในรูปแบบการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย

(๓) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ

(๔) การจัดการศึกษาทางไกล และการจัดการศึกษาที่ให้บริการในหลายเขตพื้นที่การศึกษา

(๕) การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาในรูปแบบวิทยาลัยชุมชนและรูปแบบอื่น

สำหรับสถานศึกษาของรัฐระดับอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาซึ่งไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลและมิได้มีกฎหมายอื่นกำหนดหลักเกณฑ์การบริหารงานไว้โดยเฉพาะ ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ

การจัดตั้ง การบริหารงาน สังกัด และการจัดประเภทของสถานศึกษาของรัฐระดับอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา ตลอดจนหลักเกณฑ์อื่นในการบริหารงานและการดำเนินการทางวิชาการให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๑ สำนักอำนวยการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของสำนักงาน และราชการที่มิได้แยกให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานหรือส่วนราชการใดโดยเฉพาะ โดยมีผู้อำนวยการสำนักอำนวยการเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ

สำนักบริหารงานเป็นส่วนราชการของสำนักงานที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยบริหารงานทั่วไปของคณะกรรมการที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายหรือประสานงานหรือบริหารงานบุคคลซึ่งมีกฎหมายหรือกฎกระทรวงกำหนดให้มีขึ้นตามความจำเป็นและสภาพของภารกิจของสำนักบริหารงานนั้น

สำนักบริหารงานมีผู้อำนวยการสำนักบริหารงานคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบงานของสำนักบริหารงานให้เป็นไปตามนโยบายหรือมติของคณะกรรมการที่สำนักบริหารงานนั้นเป็นหน่วยธุรการและเป็นไปตามนโยบายและการสั่งการของเลขาธิการที่เป็นผู้บังคับบัญชาของสำนักบริหารงานนั้น

มาตรา ๓๒ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาพิเศษ ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทำหน้าที่เป็นองค์กรส่งเสริมและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส และมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย กฎกระทรวง หรือประกาศกระทรวงว่าด้วยการนั้น

ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทำหน้าที่เป็นองค์กรส่งเสริมและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ และมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย กฎกระทรวง หรือประกาศกระทรวงว่าด้วยการนั้น

จำนวน หลักเกณฑ์ และวิธีการได้มาของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๕ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา ๓๔ (๒) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล

เมื่อมีการยุบเลิกสถานศึกษาตามวรรคหนึ่ง ให้ความเป็นนิติบุคคลสิ้นสุดลง

มาตรา ๓๙ สถานศึกษาและส่วนราชการตามมาตรา ๓๔ (๒) มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการนั้น ๆ โดยให้มีผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) บริหารกิจการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการและของสถานศึกษาหรือส่วนราชการ รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาหรือส่วนราชการ

(๒) ประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของสถานศึกษาหรือส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

(๓) เป็นผู้แทนของสถานศึกษาหรือส่วนราชการในกิจการทั่วไป รวมทั้งการจัดทำนิติกรรมสัญญาในราชการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการตามวงเงินงบประมาณที่สถานศึกษาหรือส่วนราชการได้รับตามที่ได้รับมอบอำนาจ

(๔) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

(๕) อำนาจหน้าที่ในการอนุมัติประกาศนียบัตรและวุฒิบัตรของสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

(๖) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และผู้อำนวยการสานักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งงานอื่นที่กระทรวงมอบหมาย

สถานศึกษาและส่วนราชการตาม มาตรา๓๔ (๒) จะให้มีรองผู้อำนวยการหรือรองหัวหน้าส่วนราชการรองจากผู้อำนวยการหรือหัวหน้าส่วนราชการเพื่อช่วยปฏิบัติราชการก็ได้

สถานศึกษาและส่วนราชการตามมาตรา ๓๔ (๒) ใดที่ยังไม่สามารถปฏิบัติงานบางประการตามที่กำหนดในกฎหมายหรือที่ได้รับมอบหมายได้ อาจขอให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่สถานศึกษาหรือส่วนราชการนั้นสังกัดเป็นผู้รับผิดชอบปฏิบัติงานเฉพาะอย่างให้แทนเป็นการชั่วคราวได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และลักษณะของงานที่จะให้ปฏิบัติแทนได้ที่กำหนดในกฎกระทรวง

๘.๓ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

มาตรา ๒๑ ให้มีคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เรียกโดยย่อว่า “อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา” และคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเรียกโดยย่อว่า “อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” สำหรับแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา แล้วแต่กรณี ซึ่งประกอบด้วย

(๑) ประธานอนุกรรมการซึ่งอนุกรรมการเลือกกันเองจากผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๓) ในการนี้ให้ถือว่าอนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๓) มีจำนวนเท่าที่มีอยู่

(๒) อนุกรรมการโดยตำแหน่งจำนวนสองคน ได้แก่ ผู้แทน ก.ค.ศ. และผู้แทนคุรุสภา ซึ่งคัดเลือกจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ หรือประสบการณ์ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการศึกษา ด้านกฎหมาย หรือด้านการเงินการคลัง

(๓) อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งคัดเลือกจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถ หรือประสบการณ์ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการศึกษา ด้านกฎหมาย และด้านการเงินการคลังด้านละหนึ่งคน

(๔) อนุกรรมการผู้แทนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หรือเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา แล้วแต่กรณี จำนวนสามคน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้บริหารสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนข้าราชการครูจำนวนหนึ่งคน และผู้แทนบุคลากรทางการศึกษาอื่นจำนวนหนึ่งคน

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

อนุกรรมการตาม (๒) ซึ่งเป็นผู้แทน ก.ค.ศ. และอนุกรรมการตาม (๓) ต้องไม่เป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่วนอนุกรรมการตาม (๒) ซึ่งเป็นผู้แทนคุรุสภาต้องเป็นสมาชิกคุรุสภาและเป็นผู้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้ อนุกรรมการตาม (๒) และ (๓) ต้องไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ที่ปรึกษา หรือผู้มีตำแหน่งบริหารในพรรคการเมือง

คุณสมบัติอื่น หลักเกณฑ์และวิธีการได้มา วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของอนุกรรมการตาม (๒) (๓) และ (๔) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา ๒๓ ให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณากำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งการกำหนดจำนวนและอัตราตำแหน่งและเกลี่ยอัตรากาลังให้สอดคล้องกับนโยบาย การบริหารงานบุคคล ระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

(๒) พิจารณาให้ความเห็นชอบการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(๓) ให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการพิจารณาความดีความชอบของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา และข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(๔) พิจารณาเกี่ยวกับเรื่องการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

(๕) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนา การเสริมสร้างขวัญกำลังใจ การปกป้องคุ้มครองระบบคุณธรรม การจัดสวัสดิการ และการยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา

(๖) กำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(๗) จัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(๘) จัดทำรายงานประจำปีที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาเพื่อเสนอ ก.ค.ศ.

(๙) พิจารณาให้ความเห็นชอบเรื่องการบริหารงานบุคคลในเขตพื้นที่การศึกษาที่ไม่อยู่ในอำนาจและหน้าที่ของผู้บริหารของหน่วยงานการศึกษา

(๑๐) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายอื่น หรือตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย **ปัจจุบันอำนาจหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ได้โอนเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) แล้ว**

มาตรา ๒๕ ในส่วนราชการอื่นนอกจากสานักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ ก.ค.ศ. ตั้ง อ.ก.ค.ศ. เพื่อทำหน้าที่บริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในส่วนราชการนั้น ทั้งนี้ การตั้ง การพ้นจากตำแหน่งและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

บรรดาบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้หรือในกฎหมายอื่นที่อ้างถึง อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ให้หมายถึง อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้งตามวรรคหนึ่งด้วย เว้นแต่ ก.ค.ศ. จะกำหนดเป็นอย่างอื่น

ให้นำบทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสอง มาใช้บังคับกับหน่วยงานการศึกษาอื่นใดที่จำเป็นต้องมี อ.ก.ค.ศ. ของหน่วยงานการศึกษานั้นโดยเฉพาะด้วย

ในกรณีที่ส่วนราชการตามวรรคหนึ่งมิใช่ส่วนราชการในกระทรวง ให้ ก.ค.ศ. มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์การบริหารงานบุคคลเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในส่วนราชการนั้น

แต่อย่างไรก็ตามกระบวนการวิเคราะห์และสังเคราะห์กฎหมาย ระเบียบ และคำสั่งดังกล่าว หากเป็นไปเพื่อการออกกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งใหม่เพียงอย่างเดียวย่อมไม่สามารถทำให้การดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนนิติบุคคลเป็นไปตามแนวทางและเจตนารมณ์ดังกล่าวได้อย่างราบรื่น เรียบร้อย และสมบูรณ์ได้ในด้านเดียว แต่ยังต้องคำนึงถึงหลักการพื้นฐาน ปัจจัย และข้อพึงตระหนัก รวมทั้งความรอบคอบในการดำเนินการตามกระบวนการออกกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และการดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้รอบคอบรัดกุมไม่ก่อให้เกิดปัญหาอื่นซ้ำซ้อนขึ้นมาให้เป็นอุปสรรคและสร้างปัญหาใหม่ขึ้นมาได้ ซึ่งจะได้นำเสนอข้อควรคำนึงในบทต่อไป

บทที่ ๙
หลักการพื้นฐานความเป็นโรงเรียนนิติบุคคล

หน้าว่าง

บทที่ ๙

หลักการพื้นฐานของการเป็นโรงเรียนนิติบุคคล

หลักการพื้นฐานของการเป็นโรงเรียนนิติบุคคลในการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคลเกิดจากหลักการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาที่ต้องการให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการภายในโรงเรียน เพราะเชื่อว่า หากสถานศึกษามีอิสระจะสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถสร้างคุณภาพให้แก่ผู้เรียนได้ดีกว่าในปัจจุบัน ที่แม้ว่าจะมีการกระจายอำนาจโดยการมอบอำนาจไปให้สถานศึกษาแล้ว โดยกฎกระทรวงหรือคำสั่งของส่วนราชการต่าง ๆ แล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่บรรลุจุดหมายที่สถานศึกษาต้องการ เพราะหลายเรื่องยังมีการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ราชการส่วนกลางหรือส่วนราชการเป็นสำคัญจึงยังเป็นข้ออ้างอันสำคัญของสถานศึกษาที่ระบุเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษายังดีกว่าที่เป็นอยู่นี้ไม่ได้

ขณะเดียวกันส่วนราชการก็มีข้ออ้างอันสำคัญเช่นเดียวกันในหลายประเด็น เช่น สถานศึกษาไม่พร้อม มีบางแห่งเป็นสถานศึกษาขนาดเล็กจะดูแลตัวเองได้อย่างไร แค่ประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาก็ไม่ผ่านแล้ว หรือการกระจายอำนาจในการบริหารงานบุคคลไปยังเขตพื้นที่การศึกษาก็ยังมีเรื่องราวทุจริตกินเลือดกินเนื้อครูกันอยู่ให้เห็น ถ้าลงไปถึงสถานศึกษาจะยิ่งไม่แย่กันไปกว่านี้หรือ รวมถึงด้านการบริหารงบประมาณต่าง ๆ ที่ยังจะกำกับไม่ให้เกิดการรั่วไหลและทุจริตได้ยากยิ่งขึ้นไปอีกต่าง ๆ เป็นต้น แต่ในเชิงนโยบายการกระจายอำนาจตามหลักการก็ยังจะต้องดำเนินการต่อไป ดังนั้น ประเด็นที่ต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนรอบคอบและจะต้องไม่เป็นการแก้ปัญหาแล้วสร้างปัญหาใหม่ลุกลามไปจนยากกว่าที่จะแก้ไขเหมือนในอดีตหลาย ๆ เรื่อง

๙.๑ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จและข้อพึงระวัง

(๑) หลักการของรูปแบบ

รูปแบบของโรงเรียนนิติบุคคลจะมีลักษณะแบบองค์การมหาชน (โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์) หรือเป็นสถานศึกษาในกำกับของรัฐ (มหาวิทยาลัยในกำกับ) หรือเป็นส่วนราชการปกติ แต่มีฐานะเป็นนิติบุคคล หรือเป็นส่วนราชการที่ได้รับอิสระและมีอำนาจบางส่วนเท่าที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องจะบัญญัติให้กระทำการได้ พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี รวมถึงกฎหมายอื่น ๆ

(๒) หลักการของความแตกต่าง

โรงเรียนนิติบุคคลบางแห่งมีรูปแบบและการบริหารภายใต้บริบทของกฎหมายที่แตกต่างจากสถานศึกษาอื่น ๆ ซึ่งใช้หลักการความพร้อมและบริบทที่แตกต่างมาจำแนกให้เป็นสถานศึกษานิติบุคคล ซึ่งจะต้องมีหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อม และเมื่อประเมินผ่านก็จะต้องพิจารณาถึงความแตกต่างและสิทธิพิเศษที่จะเกิดขึ้นว่าจะส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งด้านความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันของบุคคลและการปฏิบัติของรัฐต่อพลเมือง และโอกาสทางการศึกษาของประชาชนที่จะต้องคำนึงและวางแนวทางป้องกันหรือแก้ปัญหาไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน

(๓) หลักการบริหารงบประมาณและทรัพยากร

รัฐจะอุดหนุนหรือสนับสนุนงบประมาณอย่างไร หรือโรงเรียนนิติบุคคลจะต้องดำรงตนเองให้ได้ ซึ่งขณะนี้มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐก็มีประเด็นที่ต้องพิจารณาเช่นกัน และเป็นภาระของรัฐบาลอยู่ อีกทั้งสิทธิในการนำที่ดินราชพัสดุ อาคารสถานที่ไปใช้ประโยชน์จัดหารายได้ และสัดส่วนของงบประมาณที่รัฐจะต้องจัดสรรให้ รวมกับส่วนที่โรงเรียนจะจัดเก็บเองจากค่าบำรุง ค่าธรรมเนียม หรืออื่น ๆ จากผู้ปกครองและนักเรียนก็ยังเป็นประเด็นที่จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ หากโรงเรียนจัดเก็บรายได้เป็นของตัวเองได้ แต่รัฐยังต้องจัดงบประมาณให้ภายใต้หลักการเดียวกันกับโรงเรียนอื่น ๆ ที่ไม่ได้เป็นนิติบุคคลก็ไม่น่าจะเป็นหลักการที่ถูกต้องและเป็นธรรมแก่สถานศึกษาอื่น ดังนั้น จึงต้องพิจารณาและสร้างความสมดุลให้เกิดความเหมาะสม

(๔) หลักคุณภาพและมาตรฐาน

เหตุปัจจัยที่ต้องการให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคลมาจากความต้องการให้มีการบริหารจัดการที่เป็นอิสระเพื่อคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษา คือ นักเรียน ดังนั้น การกำกับติดตามตรวจสอบและประเมินผลจะต้องมีมาตรฐานเพียงพอ สามารถสร้างความมั่นใจได้ในทุกด้านซึ่งเป็นความรับผิดชอบต่อการได้รับมอบอำนาจให้มีอำนาจบริหารจัดการได้อย่างอิสระ และต้องพร้อมรับกับการตรวจสอบและถ่วงดุลโดยมีคุณภาพและมาตรฐานเป็นตัวชี้วัด

(๕) หลักอำนาจและความรับผิดชอบ

กรณีโรงเรียนไม่ได้รับอิสระในการบริหารจัดการนั้นเป็นระบบที่ให้อำนาจน้อยแต่มีความรับผิดชอบมาก อาจทำให้เกิดผลเสียและทำงานไม่ได้ผล และในทางกลับกันหากมีการกระจายอำนาจมากแต่มีความรับผิดชอบในระดับต่ำก็จะยิ่งเสียหายมากกว่า ดังนั้น ความสมดุลระหว่างอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบจะต้องไปด้วยกัน และผลแห่งความรับผิดชอบ คือ คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาที่จะบังเกิดแก่ผู้เรียนที่จะเป็นพลเมืองของประเทศในอนาคต แต่ประเด็นที่ตามมา คือ ความรับผิดชอบจะอยู่ที่ใคร ใครจะเป็นผู้ทำสัญญากับรัฐบาลในการดูแลและจัดการศึกษาที่ดีมีคุณภาพและมาตรฐานให้แก่พลเมืองของประเทศ และถ้าทำไม่ได้ตามสัญญาจะมีอะไรเป็นหลักประกันก็เป็นประเด็นที่ต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วย และรวมถึงการทำนิติกรรมสัญญาต่าง ๆ ในฐานะนิติบุคคลนั้นใครคือผู้รับผิดชอบหากมีการกระทำที่ผิดสัญญาและต้องชดใช้ค่าเสียหายในกรณีดังกล่าว

(๖) หลักความเสมอภาคของพลเมือง

หลักเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนที่จะได้เข้าเรียนในโรงเรียนนิติบุคคลเป็นอย่างไร เด็กในเขตบริการทุกคนมีสิทธิหรือไม่ เพราะหากมีหลักเกณฑ์การจัดหารายได้โดยเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครองมาใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีคุณภาพก็จะต้องเป็นจำนวนเงินที่สูงพอสมควร ความแตกต่างทางฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวและผู้ปกครองจะเป็นอุปสรรคของการได้เข้าเรียนหรือไม่ ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นเรื่องของความเสมอภาคหรือโอกาสในการได้รับการศึกษา หรือจะมีวิธีการใดที่จะอุดช่องว่างของปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น การจัดหาทุน การบริจาคโดยสมัครใจ หรือรัฐต้องจัดหาโรงเรียนอื่นในพื้นที่ใกล้เคียงรองรับ แต่อย่างไรก็ตามวิธีการนี้ควรต้องพิจารณากำหนดแนวทางการดำเนินการไว้ก่อน และประกาศให้ผู้ปกครองและชุมชนในท้องถิ่นนั้นได้รับทราบ และมีการคิดร่วมกันวางแผนในการแก้ปัญหาร่วมกันไว้ล่วงหน้าด้วย

(๗) หลักประโยชน์ของประเทศชาติ

การใดก็ตามที่รัฐจะออกกฎหมายเพื่อดำเนินการต่อสาธารณชนหรือส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยรวมแล้วย่อมต้องคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ ดังนั้น เมื่อกระทำแล้วต้องเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างชัดเจน เช่น ประเทศขาดแคลนนักวิทยาศาสตร์หรือผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจึงจำเป็นต้องเร่งผลิตทดแทนในสิ่งที่ขาด โดยมีสถานศึกษาที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เช่น โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ โรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย หรือโรงเรียนกีฬาเพื่อผลิตนักกีฬาให้แก่ประเทศชาติ เช่นนี้แล้ว สถานศึกษานิติบุคคลจะมีประเด็นสนับสนุนเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติได้ในลักษณะเช่นไร เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาเพื่อการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดได้เช่นเดียวกัน

(๘) หลักการมีส่วนร่วมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ควรระหนักถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการรับบริการจากการจัดการศึกษาของรัฐและให้โอกาสบุคคลเหล่านั้นได้มีส่วนร่วมคิดร่วมทำร่วมเตรียมการรับมือและแก้ปัญหาไว้ตั้งแต่ต้นจึงจะเป็นส่วนส่งเสริมที่ดี และนอกจากนี้ ยังจะต้องคำนึงถึงเครือข่ายและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลนคร เมือง ตำบล หรือในกรุงเทพมหานครและพัทยา วัด หรือสถาบันทางศาสนา และหน่วยงานราชการอื่น ๆ ทั้งต้องคำนึงถึงภาคเอกชนที่จะเป็นส่วนสนับสนุนและส่งเสริม

(๙) หลักของความยืดหยุ่นและผ่อนปรน

หากการเป็นโรงเรียนเป็นนิติบุคคลแล้วมีประเด็นที่ต้องพิจารณาอย่างรอบด้านและรอบคอบอาจจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินตามนโยบายด้วยหลักการกระจายอำนาจ และความรับผิดชอบแล้วไม่ได้หมายความว่าทุกอย่างจะเป็นไปไม่ได้ แต่ทุกอย่างสามารถดำเนินการได้ ปัญหามีไว้แก้และเป็นหนทางในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้เกิดขึ้นได้เสมอ เพียงแต่ต้องตระหนักถึงความเป็นจริงและเตรียมรับมือกับปัญหาอย่างรู้เท่าทัน และก็ไม่มีเหตุผลใดที่จะต้องดำเนินการให้ได้เป้าหมายเท่านั้น แต่ควรดูที่ความพร้อมและความสามารถที่จะทำได้จริง ซึ่งอาจจะดำเนินการโครงการนำร่องในสถานศึกษาที่มีความพร้อมบางส่วนที่คาดว่าเกิดปัญหาน้อยและเรียนรู้ไปพร้อมกับการพัฒนาและสร้างสรรค์ ประการสำคัญคือ อย่าติดล็อคหรือกับดัก

ที่ตนเองทำขึ้นจนหาทางออกไม่ได้ แต่จะต้องมีความพร้อมและมีความยืดหยุ่นและผ่อนปรนตามสถานการณ์ สามารถแก้ไขระเบียบ กฎหมาย หรือคำสั่งใด ๆ ได้โดยตลอด เพื่อแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมีหน่วยงานหรือคณะทำงานเกาะติดและติดตามเรื่องราวและนโยบายการส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคลนี้อย่างใกล้ชิด และเป็นคนที่มีวิสัยทัศน์มีความยืดหยุ่น รู้การณ์ รู้แก้ ได้อย่างเหมาะสม

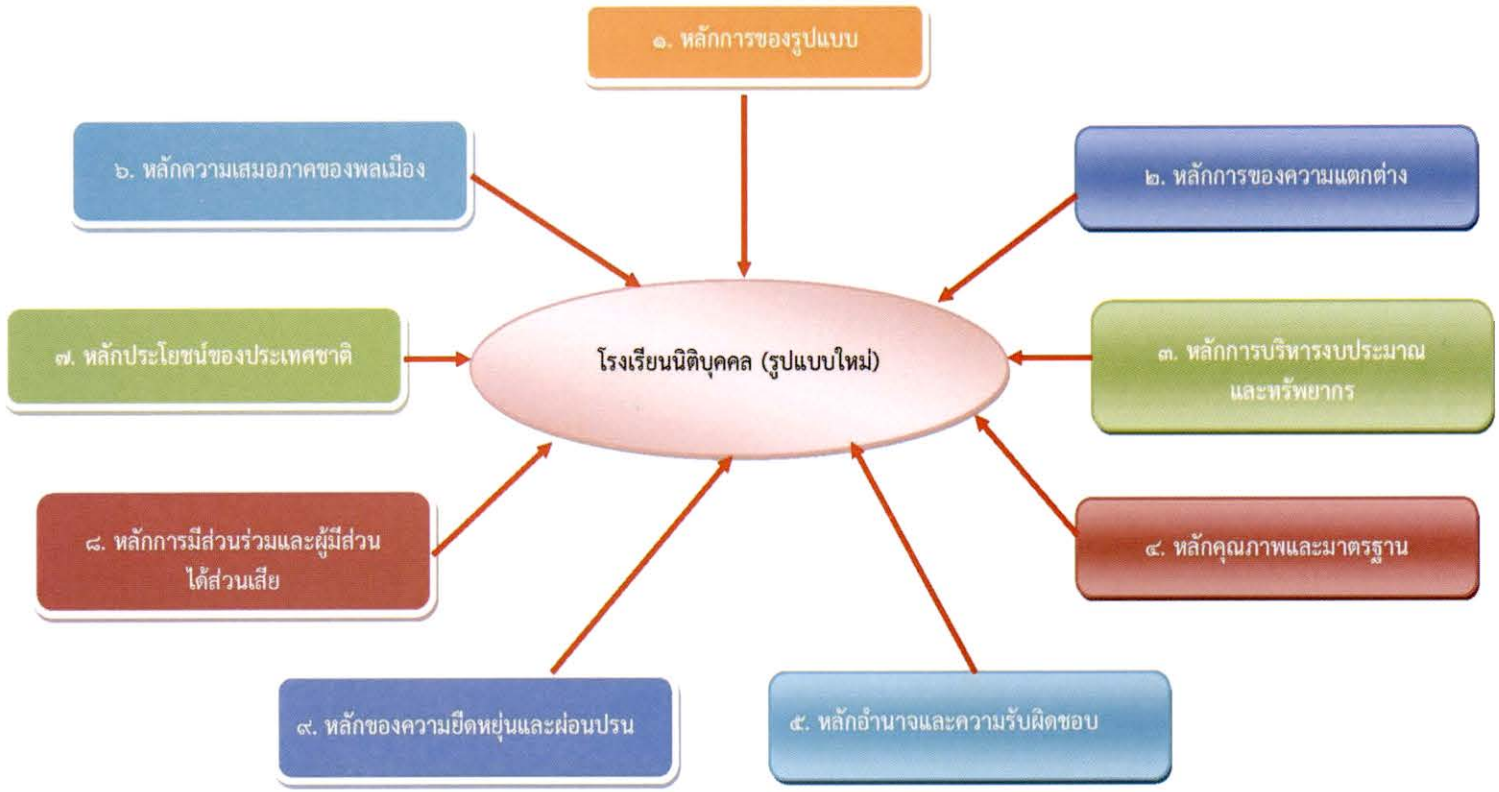
หลักการทั้ง ๙ ประการข้างต้น ไม่ได้เป็นเสนอถึงอุปสรรคต่อความพยายามในการจัดตั้งโรงเรียนนิติบุคคลในรูปแบบใหม่เท่านั้น แต่ยังรวมถึงเป็นการเสนอแนวทางเพื่อประกอบการพิจารณายกร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคลที่อยู่ระหว่างการดำเนินการให้มีการไตร่ตรองอย่างรอบคอบถี่ถ้วน มองทางข้างหน้าด้วยความเข้าใจ และมองทะลุจนสามารถพยากรณ์สถานการณ์ได้อย่างแม่นยำหรือใกล้เคียง จึงจะไม่เป็นการคิดแก้ปัญหาเชิงคุณภาพ แต่กลับสร้างปัญหาใหม่ในอนาคต เพราะ ๓ เรื่อง ที่ต้องไปด้วยกัน และเป็นอุดมการณ์ในการจัดการศึกษา คือ ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา คุณภาพของผู้ได้รับการศึกษา และประสิทธิภาพประสิทธิผลของการจัดการศึกษา หากทำได้ประเทศไทยก็ไม่แพ้ประเทศใดในโลก

๙.๒ แผนภาพแสดงปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จและข้อพึงระวัง

หน้าว่าง

บทที่ ๑๐
กรอบแนวคิดโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

หน้าว่าง

บทที่ ๑๐

กรอบแนวคิดโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

๑๐.๑ กรอบแนวคิดโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

กรอบแนวคิดโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) นี้ ควรเสนอต่อฝ่ายบริหารที่กำหนดนโยบายเป็นเป็นประเด็นสำคัญ โดยมุ่งเป้าหมายที่คณะกรรมการนโยบายและพัฒนาการศึกษา (Super board for Education) โดยมีนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ ทั้งนี้ เมื่อคณะกรรมการนโยบายและพัฒนาการศึกษาเห็นชอบกับนโยบายการให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคลแล้ว จากนั้นต้องเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อมีมติให้ความเห็นชอบเนื่องจากในการดำเนินการต้องมีส่วนเกี่ยวข้องและต้องได้รับการสนับสนุนจากส่วนราชการหลายสังกัด จากนั้นจึงประกาศและกำหนดนโยบายให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการโดยเร็ว ประการสำคัญ นายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานกรรมการนโยบายและพัฒนาการศึกษาจะต้องดำเนินการแต่งตั้ง **คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล** เพื่อดูแลโรงเรียนที่จะเข้ามาสู่กรอบแนวคิดโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) เป็นการเฉพาะ โดยแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มี**สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล** เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลและทำให้สามารถเกิดองค์คณะในการบริหารงานบุคคลเฉพาะกลุ่มโรงเรียนดังกล่าว คือ **อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล** โดย อ.ก.ค.ศ. ดังกล่าวต้องใช้กลไกตาม มาตรา ๒๖ (๔) เพื่อถ่ายโอนอำนาจของของ อ.ค.ก.ศ. ให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มนี้ นอกจากนั้นในส่วนของโรงเรียนจะมีการกำหนดองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ใหม่ให้คณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเรียกว่า **"คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล"** ให้มีความเข้มแข็งเสมือนหนึ่งเป็นคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเช่นเดียวกับคณะกรรมการบริหารของโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ ซึ่งตามกรอบแนวความคิดนี้จะต้องอยู่ภายใต้หลักการบริหารอย่างมีธรรมาภิบาล หลักความรับผิดรับชอบ รวมถึงหลักการอื่น ๆ กล่าวคือ ต้องมีกำกับดูแล รวมทั้งการติดตามประเมินผลการดำเนินงานภายใต้กรอบนี้อย่างเข้มข้นโดยคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล นอกจากนั้น ต้องมีกลไกที่ช่วยให้ความรู้ในการดำเนินงานบริหารจัดการศึกษาภายใต้กรอบนี้โดยให้มี**คณะกรรมการตรวจสอบการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล คณะกรรมการนิเทศติดตาม และประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนนิติบุคคล และต้องมีคณะกรรมการพี่เลี้ยง (Coaching) ติดตามการดำเนินการ ช่วยเหลือ ดูแล และพัฒนาควบคู่ไปด้วย** รายละเอียดจะปรากฏตามแผนผังกรอบแนวคิดโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) และลำดับความเชื่อมโยงตามลำดับ ปรากฏตามกรอบแนวคิดโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

แผนภาพกรอบแนวคิดโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
ก.ค.ศ.
กระจายอำนาจ
มอบอำนาจ
ด้านบริหารงานบุคคล
ด้านการบริหารทั่วไป
ด้านวิชาการ
ด้านการเงินงบประมาณ
คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล
ผอ.สำนักฯ ทำหน้าที่เป็นเลขานุการ
ออกระเบียบ
กฎ หลักเกณฑ์
แนวปฏิบัติ
สำนักต่าง ๆ ใน สพฐ.
อ.ก.ค.ศ. ส่วนราชการ (สำนัก)
(หน้าที่เสมือน สพท.)
สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)
กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการภายใน สพฐ.
กศจ.
*ยังไม่ได้จำกัดจำนวนโรงเรียนที่แน่นอน เพราะ ต้องมีการคัดเลือกโดย
(๑) หลักเกณฑ์ที่ คกก. กำหนด
(๒) จัดให้มี คกก. คัดเลือก
(๓) มีการประเมินความพร้อม
การถ่ายโอนอำนาจ
คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล
โรงเรียนนิติบุคคลที่ได้รับคัดเลือก
ผู้อำนวยการ
สมาคมผู้ปกครอง/ศิษย์เก่า องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น
ด้านการบริหารทั่วไป
ด้านวิชาการ
ด้านการเงินงบประมาณ
ด้านบริหารงานบุคคล
ด้านการบริหารทั่วไป
ด้านวิชาการ
ด้านการเงินงบประมาณ
ด้านบริหารงานบุคคล
คณะกรรมการตรวจสอบการบริหารจัดการ
คณะกรรมการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลคุณภาพมาตรฐานการศึกษา
วิจัยและพัฒนา

เมื่อสังเคราะห์กฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องนำมาสู่การกำหนดรูปแบบใหม่กรอบแนวความคิดโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ดังแผนภูมิที่นำเสนอแล้วจะมีคำอธิบายและรายละเอียดในแต่ละส่วน ดังนี้

(๑) สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

เนื่องจากการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) เป็นการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่จะต้องมีความพร้อมและศักยภาพในการจัดการศึกษา ดังนั้น การบริหารจัดการของสถานศึกษาในรูปแบบดังกล่าวจึงมีลักษณะที่มีความเป็นพิเศษ กล่าวคือ การบริหารที่มีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ในขณะเดียวกันต้องมีความเชื่อมโยงกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งการปรับบทบาทดังกล่าวนั้นเห็นควรให้สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหน่วยงานส่วนกลางจัดตั้งส่วนราชการระดับสำนักขึ้น เพื่อดูแลการบริหารจัดการของโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องพิจารณาหลักการที่กำหนดในมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติถึงกรณีที่เขตพื้นที่การศึกษาไม่อาจบริหารจัดการภายในเขตพื้นที่การศึกษาได้ *กระทรวงศึกษาธิการอาจจัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐาน*เพื่อส่งเสริมการบริหารและการจัดการของเขตพื้นที่การศึกษา ใน ๔ กรณี ได้แก่

(๑) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายหรือทุพพลภาพ

(๒) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดในรูปแบบการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย

(๓) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ

(๔) การจัดการศึกษาทางไกล และการจัดการศึกษาที่ให้บริการในหลายเขตพื้นที่การศึกษา

ดังนั้น หากประสงค์ให้มีการส่งเสริมและจัดตั้งให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน จึงเห็นควรให้มีการจัดตั้งสำนักบริหารงานสถานศึกษานิติบุคคล ตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ขึ้น ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเทียบเคียงกับสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษที่กำกับดูแลสถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์(เดิม) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ โรงเรียนเฉพาะความพิการ และศูนย์การศึกษาพิเศษที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ ประมาณ ๒๘๕ โรงเรียนหรือศูนย์

โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ใน (๓) และ (๔) เป็นเหตุผลและฐานของการจัดตั้ง คือ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ (โรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย และโรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา) การจัดการศึกษาทางไกล และการจัดการศึกษาที่ให้บริการในหลายเขตพื้นที่การศึกษา (หมายถึงโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ)

แต่หากเห็นว่าขัดข้องในสาระบัญญัติของกฎหมายก็สามารถกระทำได้อีกวิธีหนึ่ง คือ

(ก) แก้ไขมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๓ และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยเพิ่มเติม *"(๕) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษานิติบุคคล"*

(ข) เมื่อได้มีการปรับแก้มาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ แล้วจะต้องมีการดำเนินการจัดทำร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. .... ตามแนวคิดข้างต้น

เหตุผลสำคัญที่จำเป็นจะต้องจัดตั้งสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลขึ้นในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากการส่งเสริมสถานศึกษาให้เป็นนิติบุคคลเป็นนโยบายสำคัญในการที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารสถานศึกษาให้มีอิสระและมีความรับผิดรับชอบต่อคุณภาพของผู้เรียนและสนองตอบต่อการกระจายอำนาจการบริหารงานทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป (ตามมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการบริหารงานบุคคลที่จะให้กระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาโดยตรงนั้นมีอุปสรรคสำคัญ กล่าวคือ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๑ ได้บัญญัติให้มี อ.ก.ค.ศ. ประจำเขตพื้นที่การศึกษา ไม่สามารถให้มี อ.ก.ค.ศ. ในระดับสถานศึกษาได้ ดังนั้น การกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษานิติบุคคลกรณีการบริหารงานบุคคลจึงไปติดอยู่ที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาทำให้สถานศึกษาไม่สามารถสรรหาข้าราชการครูได้เอง จึงขาดพลังอำนาจ (Empowerment) ในการบริหารงานบุคคลที่จะส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามภาวะความรับผิดรับชอบ ดังนั้น การมีสำนักบริหารงานสถานศึกษานิติบุคคลขึ้นมาเป็นเหตุพิเศษเหมือนสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดตั้งขึ้น เพราะสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษสามารถมี อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษได้ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ดังนั้น สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลจึงสามารถมี อ.ก.ค.ศ. ส่วนราชการได้เช่นเดียวกัน หากจะให้มี อ.ก.ค.ศ. ส่วนราชการที่จะรองรับการถ่ายโอนอำนาจจาก ก.ค.ศ. โดยไม่ต้องไปผ่าน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษานั้นจำเป็นต้องจัดตั้งสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลขึ้นในส่วนกลางก่อนจึงจะมี อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลเพื่อรองรับอำนาจ ก.ค.ศ. ได้

นอกจากนั้นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล จะต้องเป็นองค์คณะบริหารงานบุคคลที่รองรับการถ่ายโอนอำนาจจาก ก.ค.ศ. เพื่อส่งต่อไปยังคณะกรรมการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลโดยตรง โดยให้คณะกรรมการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลทำหน้าที่เสมือนเป็น อ.ก.ค.ศ. สถานศึกษาอีกระดับหนึ่ง ตามอำนาจที่เกิดจากหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดและเป็นนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ประธาน ก.ค.ศ.) กำหนด จึงเป็นการกระจายอำนาจแบบถ่ายโอนอำนาจหรือมอบอำนาจให้บรรลุวัตถุประสงค์การบริหารจัดการของสถานศึกษา ตามมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ได้ทันทีโดยไม่ต้องเสียเวลาในการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการที่ยาวนานไม่ทันต่อเวลาและการสนองนโยบายเพื่อการปฏิรูปและเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารจัดการศึกษาให้ทันต่อเหตุการณ์และสถานการณ์ในขณะนี้ได้

ดังนั้น การจัดตั้งสำนักงานบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลจึงมีเหตุผลและความจำเป็นต้องดำเนินการก่อน (ดังแผนภาพที่ ๑) โดยเสนอแก้ไขกฎกระทรวงการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น ตาม*รายละเอียดปรากฏ*ตามรายงานการพิจารณาศึกษา *บทที่ ๑๒ ลำดับขั้นตอนการแก้ไขกฎกระทรวงและร่างกฎกระทรวง* จากนั้นต้องไปดำเนินการในส่วนของ ก.ค.ศ. ซึ่งจะกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้รองรับนโยบายการถ่ายอำนาจไปสู่สถานศึกษาผ่าน อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลต่อไป ขั้นสุดท้ายจึงเป็นการกระจายอำนาจทางการศึกษาทั้ง ๔ ด้าน ไปสู่สถานศึกษาได้อย่างแท้จริง เพราะการมอบอำนาจด้านวิชาการ งบประมาณ และการบริหารทั่วไปนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถมอบอำนาจให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาเองได้อยู่แล้ว

(๒) คณะกรรมการบริหารโครงการโรงเรียนนิติบุคคลรูปแบบใหม่

มาตรา ๓๑ แห่งแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ วรรค ๒ และวรรค ๓ บัญญัติให้มีสำนักบริหารงานเป็นส่วนราชการของสำนักงานทำหน้าที่เป็นหน่วยบริหารงานทั่วไปของคณะกรรมการ ทำหน้าที่กำหนดนโยบายหรือประสานงานหรือบริหารงานบุคคล ซึ่งมีกฎหมายหรือกฎกระทรวงกำหนดให้มีขึ้นตามความจำเป็นและสภาพของภารกิจของสำนักบริหารงานนั้น ประกอบกับมาตรา ๓๒ บัญญัติให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาพิเศษได้ จึงเห็นควรให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล โดยออกเป็นระเบียบกระทรวงศึกษาธิการกำหนดองค์ประกอบ การได้มา อำนาจหน้าที่และอื่น ๆ เพื่อผลักดันและส่งเสริมให้เกิดสถานศึกษานิติบุคคลได้ตามนโยบายให้สามารถบริหารจัดการศึกษาได้จริงภายใต้กฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน และสามารถกำกับดูแลและตรวจสอบการดำเนินการทั้งกระบวนการและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคลให้ประสบความสำเร็จก่อนที่จะนำไปสู่การยกร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคลต่อไป รายละเอียดปรากฏตามรายงานการพิจารณาศึกษา บทที่ ๑๒ ร่างคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

(๓) อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ บัญญัติให้อำนาจ ก.ค.ศ. ในการตั้ง อ.ก.ค.ศ. ในกรณีของส่วนราชการอื่นนอกจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่บริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในส่วนราชการนั้น โดยอาศัยอำนาจตามมาตราดังกล่าวจึงควรจัดตั้ง อ.ก.ค.ศ. ส่วนราชการขึ้นในสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล เพื่อทำหน้าที่เช่นเดียวกับ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณากำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งการกำหนดจำนวนและอัตราตำแหน่งและเกลี่ยอัตรากำลังให้สอดคล้องกับนโยบายการบริหารงานบุคคล ระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

(๒) พิจารณาให้ความเห็นชอบการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(๓) ให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการพิจารณาความดีความชอบของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(๔) พิจารณาเกี่ยวกับเรื่องการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ และการร้องทุกข์ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

(๕) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนา การเสริมสร้างขวัญกำลังใจ การปกป้องคุ้มครองระบบคุณธรรม การจัดสวัสดิการ และการยกย่อง เชิดชูเกียรติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา

(๖) กำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(๗) จัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(๘) จัดทำรายงานประจำปีที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาเพื่อเสนอ ก.ค.ศ.

(๙) พิจารณาให้ความเห็นชอบเรื่องการบริหารงานบุคคลในเขตพื้นที่การศึกษาที่ไม่อยู่ในอำนาจและหน้าที่ของผู้บริหารของหน่วยงานการศึกษา

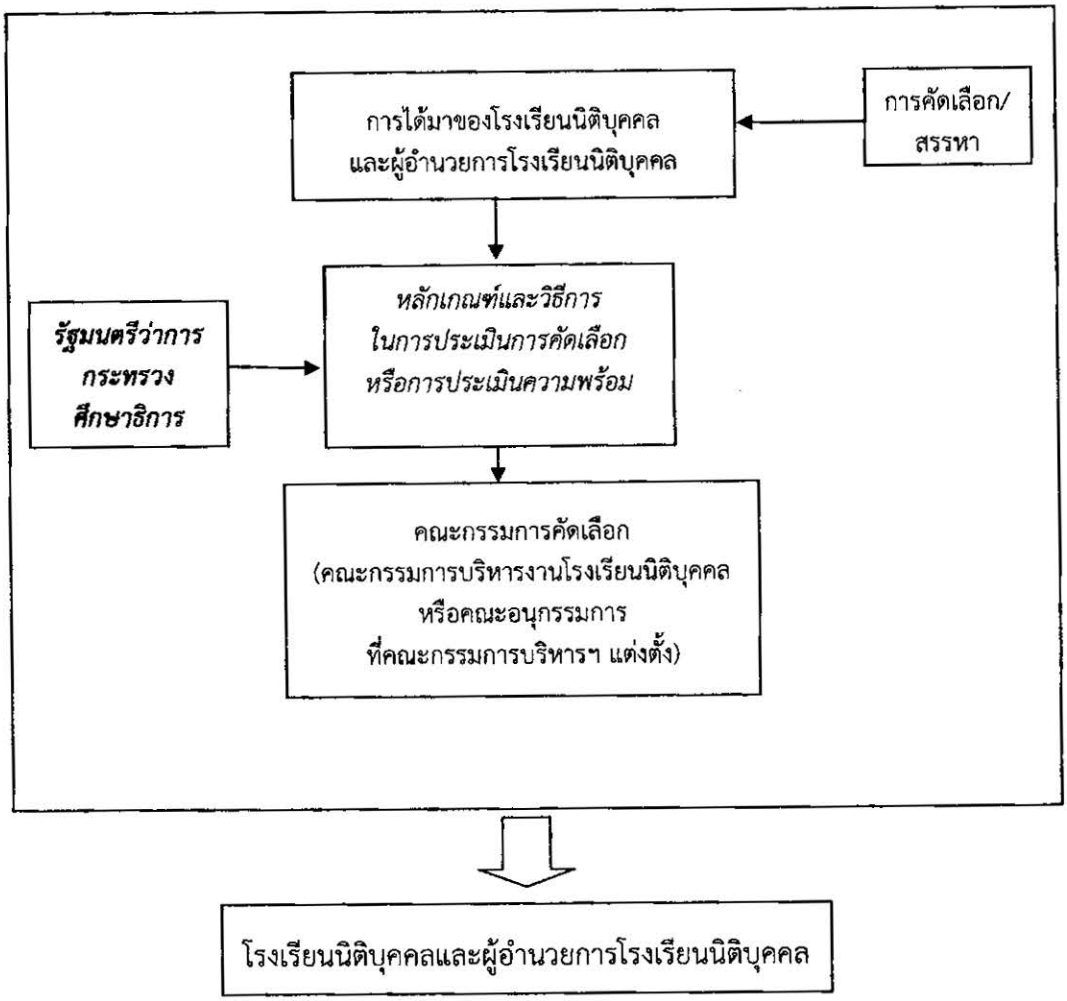
(๑๐) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายอื่นหรือตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย

เมื่อจัดตั้ง อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนติบุคคลแล้วต้องมีนโยบายให้ ก.ค.ศ. กระจายอำนาจ (มอบอำนาจ) เกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการในการบริหารงานบุคคลให้ อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลหรือในกรณีที่มีหลักเกณฑ์อยู่แล้วก็สามารถส่งต่อได้ภายใต้กฎ หลักเกณฑ์

และกฎหมายปัจจุบันที่มีอยู่ จากนั้นให้ อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล “ถ่ายโอนอำนาจ” ในการดำเนินการต่าง ๆ เช่น การพิจารณาการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นอำนาจของ อ.ก.ค.ศ. ดังกล่าวให้กับคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลอันจะสอดรับกับหลักการกระจายอำนาจที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ทำให้สามารถแก้ปัญหากรณีการขาดความอิสระคล่องตัวในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาซึ่งทำให้การจัดการศึกษาส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนเนื่องจากสถานศึกษาสามารถคัดเลือกข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพและตรงต่อความต้องการของแต่ละสถานศึกษา

อำนาจหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลจะเทียบได้กับ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา ๒๓ และ ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยมีหลักการสำคัญ คือ “การถ่ายโอนอำนาจ” ส่งต่อให้ถึงโรงเรียนโดยเสนอหลักเกณฑ์และวิธีการให้ ก.ค.ศ. เห็นชอบหรือในกรณีที่มีหลักเกณฑ์อยู่แล้วก็สามารถส่งต่อได้ภายใต้กฎหลักเกณฑ์ และกฎหมายปัจจุบันที่มีอยู่

(๔) โรงเรียนนิติบุคคล และผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคล

เนื่องจากการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) เป็นการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่จะต้องมีความพร้อมและศักยภาพในการจัดการศึกษา ซึ่งต้องมีผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารสถานศึกษาแนวทางนี้อย่างมีความรับผิดรับชอบหรือภายใต้การบริหารแบบธรรมาภิบาล ดังนั้นจึงต้องมีกระบวนการได้มาซึ่งโรงเรียนนิติบุคคลและผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคลดังกล่าว โดย **"การคัดเลือก"** จึงจำเป็นต้องมีการ**ออกหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินการคัดเลือกโรงเรียนนิติบุคคลที่มีความพร้อมและศักยภาพในการจัดการศึกษา และมีหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกหรือสรรหาผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเพื่อทำหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษานั้น** โดยคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลจะทำหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าว รวมทั้งคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลอาจทำหน้าที่เองหรือแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อทำหน้าที่คัดเลือกโรงเรียนนิติบุคคลมีความพร้อมและมีศักยภาพในการจัดการศึกษาและคัดเลือกหรือสรรหาผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเพื่อทำหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว รายละเอียดปรากฏตามรายงานการพิจารณาศึกษา บทที่ ๑๒ ร่างหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการคัดเลือกสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการและการคัดเลือกและสรรหาผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคลที่เข้าร่วมโครงการ

(๕) คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

รูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลตามกรอบแนวคิดนี้มีความจำเป็นอย่างที่จะต้องได้คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลที่มีองค์ความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษา กล่าวคือ คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลจะต้องมีองค์ความรู้และประสบการณ์ที่ครอบคลุมถึงการบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป และการบริหารการเงินและงบประมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรองรับการถ่ายโอนอำนาจ "ด้านการบริหารงานบุคคล" ได้แก่ การสรรหาผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคล การคัดเลือกครู การโอน การย้าย ตลอดจนการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครู จาก อ.ก.ค.ศ. สำนักงานบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล โดยคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ทำหน้าที่ในการออกระเบียบเพื่อเป็นแนวปฏิบัติให้กับคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลจึงมีความจำเป็นต้องมีการกำหนดองค์ประกอบหลักเกณฑ์และวิธีการได้มา ตลอดจนอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลเพื่อรองรับการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพซึ่งองค์ประกอบ หลักเกณฑ์ วิธีการได้มาและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลอาจเทียบเคียงได้กับโรงเรียนเอกชนซึ่งกำหนดสาระสำคัญไว้ในกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน กล่าวคือ

(๑) องค์ประกอบของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนกรรมการเป็นไปตามความยืดหยุ่นของขนาดของแต่ละโรงเรียนนิติบุคคล

(๒) หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหากรรมการ การเลือกประธานกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล พ.ศ. ....

(๓) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๓.๑) กำหนดข้อตกลงในการดำเนินงานของโรงเรียนนิติบุคคล

(๓.๒) พิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับนโยบาย แผน ยุทธศาสตร์ และแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนนิติบุคคลที่สอดคล้องกับข้อเสนอนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา ตามที่คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลกำหนด

(๓.๓) อนุมัติแผนการเงินและงบประมาณประจำปี

(๓.๔) อนุมัติให้ผู้อำนวยการเข้าเป็นคู่สัญญา หรือลงนามในสัญญาหรือข้อตกลงในฐานะผู้แทนโรงเรียนนิติบุคคล

(๓.๕) อนุมัติหลักสูตรสถานศึกษา

(๓.๖) ควบคุมดูแลการดำเนินงานและการบริหารทั่วไป ตลอดจนออกระเบียบข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับโรงเรียนนิติบุคคล โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๓.๗) ดำเนินงานการบริหารงานบุคคลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล หรือ ก.ค.ศ. กำหนดหรือมอบหมาย

(๓.๘) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการ

(๓.๙) ให้ความเห็นชอบการกำหนดค่าธรรมเนียมการศึกษา และค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียนนิติบุคคล

(๓.๑๐) ให้ความเห็นชอบรายงานประจำปี งบการเงินประจำปี และการแต่งตั้งผู้สอบบัญชี

(๓.๑๑) พิจารณาคำร้องทุกข์ของครู ผู้ปกครอง และนักเรียน

(๓.๑๒) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายระบุให้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

(๖) คณะกรรมการตรวจสอบการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล

เมื่อโรงเรียนนิติบุคคลที่ได้รับคัดเลือกซึ่งเป็นสถานศึกษามีความพร้อมและศักยภาพในการจัดการศึกษาสูงจะปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสนองตอบต่อการหลักการของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติที่ให้มีการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา (มาตรา ๙) และกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านวิชาการด้านงบประมาณ และการบริหารทั่วไปในกับสถานศึกษา (มาตรา ๓๙) จึงมีความอิสระและความคล่องตัวสูงขึ้น คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลและผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคลมีอำนาจมากขึ้นจึงควรกำหนดให้มีความรับผิดรับชอบต่อคุณภาพของผู้เรียนสูงเช่นกัน ดังนั้น ควรต้องมีระบบการติดตามตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลและผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคลที่มีความเข้มข้นขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของส่วนราชการตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ กล่าวคือ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมายทำให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ และมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

รูปแบบการตรวจสอบมีลักษณะดังต่อไปนี้

๑. การตรวจสอบระดับสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ควรแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล และผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคลประจำแต่ละภูมิภาคจำนวน ๑๘ ภูมิภาค เทียบเคียงกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง จัดตั้งสำนักงานศึกษาธิการภาค ๑ - ๑๘ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และให้มีตำแหน่งศึกษาธิการภาค จำนวน ๑๘ คน

๒. การตรวจสอบขององค์กรอิสระ

การตรวจสอบโดยองค์กรอิสระตามกฎหมายเฉพาะ ซึ่งองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบในเรื่องสำคัญต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

(๑) สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน เรื่องวินัยทางงบประมาณและการคลัง การกำหนดโทษปรับทางปกครอง การพิจารณาวินิจฉัยความผิดทางวินัยและงบประมาณและการคลัง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๒

(๒) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ทำหน้าที่หลักในการตรวจสอบการทุจริตประพฤติมิชอบในตำแหน่งข้าราชการระดับสูง ข้าราชการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

(๓) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (คณะกรรมการ ป.ป.ท.) ทำหน้าที่หลักในการตรวจการทุจริตประพฤติมิชอบในตำแหน่งของข้าราชการ ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑

๓. การตรวจสอบภายในของสถานศึกษาและของสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งหลักการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ให้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลออกรูปแบบการตรวจสอบการบริหารจัดการภายในของสถานศึกษาในการบริหารจัดการศึกษา ๔ ด้าน

๔. การตรวจสอบโดยสาธารณะ

ตามหลักการของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติกำหนดให้การจัดการศึกษาต้องมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น (มาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒) ซึ่งเป็นกลไกในการตรวจสอบตามธรรมชาติเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษา

(๗) คณะกรรมการนิเทศ ติดตามและประเมินผลคุณภาพมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนนิติบุคคล

ระบบการตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษาถือเป็นกลไกหลักในการตรวจสอบประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางวิชาการของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนภายใต้หลักการดังกล่าว คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลควรจะตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตาม

และประเมินผลคุณภาพมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนนิติบุคคลขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะเพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางวิชาการแก่สถานศึกษานิติบุคคลตามรูปแบบนี้ ซึ่งเทียบเคียงได้กับคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖

(๘) คณะกรรมการพี่เลี้ยง

โรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) จะต้องมีพี่เลี้ยง (Coaching) ที่จะช่วยเหลือดูแลให้ข้อมูลหลักการและข้อเสนอแนะเพื่อปรับพื้นฐานของโรงเรียนในการให้การบริหารจัดการภารกิจทั้ง ๔ ด้านอย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพประสิทธิผล มีการพัฒนาที่มีความมั่นคงและยั่งยืน

๑๐.๒ ความเชื่อมโยงของแต่ละองค์กรจากกรอบแนวคิดโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

๑. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีสำนักบริหารงานเพิ่มขึ้นหนึ่งสำนัก คือ สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล โดยเป็นส่วนราชการตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่..) พ.ศ. .... มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบปฏิบัติราชการ ตามมาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖

๒. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่เป็นองค์กรส่งเสริมให้คำปรึกษา ผลักดัน และขับเคลื่อนการเป็นโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งการออกระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ การคัดเลือกหรือสรรหาผู้อำนวยการสำนักที่จะรองรับปรัชญาและหลักการตามแนวทางการกระจายอำนาจสู่โรงเรียนนิติบุคคลตามเจตนารมณ์และการคัดเลือกสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการตลอดจนแต่งตั้งคณะกรรมการคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานอื่น ๆ ตามความจำเป็นและความเหมาะสมตามควรแก่กรณี

คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลนี้จะต้องกำหนดระเบียบขึ้นมารองรับถึงองค์ประกอบ การได้มา อำนาจและหน้าที่ ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้จะทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการบริหารของสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลและถ่ายโอนอำนาจไปยังโรงเรียนนิติบุคคลและคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล ทั้งนี้ หากจะให้เกิดโรงเรียนนิติบุคคลในสังกัดส่วนราชการอื่น ซึ่งไม่ใช่สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องมีการกำหนดระเบียบ และแนวทางการดำเนินงานแตกต่างออกไปตามกฎหมายและบริบทของส่วนราชการนั้น ๆ เป็นกรณีไป

๓. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มอบอำนาจในด้านการบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ ด้านการเงินและงบประมาณ ให้แก่ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล และผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคลหรือคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลตามคำแนะนำของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล แต่ในส่วนของอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลจะเป็นการมอบอำนาจโดย ก.ค.ศ. ผ่าน อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ไปยังคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล ทั้งนี้ จะต้องมีกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยองค์ประกอบ

หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหา และอำนาจหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษานิติบุคคล พ.ศ. .... ซึ่งจะกำหนดองค์ประกอบการได้มาและอำนาจหน้าที่กำหนดไว้ด้วย ทั้งนี้ คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล และผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคลก็จะใช้อำนาจในการบริหารงานทั่วไป งานวิชาการ งานการเงินและงบประมาณ และการบริหารงานบุคคลร่วมกันภายใต้ระเบียบหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ก.ค.ศ. และอ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลกำหนดที่อยู่ในนโยบายและหลักการเดียวกันอย่างมีเอกภาพและการกระจายอำนาจ ***ดังนั้น ในช่วงเริ่มต้นจะต้องให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันของทุกองค์กร ทั้งผู้บริหาร ประธานกรรมการ กรรมการ ตั้งแต่ระดับบนสุดถึงล่างสุด คือ สถานศึกษาจะต้องเชื่อมั่นในหลักการกระจายอำนาจและมีทัศนะที่ดีต่อการเป็นโรงเรียนนิติบุคคลร่วมกันอย่างแท้จริง มิฉะนั้น การถ่ายโอนอำนาจที่ไปยังสถานศึกษาที่จะเป็นนิติบุคคลซึ่งจะปฏิบัติได้อย่างแท้จริงในงานทั้ง ๔ ด้าน จะเกิดได้ยาก จะมีการดึงอำนาจรวมศูนย์อำนาจหรือการสร้างขั้นตอนใด ๆ ให้เป็นอุปสรรคต่อการเป็นโรงเรียนนิติบุคคลให้เกิดขึ้นได้ จึงควรต้องระมัดระวังในการสรรหาบุคคลมาร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการดังกล่าว***

๔. ในการผลักดันโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ให้เกิดขึ้นและสามารถขับเคลื่อนไปได้ภายใต้กฎหมายหลักที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้นั้น จึงเปรียบเสมือนการนำร่องเพื่อศึกษาวิจัยกำกับควบคู่ไปด้วยก่อนที่จะไปนำไปสู่การยกร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล พ.ศ. .... ที่อยู่ระหว่างดำเนินการและพิจารณาอยู่ตามลำดับ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีคณะกรรมการอีกอย่างน้อยใน ๒ คณะ เช่น ๑. คณะกรรมการตรวจสอบการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล ซึ่งไม่ได้หมายถึงเพียงการตรวจสอบภายในโดยหน่วยงานตรวจสอบภายใน (ตสน.) ที่ตรวจสอบเพียงด้านการเงินและงบประมาณ แต่จะต้องเป็นกรรมการตรวจสอบการใช้อำนาจในทุกด้านทั้งด้านวิชาการ การบริหารทั่วไป และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบริหารงานบุคคลที่มักจะเกิดการแอบแฝงใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม ขาดหลักธรรมาภิบาล จึงเป็นหน้าที่สำคัญของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการบริหารโครงการโรงเรียนนิติบุคคล สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ก.ค.ศ. และ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญฯ และ อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลที่จะต้องร่วมกันกำหนดให้มีคณะกรรมการตรวจการบริหารจัดการของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลและผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคลผู้ใช้อำนาจที่ได้รับการถ่ายอำนาจหรือมอบอำนาจไปให้อย่างจริงจังและตรวจสอบภายใต้หลักธรรมาภิบาลมีความรับผิดชอบตามอำนาจและหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบอย่างแท้จริง ๒) ส่วนอีกคณะหนึ่งต้องทำหน้าที่เป็นตัวช่วยสำคัญในการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching) การนิเทศการประเมินผลเพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือเป็นพี่เลี้ยงที่จะนำมาให้โรงเรียนนิติบุคคลก้าวสู่ความสำเร็จโดยมีผลสัมฤทธิ์ คุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาเป็นตัวตั้งที่จะต้องให้ทุกสถานศึกษาดำเนินการได้อย่างเข้มแข็งภายใต้ทรัพยากร บริบท สภาพแวดล้อม และกระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การสอนการนิเทศภายในและภายนอกเพื่อให้โรงเรียนนิติบุคคลประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและประการสำคัญคือ การทำหน้าที่วิจัยและประเมินผลเพื่อนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนนิติบุคคลรุ่นต่อไปได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

แผนภาพกรอบแนวคิดโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
ก.ค.ศ.
▪ กระจายอำนาจ
▪ มอบอำนาจ
ด้านบริหารงานบุคคล
ด้านการบริหารทั่วไป
ด้านวิชาการ
ด้านการเงินงบประมาณ
คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล
ผอ.สำนักฯ ทำหน้าที่เป็นเลขานุการ
▪ ออกระเบียบ
▪ กฎ หลักเกณฑ์
▪ แนวปฏิบัติ
สำนักต่าง ๆ ใน สพฐ.
อ.ก.ค.ศ. ส่วนราชการ (สำนัก) (หน้าที่เสมือน สพท.)
สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)
กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการภายใน สพฐ.
กศจ.
การถ่ายโอนอำนาจ
*ยังไม่ได้จำกัดจำนวนโรงเรียนที่แน่นอน เพราะ ต้องมีการคัดเลือกโดย
(๑) หลักเกณฑ์ที่ คกก. กำหนด
(๒) จัดให้มี คกก. คัดเลือก
(๓) มีการประเมินความพร้อม
คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล
โรงเรียนนิติบุคคลที่ได้รับคัดเลือก
ผู้อำนวยการ
สมาคมผู้ปกครอง/ศิษย์เก่า องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น
ด้านการบริหารทั่วไป
ด้านวิชาการ
ด้านการเงินงบประมาณ
ด้านบริหารงานบุคคล
ด้านการบริหารทั่วไป
ด้านวิชาการ
ด้านการเงินงบประมาณ
ด้านบริหารงานบุคคล
คณะกรรมการตรวจสอบการบริหารจัดการ
คณะกรรมการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลคุณภาพมาตรฐานการศึกษา
วิจัยและพัฒนา

หน้าว่าง

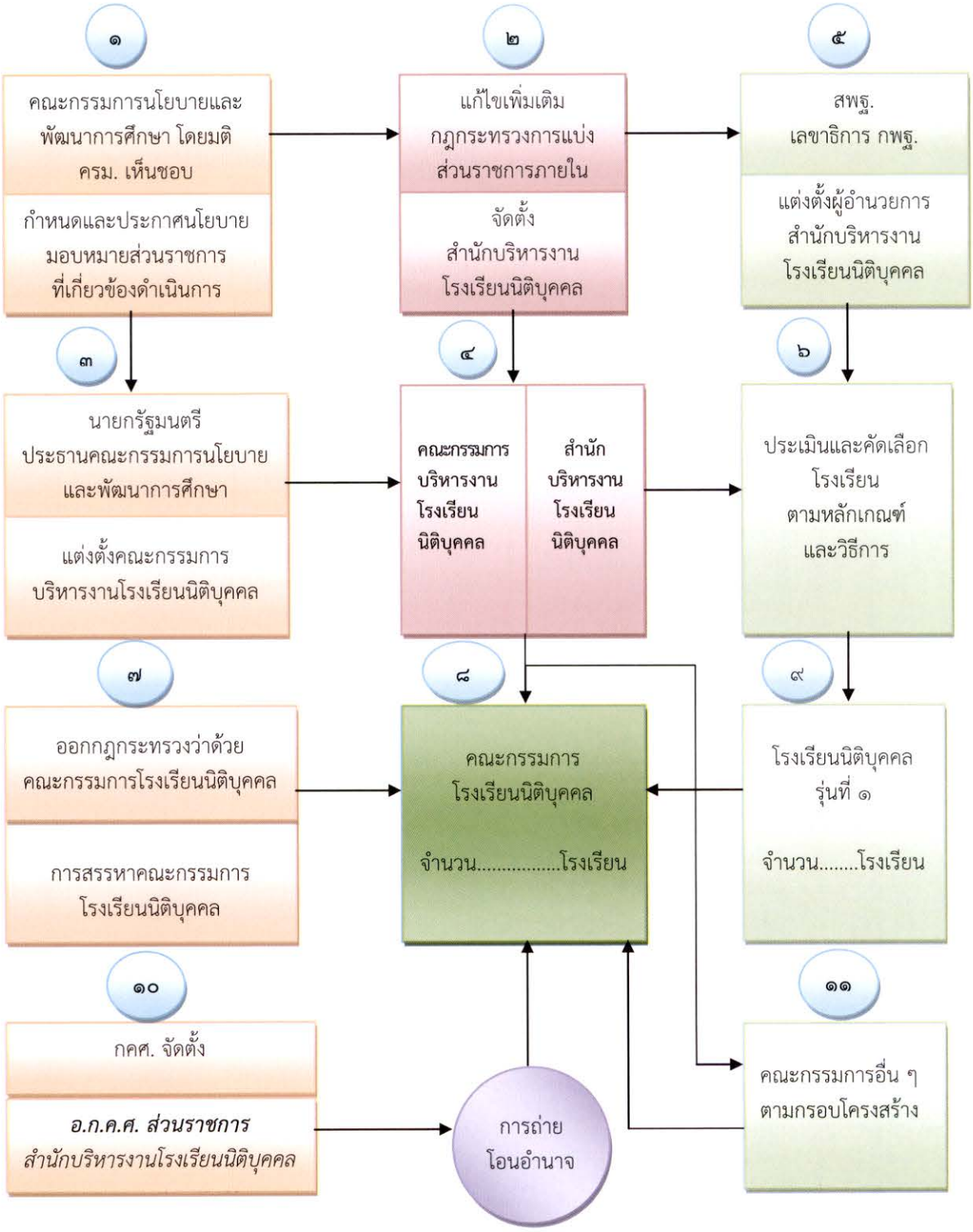
บทที่ ๑๑
แผนแสดงเส้นทางไปสู่ความสำเร็จ (Road map)
โรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

หน้าว่าง

บทที่ ๑๑

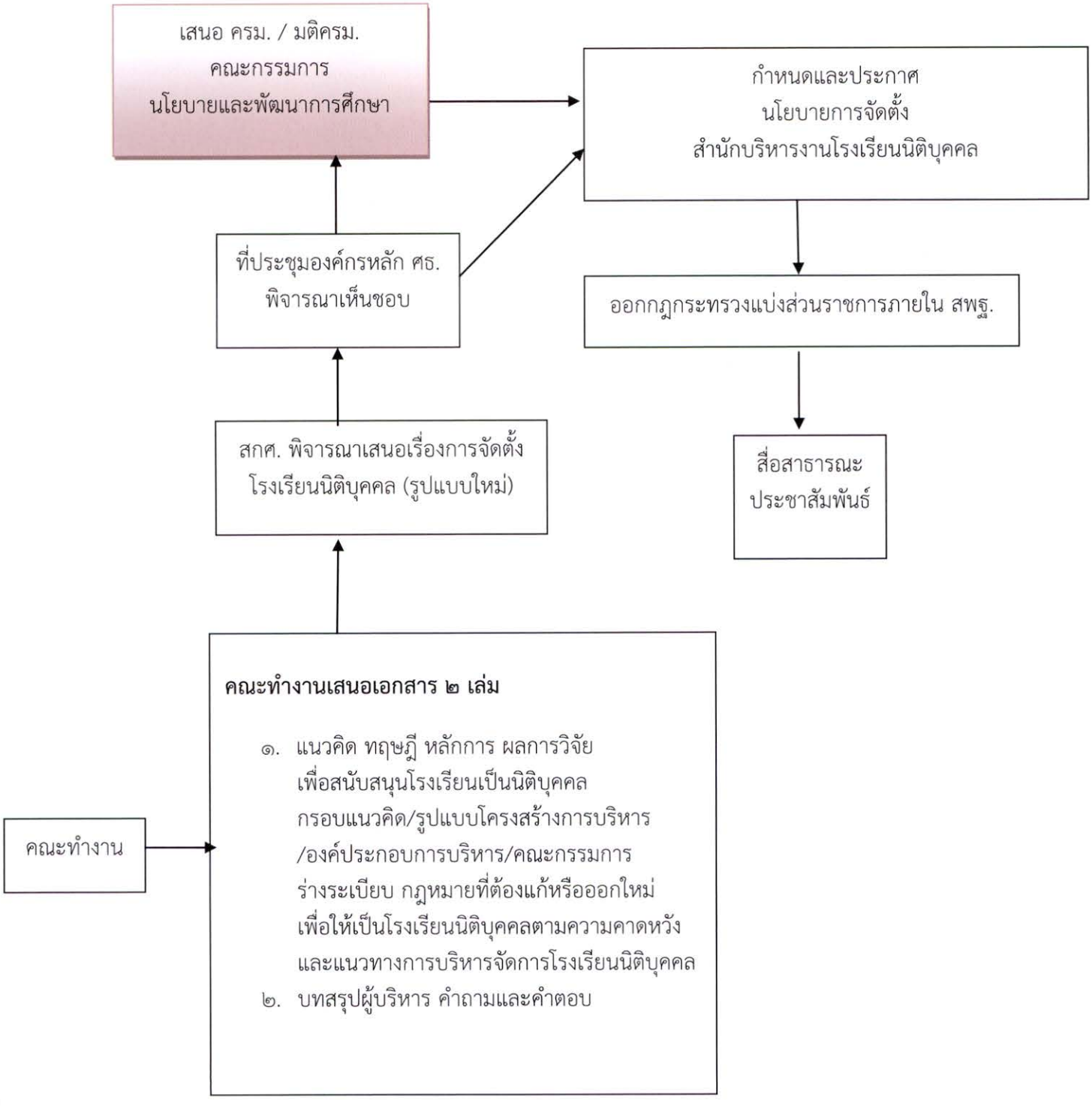
แผนแสดงเส้นทางไปสู่ความสำเร็จ (Road map) โรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

เพื่อให้เห็นแผนที่การเดินทางของกระบวนการในการเป็นโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) จึงนำเสนอเป็นกระบวนการตามลำดับ ตามแผนภาพดังนี้

จากแผนภาพแสดงเส้นทางของกระบวนการดำเนินการที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ (Road Map) โรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ดังที่นำเสนอแล้ว ในลำดับต่อไปจะเป็นกระบวนการดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติม หรือปรับปรุงกฎกระทรวง ระเบียบ และคำสั่งที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

๑๑.๑ ผังและตัวชี้วัดของกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดตั้งสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

ตัวชี้วัด

๑. เอกสารจำนวน ๒ เล่ม ได้แก่

๑.๑ แนวคิด ทฤษฎี หลักการ ผลการวิจัย เพื่อสนับสนุนโรงเรียนเป็นนิติบุคคล กรอบแนวคิด รูปแบบโครงสร้างการบริหาร องค์ประกอบการบริหาร คณะกรรมการร่างระเบียบ กฎหมายที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงใหม่เพื่อให้เป็นโรงเรียนนิติบุคคล ตามความคาดหวังและแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล

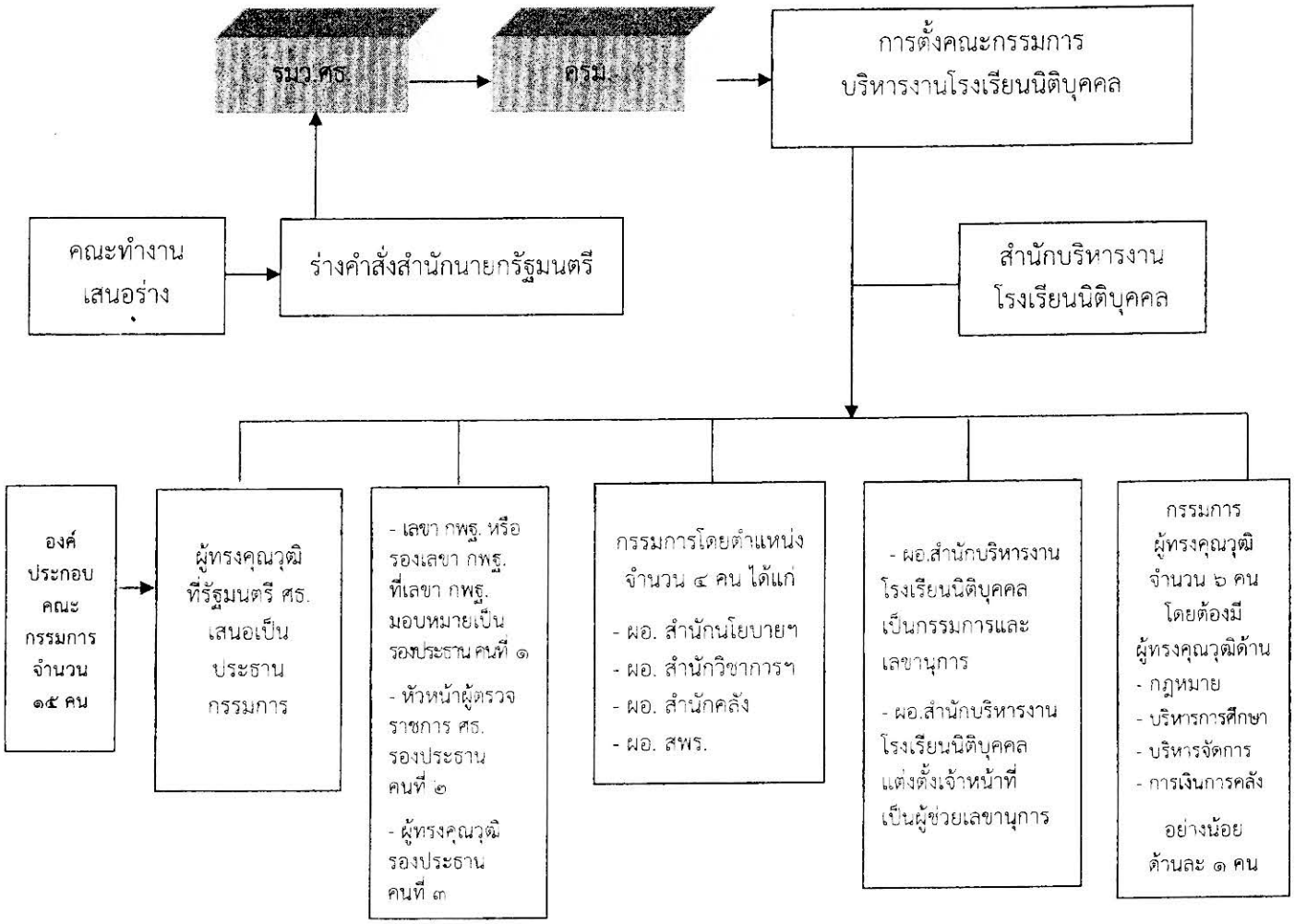
๑.๒ บทสรุปผู้บริหาร คำถามและคำตอบ

๒. เสนอคณะกรรมการนโยบายและพัฒนาการศึกษา

๓. การประกาศนโยบายการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคลแนวใหม่

๔. กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

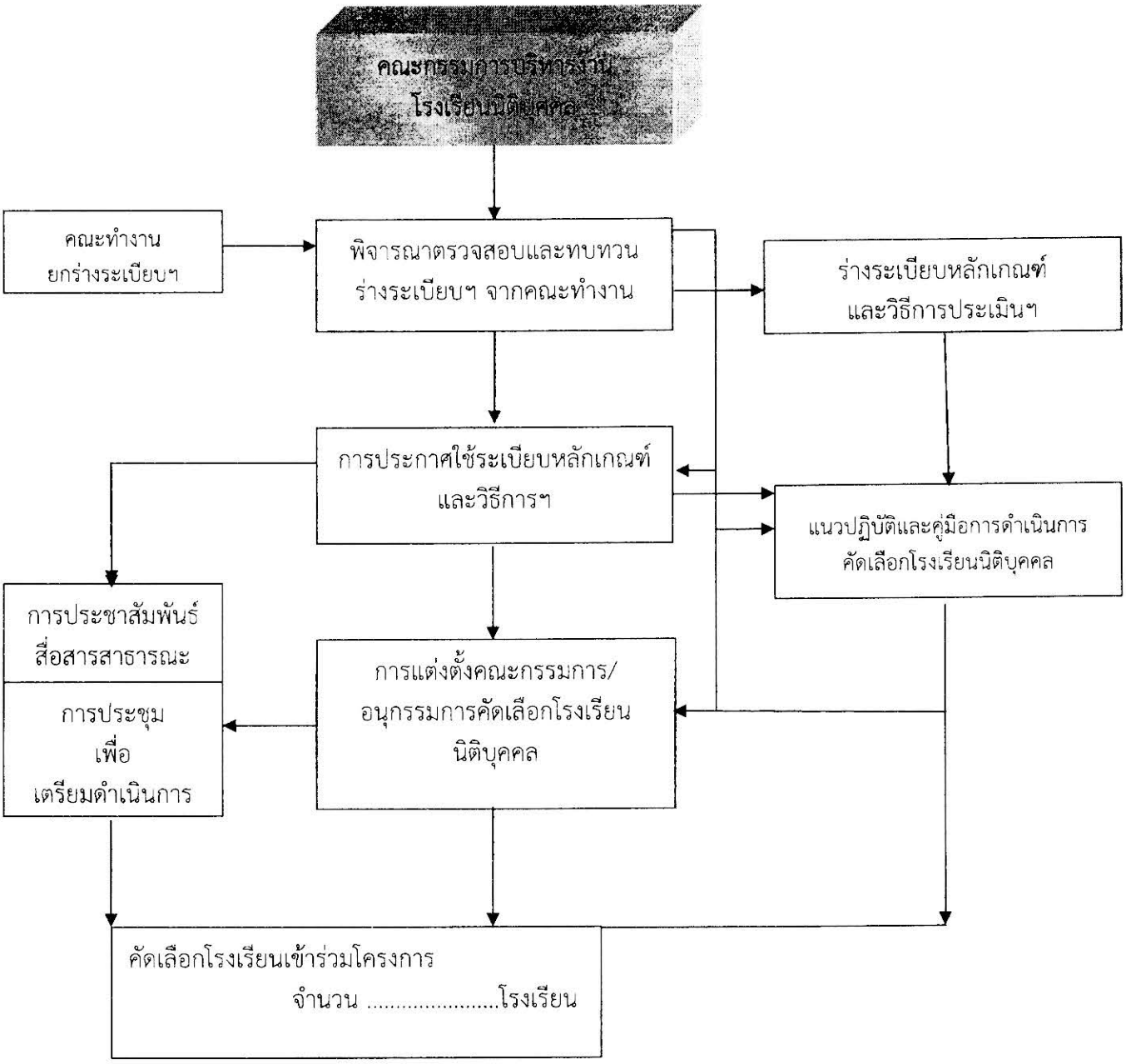
๑๑.๒ ผังและตัวชี้วัดของคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

ตัวชี้วัด

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

๑๑.๓ ผังและตัวชี้วัดของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนิติบุคคล

ตัวชี้วัด

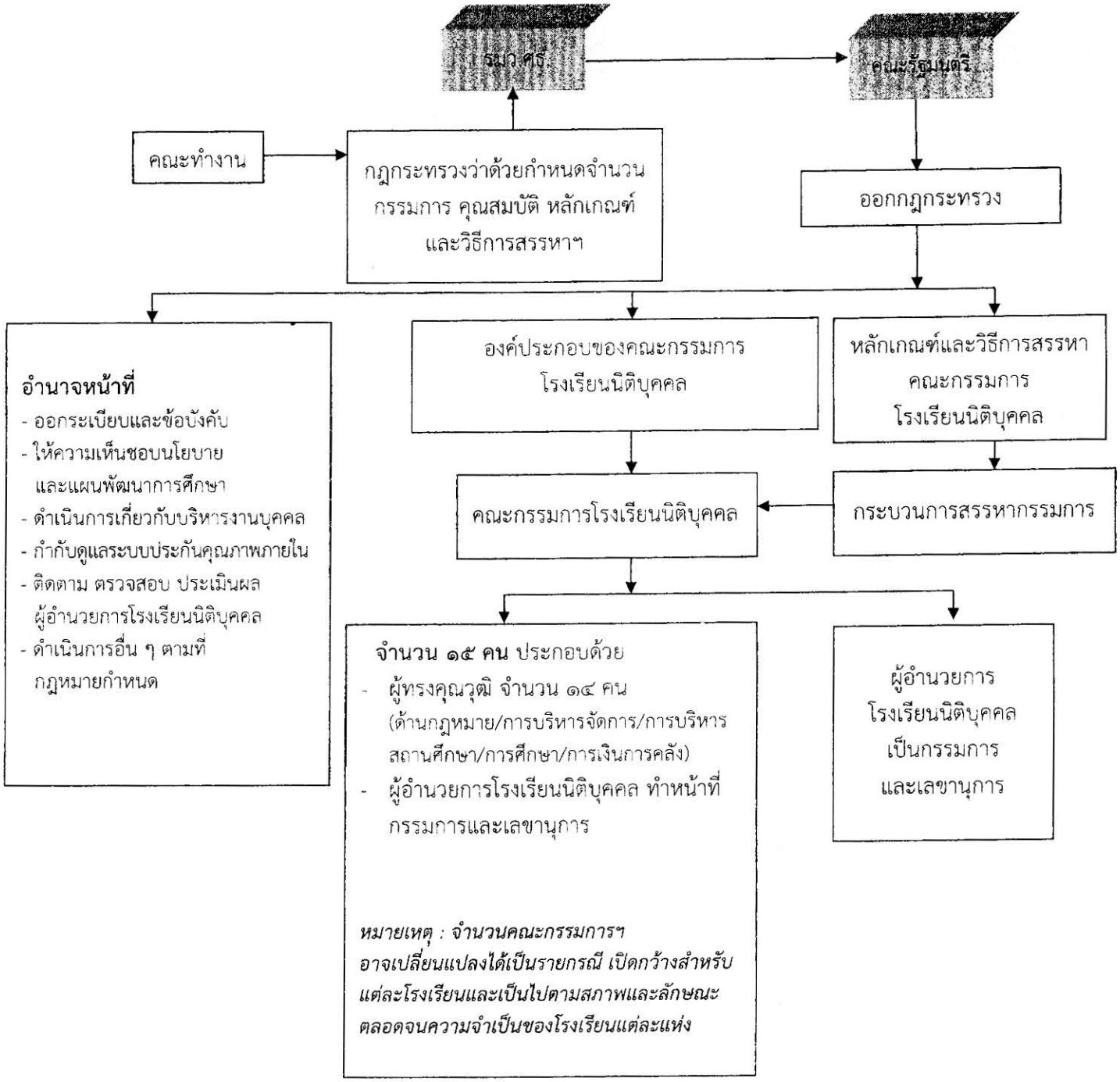
๑. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนิติบุคคล

๒. แนวปฏิบัติและคู่มือการดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนนิติบุคคลเข้าร่วมโครงการ

๓. การประชาสัมพันธ์

๔. ผลการคัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ

๑๑.๔ ผังและตัวชี้วัดของกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

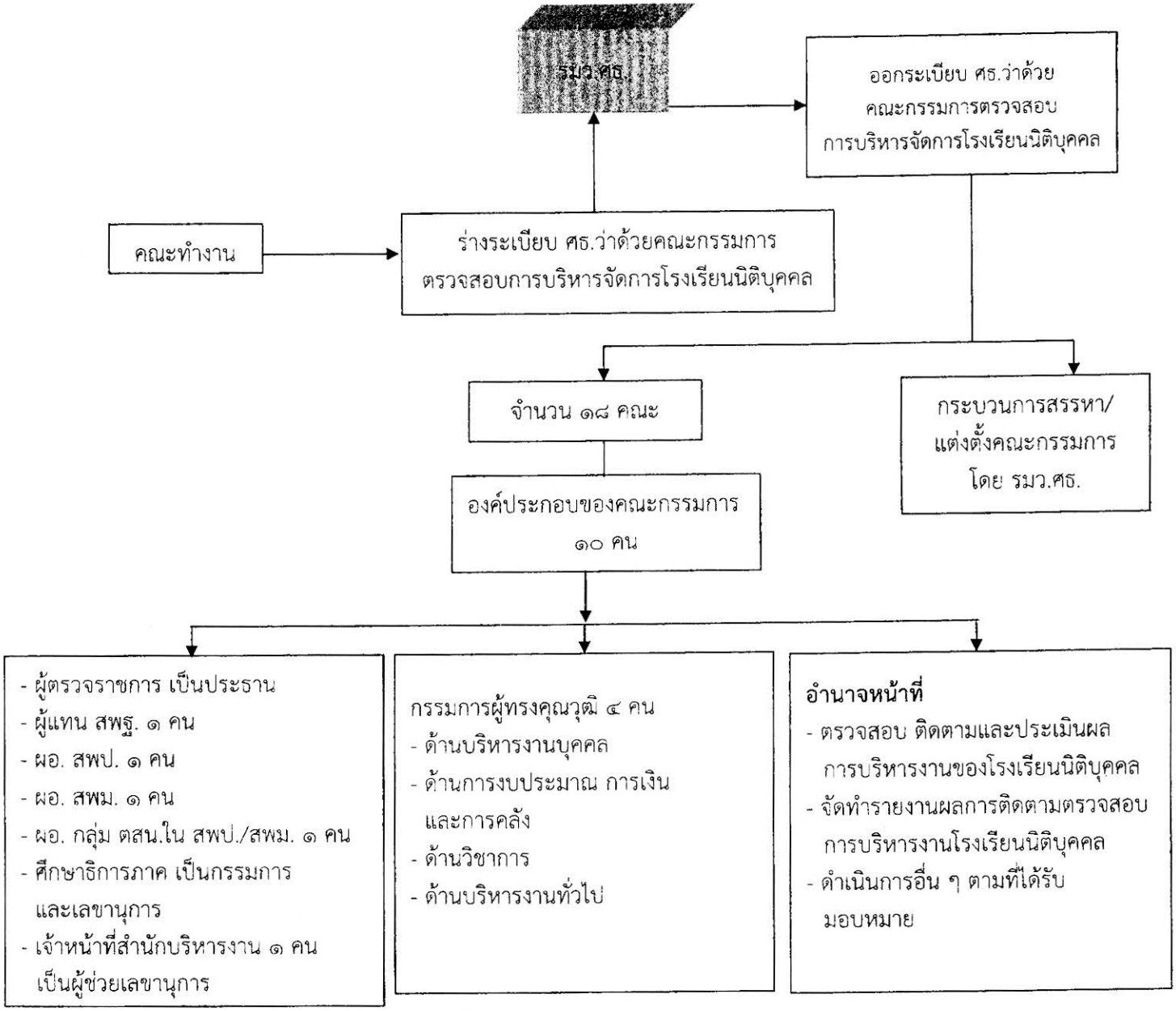
ตัวชี้วัด

๑. กฎกระทรวงว่าด้วยกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล โดยผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๒. แนวปฏิบัติและคู่มือการสรรหาคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

๓. การประชาสัมพันธ์/การประชุมเพื่อเตรียมดำเนินการ

๑๑.๕ ผังและตัวชี้วัดของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการตรวจสอบการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล

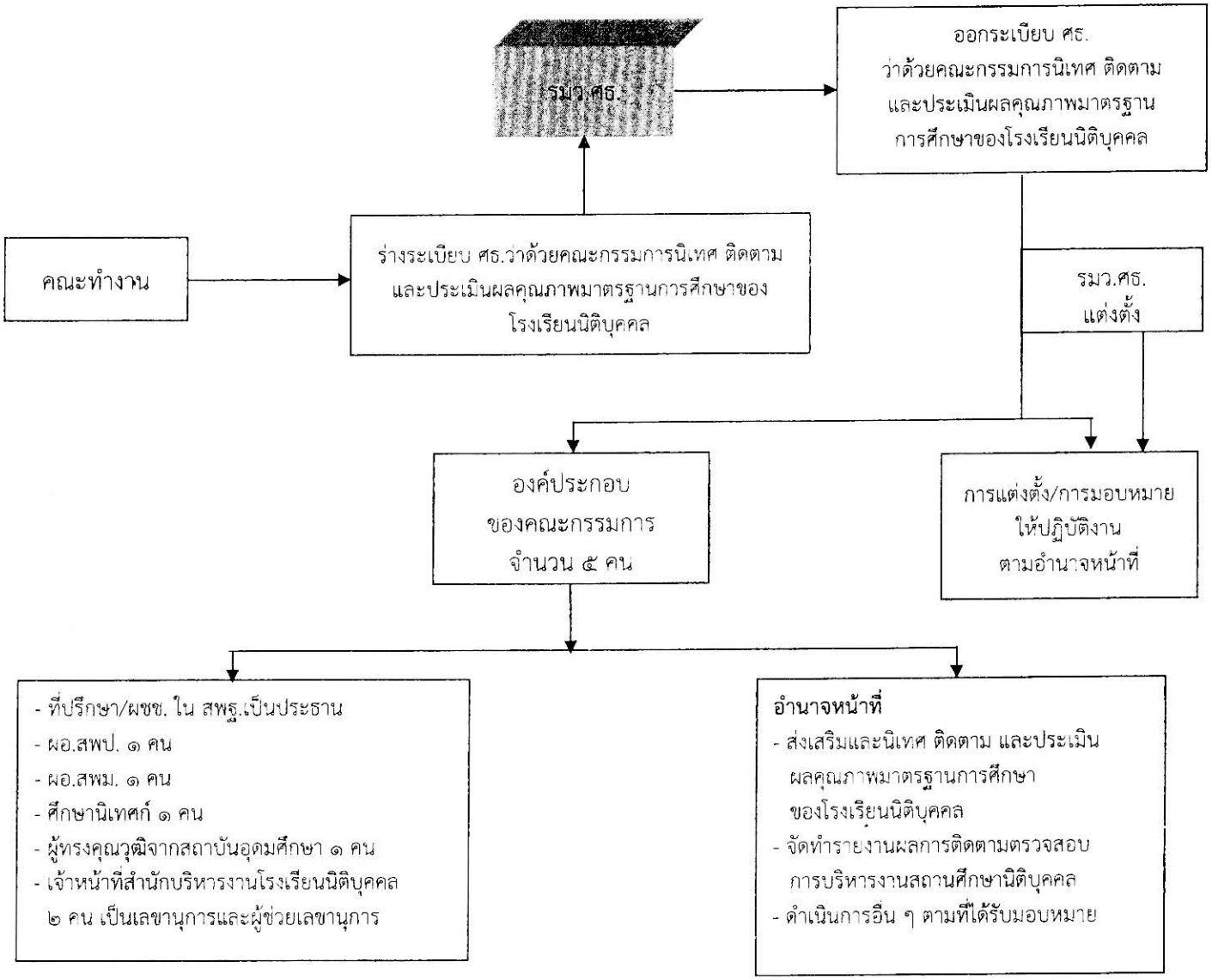
ตัวชี้วัด

๑. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการตรวจสอบการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล

๒. แนวปฏิบัติและคู่มือการสรรหาคณะกรรมการตรวจสอบการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล

๓. การประชาสัมพันธ์และการประชุมเพื่อเตรียมดำเนินการ

๑๑.๖ ผังและตัวชี้วัดของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลคุณภาพมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนนิติบุคคล

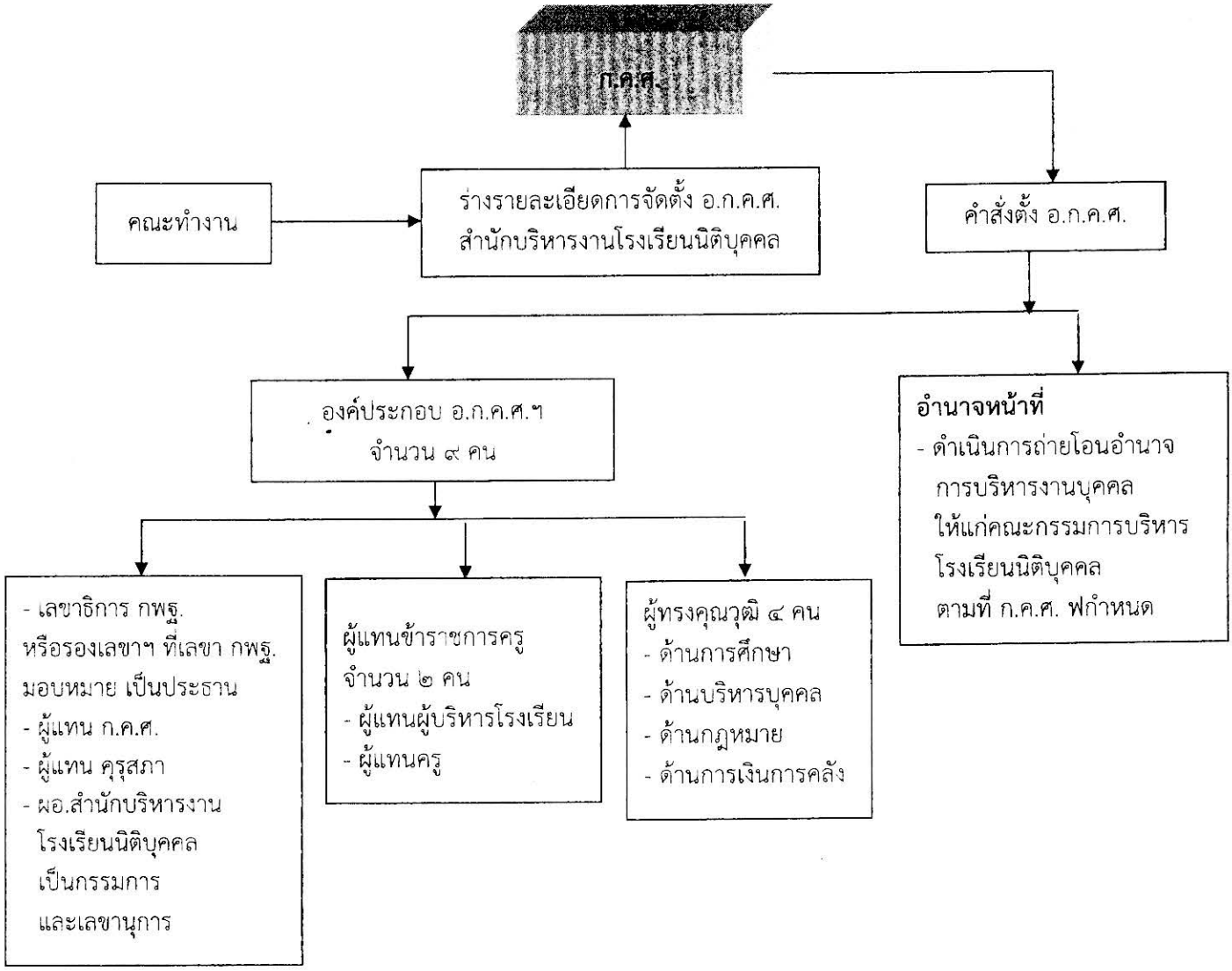

ตัวชี้วัด

๑. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการส่งเสริมและนิเทศ ติดตาม และประเมินผลคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนนิติบุคคล

๒. แนวปฏิบัติและคู่มือการคณะกรรมการส่งเสริมและนิเทศ ติดตาม และประเมินผลคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนนิติบุคคล

๑๑.๗ ผังและตัวชี้วัดของการจัดตั้ง อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

ตัวชี้วัด

คำสั่งแต่งตั้ง อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

หน้าว่าง

บทที่ ๑๒
ร่างกฎหมายที่ต้องดำเนินการสำหรับโรงเรียนนิติบุคคล
(รูปแบบใหม่)

หน้าว่าง

บทที่ ๑๒

ร่างกฎหมายที่ต้องดำเนินการสำหรับโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

๑๒.๑ แนวทางการดำเนินการจัดตั้งสำนักงานบริหารโรงเรียนนิติบุคคล

เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความจำเป็นต้องตั้งสำนักงานบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลภายในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยต้องดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนดในหนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร ๑๒๐๐/ว๑๓ ลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๐ เรื่องการชักช้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐว่าหากส่วนราชการใดมีความประสงค์ปรับปรุง แก้ไข จัดโครงสร้างภายในของส่วนราชการส่วนราชการจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีด่วนที่สุดที่ นร ๐๕๐๓/๑๓๔๔๔ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๐ เรื่อง การชักช้อมความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐ และเอกสารการชักช้อมความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดหน่วยงานของรัฐและเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอให้มีการตราพระราชบัญญัติ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการโดยสรุปดังต่อไปนี้

(๑) ให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้ง *“คณะทำงานแบ่งส่วนราชการภายในกรม”* โดยมีผู้แทนหน่วยงานกลาง ประกอบด้วย ผู้แทนจากสำนักงาน ก.พ. สำนักงาน ก.พ.ร. งบประมาณ กระทรวงการคลัง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เข้าร่วมเป็นคณะทำงานดังกล่าว และมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นฝ่ายเลขานุการ

(๒) ให้คณะทำงานแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงาน เสนอร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการต่อคณะกรรมการพัฒนาโครงสร้างระบบราชการของกระทรวง

(๓) การพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

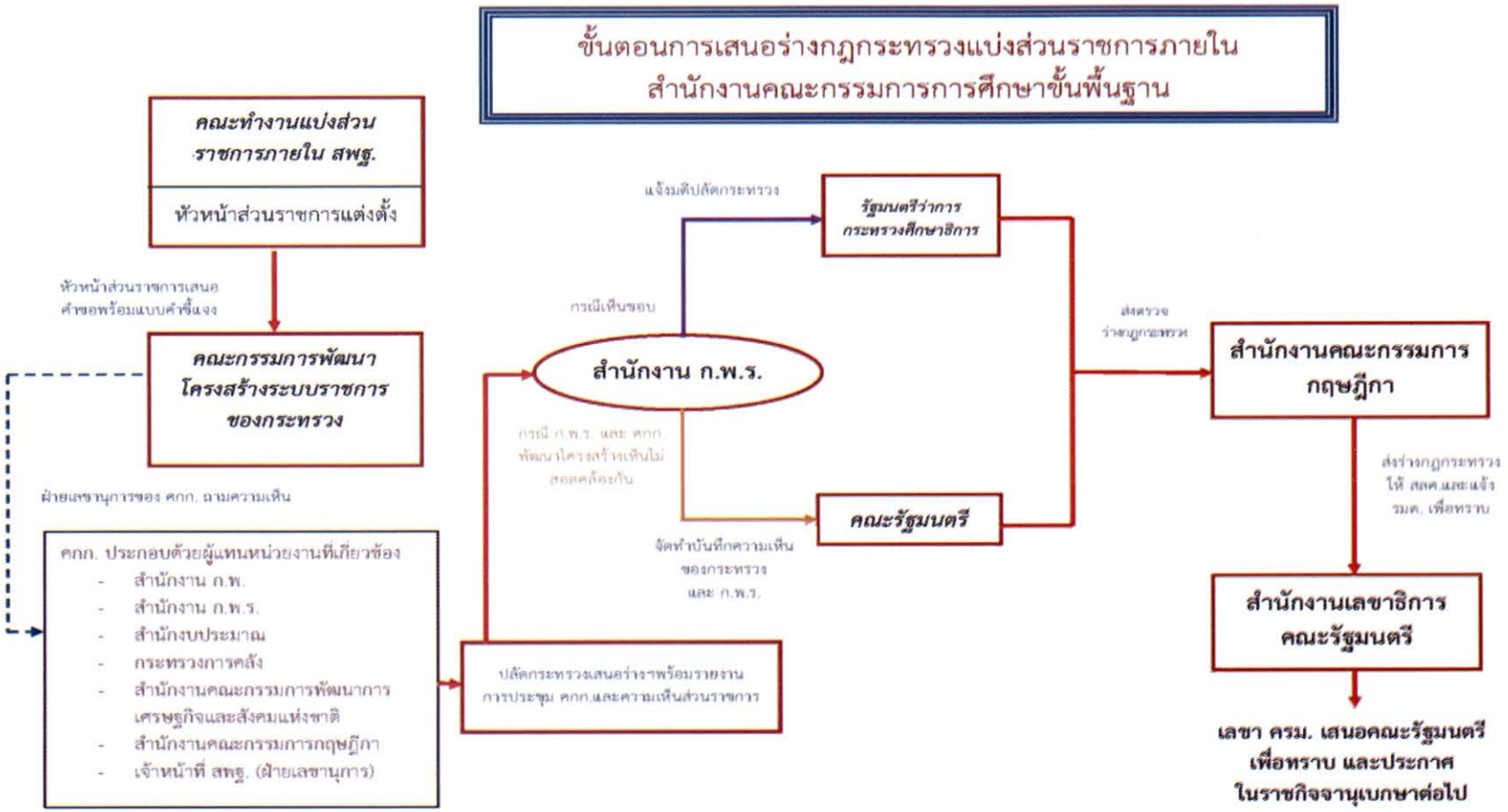
(๓.๑) กรณีที่คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการให้ความเห็นชอบให้ส่งร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการที่คณะกรรมการพัฒนาโครงสร้างระบบราชการของกระทรวงพิจารณาแล้ว ให้คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) พิจารณาให้ความเห็นชอบ

(๓.๒) กรณีที่คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการไม่เห็นชอบกรณีที่คณะกรรมการ ก.พ.ร. และคณะกรรมการพัฒนาโครงสร้างระบบราชการของกระทรวงมีความเห็นไม่สอดคล้องกันให้สำนักงาน ก.พ.ร. ส่งร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาและส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้วดำเนินการต่อไป

(๔) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการส่งร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการดังกล่าวให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา

(๕) ให้ส่งร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาแล้วเสร็จให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีทราบ

(๖) สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีดำเนินการเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

อ้างหนังสือของสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร ๑๒๐๐/ว ๑๓ ลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๐ เรื่อง การซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐ

ร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่..) พ.ศ. ...

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่..) พ.ศ. ...

หลักการ

ให้มีสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลขึ้นในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อทำหน้าที่ ส่งเสริม สนับสนุนการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคลให้มีศักยภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๘ และมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้อำนาจรัฐมนตรีในการกำหนดการแบ่งส่วนราชการในของส่วนราชการของกระทรวงศึกษาธิการให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ร่าง

กฎกระทรวง

แบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่..)

พ.ศ. ...

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ให้เพิ่มความต่อไปนี้ในข้อ ๓ (๑๑) แห่งกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖

"ข้อ ๓ ส่วนราชการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

.....ฯลฯ .....

(๑๑) สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) จัดทำข้อเสนอนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาของโรงเรียนนิติบุคคลเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไปต่อคณะกรรมการบริหารโครงการ

(ข) จัดทำมาตรฐานและแผนพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนนิติบุคคล

(ค) จัดทำมาตรฐานตำแหน่งของบุคลากรในโรงเรียนนิติบุคคลเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษานำไปดำเนินการ

(ง) เสนอต่อคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลเพื่อดำเนินการออกกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และมติคณะรัฐมนตรี เพื่อให้การดำเนินการของโรงเรียนนิติบุคคลมีความคล่องตัว

(จ) จัดทำแนวทางในการนิเทศติดตามและประเมินผลคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนนิติบุคคล

(ฉ) จัดทำแนวทางในการตรวจสอบการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล

(ช) ประสานการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอน และการเรียนรู้ในโรงเรียนนิติบุคคล

(ซ) ประสานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการของโรงเรียนนิติบุคคล

(ฌ) ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมอบหมาย"

ให้ไว้ ณ วันที่ .. เดือน .... พ.ศ. ....

.....

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

๑๒.๒ แนวทางการดำเนินการจัดทำระเบียบ คำสั่งเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล

เมื่อพิจารณากฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับการบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ กล่าวคือ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่พิจารณานโยบาย แผนมาตรฐานและหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเสนอแนะในการออกระเบียบ หลักเกณฑ์ และประกาศเกี่ยวกับการบริหารงานของสำนักงาน จะเห็นว่าคณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่เพียง***เสนอแนะในการออกระเบียบ หลักเกณฑ์ และประกาศเกี่ยวกับการบริหารงานของสำนักงาน แต่ไม่มีหน้าที่ในการออกระเบียบที่เกี่ยวกับการบริหารของสำนักงานเอง ซึ่งรวมถึงระเบียบและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลที่จะเกิดขึ้นใหม่เพื่อบริหารโรงเรียนนิติบุคคลในโครงการนำร่องด้วย*** ซึ่งกรณีอาจแบ่งการดำเนินการออกเป็นสองกรณี

กรณีที่ ๑ กฎกระทรวง ระเบียบและคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลที่จะเกิดขึ้นใหม่เพื่อบริหารโรงเรียนนิติบุคคลในโครงการนำร่อง

คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลเสนอระเบียบและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลในโครงการนำร่อง ผ่านคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และกำหนดนโยบาย เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงานในกระทรวงศึกษาธิการให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภาหรือที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ (มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง) และมีอำนาจในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง) ซึ่งระเบียบกระทรวงศึกษาธิการและคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของสำนักงานบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ได้แก่

(๑) คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

(๒) กฎกระทรวงกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

(๓) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการตรวจสอบการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล

(๔) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการนิเทศ ติดตามและประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนนิติบุคคล

(๕) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนิติบุคคล

(๖) คำสั่ง อ.ก.ค.ศ. สำนักงานบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล เรื่อง การมอบอำนาจให้คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลดำเนินการเกี่ยวกับบริหารงานบุคคล

กรณีที่ ๒ การออกหลักเกณฑ์หรือคำสั่งที่มีลักษณะเป็นนโยบายของคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

การออกหลักเกณฑ์ที่มีในลักษณะเชิงนโยบายการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล สามารถออกหลักเกณฑ์หรือผลักดันให้มีการออกคำสั่งได้ตามความจำเป็นตามภารกิจ

(๑) หลักเกณฑ์และวิธีการการสรรหาผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคล พ.ศ. ....

๑๒.๒.๑ กฎกระทรวง ระเบียบ คำสั่งที่เกี่ยวข้องกับสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลที่จะเกิดขึ้นใหม่เพื่อบริหารโรงเรียนนิติบุคคลในโครงการนำร่อง

(๑) คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

ก. กรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล แต่งตั้งโดยมติคณะรัฐมนตรีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเสนอจำนวนสิบห้าคน ประกอบด้วยกรรมการ ๒ ส่วน คือ ผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการโดยตำแหน่ง

ข. องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ได้แก่

(๑) ผู้ทรงคุณวุฒิที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเสนอ เป็นประธานกรรมการ

(๒) เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือรองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมอบหมาย เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง

(๓) หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นรองประธานคนที่สอง

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเสนอ เป็นรองประธานคนที่สาม

(๕) ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๖) ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๗) ผู้อำนวยการสำนักการคลังและสินทรัพย์
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๘) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๙) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหกคน ซึ่งอย่างน้อยต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายจำนวนหนึ่งคน

(๑๐)ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกรรมการและเลขานุการ

(๑๑) เจ้าหน้าที่สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลที่ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ค. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมโรงเรียนนิติบุคคลให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

(๒) พิจารณาให้ความเห็นชอบในเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑.๑) แผนพัฒนาและปฏิบัติการประจำวันของสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

(๑.๒) กรอบวงเงินงบประมาณเรื่องพัฒนาโรงเรียนนิติบุคคล

(๓) แต่งตั้งหรือถอดถอนคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

(๔) ยับยั้งการดำเนินการของคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลหรือผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคล ในกรณีที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(๕) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๖) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หลักเกณฑ์และวิธีการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบริหารงานในโรงเรียนนิติบุคคลมีความคล่องตัว

(๗) กำหนดแนวทางในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนนิติบุคคล

(๘) กำหนดแนวทางในการตรวจสอบการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล

(๙) ประสานการดำเนินงานกับคณะกรรมการ อนุกรรมการ ส่วนราชการและองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๑๐) ปฏิบัติงานอื่นตามที่นายกรัฐมนตรีและหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมอบหมาย

ทั้งนี้ ในกรณีที่นำเสนอร่างและขอบเขตการกำหนดอำนาจ หน้าที่ และหรือหลักเกณฑ์วิธีการต่าง ๆ เป็นเพียงการยกร่างเพื่อเสนอต่อส่วนราชการที่มีหน้าที่ในการดำเนินการและเสนอกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น จึงสามารถปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมในรายละเอียดต่าง ๆ ในช่วงระหว่างขั้นตอนการดำเนินการตรากฎหมาย และออกระเบียบ หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งโรงเรียนนิติบุคคลในรูปแบบใหม่นี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ร่าง

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ .. / ....

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

โดยที่ประเทศไทยอยู่ในช่วงของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งกลุไกความสำเร็จกลไกหนึ่ง คือ การปรับบทบาทให้สถานศึกษาที่สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความพร้อมและมีความเป็นอิสระในการบริหารงานในด้านบริหารงานทั่วไป บริหารงานบุคคล บริหารงานวิชาการ และบริหารงบประมาณอันจะส่งผลให้เด็กไทยได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินการดังกล่าวเป็นไปโดยความเรียบร้อย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีจึงแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ดังนี้

องค์ประกอบ

๑. ผู้ทรงคุณวุฒิที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเสนอ	ประธานกรรมการ
๒. เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือรองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมอบหมาย	รองประธานคนที่หนึ่ง
๓. หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ	รองประธานคนที่สอง
๔. ผู้ทรงคุณวุฒิที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเสนอ	รองประธานคนที่สาม
๕. ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	กรรมการ
๖. ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	กรรมการ
๗. ผู้อำนวยการสำนักการคลังและสินทรัพย์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	กรรมการ
๘. ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	กรรมการ
๙. ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
๑๐. ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
๑๑. ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
๑๒. ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ

๑๓. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย	กรรมการ
๑๔. ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	กรรมการ และเลขานุการ
๑๕. เจ้าหน้าที่สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล	ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖. เจ้าหน้าที่สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล	ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

(๑) กำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมโรงเรียนนิติบุคคลให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

(๒) พิจารณาให้ความเห็นชอบในเรื่อง ดังต่อไปนี้

๑) แผนพัฒนาและปฏิบัติการประจำวันของสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

๒) กรอบวงเงินงบประมาณเรื่องพัฒนาโรงเรียนนิติบุคคล

(๓) แต่งตั้งหรือถอดถอนคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

(๔) ยับยั้งการดำเนินการของคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลหรือผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคล ในกรณีที่เป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย

(๕) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๖) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หลักเกณฑ์และวิธีการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบริหารงานในโรงเรียนนิติบุคคลมีความคล่องตัว

(๗) กำหนดแนวทางในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนนิติบุคคล

(๘) กำหนดแนวทางในการตรวจสอบการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล

(๙) ปฏิบัติงานอื่นตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ .. เดือน .... พ.ศ. ....

.....

นายกรัฐมนตรี

(๒) กฎกระทรวงกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล พ.ศ. ....

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๘ วรรคสามแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อออกกฎกระทรวงกับสถานศึกษานิติบุคคลในโครงการนำร่องที่มีสภาพความเป็นอิสระในการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล บริหารงบประมาณ และงานวิชาการและลักษณะปฏิบัติงานแตกต่างไปจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไป

ก. จำนวนคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลกำหนดให้มีสิบห้าคนเท่ากันทุกโรงเรียนเนื่องจากเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมอยู่แล้ว เว้นแต่โรงเรียนที่มีความประสงค์จะให้มีจำนวนคณะกรรมการแตกต่างไปจากนี้ เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการก็สามารถกระทำได้โดยเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

ข. องค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสิบสี่คน โดยต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย การบริหารการศึกษา การบริหารจัดการ การเงินการคลัง อย่างน้อยด้านละหนึ่งคน และผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

ค. คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของประธานและกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

(๑) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์

(๒) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(๓) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๔) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๕) ไม่เป็นคู่สัญญาหรือมีข้อผูกพันด้านผลประโยชน์กับโรงเรียนนิติบุคคลนั้น

นอกจากคุณสมบัติข้างต้น ประธานกรรมการและกรรมการจะต้องไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่ลูกจ้าง ที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญของโรงเรียนนิติบุคคล ซึ่งมีสัญญาจ้างกับโรงเรียนนิติบุคคล

ง. หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาและเลือกประธานกรรมการและกรรมการ

จ. การพ้นจากตำแหน่งนอกจากการพ้นเนื่องจากครบวาระการดำรงตำแหน่ง

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ทำให้เสื่อมเสียต่อสถานศึกษาหรือหย่อนความสามารถ

ฉ. อำนาจหน้าที่

คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลโรงเรียนนิติบุคคล ให้ดำเนินการเพื่อเป็นไปเพื่อคุณภาพการศึกษาตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้ รวมทั้งให้มีความเป็นอิสระในการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล บริหารงบประมาณ และงานวิชาการ เท่าที่ไม่ขัดแย้งกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และให้มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดข้อตกลงในการดำเนินงานของโรงเรียนนิติบุคคล

(๒) พิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับนโยบาย แผน ยุทธศาสตร์ และแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนนิติบุคคลที่สอดคล้องกับข้อเสนอนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาตามที่คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลกำหนด

(๓) อนุมัติแผนการเงินและงบประมาณประจำปี

(๔) อนุมัติให้ผู้อำนวยการเข้าเป็นคู่สัญญา หรือลงนามในสัญญาหรือข้อตกลงในฐานะผู้แทนโรงเรียนนิติบุคคล

(๕) อนุมัติหลักสูตรสถานศึกษา

(๖) ควบคุมดูแลการดำเนินงานและการบริหารทั่วไป ตลอดจนออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับโรงเรียนนิติบุคคล โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๗) ดำเนินงานการบริหารงานบุคคลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล หรือ ก.ค.ศ. กำหนดหรือมอบหมาย

(๘) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการ

(๙) ให้ความเห็นชอบการกำหนดค่าธรรมเนียมการศึกษา และค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียนนิติบุคคล

(๑๐) ให้ความเห็นชอบรายงานประจำปี งบการเงินประจำปี และการแต่งตั้งผู้สอบบัญชี

(๑๑) พิจารณาคำร้องทุกข์ของครู ผู้ปกครอง และนักเรียน

(๑๒) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายระบุให้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

ช. ให้ดำเนินการสรรหา เลือก และแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการแทนภายในเก้าสิบวัน เว้นแต่วาระของกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่ดำเนินการก็ได้ ให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

ซ. ให้ดำเนินการสรรหากรรมการใหม่ภายในเก้าสิบวันก่อนครบวาระ และให้ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการและกรรมการซึ่งแต่งตั้งใหม่เข้ามารับหน้าที่

ฌ. ในวาระเริ่มแรกให้ผู้อำนวยการดำเนินการสรรหาและเลือกประธานกรรมการและกรรมการ ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

ญ. ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นฐานเดิมทำหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีคณะกรรมการชุดใหม่

ร่าง

กฎกระทรวง

กำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา
การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจาก
ตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

พ.ศ. ....

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๔๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ กับมาตรา ๘ และมาตรา ๓๘ วรรคสองและวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวง ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกฎกระทรวงนี้

"โรงเรียนนิติบุคคล" หมายความว่า โรงเรียนในโครงการและสังกัดสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับงบประมาณจากรัฐแต่ละแห่ง

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลแต่ละแห่ง

"กรรมการ" หมายความว่า กรรมการโรงเรียนนิติบุคคลแต่ละแห่ง

"ผู้อำนวยการ" หมายความว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคลแต่ละแห่ง

"คณะกรรมการบริหาร" หมายความว่า คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

ข้อ ๒ ในโรงเรียนนิติบุคคลให้มีคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลจำนวนสิบห้าคน ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการ ที่กรรมการโรงเรียนนิติบุคคลเลือกกันเอง

(๒) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสิบสี่คน โดยต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย การบริหารการศึกษา การบริหารจัดการ การเงินการคลัง อย่างน้อยด้านละหนึ่งคน

(๓) ผู้อำนวยการ เป็นกรรมการและเลขานุการ

ในกรณีที่คณะกรรมการจำนวนสามในสี่ ของกรรมการที่มีอยู่ เห็นสมควรให้มีกรรมการมากกว่าสิบห้าคน ให้กระทำได้โดยเสนอความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหาร

ข้อ ๓ ประธานกรรมการและกรรมการ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์

(๒) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(๓) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๔) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๕) ไม่เป็นคู่สัญญาหรือมีข้อผูกพันด้านผลประโยชน์กับโรงเรียนนิติบุคคลนั้น

ข้อ ๔ นอกจากคุณสมบัติตามข้อ ๓ แล้ว

(๑) กรรมการต้องไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของโรงเรียนนิติบุคคล ที่ปรึกษา หรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีสัญญาจ้างกับโรงเรียนนิติบุคคลนั้น

(๒) กรรมการ ต้องไม่เป็นกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลในโครงการโรงเรียนนิติบุคคล เกินกว่าสองแห่งขึ้นไปในเวลาเดียวกัน

ข้อ ๕ การสรรหาและเลือกกรรมการ ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ให้ผู้อำนวยการประกาศรับการเสนอชื่อผู้ที่สมควรเป็นกรรมการ ซึ่งมีคุณสมบัติตามข้อ ๓ และข้อ ๔ ก่อนวันพิจารณาคัดเลือกไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน

(๒) ให้คณะกรรมการสรรหา ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในเขตพื้นที่ที่โรงเรียนนิติบุคคลตั้งอยู่ ประธานหอการค้าจังหวัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด วัฒนธรรมจังหวัด เป็นกรรมการ ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ พิจารณาเลือกผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเท่ากับจำนวนคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเสนอให้ประธานกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลเป็นผู้แต่งตั้ง หรือให้คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) เป็นผู้ดำเนินการสรรหา

(๓) ให้ผู้อำนวยการดำเนินการให้ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการเลือกกันเองเป็นประธานกรรมการ และรองประธาน อย่างน้อยหนึ่งคน

ข้อ ๖ หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหา และการเลือกกรรมการ นอกจากที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงนี้ ให้เป็นไปตามประกาศของโรงเรียนนิติบุคคล

ข้อ ๗ ประธานกรรมการ รองประธาน และกรรมการ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

ในวาระเริ่มแรกเมื่อคณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่ครบระยะเวลาสองปี ให้จับสลากเพื่อให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งจำนวนกึ่งหนึ่ง และให้มีการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่าง ทั้งนี้ การพ้นตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคนี้ให้นับการดำรงตำแหน่งของกรรมการเป็นหนึ่งวาระ

นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระ ประธานกรรมการ รองประธาน และกรรมการ พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะกรรมการบริหารให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ ทำให้เสื่อมเสียต่อโรงเรียนนิติบุคคล หรือหย่อนความสามารถ

ข้อ ๘ ในกรณีที่ประธานกรรมการ รองประธาน หรือกรรมการ พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการสรรหา เลือก และแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการแทน ภายในเก้าสิบวัน เว้นแต่วาระของกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน จะไม่ดำเนินการก็ได้ ให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

ในกรณีที่ประธานกรรมการ รองประธาน และกรรมการตามวรรคหนึ่งจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระให้ดำเนินการสรรหากรรมการใหม่ภายในเก้าสิบวันก่อนวันครบวาระ และให้ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการรองประธาน และกรรมการซึ่งแต่งตั้งใหม่เข้ามารับหน้าที่

ข้อ ๙ ให้คณะกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดข้อตกลงในการดำเนินงานของโรงเรียนนิติบุคคล

(๒) พิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับนโยบาย แผน ยุทธศาสตร์ และแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนนิติบุคคลที่สอดคล้องกับข้อเสนอนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาตามที่คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลกำหนด

(๓) อนุมัติแผนการเงินและงบประมาณประจำปี

(๔) อนุมัติให้ผู้อำนวยการเข้าเป็นคู่สัญญา ลงนามในสัญญาหรือข้อตกลงในฐานะผู้แทนโรงเรียนนิติบุคคล

(๕) อนุมัติหลักสูตรสถานศึกษา

(๖) ควบคุมดูแลการดำเนินงานและการบริหารทั่วไป ตลอดจนออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับโรงเรียนนิติบุคคล โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๗) ดำเนินงานการบริหารงานบุคคลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล หรือ ก.ค.ศ. กำหนดหรือมอบหมาย

(๘) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการ

(๙) ให้ความเห็นชอบการกำหนดค่าธรรมเนียมการศึกษา และค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียนนิติบุคคล

(๑๐) ให้ความเห็นชอบรายงานประจำปี งบการเงินประจำปี และการแต่งตั้งผู้สอบบัญชี

(๑๑) พิจารณาคำร้องทุกข์ของครู ผู้ปกครอง และนักเรียน

(๑๒) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายระบุให้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

ข้อ ๑๐ ในวาระเริ่มแรกให้ผู้อำนวยการดำเนินการสรรหาและเลือกประธานกรรมการและกรรมการให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

ข้อ ๑๑ ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาอันเกี่ยวกับการปฏิบัติการ หรือการดำเนินการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงนี้

ให้ไว้ ณ วันที่ .. เดือน .... พ.ศ. ....

.....

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

(๓) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการตรวจสอบการบริหารจัดการของโรงเรียนนิติบุคคล พ.ศ. ....

ก. ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบการบริหารจัดการของโรงเรียนนิติบุคคลตามภาคการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ ในแต่ละคณะมีกรรมการ จำนวน ๑๐ คน

ข. องค์ประกอบของคณะกรรมการมีดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน

(๒) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนหนึ่งคน

(๓) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวนหนึ่งคน

(๔) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวนหนึ่งคน

(๕) ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจสอบภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวนหนึ่งคน

(๖) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในด้านบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณ การเงินและการคลัง ด้านวิชาการ และด้านบริหารทั่วไป ด้านละหนึ่งคน

(๗) ศึกษาธิการภาค หรือรองศึกษาธิการภาคที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการและเลขานุการ

(๘) เจ้าหน้าที่ของสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลที่ได้รับมอบหมายจำนวนหนึ่งคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ค. คุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์

(๓) เป็นที่ยอมรับในเรื่องความซื่อสัตย์และความยุติธรรม

(๔) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(๕) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๖) ไม่เคยมีประวัติเสื่อมเสียทางจริยธรรม จรรยาบรรณและการประกอบวิชาชีพ

(๗) ไม่เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นเป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือลหุโทษ

(๘) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่หรือผู้มีตำแหน่งใดๆ ในพรรคการเมือง

ง. การสรรหาและการเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

จ. การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ การตาย การลาออก ขาดคุณสมบัติ คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนคณะกรรมการที่เหลืออยู่มีมติให้ออก เพราะมีความประพฤติเสื่อมเสีย บกพร่องต่อหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถ

ฉ. วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มีวาระคราวละสามปี และอาจได้รับการแต่งตั้งอีก แต่จะติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

ช. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดังต่อไปนี้

(๑) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

(๒) จัดทำรายงานผลการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

(๓) ดำเนินการอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ มอบหมาย

ร่าง

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

ว่าด้วยคณะกรรมการตรวจสอบการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล พ.ศ. ....

ด้วยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาเฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล และกระทรวงศึกษาธิการเล็งเห็นว่าเพื่อให้การบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคลดังกล่าวมีความอิสระคล่องตัวในด้านการบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ และมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้ เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการตรวจสอบการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล พ.ศ. ....”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดที่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๓ ในกฎกระทรวงนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ของกระทรวงศึกษาธิการ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ของกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อ ๔ ให้มีคณะกรรมการตามภาคการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ และในแต่ละคณะมีกรรมการจำนวนสิบคน ประกอบด้วย

(๑) ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน

(๒) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนหนึ่งคน

(๓) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวนหนึ่งคน

(๔) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวนหนึ่งคน

(๕)ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจสอบภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวนหนึ่งคน

(๖) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในด้านบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณ การเงินและการคลัง ด้านวิชาการ และด้านบริหารทั่วไป ด้านละหนึ่งคน

(๗)) ศึกษาธิการภาค หรือรองศึกษาธิการภาคที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการและเลขานุการ

(๘) เจ้าหน้าที่ของสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลที่ได้รับมอบหมายจำนวนหนึ่งคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ ๕ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์

(๓) เป็นที่ยอมรับในเรื่องความซื่อสัตย์และความยุติธรรม

(๔) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(๕) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๖) ไม่เคยมีประวัติเสื่อมเสียทางจริยธรรม จรรยาบรรณ และการประกอบวิชาชีพ

(๗) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๘) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่หรือผู้มีตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมือง

ข้อ ๖ การสรรหาและการเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อ ๔ (๖) ให้กรรมการโดยตำแหน่งตามข้อ ๔ (๑) (๒) (๓) (๔) และ(๕) เสนอรายชื่อผู้ที่เห็นสมควรเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๕ เป็นจำนวนสามเท่าของจำนวนที่กำหนด แล้วให้นำรายชื่อเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการพิจารณาเลือกให้ได้จำนวนตามที่กำหนดในข้อ ๔ (๖) และแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อ ๔ (๖)

ข้อ ๗ รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการตามข้อ ๖ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลประกาศกำหนด

ข้อ ๘ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อ ๔ (๖) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี และอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันไม่ได้

ข้อ ๙ นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อ ๔ (๖) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๕

(๔) คณะกรรมการจำนวนไม่น้อยกว่าสองในสามมีมติให้ออก เพราะมีความประพฤติเสื่อมเสียบกพร่องต่อหน้าที่หรือหย่อนความสามารถ

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อ ๔ (๖) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการสรรหาและเลือก และแต่งตั้งกรรมการแทนภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง เว้นแต่วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่ดำเนินการก็ได้

ในระหว่างที่ยังมิได้แต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่

ให้ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทน อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

ในกรณีที่กรรมการตามวรรคหนึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาและเลือกและแต่งตั้งกรรมการชุดใหม่ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ครบวาระ และให้ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ ๑๑ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑)ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

(๒)จัดทำรายงานผลการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

(๓)ดำเนินการอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการบริหารโครงการโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ มอบหมาย

ข้อ ๑๒ ในวาระเริ่มแรก ให้ดำเนินการเลือก สรรหาและเลือก และแต่งตั้งกรรมการตามข้อ ๔ (๓) และ (๔) ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้มีผลบังคับใช้

ข้อ ๑๓ ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ .. เดือน .... พ.ศ. ....

.....

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

(๔) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลคุณภาพมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนนิติบุคคล พ.ศ. ....

ก. ให้มีคณะกรรมการฯ จำนวนห้าคน

ข. องค์ประกอบของคณะกรรมการฯ มีดังนี้

(๑) ที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธาน

(๒) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวนหนึ่งคน

(๓) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวนหนึ่งคน

(๔) ศึกษานิเทศก์จำนวนหนึ่งคน

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันอุดมศึกษา จำนวนหนึ่งคน

(๖) เจ้าหน้าที่ของสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลที่ได้รับมอบหมายจำนวนสองคนเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ

ค. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ

(๑) ส่งเสริมและนิเทศ ติดตามและประเมินผลคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนนิติบุคคล

(๒) จัดทำรายงานผลการส่งเสริมและนิเทศ ติดตามและประเมินผลคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนนิติบุคคล

(๓) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ มอบหมาย

ร่าง

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

ว่าด้วยคณะกรรมการนิเทศ ติดตามและประเมินผลคุณภาพมาตรฐานการศึกษา

โรงเรียนนิติบุคคล พ.ศ. ....

ด้วยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาเฉพาะโรงเรียนที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และกระทรวงศึกษาธิการเล็งเห็นว่าเพื่อให้การบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคลดังกล่าวมีความอิสระคล่องตัวในด้านการบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ และมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้ เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการนิเทศ ติดตามและประเมินผลคุณภาพมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนนิติบุคคล พ.ศ. ....”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดที่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการนิเทศ ติดตามและประเมินผลคุณภาพมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ของกระทรวงศึกษาธิการ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการนิเทศ ติดตามและประเมินผลคุณภาพมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ของกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อ ๔ ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศติดตามและประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาประจำโรงเรียนนิติบุคคลแต่งละแห่ง จำนวน ๕ คน ประกอบด้วย

(๑) ที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธาน

(๒) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวนหนึ่งคน

(๓) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวนหนึ่งคน

(๔) ศึกษานิเทศก์ จำนวนหนึ่งคน

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันอุดมศึกษา จำนวนหนึ่งคน

(๖) เจ้าหน้าที่ของสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลที่ได้รับมอบหมายจำนวนสองคนเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ ๕ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑)ส่งเสริมและนิเทศ ติดตามและประเมินผลคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนนิติบุคคล

(๒)จัดทำรายงานผลการส่งเสริมและนิเทศ ติดตามและประเมินผลคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนนิติบุคคล

(๓)ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ มอบหมาย

ข้อ ๖ ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ .. เดือน .... พ.ศ. ....

.....

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

(๕) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนิติบุคคล พ.ศ. ....

ก. เกณฑ์การประเมินประกอบด้วย

(๑) ผลของการจัดการศึกษา โดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนย้อนหลัง ๓ ปี และรางวัล ประกาศเกียรติคุณหรือผลงานที่ประจักษ์

(๒) ขนาดของสถานศึกษา โดยพิจารณาจากจำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๓๐๐ คนขึ้นไป หรือมีนักเรียนต่ำกว่า ๓๐๐ คนแต่มีแนวโน้มที่จะพัฒนาไปสู่สถานศึกษาที่มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ หรือหากมีเหตุผลเพื่อให้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยและพัฒนา สามารถกำหนดให้มีความแตกต่างไปจากหลักเกณฑ์นี้ได้

(๓) ความพร้อมของทรัพยากรการบริหาร โดยพิจารณาจาก บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่สมัครใจเป็นคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล อาคารสถานที่ รายได้สถานศึกษาที่ได้รับ การสนับสนุนเงินนอกงบประมาณที่ได้จากบุคคลภายนอก ชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์ปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันสังคมอื่นๆ ทรัพยากรทางการศึกษาอื่นที่สถานศึกษาได้รับการสนับสนุน

(๔) สภาพภูมิสังคม โดยพิจารณาจากชุมชนที่มีความพร้อมทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม

(๕) ความสมัครใจ โดยพิจารณาจากบุคลากรในโรงเรียน และชุมชน

(๖) การสนับสนุนจากภายนอก เช่น บุคคล ชุมชน องค์ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน

(๗) ความสามารถในการบริหารจัดการ โดยพิจารณาจากความพร้อมในการบริหารงานวิชาการ บริหารงานทั่วไป บริหารงานบุคคล บริหารงบประมาณ วิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการเพื่อเป็นโรงเรียนนิติบุคคล

ข. วิธีการ

(๑) ให้สถานศึกษาซึ่งได้รับความเห็นชอบจากครูและผู้บริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของครูที่อยู่ในสถานศึกษาที่มีความประสงค์จะเข้าร่วมโครงการโรงเรียนนิติบุคคล ยื่นคำขอต่อคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลก่อนวันเริ่มต้นการศึกษาใหม่ไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน เว้นแต่ในวาระเริ่มต้นให้ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

(๒) ให้สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อการประเมิน จำนวนเจ็ดคน ประกอบด้วย

(๒.๑) บุคคลที่สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลมอบหมายจำนวนหนึ่งคน โดยให้เป็นประธานกรรมการ

(๒.๒) ผู้บริหารสถานศึกษาที่ยื่นคำขอ ซึ่งต้องไม่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่รับการประเมิน จำนวนไม่เกินสามคน

(๒.๓) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบร่วมกันเสนอจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการศึกษา การบริหารจัดการ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม กีฬาหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านในท้องถิ่นหรือพื้นที่นั้น จำนวนสามคน

ในกรณีที่มีการเสนอชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตาม ข้อ ๒.๓ เกินสามคน ให้คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลเลือกให้เหลือสามคน

ให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการนั้นคนหนึ่งเป็นเลขานุการและให้ผู้อำนวยการสถานศึกษายื่นคำขอแต่งตั้งครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาคนหนึ่งเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

(๓) ให้สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อการประเมินให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งดำเนินการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยื่นคำขอให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันแต่งตั้งคณะกรรมการ

(๕) ให้สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลแจ้งผลประเมินความพร้อมให้สถานศึกษาที่ยื่นคำขอ สถานศึกษา ส่วนราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบโดยเร็ว

ร่าง

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อม

ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนิติบุคคล

พ.ศ. ....

ด้วยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาเฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล และกระทรวงศึกษาธิการเล็งเห็นว่าเพื่อให้การบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคลดังกล่าวมีความอิสระและคล่องตัวในด้านการบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ และมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้ เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนิติบุคคล พ.ศ. ....”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดที่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๓ ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการนี้

“การประเมิน” หมายความว่า การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาที่มีความพร้อม และความสมัครใจปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นโรงเรียนนิติบุคคล

“สถานศึกษา” หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อ ๔ ให้มีเกณฑ์การประเมิน ประกอบด้วย

(๑) ผลของการจัดการศึกษา โดยพิจารณาจาก

(ก) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนย้อนหลัง ๓ ปี

(ข) รางวัล ประกาศเกียรติคุณหรือผลงานที่ประจักษ์

(๒) ขนาดของสถานศึกษา โดยพิจารณาจาก

(ก) จำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๓๐๐ คนขึ้นไป หรือ

(ข) จำนวนนักเรียนต่ำกว่า ๓๐๐ คนแต่มีแนวโน้มที่จะพัฒนาไปสู่สถานศึกษาที่มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

หากมีเหตุผลเพื่อกำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยและพัฒนาสามารถกำหนดให้มีความแตกต่างไปจากหลักเกณฑ์นี้ได้

(๓) ความพร้อมของทรัพยากรการบริหาร โดยพิจารณาจาก

(ก) บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่สมัครใจเป็นคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

(ข) อาคารสถานที่

(ค) รายได้สถานศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนเงินนอกงบประมาณที่ได้จากบุคคลภายนอก ชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์ปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันสังคมอื่น ๆ

(ง) ทรัพยากรทางการศึกษาอื่นที่สถานศึกษาได้รับการสนับสนุน

(๔) สภาพภูมิสังคม โดยพิจารณาจาก

(ก) ชุมชนที่มีความพร้อมทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม

(๕) ความสมัครใจ โดยพิจารณาจาก

(ก) บุคลากรในโรงเรียน

(ข) ชุมชน

(๖) การสนับสนุนจากภายนอก อาทิเช่น บุคคล ชุมขน องค์ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน

(๗) ความสามารถในการบริหารจัดการ โดยพิจารณาจาก

(ก) ความพร้อมในการบริหารงานวิชาการ บริหารงานทั่วไป บริหารงานบุคคล บริหารงบประมาณ

(ข) วิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการเพื่อเป็นโรงเรียนนิติบุคคล

ตัวชี้วัดและระดับคุณภาพของแต่ละตัวชี้วัดของแต่ละองค์ประกอบ และเกณฑ์ผ่านการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๕ ให้สถานศึกษาซึ่งได้รับความเห็นชอบจากครูและผู้บริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของครูที่อยู่ในสถานศึกษาที่มีความประสงค์จะเข้าร่วมโครงการโรงเรียนนิติบุคคล ยื่นคำขอต่อคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลก่อนวันเริ่มต้นการศึกษาใหม่ไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน เว้นแต่ในวาระเริ่มต้นให้ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

ข้อ ๖ ให้สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อการประเมิน จำนวนเจ็ดคน ประกอบด้วย

(๑)บุคคลที่สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลมอบหมาย จำนวนหนึ่งคน โดยให้เป็นประธานกรรมการ

(๒)ผู้บริหารสถานศึกษาที่ยื่นคำขอ ซึ่งต้องไม่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่รับการประเมิน จำนวนไม่เกินสามคน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบร่วมกันเสนอจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการศึกษา การบริหารจัดการ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม กีฬาหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านในท้องถิ่นหรือพื้นที่นั้น จำนวนสามคน

ในกรณีที่มีการเสนอชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตาม ข้อ ๒.๓ เกินสามคน ให้คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลเลือกให้เหลือสามคน

ให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการนั้นคนหนึ่งเป็นเลขานุการและให้ผู้อำนวยการสถานศึกษายื่นคำขอแต่งตั้งครูที่ปฏิบัติงาน ในสถานศึกษาคนหนึ่งเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ ๗ ให้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๖ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งดำเนินการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยื่นคำขอให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันแต่งตั้งคณะกรรมการ

ข้อ ๘ ให้สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลแจ้งผลการประเมินตามข้อ ๗ วรรคสองให้สถานศึกษาที่ยื่นคำขอ สถานศึกษา ส่วนราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบโดยเร็ว

ข้อ ๙ ในกรณีที่ระยะเวลาการยื่นคำขอรับการประเมินตามข้อ ๕ วรรคหนึ่งสำหรับปีการศึกษาแรกหลังจากกฎกระทรวงนี้ใช้บังคับเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ให้สถานศึกษายื่นคำขอรับการประเมินตามข้อ ๓ วรรคหนึ่งได้ภายในเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันก่อนวันเริ่มต้นปีการศึกษานั้น

ข้อ ๑๐ ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ .. เดือน .... พ.ศ. ....

.....

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

(๖) คำสั่ง อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล เรื่อง การมอบอำนาจให้คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลดำเนินการเกี่ยวกับบริหารงานบุคคล

อ.ก.ค.ศ สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลจะต้องมอบอำนาจบางประการตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้กับคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๖ (๔) ที่สามารถให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษามอบอำนาจให้คณะกรรมการสถานศึกษาดำเนินการในบางเรื่อง ซึ่งมีเรื่องที่จะมอบอำนาจให้กับคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลดังต่อไปนี้

๑. พิจารณาให้ความเห็นชอบการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูภายในโรงเรียนนิติบุคคล

๒. ให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการพิจารณาความดีความชอบของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูในโรงเรียนนิติบุคคล

๓. พิจารณาเกี่ยวกับเรื่องการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์

๔. ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนา การเสริมสร้างขวัญกำลังใจ การปกป้องคุ้มครองระบบคุณธรรม การจัดสวัสดิการ และการยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูในโรงเรียนนิติบุคคล

๕. กำกับ ดูแลและติดตามประเมินผลการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูในโรงเรียนนิติบุคคลเพื่อเสนอ ก.ค.ศ.

ทั้งนี้ ให้มีข้อกำหนดหรือมาตรการจาก อ.ก.ค.ศ. ที่จะกำหนดให้ อ.ก.ค.ศ. ส่วนราชการสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลถ่ายโอนอำนาจไปให้แก่คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลเพื่อได้ใช้อำนาจเต็มเสมือนหนึ่งเป็น อ.ก.ค.ศ. ของโรงเรียนได้ดำเนินการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนได้เองตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งโรงเรียนนิติบุคคลตามรูปแบบใหม่นี้

ร่าง

คำสั่ง อ.ก.ค.ศ สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

ที่ .. /....

เรื่อง การมอบอำนาจให้คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล

เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนมีความเป็นอิสระคล่องตัว สอดคล้องกับหลักการให้การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๓ มาตรา ๔๗ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๘ มาตรา ๖๙ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ (๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ เห็นควรมอบอำนาจให้คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ดังต่อไปนี้

๑. พิจารณาให้ความเห็นชอบการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูภายในโรงเรียนนิติบุคคล

๒. ให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการพิจารณาความดีความชอบของผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในโรงเรียนนิติบุคคล

๓. พิจารณาเกี่ยวกับเรื่องการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์

๔. ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนา การเสริมสร้างขวัญกำลังใจ การปกป้องคุ้มครอง ระบบคุณธรรม การจัดสวัสดิการ และการยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูในโรงเรียนนิติบุคคล

๕. กำกับ ดูแลและติดตามประเมินผลการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู ในโรงเรียนนิติบุคคล เพื่อเสนอ ก.ค.ศ.

สั่ง ณ วันที่ .. เดือน .... พ.ศ. ....

.....

ประธาน อ.ก.ค.ศ.

สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

๑๒.๒.๒ การออกหลักเกณฑ์หรือคำสั่งที่มีลักษณะเป็นนโยบายของคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

(๑) หลักเกณฑ์และวิธีการการสรรหาผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคล พ.ศ. ....

(ก) กำหนดหลักเกณฑ์ ได้แก่ คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้ารับการคัดเลือก การประกาศตำแหน่งว่างและการรับสมัคร การออกข้อสอบ การกำหนดตัวชี้วัด องค์ประกอบการประเมินและคะแนนประเมิน การประเมิน เกณฑ์การตัดสิน การขึ้นบัญชีและอายุการขึ้นบัญชีผู้ที่ได้รับการคัดเลือก การพัฒนาก่อนบรรจุและแต่งตั้ง การบรรจุและแต่งตั้ง และการยกเลิกบัญชีผู้ได้รับการคัดเลือก

(ข) วิธีการ ได้แก่ การออกข้อสอบ การกำหนดตัวชี้วัดและคะแนนแต่ละองค์ประกอบการประเมิน การกำหนดวันและเวลา การอนุมัติบรรจุแต่งตั้ง

-ร่าง-

หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุและแต่งตั้ง
ให้ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคล และผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคล
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยที่มาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดให้การเปลี่ยนตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นไปตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

ดังนั้น ก.ค.ศ. จึงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งอยู่ในกลุ่มโรงเรียนนิติบุคคลที่อยู่ในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลและสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ การดำเนินการต้องเป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยยึดถือระบบคุณธรรม ความเสมอภาค ความโปร่งใส และตรวจสอบได้ ดังต่อไปนี้

หลักเกณฑ์

๑. คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้ารับการคัดเลือก

ผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกเพื่อบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในกลุ่มโรงเรียนนิติบุคคลที่อยู่ในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล และสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ต้องมีคุณสมบัติทั่วไปตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยอนุโลมและมีคุณสมบัติเฉพาะ ดังต่อไปนี้

๑.๑ ตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคล

(๑) ต้องเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๒) มีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือทางอื่น ที่ ก.ค.ศ. กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้

(๓) ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๓.๑) ครูวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษในโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนนิติบุคคล

(๓.๒) รองผู้อำนวยการสถานศึกษา

๑.๒ ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคล

(๑) ต้องเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๒) มีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือทางอื่นที่ ก.ค.ศ. กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้

(๓) ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งดังต่อไปนี้

(๓.๑) รองผู้อำนวยการสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนนิติบุคคลมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี

(๓.๒) ผู้อำนวยการสถานศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี

(๔) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา

๒. การประกาศตำแหน่งว่างและการรับสมัคร

๒.๑ อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลประกาศจำนวนตำแหน่งว่างในปัจจุบันที่จะใช้บรรจุและแต่งตั้ง

๒.๒ อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล กำหนดวันและเวลาในการดำเนินการสอบคัดเลือกภาค ก.

๒.๓ ผู้สมัครสามารถสมัครเข้ารับการคัดเลือกเป็นรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา ตามที่สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลกำหนด และสมัครเข้ารับการคัดเลือกภาค ข. ตามที่สถานศึกษากำหนด

๓. การออกข้อสอบ การกำหนดตัวชี้วัด องค์ประกอบการประเมิน และคะแนนประเมิน

ให้สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล เป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการออกข้อสอบภาค ก. ความรู้ความสามารถทั่วไป และกำหนดตัวชี้วัด องค์ประกอบการประเมิน และคะแนนการประเมินภาค ข. ความเหมาะสมกับตำแหน่ง โดยการประเมินวิสัยทัศน์ การเสนอแผนพัฒนาโรงเรียน และการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ โดยความเห็นชอบของ อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

๔. การประเมิน

๔.๑ สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลดำเนินการประเมินภาค ก. ตามหลักสูตรที่กำหนดท้ายหลักเกณฑ์และวิธีการนี้

๔.๒ ให้ผู้สมัครที่มีคะแนนสอบภาค ก. สมัครเข้ารับการประเมินในโรงเรียนที่มีตำแหน่งว่าง และให้คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลเป็นผู้ประเมินในภาค ข.

๕. เกณฑ์การตัดสิน

ผู้ผ่านการคัดเลือกต้องได้คะแนนภาค ก. และภาค ข. แต่ละภาคไม่ต่ำกว่าร้อยละหกสิบ

๖. การขึ้นบัญชีและอายุการขึ้นบัญชีผู้ที่ได้รับการคัดเลือก

๖.๑ ให้นำรายชื่อผู้ผ่านการคัดเลือกที่ได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละหกสิบตามเกณฑ์การตัดสิน ข้อ ๕ มาจัดทำบัญชีประกาศรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกภาค ก เพื่อเข้ารับการพัฒนาก่อนการบรรจุและแต่งตั้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

๖.๒ บัญชีผู้ได้รับการคัดเลือกให้ใช้ได้ไม่เกินสองปีนับแต่วันที่ประกาศขึ้นบัญชีผู้ได้รับการคัดเลือก เว้นแต่มีการประกาศขึ้นบัญชีผู้ได้รับการคัดเลือกครั้งใหม่ บัญชีผู้ได้รับการคัดเลือกเป็นอันยกเลิก

๗. การพัฒนาก่อนบรรจุและแต่งตั้ง

ให้สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลดำเนินการให้มีการพัฒนาก่อนการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

๘. การบรรจุและแต่งตั้งและการยกเลิกบัญชีผู้ได้รับการคัดเลือก

ให้บรรจุและแต่งตั้งผู้ได้รับการคัดเลือกที่ได้คะแนนการประเมินภาค ข สูงสุดจากผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานตำแหน่ง และผ่านการพัฒนาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

๘.๑ การบรรจุและแต่งตั้งให้โรงเรียนนิติบุคคลที่มีตำแหน่งว่างลงดำเนินการเรียกตัวผู้ที่ได้รับคะแนนประเมินภาค ข. สูงสุดให้มารายงานตัวและรายงานสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลเพื่อสั่งบรรจุและแต่งตั้งต่อไป

กรณีผู้ได้รับการคัดเลือกรายใดไม่มารายงานตัว ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดหรือมารายงานตัว แต่ไม่เลือกสถานศึกษาที่จะบรรจุและแต่งตั้ง ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิ์การบรรจุและแต่งตั้งและให้ยกเลิกการขึ้นบัญชีเฉพาะรายนั้น

๘.๒ ผู้ได้รับการคัดเลือกรายใดได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้อำนวยการสถานศึกษา ให้ยกเลิกการขึ้นบัญชีของผู้นั้นทุกบัญชี

๘.๓ กรณีผู้ได้นับการคัดเลือกรายใดไม่อาจมารายงานตัวภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้เพราะมีเหตุสุดวิสัย ถ้าผู้นั้นมีคำขอพร้อมชี้แจงเหตุผลอันเป็นเหตุสุดวิสัยนั้น ภายในเจ็ดวันนับแต่วันครบกำหนดที่ให้มารายงานตัว และบัญชีผู้ได้รับการคัดเลือกยังไม่ถูกยกเลิก หาก อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล พิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุผลว่าเป็นเหตุสุดวิสัยจริง ก็อาจให้คงการขึ้นบัญชีไว้ไน และให้บรรจุและแต่งตั้งเมื่อมารายงานตัว

๙. กรณีที่ตรวจสอบภายหลังพบว่า ผู้สมัครรายใดเป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามที่ ก.ค.ศ. กำหนดให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ขาดคุณสมบัติที่จะได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้อำนวยการสถานศึกษา ทั้งนี้ หากผู้ใดได้รับการบรรจุและแต่งตั้งแล้วต้องถูกเพิกถอนคำสั่งบรรจุและแต่งตั้ง และจะเรียกร้องสิทธิ์ใดๆ มิได้

๑๐. การดำเนินการคัดเลือกให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยยึดระบบคุณธรรม ความเสมอภาค ความโปร่งใส และตรวจสอบได้

๑๑. หากปรากฏว่าในการดำเนินการคัดเลือกมีการทุจริตหรือส่อไปในทางไม่สุจริตหรือดำเนินการผิดพลาดอันอาจทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมให้ผู้ดำเนินการคัดเลือกพิจารณาแก้ไขหรือยกเลิกการคัดเลือกครั้งนั้นได้

<u>วิธีการ</u>

๑. ให้สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ดำเนินการและบริหารจัดการเกี่ยวกับการออกข้อสอบในการคัดเลือกภาค ก. ความรู้ความสามารถทั่วไป

๒. ให้สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล กำหนดตัวชี้วัดและคะแนนแต่ละองค์ประกอบการประเมินในการประเมินภาค ข. ความเหมาะสมกับตำแหน่ง โดยความเห็นชอบของ อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

ทั้งนี้ ให้ อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลระบุองค์ประกอบการประเมินตัวชี้วัดและคะแนนการประเมินที่คณะกรรมการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลกำหนด ไว้ในประกาศรับสมัครด้วย

๓. ให้สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ดำเนินการและบริหารจัดการในการสอบ ภาค ก. ตามวันและเวลาที่ อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลกำหนด โดยให้ดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ ให้ประกาศรับสมัครคัดเลือกก่อนวันรับสมัครไม่น้อยกว่าเจ็ดวันไม่เว้นวันหยุดราชการ

๓.๒ ให้รับสมัครคัดเลือกไม่น้อยกว่าเจ็ดวันไม่เว้นวันหยุดราชการ โดยให้ยื่นสมัครตามแนบและวิธีการสมัครที่ อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล กำหนด

๓.๓ ให้ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิ์เข้ารับการคัดเลือก กำหนดเวลาและสถานที่คัดเลือก ตลอดจนประกาศระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติของผู้เข้าสอบ และระเบียบอื่น ๆ เกี่ยวกับการคัดเลือก ณ สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลทางอินเตอร์เน็ตและทางสื่อต่าง ๆ

๓.๔ ให้ประกาศรายชื่อผู้ผ่านเกณฑ์การตัดสินที่ได้คะแนน ภาค ก. ไม่ต่ำกว่าร้อยละหกสิบขึ้นบัญชี

๓.๕ ให้ผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกที่ผ่านเกณฑ์ตามข้อ ๓.๕ สมัครสอบภาค ข. ตามประกาศของโรงเรียนนิติบุคคลที่เปิดรับสมัครสอบคัดเลือกภาค ข.

๔. อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล อนุมัติการบรรจุและแต่งตั้งผู้ที่ได้รับการคัดเลือกที่ขึ้นบัญชีไว้ ซึ่งมีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานตำแหน่งและผ่านการพัฒนาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

๕.ให้สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ดำเนินการเกี่ยวกับการบรรจุและแต่งตั้งผู้ได้รับการคัดเลือก หลังจากได้รับการประเมินภาค ข. จากโรงเรียนนิติบุคคลโดยเร็ว

๖. เมื่อบรรจุและแต่งตั้งผู้ได้รับการคัดเลือกที่ขึ้นบัญชีแล้ว สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลดำเนินการออกคำสั่งผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ตามรูปแบบที่ ก.ค.ศ. กำหนด สำนักงาน ก.ค.ศ. จำนวน ๑ ชุด ภายในเจ็ดวันนับแต่วันออกคำสั่ง

๗. กรณีไม่สามารถดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการนี้ได้ ให้เสนอ ก.ค.ศ. พิจารณา

<u>ข้อคิดเห็นและข้อเสนอ</u>

กรณีผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือครูไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินได้มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะถึงแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

๑. โรงเรียนนิติบุคคลจัดให้ผู้ดำรงตำแหน่งข้างต้นเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพตามตัวชี้วัดของเกณฑ์การประเมิน

๒. กรณีผู้ดำรงตำแหน่งข้างต้นไม่เข้ารับการฝึกอบรมหรือเข้ารับการฝึกอบรมแต่ยังไม่สามารถพัฒนาให้ผ่านเกณฑ์การประเมินได้ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งข้างต้นขอย้ายตนเองไปปฏิบัติหน้าที่ยังโรงเรียนอื่นในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีตำแหน่งว่าง หรือตามที่ ก.ค.ศ. และ อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลกำหนด

๓. ให้ ก.ค.ศ. และ อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลจัดหาตำแหน่งประจำในหน่วยงานหรือในสำนักสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล เพื่อรองรับกับกรณี ตามข้อ ๒.

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอแนวทางการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

บทที่ ๑๓
โครงสร้างการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล รูปแบบใหม่

หน้าว่าง

บทที่ ๑๓

โครงสร้างการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล รูปแบบใหม่

โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนนิติบุคคลจะมีผู้เกี่ยวข้องหลายภาคส่วนซึ่งมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและขับเคลื่อนการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนมีแนวทางการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑๓.๑ คณะกรรมการนโยบายและพัฒนาการศึกษา (Super board for Education)

คณะกรรมการชุดนี้ มีนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ และเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่เสนอแนะนโยบายแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษา ยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตามนโยบายรัฐบาลและแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เสนอแนะเกี่ยวกับมาตรการและแนวทางการตัดสินใจเชิงรุก เพื่อให้การขับเคลื่อนงานตามนโยบายรัฐบาลและแผนพัฒนาเกิดผลเป็นรูปธรรม และกำกับ ดูแล ติดตาม บูรณาการงาน ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายและการพัฒนา ตลอดจนแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานตามความเหมาะสม ดังนั้น คณะกรรมการชุดดังกล่าวนี้จะมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการประกาศวาระแห่งชาติในการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลรูปแบบใหม่ โดยมอบนโยบายให้กระทรวงศึกษาธิการคัดเลือกโรงเรียนที่มีความพร้อมและสมัครใจเข้าร่วมโครงการนำร่อง พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานในทุกด้านที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ จะต้องรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานให้คณะกรรมการฯ ทราบอย่างต่อเนื่อง

๑๓.๒ กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการเป็นเจ้าภาพหลักในการดำเนินงาน โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล รูปแบบใหม่ตามแนวนโยบายของคณะกรรมการนโยบายและพัฒนาการศึกษา (Super board for Education) มีการเชื่อมโยงภารกิจของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระทรวงศึกษาธิการให้มีบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนและส่งเสริมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะที่เป็นผู้บริหารสูงสุดของกระทรวงศึกษาธิการจะมีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหลายประการ ได้แก่ การเสนอกฎหมายให้เอื้อต่อการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล การออกประกาศ ระเบียบ คำสั่ง ที่จะส่งเสริม สนับสนุนการบริหารงาน นอกจากนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะประธาน ก.ค.ศ. สามารถเสนอให้มีการตั้ง อ.ก.ค.ศ. ส่วนราชการสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลภายใต้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้มีการกระจายอำนาจให้คณะกรรมการชุดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและโรงเรียนนิติบุคคลรูปแบบใหม่

กล่าวโดยสรุป เพื่อให้การบริหารโรงเรียนนิติบุคคลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รัฐมนตรีว่าการะทรวงศึกษาธิการจะประกาศตั้งสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลโดยเป็นหน่วยงานในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทำหน้าที่เป็นองค์กรส่งเสริมการดำเนินงานให้คำปรึกษา ผลักดันและขับเคลื่อนการเป็นโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งการออกระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ การคัดเลือกหรือสรรหาผู้อำนวยการสำนักที่จะรองรับการดำเนินงานตามปรัชญาและหลักการตามแนวทางการกระจายอำนาจสู่โรงเรียนนิติบุคคลตามเจตนารมณ์และการคัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ ตลอดจนแต่งตั้งคณะกรรมการคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานอื่น ๆ ตามความจำเป็นและความเหมาะสมตามควรแก่กรณี ตลอดจนตั้ง อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล สรุปได้ดังนี้

๑. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

เหตุผลสำคัญที่จำเป็นจะต้องจัดตั้งสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลขึ้นในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องมาจากการส่งเสริมโรงเรียนให้เป็นนิติบุคคลเป็นนโยบายสำคัญในการที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารโรงเรียนให้มีอิสระและมีความรับผิดและรับชอบต่อคุณภาพของผู้เรียน และสนองตอบต่อการกระจายอำนาจการบริหารงานทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ดังนั้น จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบในการประสานงานและส่งเสริมสนับสนุนการบริหารงานของโรงเรียนนิติบุคคลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุตามเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจ

๒. คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

การกำหนดให้มีสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลให้เป็นส่วนราชการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทำหน้าที่เป็นหน่วยงานบริหารงานทั่วไป ในระยะเริ่มต้นจึงควรให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล โดยออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการกำหนดองค์ประกอบ การได้มา อำนาจหน้าที่และอื่น ๆ เพื่อผลักดันและส่งเสริมให้เกิดโรงเรียนนิติบุคคลได้ตามนโยบาย ซึ่งจะสามารถบริหารจัดการศึกษาได้จริงภายใต้กฎหมายปัจจุบัน สามารถกำกับดูแล ตรวจสอบการดำเนินการและส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียนนิติบุคคลทั้งกระบวนการให้ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ ในเบื้องต้นคณะกรรมการชุดนี้จะทำหน้าที่เสมือนคณะกรรมการบริหารโครงการโรงเรียนนิติบุคคลที่จะบริหารจัดการและสนับสนุนส่งเสริมให้การจัดตั้งโรงเรียนนิติบุคคลในรูปแบบใหม่ให้เกิดขึ้นได้จริงตามแผนที่เดินทางไปสู่ความสำเร็จ

๓. อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๗ กำหนดให้อำนาจ ก.ค.ศ. ตั้ง อ.ก.ค.ศ. ในกรณีของส่วนราชการอื่นนอกจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่บริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในส่วนราชการนั้น โดยอาศัยอำนาจตามมาตราดังกล่าวจึงควรจัดตั้งให้ อ.ก.ค.ศ. ส่วนราชการขึ้นในสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลเพื่อทำหน้าที่เช่นเดียวกับ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งการกำหนดจำนวนและอัตราตำแหน่งและเกลี่ยอัตรากำลังให้สอดคล้องกับนโยบายการบริหารงานบุคคล ระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

(๒) ให้ความเห็นชอบการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(๓) ให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการพิจารณาความดีความชอบของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(๔) ดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ และการร้องทุกข์ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๗

(๕) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนา การเสริมสร้างขวัญกำลังใจ การปกป้องคุ้มครองระบบคุณธรรม การจัดสวัสดิการ และการยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา

(๖) กำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(๗) จัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(๘) จัดทำรายงานประจำปีที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาเพื่อเสนอ ก.ค.ศ.

(๙) ให้ความเห็นชอบเรื่องการบริหารงานบุคคลในเขตพื้นที่การศึกษาที่ไม่อยู่ในอำนาจและหน้าที่ของผู้บริหารของหน่วยงานการศึกษา

(๑๐) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๗ กฎหมายอื่นหรือตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย

โดยอำนาจหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลจะเทียบได้กับ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา ๒๓ และ ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยมีหลักการสำคัญ คือ ***"การถ่ายโอนอำนาจ"*** ให้โรงเรียนโดยเสนอหลักเกณฑ์และวิธีการให้ ก.ค.ศ. เห็นชอบ หรือในกรณีที่มีหลักเกณฑ์อยู่แล้วก็สามารถกระจายอำนาจให้ภายใต้กฎ หลักเกณฑ์ และกฎหมาย ที่มีอยู่ในปัจจุบัน

๑๓.๓ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุน ตลอดจนการควบคุม กำกับการบริหารงานของสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล โดยจะมีการออกคำสั่ง ประกาศและระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะมอบอำนาจในด้านการบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ ด้านการเงิน และงบประมาณให้แก่ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล และผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคลหรือคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลตามคำแนะนำของคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล แต่ในส่วนของอำนาจหน้าที่ในการบริหารงาน

บุคคลจะเป็นการมอบอำนาจโดย ก.ค.ศ. ผ่าน อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลไปยังคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล ทั้งนี้ จะต้องมีกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยองค์ประกอบ หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาและอำนาจหน้าที่คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล พ.ศ. .... ซึ่งกำหนดองค์ประกอบ การได้มาและอำนาจหน้าที่ไว้ด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนและควบคุมกำกับการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ดังนี้

๑) *คณะกรรมการตรวจสอบการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล*

เป็นคณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจในทุกด้านทั้งด้านวิชาการ การบริหารทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบริหารงานบุคคลที่มักจะเกิดการแอบแฝงใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม ขาดหลักธรรมาภิบาล จึงเป็นหน้าที่อันสำคัญของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ก.ค.ศ. และ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญฯ อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลที่จะต้องร่วมกันกำหนดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล โดยดำเนินงานภายใต้หลักธรรมาภิบาล มีความรับผิดชอบตามอำนาจและหน้าที่อย่างแท้จริง

๒) *คณะกรรมการนิเทศ ติดตามและประเมินผลคุณภาพมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนนิติบุคคล*

การตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษา ถือเป็นกลไกหลักในการตรวจสอบประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางวิชาการของโรงเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน ภายใต้หลักการดังกล่าว จึงควรตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตามและประเมินผลคุณภาพมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนนิติบุคคลขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะเพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางวิชาการ คณะกรรมการชุดนี้ต้องทำหน้าที่เป็นตัวช่วยสำคัญในการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching) การนิเทศ การประเมินผลเพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือเป็นพี่เลี้ยงเพื่อช่วยให้โรงเรียนนิติบุคคลก้าวสู่ความสำเร็จโดยมีผลสัมฤทธิ์ คุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา และให้โรงเรียนนิติบุคคลสามารถดำเนินการได้อย่างเข้มแข็งภายใต้บริบท ทรัพยากร สภาพแวดล้อมและกระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้และการสอน การนิเทศภายในและภายนอก เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายประการสำคัญ คือ การทำหน้าที่วิจัยและประเมินผลเพื่อนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนนิติบุคคลในรุ่นต่อไปได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๑๓.๔ โรงเรียนนิติบุคคล

โรงเรียนนิติบุคคลจะมีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารงานตามเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจ ซึ่งจะมีการกำหนดและออกระเบียบหลักเกณฑ์วิธีการว่าด้วยการคัดเลือกโรงเรียนนิติบุคคลนำร่อง โรงเรียนนิติบุคคลจะบริหารงานโดยองค์คณะบุคคล เรียกว่า คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล และมีผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคลเป็นผู้แทนนิติบุคคล ซึ่งทั้งคณะกรรมการโรงเรียนและผู้อำนวยการโรงเรียนจะใช้อำนาจในการบริหารงานทั่วไป งานวิชาการ งานการเงินและงบประมาณและการบริหารงานบุคคลร่วมกัน ภายใต้ระเบียบหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ก.ค.ศ. และ อ.ก.ค.ศ.

สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลกำหนดที่อยู่ภายใต้นโยบายและหลักการเดียวกันอย่างมีเอกภาพและการกระจายอำนาจ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๑. การคัดเลือกโรงเรียนนำร่องและผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคล

เนื่องจากการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล เป็นการบริหารจัดการของโรงเรียนที่ต้องมีความพร้อมและศักยภาพในการจัดการศึกษา ต้องมีผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารสถานศึกษาแนวทางนี้อย่างมีความรับผิดรับชอบหรือภายใต้การบริหารแบบธรรมาภิบาล ดังนั้น จึงต้องมีกระบวนการได้มาซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียน โดย “การคัดเลือก” จึงจำเป็นต้องมีการออกหลักเกณฑ์และวิธีการในการประเมินการคัดเลือกโรงเรียนนิติบุคคลที่มีความพร้อมและศักยภาพในการจัดการศึกษา โดยมีหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกหรือสรรหาผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถเพื่อทำหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษานั้น โดยคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลทำหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าว พร้อมทั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลอาจทำหน้าที่เองหรือแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อทำหน้าที่ในการคัดเลือกโรงเรียนนิติบุคคลมีความพร้อมและศักยภาพในการจัดการศึกษาและคัดเลือกหรือสรรหาผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถเพื่อทำหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว

๒. คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

รูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลตามกรอบแนวคิดนี้มีความจำเป็นจะต้องได้มาซึ่งคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลที่มีองค์ความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษา กล่าวคือคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลจะต้องมีองค์ความรู้และประสบการณ์ที่ครอบคลุมถึงการบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป และการบริหารการเงินและงบประมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรองรับการถ่ายโอนอำนาจ “ด้านการบริหารงานบุคคล” ได้แก่ การสรรหาผู้อำนวยการโรงเรียน การคัดเลือกครู การโอน การย้าย ตลอดจนการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครู จาก อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล โดยคณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลจะทำหน้าที่ออกระเบียบเพื่อเป็นแนวปฏิบัติให้กับคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องมีการกำหนดองค์ประกอบ หลักเกณฑ์และวิธีการได้มา ตลอดจนอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลเพื่อรองรับการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบ หลักเกณฑ์และวิธีการได้มา ตลอดจนอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลอาจเทียบเคียงได้กับโรงเรียนเอกชนซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน กล่าวคือ

(๑) องค์ประกอบของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนกรรมการเป็นไปตามความยืดหยุ่นของขนาดของแต่ละโรงเรียนนิติบุคคลสู่โครงการ

(๒) หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหากรรมการ การเลือกประธานกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงว่ากำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล พ.ศ. ....

(๓) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๓.๑) กำหนดข้อตกลงในการดำเนินงานของโรงเรียนนิติบุคคล

(๓.๒) พิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับนโยบาย แผน ยุทธศาสตร์ และแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนนิติบุคคลที่สอดคล้องกับข้อเสนอนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา ตามที่คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลกำหนด

(๓.๓) อนุมัติแผนการเงินและงบประมาณประจำปี

(๓.๔) อนุมัติให้ผู้อำนวยการเข้าเป็นคู่สัญญา หรือลงนามในสัญญาหรือข้อตกลงในฐานะผู้แทนโรงเรียนนิติบุคคล

(๓.๕) อนุมัติหลักสูตรสถานศึกษา

(๓.๖) ควบคุมดูแลการดำเนินงานและการบริหารทั่วไป ตลอดจนออกระเบียบข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับโรงเรียนนิติบุคคล โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๓.๗) ดำเนินงานการบริหารงานบุคคลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล หรือ ก.ค.ศ. กำหนดหรือมอบหมาย

(๓.๘) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการ

(๓.๙) ให้ความเห็นชอบการกำหนดค่าธรรมเนียมการศึกษา และค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียนนิติบุคคล

(๓.๑๐) ให้ความเห็นชอบรายงานประจำปี งบการเงินประจำปี และการแต่งตั้งผู้สอบบัญชี

(๓.๑๑) พิจารณาคำร้องทุกข์ของครู ผู้ปกครอง และนักเรียน

(๓.๑๒) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายระบุให้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

๑๓.๕ ความร่วมมือของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การบริหารโรงเรียนนิติบุคคลจะต้องได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากหลายภาคส่วน ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) กระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องโดยตรง คือ นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยสรุปได้ดังนี้

๑. กระทรวงมหาดไทย

หน่วยงานสำคัญในส่วนภูมิภาค ได้แก่ จังหวัดและอำเภอ ซึ่งโรงเรียนนิติบุคคลจะต้องประสานความร่วมมือในการดำเนินการด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานสำคัญในส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท ซึ่งโรงเรียนนิติบุคคลจะต้องประสานความร่วมมือในการดำเนินการด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเช่นเดียวกัน

๒. กระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

โรงเรียนนิติบุคคลจะต้องมีความอิสระและคล่องตัวในการบริหารงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของกระทรวงต่าง ๆ ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๓. ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ

โรงเรียนนิติบุคคลจะต้องทำงานร่วมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพ ได้แก่

๑) นักเรียนและผู้ปกครองของนักเรียน

๒) ผู้นำท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่น

๓) สมาคมศิษย์เก่า สมาคมครูและผู้ปกครอง

๔) มูลนิธิ และภาคเอกชน

๕) ประชาชนทั่วไป

๑๓.๖ การตรวจสอบ ควบคุม กำกับ และติดตาม

โรงเรียนนิติบุคคลที่ได้รับคัดเลือกต้องเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมและศักยภาพในการจัดการศึกษาระดับสูง ซึ่งจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อสนองตอบต่อการหลักการของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กระจายอำนาจให้มีการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา (มาตรา ๙) และกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และการบริหารทั่วไป (มาตรา ๓๙) ซึ่งความมีอิสระและความคล่องตัวสูงที่ขึ้นนั้นทำให้คณะกรรมการโรงเรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษามีอำนาจมากขึ้น ดังนั้น จึงต้องมีความรับผิดรับชอบต่อคุณภาพของผู้เรียนระดับสูงเช่นกัน จึงต้องมีระบบการติดตามตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการโรงเรียนและผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีความเข้มข้นมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของส่วนราชการซึ่งบัญญัติพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ กล่าวคือ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมายทำให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการและมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งการตรวจสอบ ควบคุม กำกับ ติดตามการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลมีแนวดำเนินการ ดังนี้

๑. การตรวจสอบระดับสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

คณะกรรมการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลควรแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการโรงเรียน และผู้อำนวยการโรงเรียนว่าได้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยหน่วยงานดังต่อไปนี้หรือไม่ ได้แก่ ก.ค.ศ. กระทรวงการคลัง สำนักงบประมาณ และสำนักนายกรัฐมนตรี

๒. การตรวจสอบขององค์กรอิสระ

การตรวจสอบโดยองค์กรอิสระตามกฎหมายเฉพาะ ซึ่งองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบสำคัญ ๆ มีดังต่อไปนี้

๒.๑ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน เรื่องวินัยทางงบประมาณและการคลัง การกำหนดโทษปรับทางปกครอง การพิจารณาวินิจฉัยความผิดทางวินัยและงบประมาณและการคลัง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๒

๒.๒ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ทำหน้าที่หลักในการตรวจสอบการทุจริตประพฤติมิชอบในตำแหน่งข้าราชการระดับสูงและข้าราชการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

๒.๓ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (คณะกรรมการ ป.ป.ท.) ทำหน้าที่หลักในการตรวจการทุจริตประพฤติมิชอบในตำแหน่งของข้าราชการตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑

๓. การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยหน่วยงานในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

(๑) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

(๒) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

๔. การตรวจสอบภายในของโรงเรียนนิติบุคคล

หลักการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน ออกรูปแบบการตรวจสอบการบริหารจัดการภายในของสถานศึกษาในการบริหารจัดการศึกษา ๔ ด้าน

๕. การตรวจสอบโดยสาธารณะ

ตามหลักการของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติกำหนดให้การจัดการศึกษาต้องมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถานบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น กลุ่มบุคคลเหล่านี้นอกจากจะมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนนิติบุคคลแล้ว ยังมีบทบาทหรือเป็นกลไกในการตรวจสอบเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนนิติบุคคลไปในขณะเดียวกันด้วย

บทที่ ๑๔
ระบบบริหารโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

หน้าว่าง

บทที่ ๑๔

ระบบบริหารโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้แก่โรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) แบ่งออกเป็น ๔ ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานในแต่ละด้าน ดังนี้

๑๔.๑ ด้านวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏผลเชิงประจักษ์ เมื่อการบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จ การบริหารงานวิชาการจึงนับว่ามีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการบริหารสถานศึกษาให้ได้คุณภาพ (บุญทิพย์ สุริยวงศ์, ๒๕๔๔ : ๖๕) งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มุ่งให้เกิดการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้โรงเรียนดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้โรงเรียนมีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการจัดสรรปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๖ : ๓๓) ทั้งนี้ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมีการดำเนินการตามหลักการ แนวคิด ขอบข่ายและภารกิจและรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ขอบข่ายและภารกิจด้านการบริหารวิชาการ

๑. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
๒. การวางแผนงานด้านวิชาการ
๓. การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน
๔. การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน
๕. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
๖. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
๗. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน
๘. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
๙. การนิเทศการศึกษา
๑๐. การแนะแนว
๑๑. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
๑๒. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

๑๓. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นและองค์กรอื่น

๑๔. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

๑๕. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของโรงเรียน

๑๖. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในโรงเรียน

๑๗. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ขอบข่ายและภารกิจด้านการบริหารวิชาการของโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

๑. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาสาระหลักสูตสถานศึกษา

๑.๑ วิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานบริหารโรงเรียนนิติบุคคล จัดทำไว้หรือจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเพิ่มเติมตามบริบทของโรงเรียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

๑.๒ วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อกำหนดจุดเน้นหรือประเด็นที่โรงเรียนให้ความสำคัญและกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรตามจุดเน้นเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ของโรงเรียนได้

๑.๓ ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชนเพื่อนำมาเป็นข้อมูลจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๑.๔ จัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาเพื่อนำไปจัดทำรายวิชาพื้นฐานหรือรายวิชาเพิ่มเติม จัดทำคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อจัดประสบการณ์และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนประเมินผลและปรับปรุง

๒. การวางแผนงานด้านวิชาการ

๒.๑ วางแผนงานด้านวิชาการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล และการเทียบโอนผลการเรียน การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการโดยการรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ กำหนดเป้าหมาย จัดทำกรอบในการดำเนินงาน ตลอดจน ดูแล นิเทศ กำกับและติดตาม

๒.๒ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุมัติแผนงานด้านวิชาการ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการโรงเรียนนิบุคคล

๓. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

๓.๑ จัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

๓.๒ จัดการเรียนการสอนวัดผลและประเมินผลทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนสำคัญ พัฒนาคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓.๓ ใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้

๓.๔ จัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

๓.๕ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

๓.๖ ส่งเสริมการพัฒนาความเป็นเลิศของผู้เรียน ช่วยเหลือผู้เรียนพิการ ด้อยโอกาสและผู้เรียนที่มีสามารถพิเศษ

๔. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

๔.๑ จัดทำหลักสูตรโรงเรียนนิติบุคคลเป็นของตนเอง ดังนี้

๔.๑.๑ จัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และเป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาอื่น

๔.๑.๒ จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ คุณธรรมจริยธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

๔.๑.๓ จัดให้มีวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ และสามารถปรับโครงสร้างของหลักสูตรตามจุดเน้นเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ของโรงเรียนนิติบุคคลนั้น

๔.๑.๔ เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และมุ่งสู่ความเป็นสากลโดยให้ครอบคลุมการศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศ การศึกษาสำหรับผู้บกพร่อง พิการ และการศึกษาทางเลือก

๔.๒ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และรายงานผลให้สำนักบริหารโรงเรียนนิติบุคคลรับทราบ

๕. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

๕.๑ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

๕.๒ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

๕.๓ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและมีความสนใจใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

๕.๔ จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความเป็นเลิศตามศักยภาพของผู้เรียน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังค่านิยมหลัก ๑๒ ประการ คุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

๕.๕ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการต่าง ๆ

๕.๖ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ โดยมีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

๕.๗ ศึกษาค้นคว้าพัฒนารูปแบบหรือการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่ก้าวหน้าเพื่อเป็นผู้นำการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาอื่น

๖. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

๖.๑ กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของโรงเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศ

๖.๒ จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของโรงเรียน

๖.๓ วัดผล ประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ ผลการเรียนและอนุมัติผลการเรียน

๖.๔ จัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้และจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณีที่ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

๖.๕ พัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน เทียบเคียงระดับสากล

๖.๖ จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบ และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน

๖.๗ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุมัติการประเมินผลการเรียนรายภาคหรือรายปีและตัดสินผลการเรียน

๖.๘ การเทียบโอนผลการเรียนเป็นอำนาจของโรงเรียนที่จะแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ได้แก่ คณะกรรมการเทียบระดับการศึกษา ทั้งในส่วนของการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย คณะกรรมการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนและเสนอคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ พร้อมทั้งให้ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุมัติการเทียบโอน

๗. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

๗.๑ กำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของผู้เรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา

๗.๒ พัฒนาครูและผู้เรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นสำคัญ ซึ่งการเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้นจะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกความคิด การจัดการ การหาเหตุผลในการตอบปัญหา การผสมผสานความรู้แบบสหวิทยาการและการเรียนรู้ในปัญหาที่ตนสนใจ

๗.๓ พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย

๗.๔ รวบรวมและเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

๘. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

๘.๑ จัดให้มีแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้พอเพียงเพื่อสนับสนุนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองกับการจัดกระบวนการเรียนรู้

๘.๒ จัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพเฉพาะด้านของผู้เรียน เช่น พัฒนาห้องสมุดให้เป็นห้องสมุด IT ห้องสมุดกลางและห้องสมุดกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ ศูนย์วิชาการ สวนสุขภาพ สวนวรรณคดี สวนธรรมะ เป็นต้น

๘.๓ จัดระบบข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนของโรงเรียนของตนเอง เช่น จัดเส้นทาง/แผนที่และระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดสถาบันการศึกษา พิพิธภัณฑ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ

๘.๔ ส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนา การเรียนรู้และนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมิน และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

๘.๕ ส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในต่างประเทศ

๙. การนิเทศการศึกษา

๙.๑ สร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจในกระบวนการนิเทศภายในซึ่งเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันที่ใช้เหตุผลการนิเทศ ที่เป็นการพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ โดยการนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร

๙.๒ จัดการนิเทศภายในโรงเรียนให้มีคุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่องเป็นระบบ

๙.๓ จัดระบบนิเทศภายในโรงเรียนให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงานบริหารโรงเรียนนิติบุคคล

๑๐. การแนะแนว

๑๐.๑ กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่มีการแนะแนวเป็นองค์ประกอบสำคัญโดยให้ทุกคนในโรงเรียนตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

๑๐.๒ จัดระบบงานและโครงสร้างงานแนะแนวและระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้ชัดเจน

๑๐.๓ ส่งเสริมให้ครูทุกคนมีบทบาทและเห็นคุณค่าของการแนะแนว ดูแลและช่วยเหลือผู้เรียน

๑๐.๔ ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมในเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนว ดูแลและช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อให้สามารถบูรณาการในการจัดการเรียนรู้และเชื่อมโยงสู่การดำรงชีวิตประจำวัน

๑๐.๕ คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และบุคลิกภาพที่เหมาะสมทำหน้าที่ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น และคณะอนุกรรมการแนะแนว

๑๐.๖ ดูแล นิเทศ กำกับ ติดตาม และสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนว ดูแลและช่วยเหลือผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

๑๐.๗ ส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน

๑๐.๘ ประสานงานด้านการแนะแนวระหว่างโรงเรียน องค์กรภาครัฐและเอกชน บ้าน ศาสนสถาน ชุมชน ในลักษณะเครือข่ายการแนะแนวเชื่อมโยงงานแนะแนว และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

๑๑. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

๑๑.๑ กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษาชาติ เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ของสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ พร้อมทั้งกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ และประกาศให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ

๑๑.๒ จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน (แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษา) ที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนที่ผ่านการวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นของโรงเรียน พร้อมทั้งระบุวิสัยทัศน์ เอกลักษณ์ อัตลักษณ์หรือจุดเน้นที่เป็นทิศทางหรือแนวทางเฉพาะของโรงเรียนนิติบุคคลนั้น พันธกิจ เป้าประสงค์ ความสำเร็จของการพัฒนา วิธีการดำเนินงานที่มีหลักวิชาและผลการวิจัยรองรับ งบประมาณ และทรัพยากร รวมทั้งแหล่งวิทยาการจากภายนอกที่ให้การสนับสนุนอย่างชัดเจน โดยมีบุคลากรของโรงเรียนและผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบและจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อรองรับและดำเนินการ ทั้งนี้โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนโดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

๑๑.๓ จัดระบบบริหารงานที่มีโครงสร้างที่ชัดเจนและเอื้อต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภายใน และจัดทำระบบสารสนเทศที่มีฐานข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบันอย่างครบถ้วนถูกต้องและเพียงพอ และสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย

๑๑.๔ ผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายดำเนินการตามแผนปฏิบัติการสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

๑๑.๕ จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เพื่อทราบความก้าวหน้าของแผนปฏิบัติตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และรายงานผลพร้อมข้อเสนอแนะการเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ผู้ที่รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปประกอบการปรับปรุงพัฒนา และพร้อมรับการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑๑.๖ จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนโดยมีคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากหน่วยงานต้นสังกัดอย่างน้อยหนึ่งคน โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายในจากหน่วยงานต้นสังกัด

๑๑.๗ จัดทำรายงานประจำปี (SAR) เพื่อสะท้อนคุณภาพผู้เรียนและการบริหารจัดการศึกษาของผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่นำไปสู่เป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้ในรอบปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

๑๑.๘ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และนำไปปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องจนเป็นวัฒนธรรมองค์กร และนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน

๑๒. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

๑๒.๑ ส่งเสริมให้มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่น

๑๒.๒ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดการกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน

๑๒.๓ ส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง

๑๒.๔ พัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชน

๑๓. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นและองค์กรอื่น

๑๓.๑ ประสานความร่วมมือวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น

๑๓.๒ เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อให้โรงเรียนเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

๑๓.๓ กำหนดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางวิชาการและความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน อาทิ การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า การประชุมผู้ปกครองผู้เรียน การปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน การร่วมกิจกรรมกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เป็นต้น

๑๓.๔ ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการกับสถานศึกษาอื่นและองค์กรอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ แล้วแต่กรณี

๑๔. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

๑๔.๑ ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจต่อบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาที่เป็นจุดเน้นเฉพาะตามเอกลักษณ์ อัตลักษณ์หรือจุดเน้นที่เป็นทิศทางหรือแนวทางเฉพาะของโรงเรียนนิติบุคคลนั้น

๑๔.๒ จัดให้มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ การเพิ่มความพร้อมให้กับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่ร่วมจัดการศึกษา

๑๔.๓ ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นจัดการศึกษาและใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

๑๔.๔ ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นจัดการศึกษาและใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

๑๔.๕ ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการตามความเหมาะสมและจำเป็น

๑๔.๖ ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

๑๕. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของโรงเรียน

๑๕.๑ จัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของโรงเรียนเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน

๑๕.๒ นำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของโรงเรียนไปสู่การปฏิบัติ

๑๕.๓ ตรวจสอบและประเมินผลการใช้ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของโรงเรียน และนำไปแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป

๑๖. การคัดเลือกหนังสือและแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

๑๖.๑ ศึกษาวิเคราะห์ คัดเลือกหนังสือเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อเป็นหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

๑๖.๒ จัดทำหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบแบบฝึกหัด ใบงาน และใบความรู้ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน

๑๖.๓ พิจารณาคัดเลือกหนังสือเรียน แบบเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบแบบฝึกหัด ใบงาน และใบความรู้ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน

๑๗. การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

๑๗.๑ จัดให้มีการร่วมกันกำหนดนโยบาย วางแผนในเรื่องการจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของโรงเรียน

๑๗.๒ พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พร้อมทั้งให้มีการจัดตั้งเครือข่ายวิชาการ ชมรมวิชาการ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน

๑๗.๓ พัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ให้ข้อเท็จจริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้น และรวบรวมแหล่งสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

๑๗.๔ พัฒนาห้องสมุดของโรงเรียนให้เป็นห้องสมุด IT เพื่อเป็นแหล่งสืบค้น

๑๗.๕ นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหาผลิตใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

๑๘. การพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคลด้านการบริหารวิชาการ

๑๘.๑ กำหนดรูปแบบนิติบุคคลด้านการบริหารวิชาการของโรงเรียน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานบริหารโรงเรียนนิติบุคคล กำหนด

๑๘.๒ พัฒนารูปแบบนิติบุคคลด้านการบริหารวิชาการของโรงเรียน

๑๘.๓ ติดตาม ประเมินผล รับผิดชอบ และรายงานผลการดำเนินงาน

๑๔.๒ ด้านงบประมาณ

การบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนแบบนิติบุคคลเป็นการบริหารงบประมาณที่มุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของโรงเรียน รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีต่อผู้เรียนมากขึ้น

การบริหารงบประมาณของโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนสามารถบริหารงานด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใสตรวจสอบได้ เพื่อให้ได้ผลผลิตและผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการและเพื่อสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การบริหารงบประมาณของโรงเรียนนิติบุคคลได้กำหนดให้โรงเรียนสามารถจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินงบประมาณของโรงเรียน รวมทั้งการจัดหารายได้จากการให้บริการที่ต้องนำมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาที่ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีต่อผู้เรียนเพื่อให้การ

บริหารงบประมาณ การเงิน และบัญชีของโรงเรียนนิติบุคคลสอดคล้องกับหลักการดังกล่าว ประกอบกับเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ โดยปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณีต้องกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของตนไปยังโรงเรียนตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกอบกับประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยได้มอบอำนาจให้โรงเรียนมีอำนาจในการบริหารจัดการงบประมาณภายใต้กรอบการดำเนินการที่กำหนดให้อย่างมีอิสระรวดเร็ว มีความคล่องตัวมากขึ้น และมุ่งกระจายอำนาจในการบริหารจัดการด้านงบประมาณให้กับโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้สามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดภายใต้กฎหมายและระเบียบรองรับ ทั้งนี้ การบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน มีการดำเนินการตามขอบข่ายและภารกิจ ดังต่อไปนี้

ขอบข่ายและภารกิจด้านการบริหารงบประมาณ

๑. การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณ
๒. การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงิน
๓. การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร
๔. การขอโอนและขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ
๕. การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ
๖. การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ
๗. การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ
๘. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
๙. การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา
๑๐. การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา
๑๑. การวางแผนพัสดุ
๑๒. การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๑๓. การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ
๑๔. การจัดหาพัสดุ
๑๕. การควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ
๑๖. การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน
๑๗. การเบิกเงินจากคลัง
๑๘. การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน
๑๙. การนำเงินส่งคลัง
๒๐. การจัดทำบัญชีการเงิน
๒๑. การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
๒๒. การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

ขอบข่ายและภารกิจการดำเนินงานด้านการบริหารงบประมาณของโรงเรียนนิติบุคคล

๑. การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณ

๑.๑ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา (SWOT Analysis) โดยเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา กลยุทธ์ของสำนักงานบริหารโรงเรียนนิติบุคคล กลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกลยุทธ์ของกระทรวงศึกษาธิการ

๑.๒ จัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน เพื่อจัดสรรงบประมาณประจำปีที่ได้รับให้กับหน่วยงานภายในโรงเรียน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

๑.๓ จัดทำข้อมูลสารสนเทศทางการเงินของโรงเรียน ได้แก่ แผนการจัดชั้นเรียนข้อมูลครูและบุคลากร ข้อมูลผู้เรียน ทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียนเพื่อใช้กำหนดเป้าหมายผลผลิต เป้าหมายกิจกรรมหลักและการสนับสนุน

๑.๔ ทบทวนประสิทธิภาพการใช้จ่ายตามแผนปฏิบัติการในปีที่ผ่านมา เพื่อจัดทำประมาณการค่าใช้จ่ายปีที่ขอตั้งงบประมาณและค่าใช้จ่ายล่วงหน้า ๓ ปี ของงบบุคลากร งบดำเนินงาน งบเงินอุดหนุน งบลงทุน และงบรายจ่ายอื่นที่สอดคล้องกับประเด็นกลยุทธ์ตามแผนพัฒนา

๑.๕ ประมาณการและกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายกิจกรรมหลักและกิจกรรมสนับสนุนของแต่ละผลผลิต เพื่อกำหนดกรอบวงเงินที่ใช้จ่ายแต่ละปี และจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมารประจำปีเสนอต่อคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

๑.๖ วิเคราะห์ผลการประกันคุณภาพภายใน ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกลยุทธ์ของโรงเรียนและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อตรวจสอบทบทวนภารกิจและจัดทำกรอบงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง (MTEF) เป็นรายละเอียดของแผนงบประมาณ

๑.๗ ขอความเห็นชอบแผนงบประมาณต่อคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

๑.๘ เสนอขอจัดตั้งงบประมาณตามแผนงบประมาณต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

๒. การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงิน ตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

๒.๑ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

๒.๒ ขอความเห็นชอบแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณต่อคณะกรรมการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล

๓. การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณตามงาน/โครงการที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

๔. การขอโอนและขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

๔.๑ ตรวจสอบรายละเอียดรายการงบประมาณที่จำเป็นต้องขอโอนและเปลี่ยนแปลง เสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

๔.๒ ขอโอนหรือเปลี่ยนแปลงงบประมาณที่ไม่ต้องทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ ให้เสนอต่อส่วนกลาง เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี

๕. การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

รายงานผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปีไปยังสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี

๖. การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ

๖.๑ จัดให้มีการตรวจสอบและติดตามให้กลุ่ม ฝ่าย งาน ในสถานศึกษา รายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อโรงเรียนจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน และผลการใช้จ่ายงบประมาณต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกไตรมาส ภายในระยะเวลาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด โดยผ่านสำนักงานบริหารโรงเรียนนิติบุคคล

๖.๒ จัดทำรายงานประจำปีที่แสดงถึงความสำเร็จในการปฏิบัติงานทุกสิ้นปีงบประมาณแล้วจัดส่งให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายในระยะเวลาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด โดยผ่านสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

๗. การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ

๗.๑ ประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย

๗.๒ วางแผนประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานของโรงเรียน

๗.๓ วิเคราะห์และประเมินความมีประสิทธิภาพ ประหยัดและคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรของหน่วยงานในสถานศึกษา

๘. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

๘.๑ ประสานและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งทรัพยากรที่สนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในท้องถิ่นให้เป็นระบบ

๘.๒ ศึกษาแนวทางหรือระเบียบที่จะขอรับการสนับสนุนจากแหล่งทรัพยากรทุกประเภทตลอดจนเงื่อนไขการขอรับการสนับสนุน

๘.๓ วางแผน รณรงค์ ส่งเสริมการระดมทุนการศึกษา และทุนเพื่อการพัฒนาโรงเรียน

๘.๔ จัดทำข้อมูลสารสนเทศและระบบการรับจ่ายทุนการศึกษา โดยให้เป็นไปตามความเห็นชอบของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

๘.๕ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน โดยให้เป็นไปตามความเห็นชอบของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

๘.๖ ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินหรือทรัพยากรให้แก่โรงเรียนและมีส่วนร่วมกับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

๙. การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา

๙.๑ สำรวจความต้องการของผู้เรียนและคัดเลือกผู้เสนอกู้ยืมตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

๙.๒ ประสานการกู้ยืมเพื่อการศึกษากับหน่วยปฏิบัติที่เกี่ยวข้าง

๙.๓ สร้างความตระหนักแก่ผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา

๙.๔ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน

๑๐. การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

๑๐.๑ จัดทำรายการทรัพยากรเพื่อเป็นสารสนเทศ ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นทั้งที่เป็นแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติและภูมิปัญญา แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานประกอบการเพื่อการรับรู้ของบุคลากรในโรงเรียน ผู้เรียน และบุคลากรทั่วไปจะได้เกิดการใช้ทรัพยากรร่วมกันในการจัดการศึกษา

๑๐.๒ วางระบบหรือกำหนดแนวปฏิบัติการใช้ทรัพยากรร่วมกันกับบุคคลและหน่วยงานรัฐบาลและเอกชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๑๐.๓ กระตุ้นให้บุคคลในโรงเรียนร่วมใช้ทรัพยากรภายในและภายนอก รวมทั้งให้บริการการใช้ทรัพยากรภายในเพื่อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมการศึกษาในชุมชน

๑๐.๔ ประสานความร่วมมือกับผู้รับผิดชอบแหล่งทรัพยากรภายในและภายนอก ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น และทรัพยากรบุคคลที่มีศักยภาพให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา

๑๐.๕ ดำเนินการเชิดชูเกียรติบุคคลและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่สนับสนุนการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อการศึกษาของโรงเรียน

๑๐.๖ อำนาจในการบริหารจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรและการได้รับสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ จะต้องอยู่ภายใต้การบริหารจัดการของสถานศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

๑๑. การวางแผนพัสดุ

๑๑.๑ การวางแผนพัสดุล่วงหน้า ๓ ปี ให้ดำเนินการตามกระบวนการของการวางแผนงบประมาณ

๑๑.๒ การจัดทำแผนการจัดหาพัสดุ ให้ฝ่ายที่ทำหน้าที่จัดซื้อจัดจ้างเป็นผู้ดำเนินการโดยให้ฝ่ายที่ต้องการใช้พัสดุจัดทำรายละเอียดพัสดุที่ต้องการ คือรายละเอียดเกี่ยวกับปริมาณราคาคุณลักษณะเฉพาะ หรือแบบรูปรายการและระยะรายการและระยะเวลาที่ต้องการใช้พัสดุ (ทั้งนี้ รายละเอียดพัสดุที่ต้องการนี้ต้องเป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปี (แผนปฏิบัติงาน) และตามที่ระบุไว้ในเอกสารประกอบพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี) ส่งให้ฝ่ายที่ทำหน้าที่จัดซื้อจัดจ้างเพื่อจัดทำแผนการจัดหาพัสดุ

๑๑.๓ ฝ่ายจัดทำแผนการจัดหาพัสดุทำการสำรวจข้อมูลรายละเอียดจากฝ่ายที่ต้องการใช้พัสดุ โดยมีการสอบทานกับแผนปฏิบัติงานและเอกสารประกอบพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและความเหมาะสมของวิธีการจัดหาว่าควรเป็นการซื้อ การเช่า หรือการจัดทำเอง แล้วจึงนำข้อมูลที่สอบทานแล้วมาจัดทำแผนการจัดหาพัสดุในภาพรวมของโรงเรียน โดยในส่วนที่จัดส่งให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินให้รายงานเฉพาะครุภัณฑ์ที่มีราคาเกินหนึ่งแสนบาท และที่ดินสิ่งก่อสร้างที่มีราคาเกินหนึ่งล้านบาท (รายละเอียดสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ที่ ตผ ๐๐๐๔/ว ๙๗ ลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๔๖)

๑๒. การกำหนดแบบรูปรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผ่านสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

๑๒.๑ กำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะเพื่อประกอบการขอตั้งงบประมาณส่งให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยผ่านสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

๑๒.๒ การจัดหาจากเงินนอกงบประมาณให้กำหนดแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะได้โดยให้พิจารณาจากแบบมาตรฐานก่อน หากไม่เหมาะสมก็ให้กำหนดตามความต้องการโดยยึดหลักความโปร่งใส เป็นธรรม และเป็นประโยชน์กับทางราชการ

๑๓. การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ

พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดหาพัสดุ เช่น สมุดโทรศัพท์หน้าเหลือง การจัดทำบัญชีผู้ขายหรือผู้รับจ้างเพื่อสำหรับการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและการประเมินผลผู้ขายและผู้รับจ้าง เป็นต้น

๑๔. การจัดหาพัสดุ

๑๔.๑ การจัดหาพัสดุถือปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการพัสดุของส่วนราชการและคำสั่งมอบอำนาจของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑๔.๒ การจัดทำพัสดุถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการให้สถานศึกษารับจัดทำ รับบริการ รับจ้าง ผลิตเพื่อจำหน่าย พ.ศ. ๒๕๓๓

๑๔.๓ การจัดหาพัสดุด้วยเงินงบประมาณต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยกำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือองค์กรอื่นมีส่วนร่วมในการจัดหาโดยประเภทของพัสดุที่จัดหาต้องเป็นไปตามหลักจำแนกประเภทรายจ่ายงบประมาณและคำสั่งมอบอำนาจของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑๔.๔ การจัดหาพัสดุด้วยเงินนอกงบประมาณต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.๒๕๓๕ และแก้ไขเพิ่มเติม ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ และให้เป็นไปตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าด้วยการบริหารจัดการเกี่ยวกับเงินรายได้ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๙ และประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าด้วยหลักเกณฑ์ อัตรา และวิธีการนำเงินรายได้สถานศึกษาไปจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา

๑๕. การควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ

๑๕.๑ จัดทำทะเบียนคุมบัญชีทรัพย์สินและบัญชีวัสดุ ไม่ว่าจะได้มาด้วยการจัดหาหรือการรับบริจาค

๑๕.๒ ควบคุมพัสดุให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน

๑๕.๓ ตรวจสอบพัสดุประจำปี และให้มีการจำหน่ายพัสดุที่ชำรุดเสื่อมสภาพหรือไม่ใช้ในราชการอีกต่อไป

๑๕.๔ พัสดุที่เป็นที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างกรณีที่ได้มาด้วยเงินงบประมาณให้ดำเนินการขึ้นทะเบียนเป็นที่ราชพัสดุ กรณีที่ได้มาจากการรับบริจาคหรือจากเงินรายได้โรงเรียนให้ขึ้นทะเบียนเป็นกรรมสิทธิ์ของโรงเรียน

๑๖. การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

๑๖.๑ จัดทำแนวปฏิบัติหรือระเบียบของโรงเรียนในการดำเนินการหารายได้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

๑๖.๒ การจัดหาผลประโยชน์เกี่ยวกับที่ราชพัสดุ และอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ในความครอบครองของโรงเรียนภายในวัตถุประสงค์ของโรงเรียน และต้องไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์และภารกิจของโรงเรียน

๑๖.๓ เงินรายได้ที่เกิดขึ้นถือเป็นเงินนอกงบประมาณประเภทเงินรายได้โรงเรียน

๑๖.๔ การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินตามข้อ ๑๖.๑ – ๑๖.๓ ในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบของโรงเรียนต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

๑๗. การเบิกเงินจากคลัง

โรงเรียนได้รับการอนุมัติให้เป็นผู้เบิกเงินจากคลังหรือกรมบัญชีกลางโดยตรง โดยจัดทำและตรวจสอบเอกสารหลักฐานขอเบิกให้ถูกต้องตามระเบียบที่เกี่ยวข้องแล้วดำเนินการเบิกเงินจากสำนักงานคลังจังหวัดแล้วแต่กรณี ตามระบบ GFMIS

๑๘. การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน

โรงเรียนได้รับการอนุมัติให้เป็นผู้เบิกเงินจากคลังให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คือ การปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด คือ ระเบียบการเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลังของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๕๑

๑๙. การนำเงินส่งคลัง

๑๙.๑ การนำเงินส่งคลังให้นำส่งภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามระเบียบการเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลังของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๑๙.๒ ขั้นตอนและวิธีการนำเงินส่งคลังให้เป็นไปตามที่ระบบ GFMIS กำหนด

๒๐. การจัดทำบัญชีการเงิน

โรงเรียนที่ได้รับการอนุมัติให้เป็นผู้เบิกเงินจากคลังหรือกรมบัญชีกลางการจัดทำบัญชีการเงินให้บันทึกบัญชีและทะเบียนที่เกี่ยวข้องตามระบบบัญชีเกณฑ์คงค้างและระบบ GFMIS ที่กระทรวงการคลังกำหนด

๒๑. การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน

๒๑.๑ จัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงินเป็นไปตามระบบบัญชีเกณฑ์คงค้างและระบบ GFMIS ตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

๒๑.๒ จัดทำรายงานการรับจ่ายเงินรายได้โรงเรียนตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด คือ ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าด้วยหลักเกณฑ์อัตรา และวิธีการนำเงินรายได้สถานศึกษาไปจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๒๒. การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

สถานศึกษาที่ได้รับการอนุมัติให้เป็นผู้เบิกเงินจากคลังหรือกรมบัญชีกลางแบบพิมพ์บัญชีทะเบียน และแบบรายงานให้จัดทำตามระบบบัญชีเกณฑ์คงค้าง และระบบ GFMIS ตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

๒๓. การพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคลด้านการบริหารงบประมาณ

๒๓.๑ กำหนดรูปแบบนิติบุคคลด้านการบริหารงบประมาณตามบริบทของโรงเรียน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานบริหารโรงเรียนนิติบุคคลกำหนด

๒๓.๒ พัฒนารูปแบบนิติบุคคลด้านการบริหารงบประมาณ

๒๓.๓ ติดตาม ประเมินผล รับผิดชอบ และรายงานผลการดำเนินงาน

๑๔.๓ ด้านบริหารงานบุคคล

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นกฎหมายแม่บทในการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น มีมาตรฐานและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษากำหนดให้ยึดหลักการมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ การมีส่วนร่วมและให้กระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ดังนั้น พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งเป็นกฎหมายที่จัดระเบียบบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีบทบัญญัติให้เป็นไปตามหลักการที่กำหนดโดยบัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการแบ่งการบริหารราชการเป็นส่วนกลางเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาที่เป็นนิติบุคคล โดยมีเป้าหมายให้โรงเรียนมีความคล่องตัวและมีอิสระในด้านวิชาการ งบประมาณ งานบุคคล โดยมีเป้าหมายให้โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคลโดยมีเป้าหมายให้สถานศึกษามีความคล่องตัวและมีอิสระในด้านวิชาการ งบประมาณ งานบุคคล และบริหารทั่วไป จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลสังกัดพื้นที่การศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนดให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการและปฏิบัติหน้าที่ได้ตามขอบเขตที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ ยังได้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจทางการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้ปลัดกระทรวงหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจและการจัดการศึกษาในแต่ละด้านไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษาในอำนาจหน้าที่แล้วแต่กรณี

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลผลการติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาตลอดจนผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามกฎหมายการศึกษาจากหลายหน่วยงาน พบว่าสถานศึกษาต่าง ๆ ยังไม่ประสบผลสำเร็จในการเป็นโรงเรียนนิติบุคคลเต็มรูปแบบ ส่งผลให้การจัดการศึกษาประสบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ โดยเฉพาะด้านการบริหารงานบุคคลซึ่งมีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งเป็นกฎหมายหลักส่งผลให้โรงเรียนมีข้อจำกัดด้านการบริหารงานบุคคลส่งผลต่อการบริหารจัดการจนเป็นเหตุให้ไม่มีความคล่องตัวและเกิดความล่าช้า ไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้านการบริหารงานบุคคลได้ตาม

เจตนารมณ์การเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา ดังนั้น เพื่อให้โรงเรียนนิติบุคคลตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรูปแบบและแนวทางการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้สามารถบริหารจัดการในรูปแบบของโรงเรียนนิติบุคคลได้อย่างสมบูรณ์ จึงจำเป็นที่จะต้องมีแนวทางดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลโดยมีหลักการและแนวคิด ขอบข่าย และภารกิจ ดังนี้

ขอบข่ายและภารกิจด้านบริหารงานบุคคล

๑. การวางแผนอัตรากำลัง
๒. การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
๓. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
๔. การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
๕. การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน
๖. การลาทุกประเภท
๗. การประเมินผลการปฏิบัติงาน
๘. การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
๙. การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
๑๐. การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
๑๑. การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
๑๒. การออกจากราชการ
๑๓. การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
๑๔. การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
๑๕. การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
๑๖. การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
๑๗. การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
๑๘. การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
๑๙. การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา
๒๐. การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ขอบข่ายและภารกิจการด้านการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

๑. การวางแผนอัตรากำลัง

๑.๑ รวบรวมและรายงานข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านสำนักงานบริหารโรงเรียนนิติบุคคล

- จำนวนข้าราชการครู จำแนกตามสาขา
- จำนวนลูกจ้างประจำในสถานศึกษา
- จำนวนลูกจ้างชั่วคราว
- จำนวนพนักงานราชการ

๑.๒ วิเคราะห์ความต้องการอัตรากำลัง

๑.๓ จัดทำแผนอัตรากำลังของสถานศึกษา

๑.๔ เสนอแผนอัตรากำลังของโรงเรียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปยังสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

๒. การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

๒.๑ รวบรวมและรายงานข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านสำนักงานบริหารงานโรงเรียนนินิบุคคล เกี่ยวกับจำนวนข้าราชการครู จำแนกตามสาขา

๒.๒ เสนอความต้องการจำนวนและอัตราตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาจำแนกตามสาขา ตามเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนดต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยผ่านสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

๓. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

๓.๑ เสนอความต้องการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อสำนักงานบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

๓.๒ ดำเนินการสรรหาเพื่อบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางศึกษา พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว บุคลากรสายปฏิบัติงานสนับสนุน บุคลากรวิชาชีพต่าง ๆ ตามเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด และสอดคล้องกับแผนอัตรากำลังที่โรงเรียนกำหนดต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓.๓ ดำเนินการสรรหาและจัดจ้างบุคคลเพื่อปฏิบัติงานในโรงเรียนตำแหน่งต่าง ๆ ตามความต้องการของโรงเรียนโดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

๓.๔ แจ้งภาระงาน มาตรฐานคุณภาพงาน มาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพและเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานให้แก่ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

๓.๕ ดำเนินการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการสำหรับบุคลากรทางศึกษาหรือเตรียมความพร้อม และพัฒนาอย่างเข้มสำหรับผู้ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการในตำแหน่ง “ครูผู้ช่วย” ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

๓.๖ ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานในตำแหน่งครูผู้ช่วยเป็นระยะ ๆ ทุกสามเดือนตามแบบประเมินที่ ก.ค.ศ. กำหนด และในการประเมินแต่ละครั้งให้ประธานกรรมการแจ้งผลการประเมินให้ครูผู้ช่วยและผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ทราบ และในส่วนของพนักงานราชการและลูกจ้างต้องจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ ทุก ๖ เดือน

๓.๗ รายงานผลการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มแล้วแต่กรณีต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

๓.๘ ดำเนินการแต่งตั้งหรือสั่งให้พ้นจากสภาพการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางศึกษาตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดหรือเมื่อได้รับอนุมัติจาก อ.ก.ค.ศ. ส่วนราชการโรงเรียนนิติบุคคล

๔. การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

๔.๑ การเปลี่ยนตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเสนอความประสงค์และเหตุผลความจำเป็นในการเปลี่ยนตำแหน่งกรณีสมัครใจกรณีเพื่อประโยชน์ของทางราชการ และกรณีถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพต่อผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อส่งให้สำนักงานคระกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

๔.๒ การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ภายในเขตพื้นที่การศึกษา

๔.๒.๑ การย้ายผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียนในโรงเรียนนิติบุคคลให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ อ.ก.ค.ศ. ส่วนราชการ สำนักงานบริหารโรงเรียนนิติบุคคล กำหนด

๔.๒.๒ การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

๑) รวบรวมรายชื่อและข้อมูลรายชื่อและบุคลากรทางการศึกษาที่ประสงค์จะขอย้ายและให้ความเห็นเสนอไปยังสถานศึกษาที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประสงค์จะขอย้ายไปปฏิบัติงาน (กรณีขอย้ายออกจากโรงเรียนนิติบุคคล)

๒) พิจารณาให้ความเห็นชอบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ประสงค์จะขอย้ายมาปฏิบัติงานในโรงเรียนนิติบุคคล

๒.๑) กรณีที่เห็นชอบการรับย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เสนอโรงเรียนนิติบุคคลพิจารณาและขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล ตามที่ได้รับมอบอำนาจจากสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

๒.๒) กรณีให้ความเห็นว่าไม่ควรรับย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้แจ้งเรื่องไปยังต้นสังกัดของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ประสงค์จะขอย้ายทราบ

๓) สั่งย้ายและสั่งบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาแล้วแต่กรณีตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด

๔.๓ การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ต่างเขตพื้นที่การศึกษา

๔.๓.๑ การย้ายผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียนในโรงเรียนนิติบุคคลให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ อ.ก.ค.ศ. ส่วนราชการ สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล กำหนด

๔.๓.๒ การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

๑) รวบรวมรายชื่อและข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ประสงค์จะขอย้ายและให้ความเห็นเสนอไปยังสถานศึกษาที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประสงค์จะขอย้ายไปปฏิบัติงาน (กรณีขอย้ายออกจากโรงเรียนนิติบุคคล)

๒) สถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ประสงค์จะขอย้ายปฏิบัติงานในสถานศึกษา

๒.๑) กรณีที่เห็นชอบการรับย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เสนอโรงเรียนนิติบุคคลพิจารณาและขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล ตามที่ได้รับมอบอำนาจจากสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

๒.๒) กรณีให้ความเห็นว่าไม่ควรรับย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เสนอเรื่องไปยังต้นสังกัดของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ประสงค์จะขอย้ายทราบ

๓) สั่งย้ายและสั่งบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา แล้วแต่กรณีตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด

๔.๔ กรณีการดำเนินการตามข้อ ๔.๑ – ๔.๓ ดังกล่าวข้างต้น ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดย อ.ก.ค.ศ. ส่วนราชการ สำนักงานบริหารโรงเรียนนิติบุคคล และควรได้มอบอำนาจให้แก่คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

๕. การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน

๕.๑ การเลื่อนขั้นเงินเดือนปกติ

๑) ประกาศเกณฑ์การประเมินและแนวปฏิบัติในการพิจารณาความดีความชอบให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนทราบโดยทั่วกัน

๒) แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนระดับโรงเรียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนดให้ฐานะผู้บังคับบัญชา

๓) รวบรวมข้อมูลพร้อมความเห็นของผู้มีอำนาจในการประเมินและให้ความเห็นในการเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเสนอคณะกรรมการตามข้อ ๒ พิจารณา

๔) แจ้งคำสั่งไม่เลื่อนขั้นเงินเดือนให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในฐานะผู้บังคับบัญชาทราบพร้อมเหตุผลที่ไม่เลื่อนขั้นเงินเดือน

๕) ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

๖) สั่งเลื่อนขั้นเงินเดือนให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางศึกษาในฐานะผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

๕๒ การเลื่อนขั้นเงินเดือนกรณีพิเศษ กรณีถึงแก่ความตายอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

๑) เสนอเรื่องพร้อมทั้งข้อเท็จจริงและความเห็นที่เป็นข้อยุติและรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไปยังสำนักงานบริหารโรงเรียนนิติบุคคล

๒) ดำเนินการด้านสวัสดิการให้แก่ครอบครัวผู้ถึงแก่กรรมอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนดตามความเหมาะสม

๖. การลาทุกประเภท

๖.๑ อนุญาตหรือเสนอขออนุญาตการลาตามนโยบายหลักเกณฑ์และวิธีการของสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงศึกษาธิการตามที่กฎหมายกำหนด

๖.๒ เสนอเรื่องการอนุญาตให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางศึกษาในการศึกษาต่อ การเข้ารับการฝึกอบรม หรือการเดินทางไปต่างประเทศ หรืออื่น ๆ ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด หรือเพื่อทราบ แล้วแต่กรณี

๗. การประเมินผลการปฏิบัติงาน

๗.๑ กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานบริหารโรงเรียนนิติบุคคล และที่ ก.ค.ศ. กำหนด

๗.๒ ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามข้อ ๗.๑

๗.๓ นำผลประเมินไปใช้ประโยชน์ในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน

๗.๔ นำผลการประเมินการปฏิบัติงานเสนอต่อ อ.ก.ค.ศ. ส่วนราชการ สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล กรณีต้องปรับเปลี่ยนตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือต้องได้รับการพัฒนาเป็นกรณีพิเศษ

๘. การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

๘.๑ การกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง

๑) กรณีมีความผิดทางวินัยไม่ร้ายแรงให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนการกระทำความผิดทางวินัยไม่ร้ายแรงในฐานะผู้บังคับบัญชา

๒) พิจารณาลงโทษทางวินัย หากปรากฏผลการสอบสวนว่าผู้ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดทางวินัยไม่ร้ายแรงตามอำนาจที่กฎหมายกำหนด

๓) รายงานผลการพิจารณาลงโทษทางวินัยไปยัง อ.ก.ค.ศ.ส่วนราชการของสำนักงานบริหารโรงเรียนนิติบุคคล และ ก.ค.ศ. พิจารณาตามลำดับแล้วแต่กรณี ภายในระยะเวลาที่กำหนด

๘.๒ การกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

๑) ดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นในกรณีที่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงไม่ชัดเจน

๒) กรณีมีมูลกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงของครูผู้ช่วยและครูที่ไม่มีวิทยฐานะให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงในฐานะผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งหรือรายงานต่อผู้มีอำนาจแล้วแต่กรณี

๓) ประสานกับหน่วยงานการศึกษาอื่นและกรรมการสอบสวนกรณีมีการกระทำผิดวินัยร่วมกัน

๔) พิจารณาโทษหรือสั่งลงโทษตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดกรณีความผิดวินัยไม่ร้ายแรง

๕) รายงานสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลหรือการสั่งลงโทษไปยังสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล กรณีเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงของครูผู้ช่วยและครูที่ยังไม่มีวิทยฐานะเพื่อเสนอ อ.ก.ค.ศ. ส่วนราชการ ของสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล พิจารณา

๙. การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

เมื่อแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน กรณีกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงและมีเหตุสั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนให้ดำเนินการภายในขอบเขตอำนาจตามที่กฎหมายกำหนดในกรณีตำแหน่งครูผู้ช่วยและตำแหน่งครูที่ยังไม่มีวิทยฐานะ

๑๐. การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

เสนอรายงานการลงโทษทางวินัยและการลงโทษให้ดำเนินการแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไปยังผู้อำนวยการสำนักงานบริหารโรงเรียนนิติบุคคล และ อ.ก.ค.ศ. ส่วนราชการ พิจารณาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

๑๑. การอุทธรณ์และการร้องทุกข์

๑๑.๑ การอุทธรณ์

รับเรื่องอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนแล้วเสนอไปยังผู้มีอำนาจตามกฎหมายกำหนดเพื่อพิจารณาในกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเสนอเรื่องอุทธรณ์ผ่านผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคล

๑๑.๒ การร้องทุกข์

รับเรื่องร้องทุกข์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนแล้วเสนอไปยังผู้มีอำนาจตามกฎหมายกำหนดเพื่อพิจารณา ในกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเสนอเรื่องร้องทุกข์ผ่านผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคล

๑๒. การออกจากราชการ

๑๒.๑ อนุญาตการลาออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในฐานะผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนดหรือรับเรื่องการลาออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในฐานะผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งพิจารณาแล้วแต่กรณี

๑๒.๒ สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการในฐานะผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งหรือเสนอให้ อ.ก.ค.ศ. ส่วนราชการ พิจารณาแล้วแต่กรณี

๑๓. การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ

๑๓.๑ จัดทำข้อมูลทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและลูกจ้าง

๑๓.๒ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเกษียณอายุราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและลูกจ้างในโรงเรียน

๑๓.๓ รับเรื่องการแก้ไขวัน เดือน ปีเกิด แล้วเสนอให้ผู้มีอำนาจตามกฎหมายพิจารณา

๑๔. การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

๑๔.๑ ดำเนินการในการขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและลูกจ้างประจำในสถานศึกษาไปยังสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล เพื่อเสนอผู้มีอำนาจตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด

๑๔.๒ จัดทำทะเบียนผู้ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและลูกจ้างประจำในสังกัด

๑๕. การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

๑๕.๑ สำรวจและรวบรวมข้อมูลการขอให้มีและเลื่อนวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

๑๕.๒ ประชุมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจถึงหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

๑๕.๓ รวบรวมแบบเสนอขอรับการประเมินและรายงานผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของผู้เสนอขอให้มีและเลื่อนวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาส่งไปยังสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลเพื่อดำเนินการต่อไป

๑๖. การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ

๑๖.๑ ส่งเสริมการพัฒนาตนเอง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อนำไปสู่การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพการศึกษา

๑๖.๒ สร้างขวัญและกำลังใจแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้มีผลงานดีเด่นและมีคุณงามความดีตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดหรือกรณีอื่นตามความเหมาะสม

๑๗. การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

๑๗.๑ ดำเนินการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบวินัย มาตรฐาน และจรรยาบรรณของวิชาชีพครูและบุคลากรทางศึกษา

๑๗.๒ ควบคุมดูแล และส่งเสริมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีการประพฤติปฏิบัติตามระเบียบวินัย มาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

๑๘. การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

๑๘.๑ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

๑๘.๒ เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีวินัยในตนเอง

๑๘.๓ ป้องกันไม่ให้ผู้ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย

๑๙. การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา

ดำเนินการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพและการขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเพื่อเสนอไปยังสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

๒๐. การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

๒๐.๑ วิเคราะห์ความจำเป็นและความต้องการในการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน

๒๐.๒ จัดทำแผนพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน

๒๐.๓ ดำเนินการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนตามแผนที่กำหนด

(๑) สร้างและพัฒนาความร่วมมือกับเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษาในการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(๒) ประเมินผลการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

๒๑. การพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคลด้านการบริหารงานบุคคล

๒๑.๑ กำหนดรูปแบบนิติบุคคลด้านการบริหารงานบุคคล ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานบริหารโรงเรียนนิติบุคคล กำหนด

๒๑.๒ พัฒนารูปแบบนิติบุคคลด้านการบริหารงานบุคคล

๒๑.๓ ติดตาม ประเมินผล รับผิดชอบ และรายงานผลการดำเนินงาน

๑๔.๔ ด้านบริหารงานทั่วไป

เนื่องจากการบริหารทั่วไปเป็นการดำเนินงานเพื่อส่งเสริม สนับสนุน และช่วยอำนวยความสะดวกให้ภารกิจหลักขององค์กรดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้ลงสู่ผู้เรียนอย่างแท้จริง เช่น งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ งานประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา งานธุรการ งานดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม งานรับนักเรียน งานระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานกิจการนักเรียน งานประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

งานควบคุมภายในหน่วยงาน เป็นต้น การมอบอำนาจให้โรงเรียนสามารถกำหนดระเบียบหรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารทั่วไปได้อย่างเบ็ดเสร็จภายในองค์กร โดยสามารถกำหนดขั้นตอนการบังคับบัญชาในการบริหารด้านการบริหารทั่วไปของโรงเรียนให้มีความยืดหยุ่นสูง เกิดความคล่องตัว สะดวก รวดเร็ว เป็นการบริหารแบบเบ็ดเสร็จในองค์กรที่ดี ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เอื้อต่อการพัฒนาโดยโรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) อย่างแท้จริง ทั้งนี้ การบริหารทั่วไปของโรงเรียนมีการดำเนินการตามหลักการ แนวคิด และขอบข่ายภารกิจ ดังต่อไปนี้

ขอบข่ายและภารกิจด้านการบริหารทั่วไป

๑. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
๒. การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
๓. การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
๔. งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
๕. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
๖. การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
๗. งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
๘. การดำเนินงานธุรการ
๙. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
๑๐. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
๑๑. การรับนักเรียน
๑๒. การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวม หรือเลิกสถานศึกษา
๑๓. การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย
๑๔. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
๑๕. การทัศนศึกษา
๑๖. งานกิจการนักเรียน
๑๗. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
๑๘. การส่งเสริม สนับสนุน และประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
๑๙. การประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
๒๐. การรายงานผลปฏิบัติงาน
๒๑. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
๒๒. แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

ขอบข่ายและภารกิจการด้านการบริหารทั่วไปของโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่)

๑. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

๑.๑ จัดทำระบบฐานข้อมูลของโรงเรียนเพื่อใช้ในการบริหารจัดการภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑.๒ จัดระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศเชื่อมโยงกับสถานศึกษาอื่น เขตพื้นที่การศึกษาและส่วนกลาง

๑.๓ นำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการบริหาร การบริการ และการประชาสัมพันธ์

๒. การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

๒.๑ ประสานงานกับเครือข่ายการศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพื่อแสวงหาความร่วมมือ ความช่วยเหลือ เพื่อส่งเสริมช่วยเหลือสนับสนุนงานการศึกษาของโรงเรียน

๒.๒ เผยแพร่ข้อมูลเครือข่ายการศึกษาให้บุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องทราบ

๒.๓ กำหนดแผนโครงการหรือกิจกรรมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายการศึกษาทั้งภายในและต่างประเทศ

๒.๔ ให้ความร่วมมือและสนับสนุนทางวิชาการแก่เครือข่ายการศึกษา สถาบัน และองค์กรอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง

๓. การวางแผนการบริหารงานศึกษา

๓.๑ จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายและทิศทางของสำนักงานบริหารโรงเรียนนิติบุคคล และสำนักเขตพื้นที่การศึกษา และสนองต่อความต้องการของชุมชน และสังคม โดยการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน องค์กร สถาบัน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดและพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

๓.๒ เสนอแผนพัฒนาการศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านสำนักงานบริหารโรงเรียนนิติบุคคล

๔. งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน

๔.๑ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยการจัดและพัฒนาโรงเรียนตามนโยบายและแผนพัฒนาโรงเรียนที่สอดคล้องกับทิศทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานบริหารโรงเรียนนิติบุคคลที่กำหนด

๔.๒ นำผลการวิจัยมาปรับปรุงพัฒนานโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียนของโรงเรียน

๔.๓ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์การศึกษาวิจัยของโรงเรียนให้ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบ

๕. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร

๕.๑ จัดระบบการบริหารและพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพโดยมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการบริหารจัดการ

๕.๒ นำแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียนและแผนปฏิบัติการประจำปีเป็นเครื่องมือการขับเคลื่อนการบริหารและพัฒนาองค์กร

๕.๓ ประเมินผลงานและรายงานการพัฒนาองค์กร

๕.๔ ปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารงานโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

๖. การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน

๖.๑ กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ผลการปฏิบัติงานแต่ละด้านของโรงเรียน

๖.๒ เผยแพร่มาตรฐานการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทราบ

๖.๓ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของโรงเรียน

๖.๔ ปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานและระบบการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของโรงเรียน

๗. งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

๗.๑ วางแผนและดำเนินการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาใช้ในการบริหารและพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

๗.๒ ระดมจัดหาเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการศึกษาในงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน

๗.๓ สนับสนุนและพัฒนาให้บุคลากรสามารถนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษามาใช้ในการบริหารและพัฒนาการศึกษา

๗.๔ ติดตาม ประเมินผลการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

๗.๕ ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

๘. การดำเนินงานธุรการ

๘.๑ ศึกษาวิเคราะห์สภาพระบบงานธุรการ ระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๘.๒ วางแผนออกแบบระบบงานธุรการ โดยนำเทคโนโลยีมาช่วยเพื่อลดขั้นตอนและรองรับการปฏิบัติงานธุรการ

๘.๓ จัดบุคลากรรับผิดชอบงานธุรการโดยเฉพาะและพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานธุรการ

๘.๔ ดำเนินงานธุรการตามระบบที่กำหนดไว้ โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัดและคุ้มค่า

๘.๕ ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงระบบงานธุรการให้มีประสิทธิภาพ

๙. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

๙.๑ วางแผนการบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

๙.๒ บำรุง ดูแล และพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้ มั่นคง ปลอดภัย และสวยงาม

๙.๓ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

๑๐. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

๑๐.๑ ประสานกับชุมชนและท้องถิ่นในการสำรวจและจัดทำสำมะโนผู้เรียนที่จะเข้ารับบริการทางการศึกษาของโรงเรียน

๑๐.๒ เสนอสำมะโนผู้เรียนให้เขตพื้นที่การศึกษาทราบ

๑๐.๓ จัดระบบข้อมูลสารสนเทศจากการทำสำมะโนผู้เรียน

๑๐.๔ เสนอข้อมูลสารสนเทศการทำสำมะโนผู้เรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๑๑. การรับนักเรียน

๑๑.๑ กำหนดแผนการรับนักเรียนของโรงเรียนอย่างอิสระตามความสนใจและศักยภาพของผู้เรียน ตามความพร้อมของโรงเรียน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

๑๑.๒ ดำเนินการรับนักเรียนตามแผนการรับนักเรียนที่กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลและตามปฏิทินการรับนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดเฉพาะโรงเรียนรูปแบบนิติบุคคล

๑๒. การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวม หรือเลิกโรงเรียน

เสนอข้อมูลและความต้องการในการจัดตั้ง ยุบ รวม หรือเปลี่ยนสภาพโรงเรียนไปยังสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

๑๓. การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย

๑๓.๑ สำรวจความต้องการในการเข้ารับบริการการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

๑๓.๒ กำหนดแนวทางและความเชื่อมโยงในการจัดและพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

๑๓.๓ ดำเนินการจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือทั้ง ๓ รูปแบบ ตามความเหมาะสมและศักยภาพของโรงเรียน รวมทั้งเชื่อมโยงประสานความร่วมมือและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันต่าง ๆ ที่จัดการศึกษา

๑๔. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

๑๔.๑ กำหนดแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียน

๑๔.๒ ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนในทุกด้านซึ่งครอบคลุมถึงการประสานความร่วมมือกับบุคล ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และโรงเรียนในการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาร่วมกัน

๑๔.๓ ดำเนินการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

๑๕. การทัศนศึกษา

๑๕.๑ วางแผนการนำนักเรียนไปทัศนศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

๑๕.๒ ดำเนินการขออนุญาตนำนักเรียนไปทัศนศึกษา ดังนี้

๑) การอนุญาตให้นักเรียนไปทัศนศึกษาในจังหวัดหรือต่างจังหวัดทั้งประเภทไปและกลับ และค้างคืน เป็นอำนาจของผู้อำนวยการโรงเรียน

๒) การอนุญาตให้นักเรียนไปทัศนศึกษาต่างประเทศเป็นอำนาจของผู้อำนวยการสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล

๑๕.๓ ดำเนินการนำผู้เรียนไปทัศนศึกษานอกสถานศึกษาตามแผน หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนด

๑๖. งานกิจการนักเรียน

๑๖.๑ วางแผนการบริหารงานกิจการนักเรียน

๑๖.๒ ดำเนินการตามแผนที่กำหนดโดยส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วม

๑๖.๓ ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุง และพัฒนางานกิจการนักเรียน

๑๗. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

๑๗.๑ วางแผนการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาของโรงเรียน

๑๗.๒ ดำเนินการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาตามแนวทางที่กำหนด

๑๗.๓ ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุง และพัฒนาการประชาสัมพันธ์การศึกษาของโรงเรียน

๑๘. การส่งเสริม สนับสนุน และประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

ให้คำปรึกษา แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับบุคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

๑๙. การประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

ประสานความร่วมมือกับหน่วยราชการส่วนภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดและพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

๒๐. การรายงานผลการปฏิบัติงาน

๒๐.๑ จัดระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานผลการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาที่สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล กำหนด

๒๐.๒ ดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนตามระบบที่กำหนดไว้

๒๐.๓ รายงานผลการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบ

๒๐.๔ ปรับปรุงและพัฒนาระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และการรายงานผลการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

๒๑. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน

๒๑.๑ วิเคราะห์กำหนดมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงในการดำเนินงานของโรงเรียน

๒๑.๒ วางแผนการจัดระบบการควบคุมภายในโรงเรียน

๒๑.๓ ดำเนินการควบคุมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินกำหนด

๒๑.๔ ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายในและรายงานให้สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลทราบ

๒๒. แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

๒๒.๑ ศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้เรียน ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒๒.๒ กำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับผู้เรียนให้เป็นไปตามบริบท สภาพแวดล้อมของแต่ละโรงเรียนเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล

๒๒.๓ การวางแผนงานปกครองนักเรียน

๒๒.๔ การบริหารงานปกครองนักเรียน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบการประสานงานด้านการปกครอง

๒๒.๕ การส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนที่ประพฤติดี

๒๒.๖ การป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้เรียน ได้แก่ การป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ในโรงเรียน

๒๒.๗ การสรุปประเมินผลงานการปกครองนักเรียน

๒๓. การพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคลด้านการบริหารทั่วไป

๒๓.๑ กำหนดรูปแบบนิติบุคคลด้านการบริหารทั่วไปตามบริบทของโรงเรียน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลกำหนด

๒๓.๒ พัฒนารูปแบบนิติบุคคลด้านการบริหารทั่วไป

๒๓.๓ ติดตาม ประเมินผล รับผิดชอบ และรายงานผลการดำเนินงาน

บทที่ ๑๕
ปัจจัยและกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็ง

หน้าว่าง

บทที่ ๑๕

ปัจจัยและกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็ง

๑๕.๑ ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ

การกำหนดให้โรงเรียนเป็น “นิติบุคคล” มีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะทำให้โรงเรียนมีความเป็นอิสระและเข้มแข็งในการบริหาร ทั้งนี้ เพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างคล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่นและประเทศชาติโดยรวม อย่างไรก็ตามการจะบริหารโรงเรียนที่มีสถานะเป็นนิติบุคคลให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวมีแนวทางหรือเงื่อนไขที่ควรคำนึงถึง ดังนี้

๑. การรวบรวมและจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ

๒.ทำสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน ซึ่งการบริหารแนวใหม่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบริหารและตัดสินใจ โดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและโรงเรียนจึงจำเป็นจะต้องรวบรวมจัดระบบและใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารและตัดสินใจให้มากที่สุด

๒. การวางแผนและดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ การวางแผนมีส่วนช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางในการบริหารตามลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหาและนโยบายการบริหาร ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนและสามารถดำเนินการบริหารให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ รวมทั้งการดำเนินการกำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนเพื่อให้การบริหารงาน บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างเต็มที่

๓. การศึกษากฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องในการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลเพื่อป้องกันข้อผิดพลาดเชิงกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนมีอำนาจบริหารอย่างอิสระขณะเดียวกันก็ต้องรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจของตนอย่างเต็มที่เช่นกัน รวมทั้งควรมีที่ปรึกษาทางกฎหมายที่คอยให้คำปรึกษาและเสนอแนะก่อนการตัดสินใจในเรื่องสำคัญ

๔. การบริหารและการตัดสินใจโดยองค์คณะบุคคล เนื่องด้วยการศึกษาเป็นการให้บริการสาธารณะที่มีผู้เกี่ยวข้องและได้รับผลจากการให้บริการเป็นจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อให้การบริหารและการตัดสินใจมีความถูกต้องและก่อประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการมากที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการโดยใช้องค์คณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาตัดสินใจให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

๑๕.๒ กระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งโรงเรียนนิติบุคคล

การเสริมสร้างความเข้มแข็งโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ให้สามารถดำเนินภารกิจและสามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่มีความเป็นอิสระ คล่องตัว ทางการบริหารงานทั้ง ๔ ด้าน โดยมีเสรีภาพทางวิชาการ มีการบริหารงบประมาณที่สอดคล้องกับความจำเป็น มีการบริหารงานทั่วไปที่คล่องตัว ประหยัดเวลาและทรัพยากร และการบริหารงานบุคคล แต่เป็นไปภายใต้หลักธรรมมาภิบาล มีความรับผิดชอบ และสามารถตรวจสอบความโปร่งใสได้ จะต้องมีปัจจัยสนับสนุน คือ การสร้างมาตรฐานสถานศึกษา การเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากร การรื้อปรับระบบบริหารจัดการ การปรับวิธีการเรียนการสอน รวมทั้งการสร้างเวทีการมีส่วนร่วมและการสร้างภาคี

พัฒนาการศึกษาตามแนวคิด “การปฏิรูปการศึกษา เปรียบเหมือน คานงัดประเทศไทย” ที่ผลผลิตตามที่คาดหวัง คือ ผู้เรียนมีคุณลักษณะ “เก่ง ดี มีสุข” และมีศักยภาพพร้อมอยู่ในโลกศตวรรษที่ ๒๑ โดยมีทักษะเพื่อการดำรงชีวิต ประกอบไปด้วย ทักษะการอ่านออก เขียนได้ และคิดเลขเป็น นำไปสู่ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (3R 7C) ภายใต้จุดเน้น เอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ ร่วมกับการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล และกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน สังคม และท้องถิ่น อันจะส่งผลให้ประชาชนมีศักยภาพพื้นฐานการพัฒนาสังคมสู่ *“ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”*

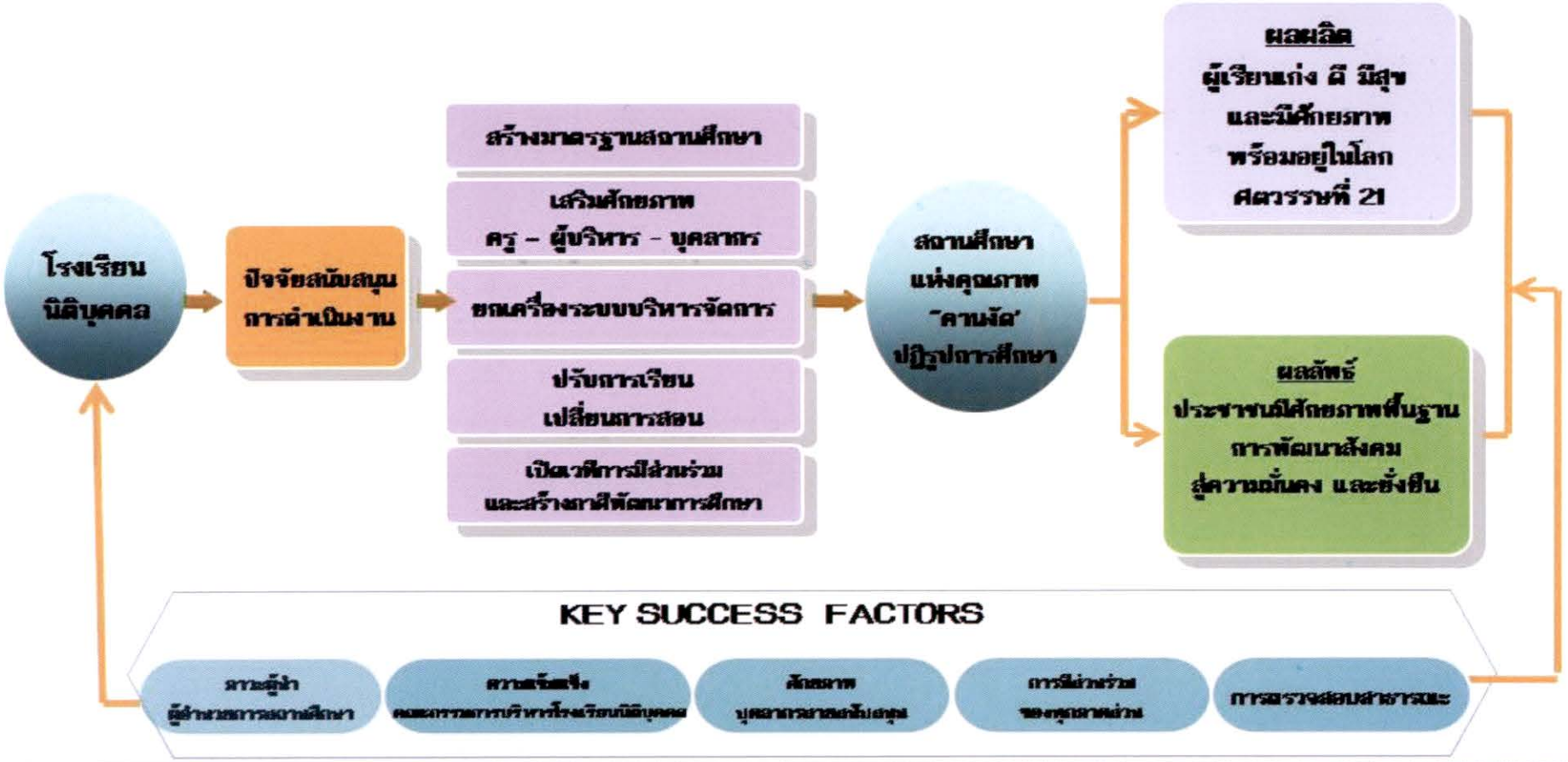
ทั้งนี้ ปัจจัยพื้นฐานที่หน่วยบังคับบัญชา คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้บริหารต้องตระหนักจัดหาและพัฒนาให้มีความพร้อมซึ่งจะเป็นปัจจัยส่วนสำคัญในกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งโรงเรียนนิติบุคคล คือ

๑. ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสถานศึกษา
๒. ความเข้มแข็งของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน
๓. ศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนการศึกษา
๔. การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
๕. การตรวจสอบสาธารณะ

รายละเอียดตามผังกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งโรงเรียนนิติบุคคล

ผังกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็ง โรงเรียนนิติบุคคลรูปแบบใหม่

๑๕.๓ กลไกขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จ

การบริหารและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนิติบุคคลต้องสร้างกลไกอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบโดยเน้นมิติการบริหารจัดการคนเป็นปัจจัยสำคัญ โดยมุ่งสร้างความตระหนักร่วม ความรู้รักสามัคคีและการกระจายความรับผิดชอบ ดังนี้

๑. การกำหนดทิศทางการพัฒนาองค์กร

การกำหนดทิศทางการพัฒนาองค์กร ค่านิยม วัฒนธรรม อัตลักษณ์และแนวทางการพัฒนาองค์กรร่วมกัน จะก่อให้เกิดพลังขับเคลื่อนในเป้าหมายเดียวกัน

๒. ประกาศระเบียบวาระองค์กร

การประกาศทิศทางการพัฒนาองค์กร จะเป็นการสื่อสารทิศทางการพัฒนาให้สมาชิกรับทราบและเป็นสัญญาประชาคมต่อสาธารณะ จะส่งผลให้เกิดหลังการขับเคลื่อนสู่การสำเร็จในลักษณะ “Hollywood Model”

๓. การนำองค์กร

ผู้นำองค์กรและทีมบริหารองค์กร จะเป็นเข็มทิศชี้ถึงความสำเร็จ โดยการปรับตัวแบบ (Modeling) และการนำปฏิบัติ

๔. การถ่ายทอดเป้าหมายความสำเร็จระดับองค์กร (Internal Performance Agreement : IPA)

การถ่ายทอดเป้าหมายความสำเร็จระดับองค์กร (KPI ทิศทางการพัฒนาองค์กร) ไปสู่ระดับบุคคลผ่านกลุ่มภารกิจ ดังนี้

๔.๑ งานและกลุ่มภารกิจ จัดทำแผนการขับเคลื่อนภารกิจตามที่ได้รับมอบหมายในฐานะ “เจ้าภาพหลัก”

๔.๒ บุคลากร จัดทำตัวชี้วัดระดับบุคคล (Individual Score Card) แผนการขับเคลื่อนภารกิจ (Job Operating Plan) และแผนการพัฒนาตนเอง (ID.Plan)

๕. การจัดทำข้อตกลงผลผลิต (Contracted Outputs)

การจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงาน จะต่อเนื่องจากกระบวนการ IPA เพื่อเป็นสัญญาการนำส่งผลผลิตตามบทบาทหน้าที่และการบำเหน็จความชอบ เสริมสร้างแรงจูงใจ

๖. การพัฒนาองค์การ (Organization Development : OD)

การพัฒนาองค์กร (OD : Organization Development) จะดำเนินการทั้งระบบเพื่อเป็นพื้นฐานการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสู่องค์กรแห่งความเป็นเลิศ ประกอบด้วย

๖.๑ RE-Culture การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรสู่ องค์กรคุณภาพโดยการสร้างค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันเป็นทีมเชิงสร้างสรรค์

๖.๒ Re-Engineering การปรับระบบบริหารจัดการโดย Re-Think , Re-Design , Re-Tool นำไปสู่ข้อเสนอการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร การสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรมและสำนักงานคุณภาพ

๖.๓ Partnership การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภายนอกจะเป็นการระดมทรัพยากร องค์ความรู้ นวัตกรรมใหม่ เพื่อเสริมจุดแข็งและลดจุดอ่อนขององค์กร

๗. การกำกับติดตามและประเมินผล (M & E: Monitoring & Evaluation)

การกำกับติดตาม (Monitoring) และการประเมินผล (Evaluation) เป็นการติดตามผลความก้าวหน้า ปัญหา ข้อจำกัด เพื่อเป็นข้อมูลการปรับทิศทาง แผนงานหรือโครงการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ตามกระบวนการ “P-D-C-A”

๘. การเสริมสร้างแรงจูงใจ (Incentive)

การเสริมสร้างแรงจูงใจเป็นมาตรการการบริหารในการบริหารทรัพยากรบุคคลให้เกิดมูลค่าเชิงพันธกิจ โดยการยกย่อง เชิดชูเกียรติ การเลื่อนขั้นเงินเดือน ค่าตอบแทนพิเศษและการเติบโตในสายงานภายใต้หลักการ Performance and Competency Based Management

๙. การรายงานสาธารณะ (Public Report)

การรายงานผลต่อสาธารณะและการเสนอองค์คณะบุคคล (คณะกรรมการสถานศึกษา), สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการรายงานตามแบบแผนราชการและพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖

****

หน้าว่าง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. (๒๕๔๒). **ธรรมนูญโรงเรียน** . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (๒๕๔๓). **ระเบียบกระทรวงว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๓.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. ๒๕๕๐. **แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและ การจัดการศึกษา พ.ศ.๒๕๕๐.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. ๒๕๕๑. **แนวทางการดำเนินงานการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการศึกษา: คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. ๒๕๕๖. **คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล.**กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. ๒๕๕๘. **รายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ ๒๕๕๘.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

เจริญ เจษฎาวัลย์. (๒๕๔๗). **การตรวจสอบธรรมาภิบาล ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ (Governance Audit : Theory and Practice).** นนทบุรี : พอดี.

เจริญ เจษฎาวัลย์. (๒๕๕๐). **การวางมาตรฐานธรรมาภิบาล (Setting Good Governance Standards).**นนทบุรี : พอดี .

ทิศนา แขมมณี. (๒๕๔๕). **ศาสตร์การสอน.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญมี เณรยอด. ๒๕๔๕. **รายงานผลการดำเนินงานโครงการนำร่องระดับชาติ เรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน: วิถีและวิธีไทย.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (อัดสำเนา).

พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ พ.ศ.๒๕๔๓. **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม ๑๑๗ ตอนที่ ๗๙ ก (๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๓).

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒. **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม ๑๑๖ ตอนที่ ๗๔ ก (๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๒).

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.๒๕๔๖. **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม ๑๒๐ ตอนที่ ๖๒ ก (๖ กรกฎาคม ๒๕๔๖).

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗.**ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๗๙ ก (๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๗).

พระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ.๒๕๔๒. **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม ๑๑๖ ตอนที่ ๙ ก (๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒).

พิเชฐ โพธิ์ภักดี. ๒๕๕๓. **การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มหิดลวิทยานุสรณ์, โรงเรียน. ๒๕๕๘. **ข้อมูลโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์.** แหล่งที่มา: http://www.mwit.ac.th

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. ๒๕๔๙. **รายงานการติดตามประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาด้านการบริหารและการจัดการศึกษาเมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณ ๒๕๔๘.** กรุงเทพมหานคร: พริกหวานการพิมพ์.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. ๒๕๔๙. **การประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: พริกหวานการพิมพ์.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. ๒๕๕๑. **แนวทางการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลในกำกับของรัฐ : กรณีโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ (องค์การมหาชน).** กรุงเทพมหานคร: พริกหวานการพิมพ์.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. ๒๕๕๒. **รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการพัฒนากฎหมายการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ.** (อัดสำเนา).

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. ๒๕๕๓. **รายงานการติดตามการดำเนินงานการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๑.** กรุงเทพมหานคร: เพลิน สตูดิโอ.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. ๒๕๕๕. **รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยและพัฒนากฎหมายเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษานิติบุคคล ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ.** (อัดสำเนา)

วิจิตร ศรีสอ้าน. ๒๕๔๒. **การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.** เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ณ โรงแรมปริ้นพาเลซ กรุงเทพมหานคร วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๒.

วิชาการ, กรม. (๒๕๔๒). **คู่มือแนวทางการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน (SCHOOL CHARTER).** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. ๒๕๔๖. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ **พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.๒๕๔๕.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ รสพ.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. ๒๕๔๖. **พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

ศึกษาธิการ, กระทรวง. ๒๕๔๖. **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)

ศึกษาธิการ, กระทรวง. ๒๕๕๑. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สามัญศึกษา, กรม. (๒๕๔๒). **ธรรมนูญสถานศึกษา เอกสารการประกันคุณภาพการศึกษา** .กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

สุนีย์ ภู่พันธ์. (๒๕๕๖). **แนวคิดพื้นฐานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร.** เชียงใหม่ : The Knowledge Center.

สุรพล นิติไกรพจน์. ๒๕๔๖. **ความเป็นนิติบุคคลของโรงเรียน.** เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาทางวิชาการเรื่อง โรงเรียนนิติบุคคล: มิติใหม่ของการบริหารการศึกษา วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๖ ณ ห้องปิ่นเกล้า ๒ โรงแรมรอยัล ซิตี้ กรุงเทพมหานคร.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. **คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. ๒๕๕๗. **นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พล.ร.อ.ณรงค์ พิพัฒนาศัย.** กรุงเทพมหานคร : อัดสำเนา.

อุทัย บุญประเสริฐ. ๒๕๔๓. **การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management).** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

อุทัย บุญประเสริฐ. ๒๕๔๖. **การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Adler, Arnold N.๑๙๙๙. **A Study of Teachers' Perceptions of School-Based Management's Impact on Teacher Empowerment.** Dissertation Abstracts International. ๖๐-๑๑A:๑๖๘.

Brown, Johnnie Anthony.๑๙๙๘. **An Evaluation of the Effects of School-Based Management on Perceived Principal and School Effectiveness at a Public Middle School** . Dissertation Abstracts International.๕๙-๑๐A:๑๕๓.

Carlson, Howard Curtis.๑๙๙๗.**The Process of Decision-Making under School-Based Management: A Comparison of the Administrative Control and Professional Control Models.** Dissertation Abstracts International.๕๙-๐๖A:๑๘๔๔.

Cheng, Yin Cheong.๑๙๙๖. **School Effectiveness and School-based Management: A Mechanism for Development.** London: The Falmer Press.

David, Jane L.๑๙๙๖. "The Who, What, and Why of Site-Based Management." **Educational Leadership.**๕๓, ๔ (December ๑๙๙๕/January ๑๙๙๖) : ๔-๙.

Iverson, Christina Joann.๒๐๐๑. **School - Based Management: A Case Study.** Dissertation Abstracts International.๖๒-๐๕ A.๑๙๒.

Latham, Andrew S.๑๙๙๘. " Site-Based Management: Is It Working?". **Educational Leadership.** ๕๕, ๗ (April ๑๙๙๘): ๘๘-๘๖.

Odden, Eleanor R.and Wohlstetter, Priscilla.๑๙๙๕. "Making School-Based Management Work." **Educational Leadership.** ๕๒, ๕ (February ๑๙๙๕): ๓๒-๓๖.

Spilman, Craig E.๑๙๙๖. "Transforming an Urban School." **Educational Leadership.** ๕๓, ๔ (January ๑๙๙๖): ๓๔-๓๘.

Wilson, Robert James.๒๐๐๑.School-Based Management in Alberta: Perceptions of Public School Leaders ๑๙๙๔-๑๙๙๗. Dissertation Abstracts International. ๖๒-๐๓ A.๓๓๗

Wohlstetter, Priscilla and Mohrman, Susan Albers.๑๙๙๓. School-Based Management: **Strategies for Success.** Available at http://www/ed/gov/pubs/CPRE/fb๒sbm.html

ภาคผนวก

บทสรุป
ถาม – ตอบ

ถาม ๑. ทำไมไม่ให้โรงเรียนที่มีความพร้อมออกนอกระบบ เหมือนกับมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

ตอบ โรงเรียนที่จะเก็บค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียมการเรียนหรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในจำนวนที่มากพอที่จะเลี้ยงตัวเองเหมือนมหาวิทยาลัยนั้นเป็นไปได้ยาก เนื่องจากฐานะผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่พร้อมที่จะจ่ายในจำนวนสูงมากอย่างนั้นได้ หรือหากมีก็จะมีตัวเลือกอื่นพร้อมที่จะให้บริการอยู่แล้ว เช่น โรงเรียนเอกชน โรงเรียนนานาชาติ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยต่าง ๆ เป็นต้น และหลักการสำคัญ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาแบบให้เปล่า เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน และในอนาคตอาจมีพระราชบัญญัติส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคลเกิดขึ้นเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวคิดนี้ได้

ถาม ๒. ทำไมไม่บริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคลเช่นเดียวกับรูปแบบโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ (องค์การมหาชน)

ตอบ รัฐบาลต้องอุดหนุนโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์แต่ละปีไม่ต่ำกว่า ๓๐๐ ล้านบาท เนื่องจากเป็นองค์การมหาชน หากมีโรงเรียนในลักษณะเดียวกันและเป็นองค์การมหาชนในจำนวนไม่มาก ประมาณ ๑๐๐ แห่ง ก็จะใช้งบประมาณถึงปีละ ๓๐,๐๐๐ ล้านบาท ถ้าขยายเป็น ๑,๐๐๐ แห่ง ก็จะกลายเป็น ๓๐๐,๐๐๐ ล้านบาท (เกือบเท่างบประมาณกระทรวงศึกษาธิการเลยทีเดียว)

ถาม ๓. มีหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคลอย่างไร

ตอบ ในขั้นต้นนี้จะเป็นการคัดเลือกผู้อำนวยการโรงเรียนให้ตามไปกับโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ แต่ต่อไปจะสามารถกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการได้เอง โดย อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลและคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล ซึ่งก่อนกำหนดและประกาศบังคับใช้อาจจะต้องหารือหรือร่วมคิดกับ ก.ค.ศ. และคณะกรรมการบริหารโครงการ แต่ทั้งนี้ กระบวนการสรรหาจะขึ้นอยู่กับคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลเป็นสำคัญ

ถาม ๔. มีหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกครูผู้สอน และจะมีการประเมินครูในโรงเรียนนิติบุคคลอย่างไร

ตอบ อยู่ภายใต้หลักการเดียวกันกับข้อ ๓ โดย อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลออกหลักเกณฑ์และวิธีการในการบริหารงานบุคคลทั้งหมด ส่วนที่นำไปคัดเลือก สรรหา หรือประเมินการปฏิบัติงานก็คือคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลและผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นสำคัญ

ถาม ๕. สถานะของครูในโรงเรียนนิติบุคคลยังเป็นข้าราชการอยู่หรือไม่

ตอบ ยังเป็นข้าราชการอยู่เหมือนเดิม เหมือนกับข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในปัจจุบัน

ถาม ๖. ถ้าผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคลประเมินผลงานแล้วไม่ผ่านจะมีวิธีการดำเนินการอย่างไร

ตอบ ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์และวิธีการที่ อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลกำหนด ทั้งนี้ อาจจะให้โอกาสขอย้ายไปอยู่ในโรงเรียนทั่วไปเหมือนผู้อำนวยการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ที่ขอย้ายไปโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรืออาจจะมีการปรับเปลี่ยนตำแหน่งให้ไปดำรงตำแหน่งที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถก็ได้

ถาม ๗. ถ้าคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลกับผู้อำนวยการโรงเรียนฮั้วกันแสวงหาผลประโยชน์หรือร่วมกันกระทำการฉ้อฉล เล่นพรรคเล่นพวก ไม่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล จะมีใครแก้ปัญหาได้

ตอบ โดยโครงสร้างการบริหาร เมื่อให้มีอำนาจในการบริหารจัดการอย่างอิสระในงานทั้ง ๔ ด้านแล้ว ก็จะต้องมีระบบการถ่วงดุลอำนาจ (Check and Balance) คือ คณะกรรมการตรวจสอบการบริหารจัดการและยังมีระบบการตรวจสอบภายในเพื่อรายงานต่อสำนักบริหารโรงเรียนนิติบุคคลให้แก้ไขปัญหาโดย อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลได้

ถาม ๘. เมื่อครูโอนย้ายมาเป็นครูในโรงเรียนนิติบุคคลแล้ว จะมีมาตรการสร้างความเชื่อมั่นเกี่ยวกับความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ให้แก่ครูอย่างไร

ตอบ อยู่ภายใต้กฎหมาย หลักเกณฑ์ และกฎเกณฑ์เดียวกันกับข้าราชการครูทั่วไปภายใต้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ จนกว่าจะมีกฎหมายแก้ไขเปลี่ยนแปลง ซึ่งน่าจะยากและนาน เนื่องจากหากกระทบซึ่งสิทธิของข้าราชการครูรายใดอย่างไร คงต้องมีการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนและรอบคอบก่อนใช้บังคับ และข้าราชการครูสมควรจะมีสิทธิเลือกรับสิทธินั้น ๆ ได้

ถาม ๙. ในโรงเรียนนิติบุคคลจะมีบุคลากรทางการศึกษาหรือไม่ ขอย้ายเข้าไปอยู่ด้วยได้หรือไม่

ตอบ บุคลากรทางการศึกษาหรือสายสนับสนุนนั้นมีความจำเป็นสำหรับโรงเรียนมาก จึงต้องมีไว้ในโรงเรียนเสมอ ส่วนจะมีตำแหน่งอะไร เท่าไร ก็ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลเป็นสำคัญที่จะจัดทำแผนและกรอบอัตรากำลังและดำเนินการสรรหาเองได้

ถาม ๑๐. ทำไมไม่ให้โรงเรียนนิติบุคคลมี อ.ก.ค.ศ. เองได้ จะได้คล่องตัวและมีอำนาจเต็ม

ตอบ โดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดให้มี อ.ก.ค.ศ. ได้ ๓ ลักษณะ คือ

๑) อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ มีอำนาจหน้าที่กระทำการหรือพิจารณาแทน ก.ค.ศ.

๒) อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

๓) อ.ก.ค.ศ. ส่วนราชการที่ ก.ค.ศ. แต่งตั้ง

ดังนั้น จึงไม่เสนอให้มี อ.ก.ค.ศ. โรงเรียน แต่ให้มีสำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลแทนเพื่อให้มี อ.ก.ค.ศ. ส่วนราชการ คือ อ.ก.ค.ศ. สำนักบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคลได้ และมีแนวทางที่จะให้ถ่ายอำนาจเกือบทั้งหมดไปยังคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลแต่ละแห่ง ให้กระทำการหรือพิจารณาแทนได้ และให้มีคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลมีคณะเดียวและทำได้ทุกเรื่อง เนื่องจากมีงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษายืนยันว่าองค์คณะกรรมการหรืออนุกรรมการ ในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานั้นควรมีเพียงคณะเดียวเพื่อความเป็นเอกภาพทั้งเชิงนโยบายและการปฏิบัติ ดังนั้น ในโรงเรียนนิติบุคคลก็ควรมีคณะเดียวที่ให้อำนาจในการบริหารจัดการทั้ง ๔ ด้าน

ถาม ๑๑. ในกรณีที่ครูไม่ผ่านการประเมินศักยภาพในการปฏิบัติงานสามารถให้ออกได้หรือไม่

ตอบ ใช้หลักการเดียวกันกับผู้อำนวยการโรงเรียน แต่ตำแหน่งนี้จะต้องปรับเปลี่ยนไป นอกจากการโอนย้ายแล้วก็น่าจะเป็นสายสนับสนุนได้

ถาม ๑๒. โรงเรียนนิติบุคคลสามารถเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาได้หรือไม่

ตอบ เก็บได้ตามความเห็นชอบของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคล ถือเป็นการระดมทรัพยากรมาใช้ในการบริหารจัดการของโรงเรียน ระเบียบ วิธีการ อัตราจำนวนเท่าใด อย่างไร ก็ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลกำหนด โดยที่คณะกรรมการบริหารโครงการโรงเรียนนิติบุคคลเห็นชอบเพื่อถ่วงดุลอำนาจให้เกิดความเสมอภาคเท่าเทียมกันของนักเรียนและผู้รับบริการ ป้องกันการสร้างความเหลื่อมล้ำทางโอกาสทางการศึกษา และการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของคนไทย

ถาม ๑๓. ในกรณีที่เก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาแพง คนที่มีฐานะยากจน ไม่สามารถจ่ายค่าธรรมเนียมการศึกษาได้จะทำอย่างไร ทั้งที่บ้านอยู่ข้างรั้วโรงเรียนจะมีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมหรือไม่

ตอบ หลักการตามข้อ ๑๒ ก่อนที่คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลจะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ อัตราการเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาก็ต้องตระหนัก และกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาในการดูแลบุตรหลานของผู้ที่มีฐานะยากจนเอาไว้แล้วด้วย จึงจะเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการบริหารโครงการโรงเรียนนิติบุคคลพิจารณา (ในเบื้องต้น) เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมในโอกาสทางการศึกษาและการเข้าถึงได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพได้

ถาม ๑๔. โรงเรียนนิติบุคคลสามารถใช้หลักสูตรของโรงเรียนเองได้หรือไม่

ตอบ โรงเรียนนิติบุคคลคงต้องใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ด้วย แต่จะสามารถยืดหยุ่นในโครงสร้างและกระบวนการตามที่คณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลเห็นชอบ และสามารถสร้างหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเองให้สอดคล้องกับเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ หรือบริบทและภูมิภาค ภูมิสังคมของโรงเรียนเองได้ ทั้งนี้ จะมีคณะกรรมการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนนิติบุคคลเป็นพี่เลี้ยง (Coaching) ร่วมคิด ร่วมเสนอแนะอยู่ด้วย ซึ่งจะต้องมีข้อคำนึงอยู่หลายด้านตามมาตรฐานของหลักสูตรเป็นหลักการสำคัญ

ถาม ๑๕. ทำไมต้องใช้ชื่อ "โรงเรียนนิติบุคคล" สามารถเรียกชื่ออย่างอื่นได้หรือไม่

ตอบ การใช้ชื่อ "โรงเรียนนิติบุคคล" เพราะต้องการสื่อให้คนทั่วไปได้เห็นความเป็นอิสระในการใช้ศักยภาพที่โรงเรียนมีอยู่เพื่อตัดสินใจดำเนินการ หรือใช้อำนาจในการจัดการตามภารกิจทั้งทางด้านวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไปให้เกิดประสิทธิภาพและยังผลต่อคุณภาพผู้เรียน นอกจากนี้ เพื่อชี้ให้เห็นความต่างของโรงเรียนในสังกัด สพฐ. ทั่วไปกับโรงเรียนในโครงการนี้มีสถานะเป็น "นิติบุคคล" เหมือนกัน แต่แตกต่างในรายละเอียดการปฏิบัติในความเป็นอิสระในการบริหารจัดการจึงจำเป็นต้อง ใช้คำว่า (รูปแบบใหม่) ไว้ด้วย

ถาม ๑๖. โรงเรียนนิติบุคคลมีอำนาจหน้าที่จัดการศึกษาอย่างไร

ตอบ โรงเรียนนิติบุคคลมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาเช่นเดียวกับโรงเรียน สพฐ. ทั่วไป แต่ต่างกันที่โรงเรียนนิติบุคคลจะมีอำนาจในการบริหารจัดการที่เบ็ดเสร็จมากกว่าโรงเรียนทั่วไป ทั้งนี้เกิดจากการกระจายอำนาจและการถ่ายอำนาจจากผู้มีอำนาจทุกหน่วยงานและทุกองค์กร โดยมีระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจอย่างเข้มข้นจากคณะกรรมการตรวจสอบการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล

ถาม ๑๗. ผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคลยังคงมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๓๙ ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ อยู่หรือไม่

ตอบ ผู้อำนวยการโรงเรียนนิติบุคคลยังคงเป็นข้าราชการครูตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และโรงเรียนก็ยังเป็นสถานศึกษาของรัฐตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ เหมือนเดิม แต่จะมีอิสระในการดำเนินการพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพในการจัดการบริหารงานทั้งสี่ด้านร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลให้บรรลุเป้าประสงค์ของโรงเรียนได้เต็มที่

ถาม ๑๘. หลักการที่เป็นหัวใจหลักของการเป็นโรงเรียนนิติบุคคลคืออะไร

ตอบ หลักการกระจายอำนาจให้โรงเรียนมีการบริหารจัดการตัวเองในภารกิจทั้ง ๔ ด้าน แต่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบ (Accountabitity) โดยเน้นกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมภายใต้การช่วยเหลือแนะนำ (Coaching) และการตรวจสอบผลงาน (Check and balance) ที่มีเป้าประสงค์สำคัญคือคุณภาพของผู้เรียน

ถาม ๑๙. โรงเรียนนิติบุคคล มีลักษณะต่างจากโรงเรียนทั่วไปอย่างไร

ตอบ โรงเรียนทั่วไปก็เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายอยู่เช่นเดิม แต่โรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) จะมีอิสระและกระบวนการบริหารจัดการที่คล่องตัวกว่า คิดเองทำเองได้มากกว่า แต่อยู่ภายใต้หลักการตามข้อ ๑๘ ด้วย

ถาม ๒๐. จำนวนโรงเรียนนิติบุคคลรูปแบบใหม่ที่จะคัดเลือกเข้าร่วมโครงการในระยะแรกมีจำนวนเท่าใด และมีหลักเกณฑ์คัดเลือกอย่างไร

ตอบ จะอยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการบริหารโครงการที่จะประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือก (คณะทำงานได้ยกร่างแนวทางการคัดเลือกไว้ให้พิจารณาแล้วในบทที่ ๑๑ - ๑๒ และจะพิจารณาถึงจำนวนที่เหมาะสมว่าในเบื้องต้นควรจะเป็นเท่าไรซึ่งควรจะค่อยเป็นค่อยไป ผ่านประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาควบคู่ไปด้วย แต่ตั้งเป้าหมายที่จะให้ทุกโรงเรียนเป็นนิติบุคคลรูปแบบใหม่ให้หมด โดยมีกฎหมายใหม่มารองรับในอนาคตให้ชัดเจนโดยเร็ว

ถาม ๒๑. โรงเรียนนิติบุคคลมีการดำเนินงานเชื่อมโยงกับท้องถิ่นและสมัชชาการศึกษาหรือประชาคมในจังหวัดอย่างไร

ตอบ โรงเรียนนิติบุคคลรูปแบบใหม่ มีหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ และแนวทาง “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน ก็ยังสามารถใช้ได้และยังจะดำเนินการได้อย่างคล่องตัวกว่าเดิมอีกด้วย รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างสำคัญยิ่งขึ้น

ถาม ๒๒. เหตุใดการเปลี่ยนสถานะโรงเรียนทั่วไปมาเป็นโรงเรียนนิติบุคคล รูปแบบใหม่ โดยแก้กฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ เพื่อความชัดเจนและทั่วถึง

ตอบ การร่างและบังคับใช้กฎหมายระดับพระราชบัญญัติส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคลยังอยู่ในขั้นตอนการยกร่างและพิจารณาให้ถี่ถ้วนรอบคอบเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาที่จะไม่ให้เกิดปัญหาตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารการศึกษาที่หากผิดพลาดจะส่งผลระยะยาวและแก้ไขได้ยากยิ่ง ทั้งนี้ ปรากฏมาในหลายนโยบายที่ส่งผลเสียมาถึงปัจจุบัน ดังนั้น การเริ่มต้นของโครงการโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) นี้ จึงเป็นบทเรียนอันเป็นสำคัญและยังประกอบด้วย วิจัยและพัฒนาจึงจะนำไปสู่การกำหนดพระราชบัญญัติมาบังคับใช้ในโอกาสต่อไป

ถาม ๒๓. ถ้าหลักการโรงเรียนนิติบุคคลดีแล้ว เหตุใดจึงไม่ให้ทุกโรงเรียนมีสถานะเป็นโรงเรียนนิติบุคคลพร้อมกัน

ตอบ หลักการและเหตุผลเป็นไปตามคำถามข้อที่ ๒๒ และประการสำคัญคือความแตกต่างของโรงเรียนมีมาก มีวุฒิภาวะศักยภาพและความพร้อมที่แตกต่างกันจึงจำเป็นต้องมีการประเมินและคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างหรือนำร่องก่อนในช่วงแรกเพื่อให้ได้เรียนรู้และมีประสบการณ์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและทั่วถึงต่อไป

ถาม ๒๔. เมื่อเป็นโรงเรียนนิติบุคคลแล้วจะได้รับการจัดสรรงบประมาณหรือไม่

ตอบ ทุกโรงเรียนยังก็ต้องสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ดังเดิม ดังนั้น ก็ขึ้นอยู่กับนโยบายของส่วนราชการ แต่ประการสำคัญคือโรงเรียนนิติบุคคลรูปแบบใหม่จะมีอำนาจในการบริหารงบประมาณได้เอง และสามารถระดมทรัพยากรได้เอง มีการใช้จ่ายเงินและทรัพยากรอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อให้ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างชัดเจนเห็นได้จริงและตรงประเด็นกับความต้องการจำเป็นของโรงเรียน

ถาม ๒๕. บุคลากรในโรงเรียนนิติบุคคลมีสวัสดิการและความก้าวหน้าในวิชาชีพแตกต่างจากโรงเรียนทั่วไปอย่างไร

ตอบ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) ก็ยังคงเป็นข้าราชการครูอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันกับข้าราชการครูในโรงเรียนอื่นทั่วไป มีสวัสดิการและความก้าวหน้าในวิชาชีพเช่นเดียวกัน แต่อำนาจการบริหารจัดการในโรงเรียนนิติบุคคลเป็นของคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลและผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีอิสระในการคิดและการบริหาร จึงจะตอบสนอง ในการพัฒนาบุคลากรและการจัดสวัสดิการดูแลทุกข์สุขของบุคลากรในสังกัดได้ดีกว่า ซึ่งกรณีนี้ต้องประกอบด้วยการทำงานอย่างทุ่มเทจริงจังและเป็นครูมืออาชีพ จึงเชื่อได้ว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนนิติบุคคลจะมีความสุขในการทำงานมากกว่า

ถาม ๒๖. เมื่อโรงเรียนมีสถานะเป็นโรงเรียนนิติบุคคลแล้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนจะมีสถานะอย่างไร

ตอบ ก็ยังมีสถานะเป็นข้าราชการครูอยู่เช่นเดิม แต่จะมีความเป็นนักบริหาร เป็นผู้นำที่ชัดเจนขึ้น ได้แสดงบทบาทและศักยภาพได้เต็มที่มีอิสรภาพทางวิชาการและการบริหารจัดการร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียนนิติบุคคลและชุมชนได้อย่างมีความสุขและท้าทาย

ถาม ๒๗. เมื่อเป็นโรงเรียนนิติบุคคลแล้วประชาชนและประเทศชาติได้ประโยชน์อย่างไร

ตอบ ประเทศชาติจะได้พลเมืองที่ดีมีคุณภาพ ประกอบสัมมาอาชีพและมีศักยภาพในการแข่งขันกับนานานชาติได้ โดยเป็นผลผลิตที่มีคุณภาพจากโรงเรียนที่เข้มแข็ง ดังนั้น โรงเรียนที่เข้มแข็งได้โดยกระบวนการเป็นโรงเรียนนิติบุคคลที่มีอำนาจเต็มในการบริหารจัดการพันธกิจของตนเองทั้งสี่ด้านภายใต้หลักการและทฤษฎีที่อ้างอิง จะทำให้สามารถสร้างคุณภาพผู้เรียนให้เต็มศักยภาพของแต่ละคนได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น การเพิ่มจำนวนโรงเรียนที่เข้มแข็งจึงเป็นการเพิ่มจำนวนพลเมืองที่เปี่ยมคุณภาพและคุณธรรมให้แก่ประเทศชาติมากยิ่งขึ้นจนเต็มประเทศไทย นำพาประเทศไปสู่ความพัฒนาสถาพร มีสันติสุข ร่มเย็น มีความเป็นไทยที่โดดเด่นในอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของชาติได้ด้วยความภาคภูมิ

สรุปการเสวนา
เรื่อง “แนวทางการสนับสนุน
และส่งเสริมโรงเรียนนิติบุคคล : รูปแบบใหม่”

จัดโดย คณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๙
ระหว่างเวลา ๐๘.๓๐ – ๑๔.๓๐ นาฬิกา
ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๓๐๖ – ๓๐๘ ชั้น ๓
อาคารรัฐสภา ๒

หน้าว่าง

สรุปการเสวนา
เรื่อง "แนวทางการสนับสนุนและส่งเสริมโรงเรียนนิติบุคคล : รูปแบบใหม่"
กรณีถอดบทเรียน "การบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคลในประเทศไทย"
จัดโดย
คณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๙
ระหว่างเวลา ๐๘.๓๐ – ๑๔.๓๐ นาฬิกา
ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๓๐๖ – ๓๐๘ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

****

๑. ถอดบทเรียน กรณี "โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์"

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุวดี นาคะผดุงรัตน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์

ในปี ๒๕๓๓ อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล ศาสตราจารย์ ดร.ณัฐ ภมรประวัติ และอดีตอธิบดีกรมสามัญศึกษา ดร.โกวิทย์ วรพิพัฒน์ ร่วมดำริจัดตั้งโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่จะเน้นเรื่องของการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ในปี พ.ศ.๒๕๓๔ เริ่มเปิดรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยรุ่นแรกใช้สถานที่ปฏิบัติธรรมของวัดไร่ขิงเป็นสถานที่เรียนชั่วคราว ในปี ๒๕๓๕ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานชื่อโรงเรียนว่า "มหิดลวิทยานุสรณ์" พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้พระราชลัญจกร "มหิดล"เป็นตราสัญญลักษณ์ของโรงเรียน ในปี ๒๕๓๘ โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ย้ายสถานที่เรียนชั่วคราวจากสถานที่ภายในวัดไร่ขิงมายังพื้นที่ของมหาวิทยาลัยมหิดลซึ่งอนุญาตให้ใช้พื้นที่ ๒๕ ไร่ ดำเนินการจัดการเรียนการสอน ภายใต้สังกัดกรมสามัญศึกษาหรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในปี ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ มีผลใช้บังคับ ซึ่งมีบทบัญญัติให้จัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ ซึ่งจะต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคล รวมถึงได้มีบทบัญญัติส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ประกอบกับใน ปี ๒๕๔๒ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ.๒๕๔๒ บัญญัติให้สามารถจัดตั้งหน่วยงานเป็นองค์การมหาชน ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐและเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์เฉพาะ สามารถใช้ทรัพยากรและบุคคลให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในปีพ.ศ. ๒๕๔๓ ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อจัดตั้งโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ เป็นองค์การมหาชนที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศ ด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนที่มีศักยภาพสูงซึ่งจำเป็นต้องมีวิธีการและหลักสูตรการเรียนการสอนที่พิเศษแตกต่างจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ โดยสถานภาพการเป็นองค์การมหาชนของโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ทำให้สามารถบริหารจัดการการเรียนการสอนได้อย่างอิสระ มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพภายใต้การกำกับของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

การดำเนินงานของโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์มีคณะกรรมการบริหารโรงเรียนซึ่งแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี ทำหน้าที่กำหนดนโยบายการบริหาร กำกับดูแลให้โรงเรียนดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์ ออกข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศของโรงเรียน รวมถึงการสรรหา แต่งตั้งและถอดถอนผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งนอกจากคณะกรรมการบริหารโรงเรียนแล้ว ยังมีคณะอนุกรรมการอีก ๓ คณะ ได้แก่

๑) คณะอนุกรรมการตรวจสอบและประเมินผล
๒) คณะอนุกรรมการบริหารงานบุคคล
๓) คณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และร้องทุกข์

พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้อำนวยการโรงเรียนไว้ว่าต้องมีอายุไม่เกิน ๖๕ ปีบริบูรณ์ในวันที่ได้รับการแต่งตั้ง (แต่ขณะนี้ทราบว่า จะมีการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒ เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้อำนวยการโรงเรียนต้องมีอายุไม่เกิน ๖๕ ปีบริบูรณ์) ต้องมีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์เหมาะสมกับกิจการของโรงเรียนตามที่กำหนดในวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในพระราชกฤษฎีกา รวมทั้งมีผลงานในอดีต ที่สามารถใช้เป็นข้อมูลบ่งชี้ได้อย่างชัดเจนว่าเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ อุดมการณ์ มีวิถีชีวิตเป็นแบบอย่างที่ดี เหมาะสมกับกิจการของโรงเรียน จึงต้องเสนอแผนการดำเนินงานช่วง ๔ ปี จัดทำแผนดำเนินงานรายปี ซึ่งประกอบด้วย แผนการลงทุน แผนการเงิน แผนบริหารงานบุคคล แผนบริหารความเสี่ยง แผนบริหารจัดการเทคโนโลยี-สารสนเทศ และแผนกิจกรรมต่างๆ เสนอคณะกรรมการบริหารโรงเรียนให้ความเห็นชอบและอนุมัติก่อนเริ่มปีงบประมาณและก่อนที่จะใช้เงินงบประมาณพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์กำหนดพันธกิจของโรงเรียนไว้ดังนี้

๑) ดำเนินการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นความเข้มข้นของการเรียนการสอนทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนที่มีศักยภาพสูงทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์
๒) จัดทำหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนสำหรับใช้ในโรงเรียน
๓) ดำเนินการและส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน
๔) ให้บริการพิเศษทางด้านการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

นอกจากนี้ ทุกปีโรงเรียนต้องจัดทำรายงานผลการดำเนินการเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และทุกๆ ๓ ปี ต้องจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันหรือองค์กรภายนอกประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน การดำเนินการต่างๆ จึงต้องมีแผนที่ชัดเจน ปัจจุบันโรงเรียนอยู่ระหว่างการดำเนินการตามแผน ๔ ปี (๒๕๕๙ – ๒๕๖๒) ซึ่งกำหนดยุทธศาสตร์ไว้ ๕ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑) ยุทธศาสตร์การสรรหานักเรียน การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ให้มีคุณภาพชั้นนำระดับนานาชาติ

๒) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนให้เป็นผู้รักการเรียนรู้ มีความมุ่งมั่นพัฒนาประเทศ และเป็นพลโลกที่ดี

๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพบุคลากร ให้สามารถทำงานระดับนานาชาติ

๔) ยุทธศาสตร์การให้บริการวิชาการด้านการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน

๕) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน

การดำเนินงานของโรงเรียนได้จัดทำแผนที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ทั้งเรื่องการพัฒนาครู การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพ ในระดับนานาชาติ การปลูกฝังคุณลักษณะนักวิจัย การส่งเสริมศักยภาพบุคลากรเป็นรายบุคคลการบริหารทรัพยากรให้มีระบบแรงจูงใจที่จะรักษาคนดีคนเก่ง การจัดทำแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนในแต่ละปีต้องกำหนดเป้าหมาย และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์และใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานมีการประเมินตามตัวชี้วัดที่กำหนดในคำรับรองที่ได้ทำไว้กับ ก.พ.ร. ประเมินตามตัวชี้วัดของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ตามระบบประกันคุณภาพของ ส.ม.ศ. ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวล้วนเป็นไปตามกรอบการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการในการบริหารทรัพยากรบุคคล โรงเรียนมีความคล่องตัว สามารถเสนอคณะกรรมการ-บริหารโรงเรียนให้ความเห็นชอบการแบ่งส่วนงานและขอบเขตหน้าที่การทำงานของบุคลากรแต่ละส่วนงาน กำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยบุคลากร การลงโทษการอุทธรณ์ร้องทุกข์(ตั้งแต่โรงเรียนดำเนินการมา ยังไม่มีการพิจารณาเรื่องอุทธรณ์ร้องทุกข์) สามารถวางแผนอัตรากำลังบุคลากรได้เองโดยผ่านความเห็นชอบของคณะอนุกรรมการบริหารงานบุคคลและคณะกรรมการบริหารโรงเรียน สามารถกำหนดและพัฒนาระบบการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมุ่งมั่นในการทำงาน มีศักยภาพในการรับการพัฒนามีแผนพัฒนารายบุคคลในเชิงสมรรถนะ ส่งเสริมการทำวิจัย การสร้างสรรค์ผลงาน พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม สร้างความรู้สึกผูกพันและรักองค์กรโรงเรียนสามารถพัฒนาระบบประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน สามารถพัฒนาระบบเงินเดือนและสวัสดิการหรือประโยชน์ตอบแทนได้เอง และผู้อำนวยการโรงเรียนสามารถออกประกาศแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานบุคคลได้ การบริหารวิชาการ โรงเรียนมีความคล่องตัวเช่นกัน สามารถออกแบบวิธีการคัดเลือกนักเรียนจัดทำหลักสูตรกำหนดรายวิชาต่างๆ รวมทั้งกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้เอง โดยเฉพาะการสร้างคนดี คนเก่ง คุณลักษณะนักวิจัย และการมีจิตมุ่งมั่นที่จะพัฒนาประเทศชาติความร่วมมือกับต่างประเทศ ซึ่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ได้กำหนดให้โรงเรียนสามารถจัดทำความร่วมมือกับต่างประเทศในกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอนของโรงเรียน เช่น การพัฒนาศักยภาพของครูและนักเรียนโดยการแลกเปลี่ยนครูผู้สอนกับโรงเรียนวิทยาศาสตร์ชั้นนำในต่างประเทศ

การบริหารงบประมาณ โรงเรียนต้องของบประมาณผ่านกระทรวงศึกษาธิการ และได้รับการจัดสรรโดยตรงจากสำนักงบประมาณ ประมาณเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคมของทุกปี โรงเรียนจะทบทวนกิจกรรม ตัวชี้วัด รายละเอียดคำของบประมาณต่างๆ รวมทั้งงบลงทุน ซึ่งจะมีคณะกรรมการกลั่นกรองก่อนนำเสนอคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเพื่อให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น เมื่อผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนแล้วจึงเสนอต่อไปยังกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงบประมาณ ซึ่งคำของบประมาณต้องสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปีที่วางไว้โดยโรงเรียน มีหน้าที่เสนอข้อมูลงบประมาณต่อคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณารายจ่ายประจำปีงบประมาณของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

จนกระทั่งได้รับการจัดสรรงบประมาณแล้วจึงนำมาทำแผนงบประมาณเพื่อใช้งบประมาณอีกครั้งหนึ่งแล้วจึงเสนอต่อคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเพื่อให้ความเห็นชอบในเดือนกันยายนและสามารถใช้ได้ในเดือนตุลาคม นอกจากนี้ จะมีผู้ตรวจสอบภายในซึ่งขึ้นตรงต่อคณะกรรมการบริหารโรงเรียนตรวจหลักฐานการเบิกจ่ายทุกเดือนแล้วเสนอต่อคณะอนุกรรมการตรวจสอบและประเมินผลพิจารณาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการด้านการเงินการบัญชีของโรงเรียนต่อ คณะกรรมการบริหารโรงเรียนทุกไตรมาส มีผู้ตรวจสอบภายนอกที่ได้รับความเห็นชอบจาก ส.ต.ง. เข้ามาตรวจสอบปีละอย่างน้อย ๑ ครั้ง เมื่อตรวจสอบแล้วจะรายงานให้กรรมการบริหารโรงเรียนทราบเพื่อรายงานต่อไปยัง ส.ต.ง. ในการตรวจสอบทางด้านการเงินการบัญชีต้องปฏิบัติตามข้อบังคับของกระทรวงการคลังและมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งต้องรายงานรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการปีละหนึ่งครั้ง

การบริหารจัดการสารสนเทศ โรงเรียนสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในปี ๒๕๕๙ โรงเรียนได้พัฒนาระบบบริหารจัดการสารสนเทศและเทคโนโลยีรองรับการเรียนการสอนและการบริหารทางด้านงานวิชาการและงานบุคคล ดูแลเกี่ยวกับระบบความปลอดภัยของข้อมูล มีการอบรมบุคลากรเกี่ยวกับความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศตลอดปีเพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การดำเนินงานจะสำเร็จได้จะต้องมีระบบควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ ทั้งควบคุมภายในด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ควบคุมภายใน ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน ควบคุมภายในด้านการสื่อสาร และเผยแพร่ข้อมูลซึ่งอาจมีผลกระทบต่อโรงเรียน ควบคุมภายในด้านการพัฒนาคุณลักษณะ อันพึงประสงค์และทักษะชีวิตของนักเรียนในเรื่องการควบคุมภายในโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นกำกับดูแล และมีการรายงานต่อคณะกรรมการบริหารโรงเรียนทุกไตรมาสเช่นกัน

นอกจากนี้ โรงเรียนได้จัดให้มีแผนบริหารความเสี่ยง ซึ่งวิเคราะห์โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงและผลกระทบจากการเกิดความเสี่ยงนั้น ประเด็นความเสี่ยงใดที่แม้จะมีโอกาสเกิดขึ้นน้อย แต่หากเกิดขึ้นแล้วโรงเรียนได้รับผลกระทบมาก ก็จะถูกนำมาวางแผนบริหารจัดการ เช่น ในปี ๒๕๕๙ มีประเด็นความเสี่ยงที่นำมาจัดทำแผนบริหารเกี่ยวกับ ความเสี่ยงในการรั่วของข้อสอบคัดเลือก ความเสี่ยงจากความเสียหายที่เกิดจากพฤติกรรมของนักเรียนที่มีคุณลักษณะทางจิตวิทยาอยู่ในกลุ่มเสี่ยง ความเสี่ยงที่เกิดจากความผิดพลาดในการติดตามกฎและระเบียบของทางราชการที่บังคับใช้กับโรงเรียนโดยอนุโลม ความเสี่ยงจากการได้มาซึ่งผู้บริหารระดับสูงที่ไม่สามารถผลักดันโรงเรียนให้บรรลุวิสัยทัศน์และเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพการดำเนินการดังกล่าวให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น บทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจึงสำคัญมาก ผู้บริหารโรงเรียนก็นับเป็นปัจจัยสำคัญ

ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีความมุ่งมั่นอย่างแท้จริง มีวิสัยทัศน์ มีความเป็นผู้นำที่จะบริหารจัดการโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์

นอกจากนี้ กฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบต่างๆ จะต้องเอื้อและสอดคล้องกับการบริหารทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป และมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ด้านการตรวจสอบติดตามที่โปร่งใส ซึ่งการดำเนินการทั้งหมดเป็นไปเพื่อประเทศชาติ มีผลผลิตด้านการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่จะเติบโตเป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญของชาติต่อไป

๒. ถอดบทเรียน กรณี "กลุ่มโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย"

นายโกศล เพ็ชร์สุวรรณ์ กรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เนื่องจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงได้มีโอกาสเข้าร่วมเป็นหนึ่งในผู้ก่อตั้งโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ และดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการบริหารต่อเนื่องจนกระทั่งดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหารโรงเรียน และเมื่อดำเนินการได้ระยะเวลาหนึ่งก็นำผลการดำเนินการไปขยายผลยังโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย จำนวน ๑๒ แห่ง ทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ จากนั้น ในปี ๒๕๕๓ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้พัฒนาโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ให้เป็นโรงเรียนวิทยาศาสตร์ตามรูปแบบของโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ แต่โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ทั้ง ๑๒ แห่ง เลือกที่จะอยู่ในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเป็นโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในมาตรฐานเดียวกับโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้มีระเบียบเฉพาะในการบริหารจัดการโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยเพื่อให้เกิดความคล่องตัว แต่ถึงปัจจุบันยังไม่มีการกำหนดระเบียบดังกล่าว จึงเกิดปัญหาในการบริหารจัดการโรงเรียน โดยเฉพาะการบริหารจัดการบุคคล ซึ่งโรงเรียนไม่สามารถคัดเลือกบุคลากรที่มีคุณสมบัติที่ต้องการเนื่องจากเป็นอำนาจหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาที่ต้องดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและเมื่อได้บุคลากรมาแล้วโรงเรียนต้องพัฒนาอย่างหนักเพื่อให้บุคลากรเหล่านั้นเป็นครูโรงเรียนวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาแล้วก็บุคลากรบางท่านก็ขอโยกย้ายไปสถานศึกษาอื่น

ดังนั้น ในปีที่ผ่านมาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงจัดตั้งศูนย์บริหารโครงการพัฒนาโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ส่งผลให้การบริหารจัดการโรงเรียนมีการจัดการที่เริ่มเป็นระบบมากขึ้น แต่ขณะนี้ก็ยังไม่มีระเบียบการบริหารจัดการโรงเรียนในรูปแบบพิเศษ แต่อย่างใด แม้ว่าจะมีความพยายามผลักดันให้มีการออกระเบียบดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย มีจำนวน ๑๒ แห่ง กระจายอยู่ทั่วประเทศครอบคลุม ๗๗ จังหวัด โดยแต่ละแห่งกำหนดให้รับนักเรียนในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงเท่านั้น ลักษณะการจัดการเรียนการสอนเป็นรูปแบบเดียวกับโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ แต่โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยรับนักเรียนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยจัดห้องเรียนไว้ปีละ ๔ ห้องเรียน ส่วนห้องเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจัดไว้ปีละ ๖ ห้องเรียน โดยหนึ่งห้องเรียนจะมีนักเรียนไม่เกิน ๒๔ คน สอดคล้องตามหลักมาตรฐานสากล โดยรวมแล้วมีนักเรียน ทั้งหมด ๗๒๐ คน

ทั้งนี้ กุญแจสำคัญในการเป็นโรงเรียนวิทยาศาสตร์ คือ โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ทำโครงการความร่วมกับคณะวิทยาศาสตร์และคณะอื่นที่เกี่ยวข้องของสถาบันอุดมศึกษา ที่ตั้งขึ้นในพื้นที่ เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยมีอาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้แก่นักเรียนในการจัดทำโครงงานทางวิทยาศาสตร์ต่าง ๆ ส่วนผลการศึกษาทั้ง ๘ วิชา ของการทดสอบ O-NET ได้คะแนนเฉลี่ยเป็นเปอร์เซ็นไทล์ เกินที่ ๘๐ ส่วนวิชาคณิตศาสตร์และวิชาวิทยาศาสตร์ เกินที่ ๙๙ วิชาภาษาอังกฤษ เกินที่ ๘๐ การวัดผลดังกล่าวไม่ได้การผลลัพธ์ว่านักเรียนมีความฉลาดหรือไม่ แต่ต้องการวัดผลเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ว่าการสอนของครูมีคุณภาพและประสิทธิภาพหรือไม่ พร้อมกับมีการจัด ห้องเรียนคลินิกสำหรับนักเรียนรายบุคคล ปี ๒๕๕๕ องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการ พัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development - OECD) ได้มีการประเมินนักเรียน อายุ ๑๕ ปี ซึ่งอยู่ระหว่างช่วงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ กับมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ดังนั้น จึงเสนอไปยังโครงการ PISA ประเทศไทยเพื่อให้พิจารณาสุ่มประเมินนักเรียนในโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยทั้ง ๑๒ แห่งด้วย โดยผล คะแนนเฉลี่ยความรู้ด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์นักเรียนในโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ทั้ง ๑๒ แห่ง สูงกว่าค่าเฉลี่ยของนักเรียนในประเทศที่พัฒนาแล้วทั้ง ๓๔ แห่ง เป็นอย่างมาก โดยความรู้ ด้านคณิตสาสตร์จะน้อยกว่าเพียงเซี่ยงไฮ้ (ที่มี University of Pennsylvania เป็นที่ปรึกษา) และของสิงคโปร์ เท่านั้น นอกจากนี้ ในปี ๒๕๕๔ โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยได้รับความร่วมมือกับโรงเรียนวิทยาศาสตร์ ชั้นนำของประเทศญี่ปุ่น (Super Science High Schools in Japan) จำนวน ๑๒ แห่ง โดยความช่วยเหลือ ของกระทรวงศึกษาธิการของประเทศญี่ปุ่น และจับคู่กับโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยในสัดส่วน ๑ : ๑ ครูทำงานกับครู นักเรียนทำโครงงานร่วมกันโดยใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร โดยดำเนินการมาแล้ว ๔ ปี และเมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๕๘ ได้มีการจัดงานประชุมเชิงวิชาการ Thailand-Japan Student Science Fair โดยมีนักเรียนของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ชั้นนำของประเทศญี่ปุ่น จำนวน ๒๕ แห่ง รวมประมาณ ๑๕๐ คน ร่วมกับโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย และโรงเรียนอื่น ๆ จำนวน ๑๐๐ คน โดยผู้แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการของประเทศญี่ปุ่นได้เข้าร่วมงานและยอมรับใน คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ด้วยเหตุที่กล่าวมานี้เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพการศึกษาของ ไทย หากมีการบริหารจัดการที่ดีการศึกษาไทยก็มีความพร้อมในการแข่งขันกับนานาชาติ

เป้าประสงค์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ คือ การสร้างบุคลิกคนรุ่นใหม่ ให้สามารถทำงาน เป็นทีมร่วมกับผู้อื่นได้ มีจิตสาธารณะ รักชาติ ไม่เห็นแก่ตัว มีความภาคภูมิเฉียวฉลาดและสามารถใช้ ภาษาอังกฤษนำเสนอบนเวทีนานาชาติได้อย่างสง่างาม

การดำเนินงานของศูนย์บริหารโครงการพัฒนาโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาโรงเรียน จุฬาภรณราชวิทยาลัยส่วนหนึ่งประกอบด้วยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการบริหาร โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ และผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นอกจากนี้ ยังโรงเรียนยังต้องการระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารโครงการโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยเพื่อให้เกิดความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณและการเงิน การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ตามหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษาซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๙ ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๓๕ ซึ่งบัญญัติให้โรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคลซึ่งไม่ได้หมายความถึงให้แยกออกมาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ต้องเป็นโรงเรียนนิติบุคคลรูปแบบใหม่ มีอำนาจการบริหารจัดการศึกษาทั้งวิชาการ งบประมาณและการเงิน การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปอย่างมีขอบเขตและเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง มีความอิสระ คล่องตัว มีระบบการตรวจสอบที่โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ มุ่งสู่คุณภาพการศึกษาของผู้เรียน ซึ่งเป็นความต้องการของโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ดังนั้นจึงขอสนับสนุนข้อเสนอแนวคิด ของคณะกรรมาธิการเกี่ยวกับโรงเรียนนิติบุคคล (รูปแบบใหม่) และยินดีให้มีการศึกษาด้านการบริหารจัดการของโรงเรียนจุฬาภรณ ราชวิทยาลัยเป็นกรณีตัวอย่าง ทั้งนี้ เพื่อร่วมผลักดันให้คุณภาพการศึกษาของประเทศไทยทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ

๓. ถอดบทเรียน กรณี "โรงเรียนรุ่งอรุณ"

รองศาสตราจารย์ประภาภัทร นิยม ผู้บริหารสถาบันอาศรมศิลป์ อดีตที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และอดีตสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ

โรงเรียนรุ่งอรุณเป็นโรงเรียนนิติบุคคลหลากหลายรูปแบบ มุ่งหมายจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษา พัฒนาคน และพัฒนาประเทศ วัฒนธรรมองค์กร คือ ซื่อสัตย์ รู้ชัดดีชั่ว อุทิศตัวเพื่อส่วนรวม ซึ่งในสัญญาจ้างครูผู้สอนจะมีการกำหนดเงื่อนไขการปฏิบัติซึ่งหากฝ่าฝืนจะมีบทลงโทษอันเป็นไปตามหลักอกุศลกรรมบถ ๑๐ โรงเรียนก่อตั้งมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ โดยมีผู้ที่สนใจด้านการศึกษาและผู้ปกครองนักเรียนร่วมกันเข้าหุ้น (๙๙ หุ้น) ก่อตั้งโรงเรียน ซึ่งแรกเริ่มจัดตั้งเป็นโรงเรียนอนุบาลรักลูก จากนั้นจึงขยายการรับนักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาและย้ายสถานที่จัดตั้งมาอยู่ในเขตพื้นที่บางขุนเทียน โดยเป็นการเช่าพื้นที่จากมูลนิธิอิสลาม จำนวน ๕๐ ไร่ ใช้ชื่อว่า โรงเรียนรุ่งอรุณ ซึ่งเป็นโรงเรียนวิถีพุทธ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยการจัดการศึกษาของโรงเรียนรุ่งอรุณเป็นการจัดการศึกษาแบบองค์รวม คือ การบูรณาการการเรียนรู้ชีวิตเข้ากับการเรียนรู้สาระวิชา เช่น การเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวนาเพื่อให้มีความรู้ถึงกระบวนการได้มาซึ่งเมล็ดข้าว ซึ่งนักเรียนจะมีความเคารพและเห็นถึงคุณค่าในธรรมชาติและชาวนา และดูแลรักษาสิ่งเหล่านั้น

ซึ่งในขั้นตอนการก่อสร้างอาคารเรียนนั้นจำเป็นต้องกู้เงินลงทุนเนื่องจากไม่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ จึงชักชวนสถาบันการเงินแห่งหนึ่งมาร่วมลงทุนด้านการศึกษาโดยเข้าเป็นหุ้นส่วน แต่ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่อนุญาตเนื่องจากเป็นกิจการที่ไม่มีผลกำไรสถาบันการเงินจึงลงทุนด้านการศึกษาไม่ได้ ดังนั้น โรงเรียนจึงทำการกู้ยืมเงินเองโดยจัดตั้งเป็นบริษัทจำกัดซึ่งมีฐานเป็นนิติบุคคลใช้ชื่อว่า บริษัท โรงเรียนรุ่งอรุณ จำกัด

จากนั้นได้จัดตั้งนิติบุคคลเพื่อเป็นโรงเรียนเอกชนดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยผู้เป็นหุ้นส่วนส่วนใหญ่จะทำสัญญาไม่รับเงินปันผลจึงเป็นเหตุให้มีการจดทะเบียนมูลนิธิโรงเรียนรุ่งอรุณ และได้รับการโอนหุ้นจากผู้เป็นเจ้าของหุ้นเดิม ดังนั้น มูลนิธิโรงเรียนรุ่งอรุณจึงเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ของบริษัท โรงเรียนรุ่งอรุณ จำกัด บริหารจัดการทรัพย์สินต่าง ๆ ให้เป็นไปเพื่อประโยชน์ด้านการจัดการศึกษา และไม่เกินระยะเวลา ๗ ปี โรงเรียนรุ่งอรุณก็สามารถปลดหนี้สินตามสัญญากู้ได้จากนั้นการดำเนินการลงทุนในช่วงต่อมา จะระดมเงินค่าเล่าเรียนล่วงหน้าจากผู้ปกครองบางส่วน (จัดเก็บล่วงหน้า ๓ ปี) โดยการลดหย่อนค่าเล่าเรียนเท่ากับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากในขณะนั้น เพื่อใช้ประโยชน์ในการก่อสร้างอาคารเรียนเพิ่มเติม ต่อมาได้มีการลงทุนของมูลนิธิโรงเรียนรุ่งอรุณเพื่อก่อตั้งบริษัทนิติบุคคลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ใช้ชื่อว่า “บริษัท สานอักษร จำกัด”

ด้านโครงสร้างการบริหารจัดการโรงเรียนรุ่งอรุณได้มีคณะกรรมการบริหาร ประกอบไปด้วยกรรมการที่ปรึกษาและกรรมการมูลนิธิรุ่งอรุณ รวมทั้งกรรมการสถานศึกษาโดยทำงานในเป้าหมายเดียวกัน คือ การเป็นองค์กรด้านการจัดการศึกษาโดยไม่แสวงหาผลกำไร แบ่งการบริหารออกเป็น ๑) โรงเรียนอนุบาล ๒) โรงเรียนประถมศึกษา ๓) โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมมีจำนวนนักเรียนกว่า ๑,๒๐๐ คน มีครูผู้สอนประมาณ ๑๔๐ คน และมีครูใหญ่โรงเรียนละ ๑ ท่าน เพื่อไม่ให้ครูใหญ่ต้องรับภาระมากเกินไป มีความใกล้ชิดกับนักเรียนและครูผู้สอนทุกคน และมุ่งคงไว้ซึ่งคุณภาพการจัดการศึกษา ในส่วนของห้องเรียน จากเดิมมีชั้นเรียนชั้นละ ๓ ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน ๒๕ คนต่อหนึ่งห้องเรียน (๗๕ คนต่อชั้นเรียน)

ปัจจุบันได้มีการเพิ่มห้องเรียนในชั้นอนุบาลเป็น ๔ ห้องเรียน ห้องเรียนละ ๒๕ คน รวมเป็น ๑๐๐ คน ต่อชั้นเรียน ทั้งนี้ ยังคงเป็นไปเพื่อคุณภาพการศึกษา และตอบสนองความต้องการของเด็กนักเรียนและผู้ปกครอง

ด้านการบริหารงานนั้น เป็นการบริหารแนวราบเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการโรงเรียนทั้ง ๓ ระดับ โดยครูใหญ่ของแต่ละระดับจะดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการบริหารมูลนิธิโรงเรียนรุ่งอรุณด้วย และนำนโยบายจากคณะกรรมการบริหารมูลนิธิโรงเรียนรุ่งอรุณมาสู่การปฏิบัติงานภายในโรงเรียนรุ่งอรุณ ซึ่งคณะกรรมการบริหารมูลนิธิโรงเรียนรุ่งอรุณจะเป็นคณะผู้บริหารหลักของโรงเรียน ซึ่งจะกำหนดทิศทางการบริหารจัดการการเรียนรู้ และกำกับดูแลเรื่องการบริหารจัดการการเงินและบัญชี ทั้งนี้ การพัฒนาที่คล่องตัวที่สุดนั้นได้ทุ่มเทไปที่คุณภาพการเรียนการสอนจึงไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับการกำหนดระเบียบการบริหารที่มากเกินไป แต่มุ่งดำเนินการให้ทุกห้องเรียนเกิดคุณภาพการศึกษาได้อย่างแท้จริง การบริหารงานของแต่ละระดับโรงเรียนต้องได้มาซึ่งครูที่มีคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์ซึ่งเป็นไปอย่างเข้มข้น และการกำหนดช่วงเวลาการทดลองงานที่ชัดเจน รวมทั้งการรักษาครูที่มีคุณภาพ ดังนั้น เป้าหมายหลักในการบริหารงานของครูใหญ่แต่ละท่าน คือ บริหารการเรียนการสอนในทุกวิชาและในแต่ละชั่วโมงให้มีคุณภาพ จึงส่งผลให้โรงเรียนรุ่งอรุณได้มีนวัตกรรมการเรียนรู้มากมาย เช่น การเรียนคณิตศาสตร์ (แบบญี่ปุ่น) การเรียนวิทยาศาสตร์ การผลิตสื่อการเรียนการสอน และโปรแกรมการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาจากประเทศสิงคโปร์ โดยจะมีการเลือกนวัตกรรมที่ดีที่สุดเข้ามาสู่โรงเรียน

พร้อมทั้ง มีวิธีการบริหารจัดการโรงเรียนในทุกระดับต้องเป็นไปเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางด้านการเรียนรู้และผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนใช้การบริหารแนวพุทธโดยครูทุกคนต้องผ่านหลักสูตรการปฏิบัติธรรมอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง (๗ วัน) เพื่อให้การพัฒนาคนเป็นไปอย่างครบถ้วนรอบด้าน ทั้งด้านวิชาการ จิตใจ และคุณธรรม จากเจตนารมณ์ดังกล่าวโรงเรียนรุ่งอรุณจึงเป็นโรงเรียนวิถีพุทธ ทำให้ทุกคนเข้าใจตัวเอง รู้บทบาทหน้าที่ รู้คุณค่าสูงสุดของตัวเองว่าคืออะไร และทำหน้าที่ของตัวเองได้อย่างสมบูรณ์

นอกจากนี้ ครูใหญ่ของโรงเรียนทั้งระดับอนุบาล ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้ใช้ระบบการบริหารแนวราบผ่านการประชุมรายสัปดาห์ เช่น การประชุมครูในระดับชั้นระดับช่วงชั้นและหรือกลุ่มรายวิชา รวมทั้งการประชุมครูระหว่างโรงเรียนระดับอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาปีละหนึ่งครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลสำเร็จและปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานที่ได้ทำไปแล้ว ทั้งนี้ เมื่อเทียบอัตราส่วนระหว่างจำนวนนักเรียนกับครูแล้วพบว่า ครูรับภาระหน้าที่ค่อนข้างสูง ดังนั้น การลงทุนกับครูจึงเป็นเรื่องที่ถูกต้องและจำเป็นในการสร้างคน นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมกิจวัตรประจำวัน ให้เป็นฐานการเรียนรู้ ทั้งสถานีแยกขยะ ซึ่งตั้งเป้าหมายว่า จะดำเนินการอย่างไรให้สามารถจัดระบบการแยกขยะที่ครบวงจรไม่เหลือทิ้งเป็นภาระให้กับผู้อื่น ซึ่งถือว่าเป็นตัวอย่างให้หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาศึกษาดูงาน และนักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจะเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้าง ระบบบำบัดน้ำเสียในโรงเรียนและดูแลตรวจสอบสภาพน้ำ ซึ่งจะเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยของนักวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีการเรียนรู้จากสภาพจริง ทั้งนี้ นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับสำนักงานสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ด้านการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ (HIA) ในสถานที่ต่าง ๆ เช่น ลุ่มน้ำบางปะกง เหมืองทองจังหวัดเลย เป็นต้น โดยมีการนำเสนองานในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการจัดทำรายงานและการนำเสนอบนเวทีต่อหน้าสาธารณชนได้อย่างมีคุณภาพเทียบเท่าผู้ใหญ่ เป็นการปลูกฝังนิสัยให้เข้าใจว่า ไม่ได้เรียนเพื่อได้ความรู้ไว้สอบเท่านั้น แต่เรียนแล้วไว้เพื่อแก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิตได้

โรงเรียนรุ่งอรุณได้คำนึงถึงภารกิจหลักในการเตรียมและสร้างบุคลากรครูเน้นการพัฒนาครูต้องเริ่มจากภายในสู่ภายนอก ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพของโรงเรียนจึงส่งเสริมให้ครูได้ปฏิบัติธรรมซึ่งโรงเรียนได้มีสถานปฏิบัติธรรมไว้สำหรับรองรับการพัฒนาจิตจากภายใน นอกจากนี้ โรงเรียนยังมีส่วนงานที่ทำหน้าที่จัดทำระบบการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรครูนอกเหนือจากกระบวนการสร้างเสริมสวัสดิการและขวัญกำลังใจครู เช่น การสร้างความเข้มแข็งด้านจิตใจให้กับบุคลากรครู ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการพัฒนางาน เป็นต้น ซึ่งแนวทางดังกล่าวนั้นมีความสำคัญต่อการสร้างความเข้าใจและความรู้ในงานที่ทำให้แก่ครู โดยครูใหญ่ของโรงเรียนต้องเก่งและมีความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว โดยเฉพาะการส่งเสริมการจัดทำแผนการสอนที่มีคุณภาพซึ่งจะเชื่อมโยงไปถึงการจัดทำ การประกันคุณภาพภายในด้วย ซึ่งการเตรียมความพร้อมให้โรงเรียนและบุคลากรครูนั้นมีความสำคัญต่อการพึ่งพาตนเอง เตรียมการให้พร้อมทั้งระบบ

โรงเรียนใช้หลักสูตรในรูปแบบองค์รวม (Holistic in Education) ซึ่งมีความแตกต่างจากโรงเรียนโดยทั่วไป ส่งผลให้เมื่อมีการตรวจสอบคุณภาพสถานศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ โรงเรียนต้องจัดทำรูปแบบเอกสารเพื่อการประเมินคุณภาพ ๒ ชุด โดยมีทั้งที่ใช้จริงสำหรับการประกันคุณภาพภายในและสำหรับรองรับการตรวจสอบการประกันคุณภาพภายนอก ด้วยเหตุที่ระบบการตรวจสอบสถานศึกษาในปัจจุบันยังไม่ครอบคลุมรองรับการพัฒนาด้านนวัตกรรมทางการศึกษา หลักสูตรการเรียนรู้ และระบบการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน

นอกจากนี้ การวัดและประเมินผลทางการศึกษาไม่เน้นที่ปลายทาง คือ ผลจากการสอบแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีการประเมินผลการศึกษาของนักเรียนอย่างรอบด้านต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ (formative Assessment) ครูจะเห็นคุณภาพของผู้เรียนและตัวผู้เรียนได้เด่นชัดกว่าผลที่เกิดขึ้นจากผลการสอบที่ปรากฏในกระดาษ ทั้งนี้ ความเป็นนิติบุคคลของโรงเรียนมีความสำคัญมากและการเลือกเป็นนิติบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งมูลนิธิและบริษัทนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางความคิดพื้นฐานของโรงเรียนที่ว่าไม่ต้องการสร้างโรงเรียนเพื่อสร้างผลประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการแต่เป็นการสร้างผลประโยชน์เพื่อให้คืนสู่สังคม

นอกจากนี้ แม้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคลแล้วก็ตาม แต่โรงเรียนยังไม่สามารถเป็นนิติบุคคลที่สมบูรณ์ ดังนั้น จำเป็นต้องมีการพิจารณาทบทวนและแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อขจัดอุปสรรคการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนนิติบุคคลให้มีคุณภาพต่อไป

ภาพการเสวนา เรื่อง “แนวทางการสนับสนุนและส่งเสริม
โรงเรียนนิติบุคคล : รูปแบบใหม่”
จัดโดย คณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๙
ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๓๐๖ – ๓๐๘ ชั้น ๓
อาคารรัฐสภา ๒

หน้าว่าง

ภาพการเสวนา

เรื่อง “แนวทางการสนับสนุนและส่งเสริมโรงเรียนนิติบุคคล : รูปแบบใหม่”

จัดโดย คณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๙

ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๓๐๖ – ๓๐๘ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

****

โดย คณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
วันจันทร์ที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๙
ณ อาคารรัฐสภา ๒

****

หน้าว่าง

คำสั่งคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ที่ ๓๑/๒๕๕๘
เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุน และส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล

หน้าว่าง

คำสั่งคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ที่ ๗๑/๒๕๕๘
เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล

ด้วยคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๘๔ (๕) กล่าวคือ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา การวิจัย การพัฒนาการศึกษาของชาติ การส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาภาษาของชาติ ตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการกีฬา แต่เนื่องจากระยะเวลาที่ผ่านมานั้นความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ แต่กฎหมายดังกล่าวมิได้ระบุรายละเอียดถึงความเป็นนิติบุคคลที่ชัดเจนเพียงพอ และมิได้กำหนดให้สถานศึกษามีอำนาจดำเนินการบริหารจัดการได้โดยตรง แต่อำนาจบางส่วนยังคงถูกรวมศูนย์อยู่ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาจึงยังมีปัญหาทั้งการบริหารงานภายใน การบริหารงานบุคคลและการบริหารงบประมาณ ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาศึกษาตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลอย่างเป็นรูปธรรม และนำไปสู่แนวทางในการจัดทำยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการศึกษาและการสนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลอย่างแท้จริง คณะกรรมาธิการจึงมีมติตั้งคณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล ประกอบด้วย

๑. นายตวง อันทะไชย	ประธานคณะทำงาน
๒. นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	รองประธานคณะทำงาน คนที่หนึ่ง
๓. รองศาสตราจารย์กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย	รองประธานคณะทำงาน คนที่สอง
๔. นายโกศล เพชร์สุวรรณ์	รองประธานคณะทำงาน คนที่สาม
๕. นายพิษณุ ตุลสุข	คณะทำงาน
๖. นายองค์กร อมรสิรินันท์	คณะทำงาน
๗. นายชาญ คำภิระแปง	คณะทำงาน
๘. นายอธิปปรัชญ์ ภัควัฒน์ภักดี	คณะทำงาน
๙. นายกิตติพัฒน์ สุวรรณชิน	คณะทำงาน
๑๐. นายบุญรัตน์ ยอดเพชร	คณะทำงาน

๑๑. ...

๑๑. นางสาวทิฆัมพร แรงเขตรการ เลขานุการคณะทำงาน

๑๒. นายนพรินทร์ ไทยถาวร เลขานุการคณะทำงาน

ให้คณะทำงานนี้มีอำนาจหน้าที่

๑. ศึกษาวิเคราะห์กระบวนการและแนวทางต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษาเป็นนิติบุคคลให้สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา

๒. ศึกษาวิเคราะห์กระบวนการและรูปแบบการนำร่องทดลองให้สถานศึกษาที่มีความพร้อมทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปเป็นสถานศึกษานิติบุคคลอันนำไปสู่การจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล

๓. ศึกษาและกลั่นกรองกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล

๔. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมาธิการมอบหมายเพื่อนำผลการพิจารณาศึกษาเสนอต่อคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรี ต่อไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘

(นายตวง อันทะไชย)

ประธานคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

คำสั่งคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ที่ ๕๐/๒๕๕๘
เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำหลักการ
และแนวทางดำเนินการของสถานศึกษานิติบุคคล

หน้าว่าง

คำสั่งคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ที่ ๕๐/๒๕๕๘
เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำหลักการและแนวทางดำเนินการของสถานศึกษานิติบุคคล
ของคณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล
ในคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ตามที่คณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้มีคำสั่งที่ ๓๒ / ๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล โดยให้คณะทำงานมีอำนาจหน้าที่ศึกษาวิเคราะห์กระบวนการและแนวทางต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษาเป็นนิติบุคคลให้สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ศึกษาวิเคราะห์กระบวนการและรูปแบบการนำร่องทดลองให้สถานศึกษาที่มีความพร้อมทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปเป็นสถานศึกษานิติบุคคล อันนำไปสู่การจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล และศึกษากลั่นกรองกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล โดยนำผลการพิจารณาศึกษาเสนอต่อคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้รับมอบหมาย จึงเห็นสมควรแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำหลักการและแนวทางดำเนินการสถานศึกษานิติบุคคล ประกอบด้วย

๑. นายพิษณุ ตุลสุข	ประธานคณะทำงาน
๒. นายชาญวิทย์ ทับสุพรรณ	รองประธานคณะทำงาน
๓. นายรตนภูมิ โนสุ	คณะทำงาน
๔. นางสาวรัตติมา พานิชอนุรักษ์	คณะทำงาน
๕. รองศาสตราจารย์ ดร.เกตุมณี มากมี	คณะทำงาน
๖. นางสาวนวลพรรณ วรรณสุธี	คณะทำงาน
๗. นายสงกรานต์ จันทร์น้อย	คณะทำงาน
๘. นายออน กาจกระโทก	คณะทำงาน
๙. นายรัชชัยย์ ศรีสุวรรณ	คณะทำงาน
๑๐. นายเพ็ญศักดิ์ แจ้งเหตุ	คณะทำงาน

๑๑. ...

๑๑. นายอนันต์ ทรัพย์วารี	คณะทำงาน
๑๒. นายพิศิษฐ์ วรรณศรี	คณะทำงาน
๑๓. นายสมัคร ไวยขุนทด	คณะทำงาน
๑๔. นายสมใจ วิเศษทักษิณ	คณะทำงาน
๑๕. นายศิริ ธนะมูล	คณะทำงาน
๑๖. นางกรรณิกา ศรีสัตย์รสนา	คณะทำงาน
๑๗. นายพล อินทรจันทร์	คณะทำงาน
๑๘. นายสมจิต สมอ	คณะทำงาน
๑๙. นายประกอบ ทองคำ	คณะทำงาน
๒๐. นายสงกรานต์ พรหมวงศ์	คณะทำงาน
๒๑. นายสุมนต์ มอญไข่	คณะทำงาน
๒๒. นายพูนศักดิ์ จิตสว่าง	คณะทำงาน
๒๓. นายบุญเสริม สุริยา	คณะทำงาน
๒๔. นายไพบูลย์ พุทธวงศ์	คณะทำงาน
๒๕ นายโกวิท หมื่นทา	คณะทำงาน
๒๖. นายนิคม ผัดแสน	คณะทำงาน
๒๗. นายสยามรัฐ กุลประดิษฐ์	คณะทำงาน
๒๘. นายวัชระ สุยะลังกา	คณะทำงาน
๒๙. นายณรงค์ คงสมปราชญ์	คณะทำงาน
๓๐. นายวิศิษฐ์ ใจเถิง	คณะทำงาน
๓๑. นางอนงค์ สระบัว	คณะทำงาน
๓๒. นางสุรางค์ ธูปบูชากร	คณะทำงาน
๓๓. นายจิณณภัทร พิบูลวิธิต	คณะทำงาน
๓๔. นายชาญ คำภิระแปง	คณะทำงาน
๓๕. นางฟองจันทร์ ใจแก้ว	คณะทำงาน
๓๖. นางกิตติ์สินี อุปพันธ์	คณะทำงาน
๓๗. นางณาณิศา เม่นแต้ม	คณะทำงาน

ให้คณะ ...

ให้คณะทำงานนี้มีอำนาจหน้าที่

๑. ศึกษาวิเคราะห์กระบวนการและแนวทางต่าง ๆ เพื่อจัดทำหลักการและแนวทางดำเนินการสถานศึกษานิติบุคคลให้สอดคล้องกับความเป็นอิสระในการบริหารจัดการตามหลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา

๒. ศึกษาวิเคราะห์กระบวนการและรูปแบบการดำเนินงานของสถานศึกษานิติบุคคลที่มีความพร้อมทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป อันนำไปสู่หลักการและแนวทางดำเนินการเพื่อมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนความเป็นสถานศึกษานิติบุคคล

๓. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมาธิการมอบหมายแล้วนำผลการพิจารณาศึกษาเสนอต่อคณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคลและคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามลำดับต่อไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๘

(นายตวง อันทะไชย)
ประธานคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

หน้าว่าง

คำสั่งคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ที่ ๕๑/๒๕๕๘
เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำหลักการ
และกรอบแนวคิดความเป็นสถานศึกษานิติบุคคล

หน้าว่าง

คำสั่งคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ที่ ๕๑/ ๒๕๕๘
เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำหลักการและกรอบแนวคิดความเป็นสถานศึกษานิติบุคคล
ของคณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล
ในคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ตามที่คณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้มีคำสั่งที่ ๓๒ / ๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล โดยให้คณะทำงานมีอำนาจหน้าที่ศึกษาวิเคราะห์กระบวนการและแนวทางต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษาเป็นนิติบุคคลให้สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ศึกษาวิเคราะห์กระบวนการและรูปแบบการนำร่องทดลองให้สถานศึกษาที่มีความพร้อมทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปเป็นสถานศึกษานิติบุคคล อันนำไปสู่การจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล และศึกษากลั่นกรองกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคล โดยนำผลการพิจารณาศึกษาเสนอต่อคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้รับมอบหมาย จึงเห็นสมควรแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำหลักการและกรอบแนวคิดความเป็นสถานศึกษานิติบุคคล ประกอบด้วย

๑. นายชาญวิทย์ ทับสุพรรณ	ประธานคณะทำงาน
๒. นางสาวรัตติมา พานิชอนุรักษ์	รองประธานคณะทำงาน
๓. นายเพ็ญศักดิ์ แจ้งเหตุ	คณะทำงาน
๔. นายอนันต์ ทรัพย์วารี	คณะทำงาน
๕. นายพิศิษฐ์ วรรณศรี	คณะทำงาน
๖. นายสมัคร ไวยชุนทด	คณะทำงาน
๗. นายศิริ ธนะมูล	คณะทำงาน
๘. น[illegible]กรรณิกา ศรีสัตย์รสนา	คณะทำงาน
๙. นายพล อินทรจันทร์	คณะทำงาน

๑๐. ...

๑๐. นายบัณฑิต เรืองศรี คณะทำงาน
๑๑. นายปาพจน์ วิณิชยกุล คณะทำงาน
๑๒. นายสมใจ วิเศษทักษิณ เลขานุการคณะทำงาน

ให้คณะทำงานนี้มีอำนาจหน้าที่

๑. ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดและหลักการความเป็นสถานศึกษานิติบุคคลเพื่อจัดทำกรอบแนวคิดสถานศึกษานิติบุคคลให้สอดคล้องกับความเป็นอิสระตามหลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา โดยมีความพร้อมทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป อันนำไปสู่การจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคลเพื่อมุ่งสู่คุณภาพของผู้เรียน

๒. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมาธิการมอบหมายแล้วนำผลการพิจารณาศึกษาเสนอต่อคณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคลและคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามลำดับต่อไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๘

(นายตวง อันทะไชย)
ประธานคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

พิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๑, ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๗๕, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๒ และ ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๕